

SOME PAGES IN THE
ORIGINAL CONTAIN
FLAWS AND OTHER
DEFECTS WHICH
APPEAR ON THE FILM

Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(<http://www.thrinaina.com>)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

భాస్కరాచార్య

సర్వశకునప్రకాశికా

మద్రాసు, 1888

Record no. 1717

Bhāskarācārya

Sarvaśakunaparakāśikā

Madrāsu, 1888

Record no. 1717

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM

1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

భాస్కరాచార్య.

సర్వశకునప్రకాశికా / ప్రాచీనులైన భాస్కరాచార్యులవారిచే రచియింపబడిన ఈ
గ్రంథము మూలము శోధింపబడి సిద్ధాంతి శివశంకరశాస్త్రిలవారిచే
ప్రతిపదార్థతాత్పర్యముతోడ రచియింపబడినది.- మద్రాసు : చెన్నకేశవులుచెట్టి, 1888.

3, 200 p. ; 21 cm.

Record no. 1717

Bhāskarācārya.

Sarvaśakunaprakāśikā / prācīnulina Bhāskarācāryulavāricē
raciyimpabaḍina ī granthamu mūlamu śōdhimpabaḍi Siddhānti
Śivaśaṅkaraśāstrulavāricē pratipadārthatātṭparyamutōḍa
raciyimpabaḍinadi.- Madrāsu : Cennakēśavuluḥeṭṭi, 1888.

3, 200 p. ; 21 cm.

Record no. 1717

---

35 mm microfilm

Image placement: IA IB IIB

Date filming began:

1717

భీమేశ్వర

సర్వశకు వ్రతాశిలా

సినో. 320

AC.NO. 20631

S. NO: 320

ACNO: 20631

శ్రీరస్తు.

శ్రీభాస్కరాయనమః.

సర్వశకునప్రకాశికా.

జ్యోతిర్బిల్వధర్మశాస్త్రపురాణసంహితాదులనుండి
సంగ్రహితంబై లోకోపకారార్థముగా
ప్రచునులైన శ్రీభాస్కరాచార్యులచేరచియింపబడిన
ఈ గ్రంథము మూలముతోఁపబడి

ప్రస్తుతమై

తెనుకూరు సిద్ధాంతి - శివశంకరశాస్త్రిలవారిచే
రచియింపఁబడిన

ప్రతిపదాంత్రతాత్పర్యముతోడ

ముద్రణవిక్రయతాదిస్వాతంత్ర్యమును జేసిన

వైత్యశ్రీ, భువనగిరి - రంగయ్య శెట్టిగారి కుమారులను

చెన్నకేశవులు శెట్టిగారిచేత

నిది, స్వకేయ

జ్ఞాననూర్యోదయముద్రాక్షర

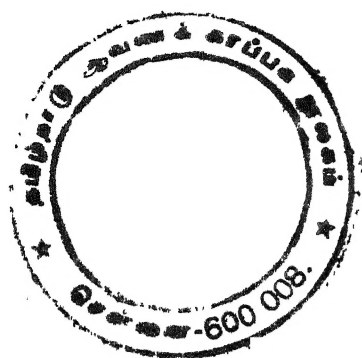
శాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

MADRAS.

1888.

Registered & Copy Right.

శ్రీ రస్తు.

సర్వశకునప్రకాశికాగ్రంథస్థ

విషయానుక్రమణికా.

విషయసంఖ్యా.] విషయాః.] పుటసంఖ్యా.

విషయసంఖ్యా.] విషయాః.] పుటసంఖ్యా.

౧. మంగళాచరణం. ...	౧
౨. అనుబంధచతుష్టయము ...	౨
౩. విషయానుక్రమణికా ...	౩
౪. శాస్త్రలక్షణము. ...	౪
౫. జ్యోతిషికలక్షణము. ...	౫
౬. పృచ్ఛకలక్షణము. ...	౬
౭. శకునస్వరూపము. ...	౭
౮. కొంతవడిశాస్త్రముగూ } డవ్యర్థమగును. }	౮
౯. ఫలసంశయము. ...	౯
౧౦. భావానుగుణఫలము. ...	౧౦
౧౧. ఫలనిశ్చయము. ...	౧౧
౧౨. ఫలనైయత్యము. ...	౧౨
౧౩. అవశ్యానుభవము. ...	౧౩
౧౪. జీవప్రయత్నము. ...	౧౪
౧౫. దేవకార్యములు. ...	౧౫
౧౬. జీవకార్యములు. ...	౧౬
౧౭. కార్యఘటనము. ...	౧౭
౧౮. శకునమునకు కారణము ...	౧౮
౧౯. ఆయుష్యస్వరూపము ...	౧౯
౨౦. జన్మకాలమునుండి ఆయు } ర్విజ్ఞానము. }	౨౦
౨౧. దీర్ఘాయుష్యసూచనము ...	౨౧
౨౨. అల్పాయుష్య సూచనము. ...	౨౨
౨౩. విగాతకాలసూచనము ...	౨౩
౨౪. జనవాక్యమనుభవసిద్ధము. ...	౨౪

౨౫. తౌకికసుఖలాభసూచనము ...	౨౫
౨౬. దేశజేమసూచనము. ...	౨౬
౨౭. సుఖిక్షుసూచనము. ...	౨౭
౨౮. దుఖిక్షుసూచనము ...	౨౮
౨౯. కలహసూచనము. ...	౨౯
౩౦. జయకాలసూచనము. ...	౩౦
౩౧. దర్శనశకునము. ...	౩౧
౩౨. శ్రవణాదిశకునము. ...	౩౨
౩౩. అపశకునశాంతి. ...	౩౩
౩౪. ప్రయాణమునకు అపశ } కునము. }	౩౪
౩౫. ప్రయాణమునకు ఆపశ } కునము- }	౩౫
౩౬. ప్రయాణమనుభవములు ...	౩౬
౩౭. ప్రయాణమునందితిహాసము ...	౩౭
౩౮. హృదయశకునము- ...	౩౮
౩౯. స్వరశకునము- ...	౩౯
౪౦. స్వరగతివివేకము- ...	౪౦
౪౧. స్వరగుణగ్రహకార్యాది } విభాగము- }	౪౧
౪౨. తత్త్వసంబంధి ద్రవ్యగు } ణక్రియాకాలవివేకము }	౪౨
౪౩. స్వరతత్త్వకాలవివేకము- ...	౪౩
౪౪. తత్త్వకాలపరివర్తనము- ...	౪౪
౪౫. స్వరశకునముచెప్పేక్రమము ...	౪౫
౪౬. స్వరాక్షరవిద్యావివేకము- ...	౪౬

విషయసంఖ్యా.] విషయాః. [పుటసంఖ్యా.		విషయసంఖ్యా.] విషయాః. [పుటసంఖ్యా.	
౪౭. పక్షవారస్వరక్రమము ...	౫౧	౭౮. గౌళిశకునము- ...	౧౨౩
౪౮. పాతస్వరవివేకము- ...	౫౩	౭౯. గౌళిపక్షము- ...	౧౨౪
౪౯. స్వరాక్షరమిత్రశత్రుభావము	౫౪	౮౦. గౌళిశకునమునకుదీక్ష ...	౧౨౫
౫౦. పుంస్త్రీస్వరములు- ...	౫౪	౮౧. గౌళిశకునమునకునిమిత్తము	౧౩౨
౫౧. స్వరదేవకాలగ్రహాదికృతీవివేకము- ...	౫౫	౮౨. బల్లిపాటుకుఫలములు ...	౧౩౨
౫౨. మాతచేష్టాశకునము- ...	౫౭	౮౩. గౌళిపతనస్థలములు ...	౧౩౩
౫౩. పిల్లిశకునము- ...	౬౧	౮౪. గౌళిగ్రహములు- ...	౧౩౪
౫౪. క్షేమకారిశకునము- ...	౬౨	౮౫. గౌళివాక్యములను చూచెడిరీతి- ...	౧౩౫
౫౫. వాయుశకునము- ...	౬౪	౮౬. ప్రదక్షిణాప్రదక్షిణ గౌళిఫలములు- ...	౧౩౬
౫౬. ప్రాణిప్రభృతి శకునసంగ్రహంబు	౬౫	౮౭. భానువారమునందుగౌళిఫలములకు	౧౩౬
౫౭. భారద్వాజపక్షిశకునము- ...	౭౨	ప్రథమయామమునందు ...	౧౩౬
౫౮. సరస్వతీపులుగుశకునము- ...	౭౩	ద్వితీయయామము- ...	౧౪౦
౫౯. సర్పశకునముమొదలైనది- ...	౭౪	తృతీయయామము- ...	౧౪౦
౬౦. సర్పదర్శనాదిఫలములు ...	౭౬	చతుర్థయామము- ...	౧౪౧
౬౧. తొండలుపావురాళ్ళుపీటిశకునము- ...	౮౦	౮౮. భానువారమురాత్రిగౌళిఫలములకు	౧౪౧
౬౨. మళయాళపుగవ్వలగణితము	౮౧	పలుకుఫలము- ...	౧౪౧
౬౩. చింతాభావపరిష్కానము ...	౯౪	ప్రథమయామము- ...	౧౪౧
౬౪. రామాయణభారతశకునము	౯౫	ద్వితీయయామము- ...	౧౪౨
౬౫. తుమ్మలశకునము- ...	౯౬	తృతీయయామము- ...	౧౪౨
౬౬. ధ్రువారంభతీదర్శనశకునము	౯౭	చతుర్థయామము- ...	౧౪౩
౬౭. దైద్యశకునము- ...	౯౮	౮౯. భానువారమునగౌళిపలుకులస్వరములు- ...	౧౪౩
౬౮. ఉపశ్రుతిశకునము- ...	౧౦౦	౯౦. భానువారమున వనగౌళిమొదలైనవి- ...	౧౪౫
౬౯. ఛాయాపురుషదర్శనశకునము.	౧౦౧	౯౧. సోమవారమునగౌళిఫలములు- ...	౧౪౬
౭౦. వాణిజ్యవ్యాపారశకునము- ...	౧౦౬	౧ వ- యామమున- ...	౧౪౬
౭౧. ముష్టిప్రశ్నశకునము- ...	౧౦౯	౨ వ- యామమున- ...	౧౪౬
౭౨. దిగ్విజయప్రశ్నశకునము ...	౧౧౦	౩ వ- యామమున- ...	౧౪౭
౭౩. నవ్వలభావశకునము- ...	౧౧౧	౪ వ- యామమున- ...	౧౪౭
౭౪. గణితశకునము- ...	౧౧౩	౫ వ- యామమున- ...	౧౪౮
౭౫. అంశశకునము- ...	౧౧౪	౯౨. సోమవారమునరాత్రిగౌళిఫలము- ...	౧౪౮
౭౬. కుక్కులశకునము- ...	౧౧౫	౧ వ- యామమున- ...	౧౪౮
౭౭. నక్కలశకునము- ...	౧౨౨	౨ వ- యామమున- ...	౧౪౯
		౩ వ- యామమున- ...	౧౪౯
		౪ వ- యామమున- ...	౧౪౯

విషయసంఖ్యా.] విషయాః. [పుటసంఖ్యా.		విషయసంఖ్యా.] విషయాః. [పుటసంఖ్యా.	
౧ వ- యామమున- ...	౧౪౮	౯౯. శనివారపుగౌళిఫలములకుఫలము- ...	౧౬౦
౨ వ- యామమున- ...	౧౪౮	౧౦౦. గ్రహగౌళిద్విగౌళ్యాదిఫలవివేకము- ...	౧౬౧
౩ వ- యామమున- ...	౧౪౯	౧౦౧. గౌళిగణితము- ...	౧౬౧
౪ వ- యామమున- ...	౧౪౯	గౌళిశకునముగిసినది- ...	౧౬౨
౯౩. మంగళవారపుగౌళిఫలములుగౌళి	౧౫౧	౧౦౨. నవ్వలభావశకునవివేకము- ...	౧౬౨
౯౪. బుధవారపు గౌళివచనఫలములు- ...	౧౫౧	౧౦౩. సాముద్రికశకున సంగ్రహము- ...	౧౬౪
౯౫. గురువారగౌళివచనఫలములు- ...	౧౫౨	౧౦౪. స్వస్థుఫలములు- ...	౧౬౪
౧ వ- యామమునందు ...	౧౫౨	౧౦౫. దుస్వస్థుగణము- ...	౧౭౩
౩ వ- యామమునందు ...	౧౫౩	౧౦౬. సుస్వస్థుగణము- ...	౧౭౫
౪ వ- యామమునందు ...	౧౫౩	౧౦౭. స్వస్థుకాలాదినిజ్ఞాయము	౧౭౬
౯౬. గురువారమురాత్రిగౌళివచనఫలం- ...	౧౫౪	౧౦౮. ఉత్పాతములు- ...	౧౭౭
౨ వ- యామమున- ...	౧౫౪	౧౦౯. వాస్తవసంగ్రహము- ...	౧౮౦
౩ వ- యామమున- ...	౧౫౫	౧౧౦. ఆయాదినిజ్ఞాయము ...	౧౮౫
౯౭. శుక్రవారపు పగటిగౌళిఫలములకుఫలములు- ...	౧౫౬	౧౧౧. జలవాస్తవసంగ్రహము ...	౧౮౯
౧ వ- యామమున- ...	౧౫౬	౧౧౨. బుద్ధికల్పితశకునము- ...	౧౯౨
౨ వ- యామమున- ...	౧౫౬	౧౧౩. పరిశిష్ట నానావిధ శకున సంగ్రహము- ...	౧౯౨
౩ వ- యామమున- ...	౧౫౭	౧౧౪. సద్యోవృష్టిశకునము ...	౧౯౪
౪ వ- యామమున- ...	౧౫౭	౧౧౫. ఖంజరీటశకునము (కాటుకపీట్టు)	౧౯౬
౯౮. శుక్రవారపురాత్రి గౌళిఫలములకుఫలము- ...	౧౫౮	౧౧౬. కోశ్లశకునము- ...	౧౯౭
౧ వ- యామమున- ...	౧౫౮	౧౧౭. మేకలశకునము- ...	౧౯౮
౨ వ- యామమున- ...	౧౫౯	౧౧౮. గుఱ్ఱములశకునము- ...	౧౯౮
౩ వ- యామమున- ...	౧౫౯	౧౧౯. శకునమునకుఉపపత్తి ...	౧౯౯
౪ వ- యామమున- ...	౧౫౯	౧౨౦. గ్రంథసమాప్తి- ...	౧౯౯

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణపతయేనమః.

సర్వశకునప్రకాశికా.

మంగళాచరణం.

శ్లో॥ వక్షత్రగ్రహవాయుగ్నిజలధూమండలాశ్రయః।

హంసఃకాలాత్మకఃపాయాత్కర్మసాక్షిజగత్పదా॥౧

తాత్పర్యము ॥ ఆకాశమునందగుబడియెడుచుక్కలకును, చంద్రుని గ్రహములకును, గాలికిని, పిడుగు మెరుపు మొదలగు జ్యోతికిని, నీటికిని, భూగోళమునకును, చలనాచక్రియానిమిత్తుండగుటంజేసి యాధారభూతుండగును, పిండాండంబున ప్రాణాపాన చైతన్యరూపుండగును, ప్రాణుల పుణ్యపాపకర్మములకు సాక్షిభూతుండగును, కాలమూర్తియగును, అగు సూర్యుండు ఖల్లపృథును జగమును బ్రోవుగాత.

శ్లో॥ జ్యోతిషంస్వరశాస్త్రంచశిల్పంసాముద్రికంతథా।

ధర్మశాస్త్రంవాస్తువిద్యాంయోగశాస్త్రంసషంత్రికం॥ ౨

పురాణానిచతంత్రాణిసగమానాగమాంస్తథా।

దేశాచారంకులాచారం శిష్టాచారంవిశేషతః॥ ౩

వృద్ధానామనుభూతీశ్చ విచార్యచముహుర్ముహుః॥

సంవాదేనగృహీతార్థం సర్వలోకోపకారకం॥ ౪

వక్ష్యేహంసర్వశకునప్రకాశగ్రంథమాదరాత్।

సమయాకల్పితంకించి త్వాగ్రిచినైరేవకీర్తితం॥ ౫

సంగృహ్యతత్తచ్ఛాస్త్రేభ్యోబాలబోధాయభాసురః॥

తా॥ జ్యోతిషము, స్వరశాస్త్రము, శిల్పము, సాముద్రికము, ధర్మశాస్త్రము, వాస్తువిద్య, యోగశాస్త్రము, మంత్రశాస్త్రము, పురాణములు, తంత్రములు, వేదములు, ఆగమములు, దేశాచారము, కుల్లచారము, శిష్టాలచారము, పెద్దలనుభవములు, వీటినిన్నిటిని పలుమారులు చక్కగవిచారించి వాటియొక్క ఐకవంత్యముతో గ్రహింపబడిన అధ్యమును అందరికిని ఉపయోగించునట్లు భాస్కర దైవజ్ఞుడను నేను సర్వశకునప్రకాశగ్రంథమునుగా చేసి అక్కరతో చెప్పచున్నాను. దీనిలో నేను కల్పించినది కొంచమైననులేదు. పూర్వీకులు చెప్పియుండుదానినే ఆయా శాస్త్రములనుండి సంగ్రహించి పిల్లవాండ్రకు తెలియునటుల చెప్పెదను.

అనుబంధచతుష్టయము.

శ్లో॥ భావ్యథా సూచకోయస్తుశకునానాంగప్రవృత్తిః॥

సవిశేషోత్రవిషయః ప్రత్యయిగ్రాహ్యులక్షణః॥

తా॥ ఈశాస్త్రమునందు శకున విశేషములన్నియును విషయమన దగును- వాటినుండి భవిష్యత్కాలికఫలములను తెలిసికొనుటే ప్రయోజన మగుచున్నది. ఫలశకునముల సూచ్యసూచక భావమే సంబంధమన దగినది- నమ్మికతో శకున లక్షణములను గ్రహించువారలే అధికారులై యుండెదరు.

విషయానుక్రమణికా.

శ్లో॥ మంగళాచరణంచైవ ప్రతిజ్ఞాచరణంతథా॥

౨

చతుష్కమనుబంధానాం శాస్త్రస్యాస్యచలక్షణం॥

లక్ష్యజ్యోతిషికస్యాపి పృచ్ఛకస్యచలక్షణం॥

౪

స్వరూపంశకునస్యాథశాస్త్రస్యస్యథాతాత్పర్యచిత్॥

క్వచిచ్ఛఫలసందేహా భావానుగుణసంభవః॥

౬

ఫలస్యనిర్ణయశ్చైథ ఫలవైయత్సదశశనం॥

అవశ్యమనుభావ్యత్వం జీవయత్సనిరూపణం॥

౧౦

దైవికానిచకార్గాణే జీవకర్మ్యానేకథా॥

కార్యస్యఘటనంచైవ శకునస్యచకారణం॥

౧౧

సామాన్యేనాయుషోజ్ఞానం జన్మకాలికలక్షణైః॥

దీర్ఘాయుషస్సూచనంచ తద్వదల్పాయుషోపిచ॥

౧౨

వినాశకారశకునం జనవాక్యానుభావ్యతా॥

సూచనంసుఖలాభస్య దేశక్షేమస్యసూచనం॥

౧౩

సుఖిక్షుసూచనంచైవ దుఃఖిక్షుక్షాపనంతథా॥

కలహస్యనిమిత్తాని జయకాలస్యసూచనం॥

౧౪

చాతుషంశకునంచైవ శ్రావణంచవిశేషతః॥

తథాపశకునేశాంతిః ప్రయాణశుభసూచనం॥

౧౫

ప్రయాణస్యాపశకునం శుభకాలః ప్రయాణకే॥

యాత్రేతిహాసకథనం హర్షంతకునమేవచ॥

౧౬

స్వరగత్యైవశకునం స్వరప్రశ్నోత్తరక్రమః॥

మాతచేష్టావివరణం మాజాశశకునంతతః॥

౧౭

గరుడస్యచకాకస్య ప్రాణినామపిచేష్టయా॥

భాదద్వాజశకుంతస్య శకునేరురగస్యచ॥

౧౮

సర్పస్యదశశనాదీని సరటాదివిచేష్టితం॥

కేరళాదిమునిప్రోక్త కపదశశితక్రమః॥

౧౯

రామాయణేభారతేచ వచనాథావిచారణం॥

క్షుతాదిశకునంచైవ ధ్రువనక్షత్రదర్శనం॥

౨౦

అరుంధతీదర్శనంచ వైద్యోక్తశకునక్రమః॥

ఉపశ్రుత్యథాకథనం ఛాయాపురుషదర్శనం॥

౨౧

వాణిజ్యశకునంచైవ ముష్టిప్రశ్నక్రమస్తథా॥

దిగ్భాననిర్ణయశ్చైవ నష్టప్రశ్నపరీక్షణం॥

౨౨

గణితవిషయస్తద్వదంక్తప్రశ్నప్రపంచనం॥

రోగారోగ్యవిమర్శశ్చ శ్వేంగితగ్రాహితాతథా॥

౨౩

సృగాలశకునంచాథ గౌళీశకునలక్షణం॥

గోధికాశకునేదీక్షా తస్మిన్ తప్రపంచనం॥

౨౪

గౌళిప్రపాతజఫలం గౌళిపాతస్తలాశ్శలం|
 గౌళిగ్రహవివేకశ్చ గౌళివాక్ఫలసూచనం|| ౨౫
 అదృష్టగౌళిగణితం నష్టజాతకనిర్ణయః|
 సాముద్రికంలక్షణంచ స్వప్నస్వఫలకీర్తనం|| ౨౬
 దుస్స్వప్నబోషస్సుస్వప్న ఫలంతత్కాలనిర్ణయః|
 ఉత్పాతలక్షణంతద్వదుత్పాతఫలనిర్ణయః|| ౨౭
 శాంతికర్మాణివాస్తుశ్చ గేహవాస్తువిశేషయః|
 భూనిగూఢజలజ్ఞానం బుద్ధికల్పితశాకునం|| ౨౮
 ఉపపత్తిశ్చసర్వేషాముత్తరోత్తరముచ్యతే|
 గ్రంథస్యవిషయానేతాజ్ఞాత్వాహ్యవ్యంతుసాధవః|| ౨౯

తా|| ౧. మంగళాచరణము- ౨. గ్రంథప్రతిజ్ఞ- ౩. అనుబంధములు- ౪. శాస్త్రలక్షణము- ౫. జ్యోతిషికలక్షణము- ౬. పుచ్చకునిలక్షణము- ౭. శకునస్వరూపము- ౮. శాస్త్రముకొంతవడివ్యక్తమగుటయునుగలదు- ౯. ఫలగండేహము- ౧౦. భావమునకుతగినట్లుఫలమగుట- ౧౧. ఫలనిశ్చయము- ౧౨. ఫలనైయత్యము- ౧౩. అవశ్యముగా అనుభవింపవలసినది- ౧౪. జీవప్రయత్నము- ౧౫. దేవకార్యములు- ౧౬. జీవకార్యములు- ౧౭. పనులుచేకూడుట- ౧౮. శకునమునకు కారణము- ౧౯. సామాన్యముగా ఆయుర్జ్ఞానము- ౨౦. జన్మకాలలక్షణమువలన ఆయుర్వివేకము- ౨౧. దీర్ఘాయుష్య సూచనము- ౨౨. అల్పాయుష్య సూచనము- ౨౩. వినాశకాల సూచనము- ౨౪. జనవాక్యమనుభవసిద్ధమగుట- ౨౫. తౌకికసుఖలాభమునకు సూచనము- ౨౬. దేశక్షేమ సూచనము- ౨౭. సుభిక్ష సూచనము- ౨౮. దుభిక్ష సూచనము- ౨౯. కలహ సూచనము- ౩౦. జయకాల సూచనము- ౩౧. దశకన శకునము- ౩౨. శ్రవణాదిశకునము- ౩౩. అపశకున శాంతి- ౩౪. ప్రయాణమునకు శుభశకునములు- ౩౫. ప్రయాణమునకు అపశకునములు- ౩౬. ప్రయాణమునకు శుభ సమయములు- ౩౭. ప్రయాణమునందు ఇతిహాసము- ౩౮. హృదయశకునము- ౩౯. స్వరశకునము- ౪౦. స్వరప్రశ్నోత్తర

క్రమము- ౪౧. దూతచేష్టాశకునము- ౪౨. పిల్లిశకునము- ౪౩. గరుడశకునము- ౪౪. కాకిశకునము- ౪౫. జంతువులశకునములు- ౪౬. భారద్వాజపక్షిశకునము- ౪౭. శకునపుపక్షి- ౪౮. సర్వశకునము- ౪౯. సర్పదర్శనాదిఫలము- ౫౦. సరటాశకునము- ౫౧. కేరళదేశపుగవ్వలగణితశకునము- ౫౨. రామాయణశకునము- ౫౩. భారతశకునము- ౫౪. తుమ్మలశకునము- ౫౫. ధృవనక్షత్ర దశకనము- ౫౬. అరుంధతీనక్షత్రమును చూచుట- ౫౭. వైద్యశకునములు- ౫౮. ఉపక్షుతిశకునము- ౫౯. ఛాయాచూచుదశకనము- ౬౦. వ్యాపార శకునము- ౬౧. ముష్టిప్రశ్నము- ౬౨. దిగ్యాశప్రశ్న పరీక్షణము- ౬౩. నష్టప్రశ్నము- ౬౪. గభిణీప్రశ్నము- ౬౫. అంకప్రశ్నము- ౬౬. రోగారోగ్యవిచారము- ౬౭. కుక్కులశకునము- ౬౮. నక్కులశకునము- ౬౯. గౌళిశకునము- ౭౦. గౌళిలక్షణము- ౭౧. గౌళిదీక్ష- ౭౨. గౌళినిమిత్తములు- ౭౩. గౌళిపతనఫలములు- ౭౪. బల్లిపాటుకుస్థలఫలములు- ౭౫. గౌళిగ్రహములు- ౭౬. గౌళిపలుకులను తెలియజేయురీతి- ౭౭. గౌళిగణితము- ౭౮. నష్టజాతకము- ౭౯. సాముద్రికసంగ్రహము- ౮౦. స్వప్నఫలవిచారము- ౮౧. దుస్స్వప్నములు- ౮౨. సుస్వప్నములు- ౮౩. స్వప్నఫలకాలాది నిర్ణయము- ౮౪. ఉత్పాతములు- ౮౫. ఉత్పాతములకు ఫలములు- ౮౬. ఉత్పాతశాంతులు- ౮౭. వాస్తుసంగ్రహము- ౮౮. ఇల్లుకట్టుటకు ఆయాదులు- ౮౯. జలవాస్తుసంగ్రహము- ౯౦. సాంకేతికశకునములు- ౯౧. శకునమునకుఉపపత్తి- ౯౨. గ్రంథసమాప్తి|| ఇట్లు ౯౨ విషయములు చెప్పబడుచున్నవి. వీటిలోకొన్ని యనంతరవిషయములును ఇమడియుండును. వీటినిజూచి సత్పురుషులందరును సంతోషింపవలయుననుట.

శాస్త్రలక్షణము.

శ్లో|| ప్రాణినాంసుఖదుఃఖాదేజ్ఞాతారోలాభనష్టయోః|
 కాలదేశవిభాగజ్ఞాస్తత్సూచకవివేకినః|| ౩౦
 మహావాయస్సత్యసంధా యానివాక్యానిచోచిరే|
 తచ్చాస్త్రమితివిఖ్యాతం శాసకంప్రాణినామిదం|| ౩౧

శ్రుతిస్మృతిపురాణాదా తత్రతత్రప్రకీర్తితం।

తదర్థగ్రాహభీధీరై ర్భూతుభైతత్ప్రపంచితం॥ ౩౨

తా॥ మనుష్యాదిప్రాణులకు సంభవించునట్టిసుఖదుఃఖములను లాభనష్టములను తెలిసికొని కాలచేశములను విమర్శించుచు వాటికి సూచకంబులైన, కాలగ్రహనక్షత్రస్వరదూతచేష్టాపశ్రుతిప్రశ్నారూఢప్రాణిచేష్టాదులను యథార్థముగ తెలిసినవారని కర్మభూమియందుండువారిచే నమ్మబడియుండు మహాభూతుచేష్టియుండెడు వాక్యముల సముదాయమే సర్వశకునప్రకాశమనియెడు శాస్త్రమనబడును. వాటి అర్థములే సంగ్రహింపబడి లోకమునందు పండితులచే విరచితములైన బహుగ్రంథములు విస్తరిల్లి ప్రచారమునకుఁబచ్చియున్నవి.

జ్యోతిషికలక్షణము.

శ్లో॥ గురోరధీతశాస్త్రీశ్చ సత్యవాదీజితేంద్రియః।

ప్రాణిప్రియేపున్ద్రంతజ్జఞ్మథోజ్యోతిషికస్తన్మృతః॥ ౩౩

తా॥ చిరకాలముక్రమముగా గురుసేవజేసి శాస్త్రమునుచక్కగా చదివితెలిసికొని జితేంద్రియుడైన సత్యవాదియగుచు పరులకు ప్రിയమొనరించుటకై నిత్యము గ్రహమంత్రములను జపించుచు పరిశుద్ధుడైయుండువాడే జ్యోతిషికుండనబడును.

పృచ్ఛకలక్షణము.

శ్లో॥ శుద్ధచిత్తేనశాస్త్రేషు ప్రత్యయేనసమన్వితః।

జ్యోతిర్విదంబదైవజ్ఞం భక్త్యారాధ్యసదక్షిణం॥ ౩౪

జిజ్ఞాస్యవిషయంపృచ్ఛే ద్విదితార్థంనివేదయత్।

భవిష్యదర్థవిజ్ఞానే యావత్జ్ఞేయంమయోచ్యతాం॥ ౩౫

వక్తుంవాసుశకంయావ దితిపృచ్ఛేత్సమాహితః।

కాపట్యదోషరహితః పృచ్ఛకోహ్యపరీక్షకః॥ ౩౬

తా॥ మనశ్శుద్ధితోను శాస్త్రములయందు నమ్మకముతోను దైవజ్ఞుండైనజ్యోతిషికునియందు భక్తికలిగి ఫలతాంబూలదక్షిణాద్యుపహారములను సమర్పించి తాను తెలిసికొనతగిన విషయమును ప్రశ్నజేసి యావిష

యంబున తనకు తెలిసియున్నంతను స్పష్టముగ విన్నవించి వంచనలేక పరీక్షకుడుకాని పృచ్ఛకుండే శకునఫలమును తెలిసికొనుటకు నాకెంతయోగ్యతగల్గదో, ఎంతవరకు తెలిపించుటకు సులభముగ నుండునో అంతమాత్రమునే తెలిపించితే చాలుననినమ్మి అడుగవలసినది. అట్టివానికి శాస్త్రము అనుభవనిదర్శనమునకువచ్చును.

శకునస్వరూపము.

శ్లో॥ భవిష్యత్సుఖదుఃఖాదే స్సూచకంలాభనష్టయోః।

దైవప్రేరణాయాసిద్ధం నిమిత్తంశకునంస్తృతం॥ ౩౭

గ్రహస్సూర్యాదయశ్చైవ పరివేషాద్యసంగ్రహః।

దస్మాదికాస్తారకాశ్చ వాతవృష్ట్యాభౌతికాః॥ ౩౮

భూతభౌతికచేష్టాశ్చ విజ్ఞేయాశ్శకునాత్మకాః।

జ్యోతిశ్శాస్త్రే తృతీయేతు స్కంధేగర్భాదిభిశ్చయత్॥ ౩౯

షడశీతసహస్రైశ్చ సూత్రైస్సూచితమేవహి।

తదర్థవిస్తరఃప్రాజ్ఞైః కాలజ్ఞైర్భూమధోదితః॥ ౪౦

తా॥ ప్రాణులకు భవిష్యత్కాలంబున కలుగబోవునట్టి కష్టసుఖములనూ, నష్టలాభములనూ, ముందుగా తెలిసికొనుటకు నిమిత్తమగునట్లు దైవముచేత ప్రేరితంబైన భూతభౌతికచేష్టా సూచనమే శకునమనందగును. అది సూర్యాగ్రహములు పరివేష భూమకేత్వా ద్యుపగ్రహములు అశ్విన్యాది నక్షత్రములు గాలి వాన భూకంపము చెట్టుపడుట ప్రాణులు ఊపిరివిడుచుట వణకత్తుకశబ్దము అర్థవ్యంజకమైన ఉపశ్రుతి అంగచేష్ట తుమ్ముట దగ్గుట ఆవలించుట ప్రాణులధ్వని జంతుదర్శనము పక్షిచేష్ట బల్లిపాటు గొలిపలుకు శిల్పవాస్తుస్థితి ఫలాదిగుంఖ్య సామద్రికరేఖాదులు ఈలాగున శకునము బహురూపముగ నగుబడి భవిష్యత్ఫలమును సూచించుచున్నది. ఏయేచేశకాలములయందేయేశకునములు అనుభవనిదర్శనమునకు నేలాగున సరిరాగలదో తద్వివరణము జ్యోతిశ్శాస్త్రమున మూడవస్కంధమునందు ౮౬ వేల సూత్రములుగా చెప్పబడియున్నది. తదర్థముకాలజ్ఞులచేతవిస్తృతమైబహుగ్రంథరూపముగానుండును.

కొంతవడి శాస్త్రముగూడవ్యర్థమగును.

శ్లో॥ జ్యోతిషస్యతృతీయాం శైతత్కృత్యేషుమహాపిఁషు|

దైవజ్ఞైచగురౌదైవశ్రద్ధాఽరహితస్యచ॥ ౪౮

నాస్తికస్యాపవిత్రస్య సందిహానస్యపాపినః|

శోభనైయతమానస్య స్వపితాయంకధన్వితి॥ ౪౯

శాస్త్రానిరథకంచూయా ద్యథాదుర్యోధనాదిషు|

విపరీతమఘాత్సర్వం ప్రాయశస్సదసద్భవేత్॥ ౫౦

ప్రప్తౌచప్రతివక్తాచక్షేత్రనీచోపమాయతః॥

తదన్యతరదష్టత్యై ఫలధ్వంసోవినిశ్చితః॥ ౫౧

ఉభయౌరపిదష్టత్యై ఫలానుత్పత్తిరీతా|

సూచకస్యచసూచ్యస్య సంబంధవ్యభిచారితా॥ ౫౨

కదాచిదేవంభవితా తత్త్వాదుర్వంకతాయుగే|

ధర్మాత్మనస్తుదైవస్య యత్కలావల్పవీర్యతా॥ ౫౩

తస్మాదైవజ్ఞవిద్యేయం ధామికైసఖలాభవేత్|

తదథామపిఁషమన్య కర్తవ్యమిహసాధనం॥ ౫౪

కాలజ్ఞానంతతస్సిద్ధ్యై తతోఽనిష్ఠనిరాసనం|

ఇష్టప్రాప్తేస్సాధనంచ భవిష్యతి నశయః॥ ౫౫

తా॥ జ్యోతిషమున తృతీయస్కంధమందును, దానినిచేసిన కర్తలగు మహర్షులయందును, దైవజ్ఞుండగు జ్యోస్యునియందును, గురునియందును, దైవమందును, దృఢమైన నమ్మకములేనివానికిని; నాస్తికునకును, అపరిశుద్ధునకును, సంశయాత్మకును, పాపిష్ఠునకును, తనతండ్రిని తనకెట్లితడదేతండ్రియని శోభించుటకు యత్నించువానికిని అనగా పరీక్షకునకును, శాస్త్రమువ్యర్థమగుచున్నది. ఎట్లనగా;— దుర్యోధనాదులు పాపిష్ఠులగుటంజేసి వారలు భవిష్యదర్శనార్థమై శకునములనుపాటించునపుడు శుభశకునములు దుశ్శకునములుగా పరిణమించె- దుశ్శకునములు శుభశకునములుగా తెలియవచ్చె- ఇట్లు ఫలసూచకము విపరీతమైనది- దానిలో మంచిది చెడ్డదిగా నగుట ప్రాయశఃకంబుగ ఘటించుచున్నది-

అడిగెడువాడును, చెప్పెడివాడును క్షేత్రబీజములతోసమానులై యుండుట వలన వారిరువురిలో నొకడైనను దుష్టుండయ్యేనేని శాస్త్రోక్తఫలమునకు నాశముసంభవించును. ఇట్లుండ నిరువురికిని దోషముగలిగెనేని శాస్త్రోక్త ఫలమే కలుగజాలదు. ఈకారణముచేత సూచకములైన జ్యోతిశ్శకునాదులకును, సూచ్యములైన ప్రాణిసుఖదుఃఖాదులకును, సాహచర్యనియమరూపందైన వ్యాప్తినబంధమునకు వ్యభిచారము కలుగుచున్నది. ఇట్లు ఫలసూచకము గలిగినను ఫలములేకుండుటగాని విపరీతఫలమగుటగాని యుగాంతరమునం దెప్పుడైన నొకతడవ కలుగుచుండెను. ఈకలియుగమందైననో ప్రచురముగ నట్లేకలుగుచున్నది. ఏలననగా; ధర్మాత్మకమైనదైవమునకు కలియుగమున బలము తగ్గియుండును. కావున దైవజ్ఞవిద్యయనియెడు జ్యోతిశ్శకునాదిశాస్త్రము ధార్మికునియందే సఫలమగును. ఇట్టి ప్రత్యక్షనిదశకన పరీక్షార్థకమైనను మనుష్యుడు ధర్మసాధనమునే చేయవలసినది- ధర్మసిద్ధికలిగెనేనిశాస్త్రప్రామాణ్యమబ్బును-ప్రామాణీకునకు కాలజ్ఞానము గలుగును- అట్టివాడు కష్టకాలమును తెలిసికొని యథోక్తశాంతిచేత అనిష్టముకలుగకయుండునట్లు తప్పించుకొనటకును, శుభసమయము నెరింగి- ఇష్టప్రాప్తిని సాధించికొనుటకును సమర్థుడగుచున్నాడు. ఈనిషయంబున సందేహములేదనుట సిద్ధాంతమైనది.

ఫలసంశయము.

శ్లో॥ జ్యోతిషప్రశ్నశకునశిల్పసామద్రికాదయః|

స్వప్నశ్చమంత్రతంత్రాణి ఫలంతిక్వచిదన్యథా॥ ౫౬

తా॥ జ్యోతిషము, ప్రశ్నము, శకునము, శిల్పము, సామద్రికము మొదలైనవి, స్వప్నము, మంత్రములు, తంత్రములు, ఇవి కోన్నిచోట్లు పులిండును, మరికొన్నిచోట్లు వేరువిధమగును.

భావానుగుణఫలము.

శ్లో॥ మంత్రేత్యైతథాదైవేదైవజ్ఞేభేషశేకరా|

యాద్యశిభావనాయత్ర సిద్ధిభేషవత్తాద్యశి॥ ౫౭

తా॥ మంత్రయంత్రతంత్రములయందును, క్షేత్రతీర్థములయందును
దేవతలయందును, జ్యోతిషములయందును, వైద్యులయందును, గురునియం
దును, ఎవరికి ఎచ్చట ఎట్లు నమ్మకముకలిగియుండునో వారికి అచ్చట అట్లు
ఫలమగును- అనగా ప్రత్యయములేనివారికి ఫలముకలుగదని భావము.

ఫలనిశ్చయము.

శ్లో॥ జ్యోతిషమంత్రయంత్రాది శృకునంస్వప్నవచః।

ధార్మికాణాంఫలావాప్తినిమిత్తంనాన్యథాభవేత్॥ ౫౧

తా॥ జ్యోతిషము, మంత్రములు, యంత్రములు, తంత్రములు, శకు
నములు, కలలు, ఇవన్నియును పుణ్యవంతులకు సత్యమగుచున్నవి- పాపి
ష్టులకు వ్యర్థమగుచున్నవి.

ఫలనైయత్యము.

శ్లో॥ కాలకర్మానుగుణ్యేన ప్రాణ్యదృష్టశుభాశుభం।

భవితవ్యంభవత్యేవ యదాయిత్రచయద్యథా॥ ౫౨

తా॥ ప్రాణుల అదృష్టమునకు తగిన సుఖదుఃఖములు వారివారి
కర్మానుగుణముగా వాటి పరిపాకకాలము వచ్చినపుడు ఎవరికె ఎయ్యది
ఎచ్చట ఎట్లు ఎంత కాలగినదో అట్లే అవశ్యముగా కాకమానవు.

అవశ్యానుభవము.

శ్లో॥ అవశ్యమనుభోక్తవ్యం కృతంకర్తృశుభాశుభం।

నాభుక్తంతీయతేకర్తృకల్పకోటిశతైరపి॥ ౫౩

తా॥ చేయపడిన పుణ్యపాపకర్తృములకు తగిన సుఖదుఃఖములను
ఎంతకాలమైనను అవశ్యముగా అనుభవించక తీరదు.

జీవప్రయత్నము.

శ్లో॥ పారభక్త్యామోక్షోభోగాదేవపరితయః।

ఆగామినన్వనారంభా త్సంచితస్యతుధర్మతః॥ ౫౪

ధర్మసాధరణేజీవః కర్తాత్వేనస్పృహయ్యత్।

ప్రేరకఃకర్తృశేషేణ విషమోనిఘ్నకాణోపిన్॥ ౫౫

భోధయామాసతత్సర్వం వేదశాస్త్రేజగత్పతిః।

చేష్టాకరణకాలాది స్తత్రహేతుర్నిగద్యతే॥ ౫౬

సర్వజ్ఞత్వాత్సహేశస్య ప్రయత్నస్సఫలస్సదా।

తస్మానురూపాజీవానాంప్రయత్నాస్సఫలాస్తథా॥ ౫౭

క్వచిద్విరూపావిఫలాః కారణంతత్రయోగ్యతా।

తస్మాదవశ్యంకర్తవ్యం ధర్మ్యంకర్తనరైస్సదా॥ ౫౮

అద్యజన్మాంతరేవాపి ధర్మఃసుఖికరోభవేత్।

అత్యుత్కృతైఃపుణ్యపాపైరిహైవఫలమశ్నుతే॥ ౫౯

కాలేతథోచితేకర్తృకృషివత్సఫలంభవేత్।

కాలస్యజ్ఞాపకంశాస్త్రం క్రియాయాశ్చవిశేషతః॥ ౬౦

అధికారిప్రభేదస్య తన్నిమిత్తంపుథగ్విధం।

తస్మాదవశ్యంజ్ఞాతవ్యముభయంసర్వమానన్తైః॥ ౬౧

జ్యోతిషంధర్మశాస్త్రంచ తద్విహీనోంధవద్భవేత్।

కాలకర్మానురోధేన ప్రాణినోనియతాయతః॥ ౬౨

తా॥ ప్రారబ్ధకర్మశేషమును అనుభవించే తీర్చవలసినది- ఆగామి
కర్మమును చేయకనే విడిచి తప్పించుకొనవచ్చును- సంచిత కర్మఫల
మును వాటికితగిన ప్రాయశ్చిత్తాదిసత్కర్మములతో పరిహరించి తప్పించి
కొనవచ్చును- అట్టిప్రాయశ్చిత్తాది ధర్మకార్యములను చేయుటకు శరీర
ధారులైన ఈ జీవాత్మలే స్వతంత్రులగుటంజేసి కర్తలగుచున్నారు-
ఈ జీవాత్మల కార్యములకు పరమేశ్వరుడు సహాయకుడుగా నుండును-
ఈ జీవాత్మల అదృష్టము పూర్వజన్మ శేషమై మిగిలియుండునదే నిమిత్త
మగును- దానికి తగినట్లు చేపుడు ప్రేరించును. మరియును శాస్త్రముల
చేతను శకునాదులవల్లను భగవంతుడు జీవుల భవిష్యత్కర్మగతిని, కష్ట
పరిహారోపాయంబునూగూడ చూపించినాడు- జీవులు వాటిని విచారించి
కొనకగాని అంగీకరించకగానివిడిచిపెట్టితమస్వాతంత్ర్యముతోస్వచ్ఛా
ప్రయత్నమునే చేయుచుండినను చేపుడు దానికిగూడ తగినంత సహాయ
మునే ఇచ్చును. అందువల్లనే చేపునికి పక్షపాతములేదనియును, అతడు

దయాశాలియనియును ఆస్తికులందరును నమ్మియుండెదరు- సర్వజ్ఞుడైన అట్టిదేవునిప్రయత్నము యల్ల పృథును సఫలముగానుండునేగాని వ్యర్థమగుటలేనందున దానిని అనుసరించి శాస్త్రీమార్గమును అవలంబించితే జీవాత్మలప్రయత్నములుగూడ సఫలములే అగుచున్నవి- జీవాత్మలు ఎప్పుటికిని కించిజ్ఞులే ఐయుండుటచేత శాస్త్రీమునువిడచి నడిచిగేసి తమతమ నష్టకష్టములను పరిహరించికొనుటకు శక్తులుకాకబోవుచున్నారు. గనుక మనుష్యులు జ్యోతిషముచేతను శకునాదినిమిత్రలక్షణములచేతను తమతమ అనుభవములచేతను శాస్త్రీరీతితో తమ పరిణామమును ఆలోచింపుచు ధర్మశాస్త్రోక్తప్రకారముగా ఎప్పుడును తమకు తగినంతటి పుణ్యకర్మములనే విడువక కాలదేశ శక్త్యనుసారముగా చేయుచుండవలసినది శాస్త్రీమునకును, అనుభవమునకును, యుక్తికిని, సమ్మతమగుచున్నది- అందువల్లనే యోగ్యులైనవారందరును దైవన్యస్తభరులై శాస్త్రీమును నమ్మిపాపభీరువులగుచుధర్మాత్ములుగానుండెదరు. ఇప్పుడుచేయబడిన పుణ్యకర్మము ఇప్పుడేగాని అథవాదానికివిఘ్నమైన పాపశేషముండేనేని కొంతకాలముగడచినచెనుకగాని చివరకు జన్మాంతరమందుగాని ఏవంచ ఎట్లైనను ప్రయోజనమగుచున్నది- ప్రబలమైన పుణ్యమునుగాని మహాపాపమునుగానిచేసినవారికి- అది ఇప్పుడే అథవా ఈజన్మమునందే అనుభవమునకువచ్చుచున్నది- ఐతే తగిన ప్రార్థకు సరిగా వ్యవసాయమును చేయునట్టి కాపవానికి కృషికమము ఫలించునేగాని కాలదేశ క్రమములకు విరుద్ధముగాపంటబెట్టితేఫలింపజాలదుగా? దానివలెనేశాస్త్రోక్తకర్మములను, శాస్త్రోక్తకాలములయందు శాస్త్రోక్తప్రకారముగానే చేయవలసినది. కావున జ్యోతిషమొక్కటి ధర్మశాస్త్రీమొక్కటి ఇవి రెండును రెండుకండ్లవలె తెలివిని కలుగజేయును. వీటిని సంపాదించక విడచినవాడు గ్రుడ్డివానివలె అజ్ఞానాంధకారమున ఏమియుం దెలియక తడమాడుచు కలవరించునట్లు ప్రాపంచికమైన ఇహపర సాధనముల క్రమములేకనే బుద్ధిహీనుడై మూఢుడుగా చెడిపోవును. కాబట్టి జ్యోతిశ్యకునశాస్త్రీమునూ ధర్మశాస్త్రీమునూనమ్మి ఆప్రకారం విచారించి

నడువతగినదని పూర్వాచార్యులందరును నిర్ణయించియున్నారు. (తస్మాచ్ఛాస్త్రంప్రమాణం తే కార్యాకార్యవినిఘ్నాయే- అని భగవద్వాక్యము గల్గుదు) ఇట్లుండుటచేత నిష్పటివారును భవిష్యత్కాలికులును ఆప్రకారమే ఇప్పుడును యింకమీదటను నడుచుకొనుచున్నారు. అట్టివారి యుపయోగాథమే ఈ సర్వశకునప్రకాశిక యనియెడు శాస్త్రీము గలుగవలసినది.

దేవకార్యములు.

శ్లో॥ వృష్టిర్వాతఃప్రకాశశ్చ సంకల్పత్వత్తిరేవచ।

చలనాదీక్రియాశక్తి త్యైతన్యంప్రాణవీచచ॥ ౬౩

జననంమరణందైవ మాదికందైవికంస్త్పతం।

దైవాధీనంజగత్సర్వ మితీశాస్త్రీవినిఘ్నాయాత్॥ ౬౪

తా॥ ప్రపంచమంతయుదైవాధీనముగావున వానకురియుట, గాలి వీచుట, వెల్తురగుట, హృదయమున సంకల్పముగలుగుట, ప్రాణక్రియా సామర్థ్యము, జ్ఞానదైతన్యము, ప్రాణబలము, శరీరముపుట్టుట, శరీరము చచ్చుట, మొదలైనవి దేవకార్యములనబడును. వీటిలో జీవప్రయత్నము ముఖ్యముగాదు- దైవసంకల్పమేప్రబలమైయుండును.

జీవకార్యములు.

శ్లో॥ ఆశోచనమథాభ్యాసో విచారోద్యోగయక్తయః।

రచనంచపరిత్యాగో మమకారాదయోగుణాః॥ ౬౫

అవిద్యోపాధికలితాదుఃఖాజ్ఞానవిమిశ్రితాః।

జీవీయాజీవసాధ్యాశ్చ జీవకర్తృత్వతఃస్త్పతాః॥ ౬౬

తా॥ ఆలోచనము, అభ్యాసము, విచారము, ప్రయత్నము, యుక్తి పనిచేయుట, అహంకారాదిగుణములు, ఇవన్నియును కర్తయగు జీవుని స్వాతంత్ర్యమునకు లోబడినవిగావున దుఃఖాజ్ఞానసంవళితములై జీవకార్యములనబడును- వీటిలో జీవాత్ముని ఉద్యోగమే ముఖ్యమనదగును. దానికి ఈశ్వరసంకల్పము సహాయకమైయుండును.

కార్యఘటనము.

శ్లో॥ పిండాండోపాధికంజ్ఞేయం చైతన్యంజీవసంజ్ఞితం।

బ్రహ్మాండోపాధికంచాపి చైతన్యంతీతసంజ్ఞితం॥ ౬౭

వ్యష్టైస్సమప్యోనుకూల్యం యదాభవతినిశ్చితం।

తదైవకార్యఘటనయోగాఖ్యంకమకౌశలం॥ ౬౮

తా॥ వ్యష్ట్యుపాధికుండైనజీవుని కార్యములుగల పిండాండమునకు సమప్యోపాధికుండైన ఈశ్వరుని కార్యములుగల బ్రహ్మాండము అనుకూలించునపుడు కార్యఘటనము నిశ్చయింపబడును- అట్లు ధూత భౌతికములనుజతగూర్చుచాతుర్యమే యోగమనబడినది.

శకునమునకు కారణము.

శ్లో॥ దైవాదీనంజగత్సర్వం శకునందైవచేష్టితం।

సర్వస్యప్రేరకందైవం దైవమేవపరంతతః॥ ౬౯

తా॥ దైవమనగా జగదీశ్వరుండగును. మరియు కర్మజన్యంబగు పుణ్యపాపాత్మకంబైన అదృష్టముగూడ దైవమనంబడును. ఈ ప్రపంచమంతయు అట్టిదైవమునకు వశమైయున్నది. సకలప్రాణులకును ప్రేరకమైనదైవమే మనకు కర్తవ్యములను శకునరూపముగా తెలియజేయుచున్నది. గనుక దైవమే ఉత్కృష్టమైనది.

శ్లో॥ నానారూపేణతదైవం దేశకాలవిభేదతః।

సర్వాత్మకంహిద్భక్త్యేత ప్రాణిభోగానుసారతః॥ ౭౦

విజ్ఞాయతదభిప్రాయం శాస్త్రేదైవయథోచితం।

ఆచరేదాత్మనశ్చేయైస్తద్భిశాస్త్రప్రయోజనం॥ ౭౧

తా॥ సర్వమయమైనదైవము నానారూపములతో నెవ్వని కేకాల దేశములయం దెట్లు గోచరించునో దాని రహస్యమును శాస్త్రముచేత నెరుంగి జీవుడు తగినట్లు తనకు హితమును ఆచరింపవలసినది. ఇదియే శాస్త్రమునకు ప్రయోజనము.

ఆయుష్యస్వరూపము.

శ్లో॥ సర్వేషామేవజంతూనాం స్థూలదేహాశ్చసంగతిః।

స్వాద్యావత్కాలికీతావాన్కాలఏవాయురుచ్యతే॥ ౭౨

కాలసంఖ్యాబ్ధితోవాచ్యామాసద్వాదశసమ్మితాత్।

త్రింశద్దినాత్మకోమాసో దినంషష్టిఘటిమిశం॥ ౭౩

తదేతత్ పట్నతోపేత విఘ్నరాజసహస్రకం।

హంసానాంపరిసంఖ్యాతం దహరేజ్ఞానభాస్వతః॥ ౭౪

ఘాతాకాశేవమహతి సూర్యబింబప్రచారతః।

వత్సరాదికమానంస్యా దధికారప్రభేదతః॥ ౭౫

విద్యతేమానభేదేన నృణాంవింశోత్తరంశతం।

గజానాంశతథాజ్ఞేయం వంతాబ్దాస్సన్యఃఖరాశ్వయోః॥

కర్కశావధాతేహ్యయః క్షీయతేచవికమకాణా।

తస్మాత్ప్రయత్నసాశ్యంస్యా దాయుర్వైయోగశాలినః॥

సామాన్యమాయుషోమానం హంసగత్యర్హితైదికైః॥

యోగేనకామజీవిత్యంకామాత్సద్యోమృతిభావేత్॥ ౭౬

తా॥ ప్రాణులందరికిని ౧౦౦ యేండ్లాయుష్యము శ్రుతిసిద్ధమైనది. శతసంవత్సరములనిన ననేక సంవత్సరములని బహుత్వమే వివక్షితమై యుండు- కమాకాయ తమైనకాలముయొక్క వ్యవహారిము సంవత్సరగణితమైనది- అట్టివత్సరము ద్వాదశమాసాత్మకంబేకదా- నెలకు ౩౦ దినములు- దినమునకు ౬౦ గడియలు- ఇది బ్రహ్మాండములోని మహాధూతాకాశమునందు ధూమికి సూర్యునిక్రియవలన తెలియవచ్చేడికాలము- ఇంక, పిండాండమునందు హంసాత్మయనియెడు సూర్యునిగతి ౨౧౬౦౦ నిశ్వాసోచ్ఛ్వాసములకాలమును ఆయుర్మానంబునకుగ్రహింపవలసినది- అందువలన ఆయుర్దీ నాదులు పరిమాణభేదమును జెందుచుండును- ఆపక్షమున ౨౧౬౦౦ శ్వాసలకాలమే ౧ దినము- అవి ౩౦ కి ౧ నెల ౧౨ నెలలైన ౧ యేడు అవి ౧౦౦ ఆయుష్యము. వేదాంతయోగప్రకారము- జాగ్రత్- సులుకువ, స్వప్నము- కల, సుషుప్తి- నిద్ర, ఈ ౩ అవస్థలు

౧ తడవు అనుభవించితే ౧ దినమైనది- ఇట్టిలెక్కతో యుగము దినముగా వచ్చును, దినముయుగముగావచ్చును- ఇట్టికాలభేదములచేత ఆయుర్భేద మగునుగాని సామాన్యముగ ౧౨౦ యేండ్లు మనుష్యులకు, ఏనుగులకును ఆయుష్యము- గుర్రములకును, కంబరములకును ౩౨- గాడిదలకు ౨౫- ఈలాగున పరమాయుర్విణయము జన్మజాతులకు తగినట్లు ఏర్పడినది- ఎంతకాలముజీవించిన నంతలో ౧౦౦ యేండ్లయ్యెనుటకుగూడఅవకాశముగలదుగాని- సత్కర్మములతో ఆయుష్యవృద్ధియును- దుష్కర్మములతో నాయుర్హ్రాసంబునుగలుగుచుండును- అందువలనకర్మప్రవాహ పతితులయిన ప్రాణుల ఆయుష్యము చిక్రగుప్తులెక్క ప్రకార మేర్పడుచుండుటచేత జీవులు అవశులై య్యుండెదరనునది కొందరి మతము— వికర్తశాపాదులతో నాయుష్యము తీరింప నట్లు సత్కర్మయోగాభ్యాసముతో నాయుష్యవృద్ధి జేకొని చిరజీవిత్యమునుగాని యథేచ్ఛ మరణ శక్తినిగాని సంపాదించుకొనుటకు జీవాత్మకు కర్మత్వము సావ్యతంత్య్రము గలదనుట కొందరి మతమైనది- ఎట్లైనను ఆశ, భయము ఇవి మరణహేతువులు- విరక్తి, అభయము, ఇవి అమృతత్వమునకు సేతువులు- గావున నింద్రియ జయవైరాగ్యాభయ వుద్యాజ్ఞానశీలుడు కావలసినది సర్వసంమతము- తనుకరణభాజనంబున నాయుష్యమనియెడు చమరు బోసి కర్మభోగమనియెడువర్తికి జ్ఞానజ్యోతిర్మోగముగలిగి చిత్ప్రకాశ మగుచుండ దురాశాపాతకవాతాహత్యాద్యపద్రవములు గలుగకుండు వటుల జాగ్రత్తగలిగియుండిన నాయుష్యమునకు కొదవగలుగదనుట.

జన్మకాలమునుండి, లయుర్వజ్ఞానము.

శ్లో॥ వణిక్పుత్రోఽపితృకః స్వపితృజాతః సంచయే॥

కియద్విత్తంమమాస్తీతి జిజ్ఞాసుర్మదిపృచ్ఛతి॥ ౭౯

అపరోక్షసన్జ్ఞానం పితైవవేదితోక్తితః॥

అంకేనజ్ఞాపితేనైవ యథాసంజాయతేభువి॥ ౮౦

తథాప్రాక్తనకర్మాను గుణకాలగ్రహగ్రహాత్॥

వాచ్యమాదయికాదాయ శ్చరీరస్యేతినిణయః॥ ౮౧

పీతాజితధనంపుత్రో వాణిజ్యేనాభివధామేత్॥

ప్రాసయేదపివాబుద్ధిః ప్రమాదశ్చాత్రకారణం॥ ౮౨

తతైవపుణ్యపాపాభ్యాం వృద్ధిప్రాసౌతదాయుషః॥

ఏతజ్జన్మకృతాభ్యాంహి విజ్ఞాతవ్యామనీషిభిః॥ ౮౩

తా॥ గతపితృకుండైన వణిక్పులకుండు తనతండ్రీయాద్వీచిపెట్టిన ధనము తనకేంతగలదని దెలియఁబూనినపుడు తండ్రీవాసిపెట్టిన లెక్కపుస్తకమువలన ధనమింతగలదని తెలియవచ్చునట్లు పూర్వజన్మాజితభోగాదృష్టమువలనయేర్పడియుండు జీవితకాలమును జన్మకాలగ్రహస్థితి సూచించుచున్నది. మరియు అట్టి వణిక్పుత్రుండు తనకుగలిగిన పితృర్జితధనమును తనవాణిజ్యాది వ్యాపారములతో వృద్ధిపరచుకొన గలఁడు. అథవా యథేచ్ఛ వినియోగమునొనర్చి కొదవ జేసికొనగలడు. అట్లాగే మనుష్యుండు ఈజన్మమున తానుజేయునట్టి పుణ్యకర్మములచేత తనయాయుష్యమునకు వృద్ధిని కల్పించుకొని చిరకాలము జీవింపవచ్చును. పాపకర్మములొనర్చిన నాయుష్యము తీరించిపోవుచున్నది. ఇది జ్యోతిశ్శాస్త్రమున జన్మకాలఫలజ్ఞాపకంబగు హారాస్థంధమునందు సిద్ధాంతమైన రహస్యాభిప్రాయము.

దీఘకాయుష్యసూచనము.

శ్లో॥ యజ్జన్మకాలికాల్లగ్నా తేంద్రేవాపిత్రకోణభే॥

శుభఖేటశ్చలగ్నేశో యదిస్యాదప్తమేశుభః॥ ౮౪

శనిస్త్రిషక్తలాభేషు యదిలగ్నాప్తమాచరే॥

చంద్రశ్చచరరాశిస్థో దీఘకాలంనజీవతి॥ ౮౫

రేఖాః ఫాలతలైయస్య బహ్వ్యస్యప్నాశ్శుభోదయాః॥

పూర్ణాంగదర్శనంయావ చ్ఛాయాపురుషదర్శనై॥ ౮౬

యస్యరక్తబలంవీర్య పుష్టిరాహారపాటవం॥

వపుషఃకరణానాం పటుత్వంసమధాతుతా॥ ౮౭

జితేంద్రియత్వమారోగ్యం సద్యఃస్థూన్యబుద్ధితా॥

సద్భక్తిరపిసత్కర్మకాయస్యశుద్ధిశ్చైస్సూన్యశం॥ ౮౮

యస్యాతిలోభశీలత్వ మపిస్వాభావికాగుణాః।

దృశ్యంతేచాహతాయావత్సతావజ్జీవతిస్సుటం॥ ౮౯

నైసగికగుణానాంతు వైపరీత్యప్రదశకం॥

మహచ్ఛాపోమహత్వాపం యదాతావత్సజీవతి॥ ౯౦

యావన్నజాయతేజంతోః ప్రబలంహ్యపఘాతకం॥

తావదాయుర్దేహతోషి మధ్యభంగపితౌచతా॥ ౯౧

దేహాభిమానశూన్యస్య నిత్యయుక్తస్యయోగినః॥

నైవప్రాణోత్క్రమస్తస్య లీయతేదహరేయతః॥ ౯౨

తా ॥ ఎవడు పుట్టినపుడు లగ్నమునకు ౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ యవ

రాసులయందుగాని- ౧ - ౫ - ౯ రాసులయందుగాని- శుభగ్రహములు

లగ్నాధిపతియునుండెదరో- ౮ లో శుభగ్రహముండునో- ౩-౬-౧౧లో

శనియుండునో- లగ్నమూ అష్టమమూ చరరాసులగునో- చంద్రుడు చర

రాశియందుండునో- బహుగ్రహములు ఉచ్చులుగాని నీచులుగాని అగు

దురో- వాడు ౬౬. సంవత్సరములకు తక్కువలేకబ్రదుకును- ఎవనినొసట

ఆయుష్యరేఖలీ దీఘములుగా అవిచ్ఛిన్నములుగా అనేకములనగా

౩- ౪- ౫- ౬ అగుబడుచుండునో- ఎవనికి మంచికలలు గలుగుచుండునో

అనగా పూర్ణాచంద్రుడు, తెల్లటిఆశ్వము, పుష్పములు మొదలైనవికాన

వచ్చునో, అంగలోపములేనట్లు ఛాయాపురుషుడగుబడుచుండునో- ఎవ

నికి రక్తపుష్టి, గట్టిశుక్లము, జీర్ణశక్తి (ఆహారములనరిగించుకొనుసామ

ర్థ్యము) చెమటయును కంపు అదురుట దౌర్బల్య మొదలైనవియునులేని

దేహదాఢ్యము, సూక్ష్మములైన శబ్దస్పృశ రూప రసగంధములను

గ్రహింపగల యెవ్వ కన్ను నాలుక ముక్కు చమకము గలిగియుండుట,

చాతపితృశ్లేష్మనాడులును ఇదా పింగళా సుషుమ్నలనియెడు జీవనాడు

లును సమగతిగానుండుట, శమము, దమము, ప్రబల రోగములు లేకుం

డుట, మంచి బుద్ధిప్రజ్ఞలుండుట, దేవగురుభక్తి, సత్యము, శౌచము,

మంచిపని, అతి లోభము, స్వభావగుణములు చెడకనుండుట, ఇవి ఎది

వరకు గలిగియుండునో మనుష్యుడనివరకు బ్రతికియుండును. స్వభావ

గుణములు మారినపుడుగాని పెద్దల శాపముగలిగినపుడుగాని ఉత్కటి

పాపముగలిగినప్పుడుగాని మరణసంభవముగలదుగాన నదివరకు బ్రదుక

వచ్చును. ప్రాణికి ప్రబలమైన విషరోగశస్త్రాదిచాధలు కలిగినేని ఆయు

శ్చేషముండినను మరణమొగలుగును. అట్టి అధాకాయుస్సులోచనిపోయిన

వారు ప్రేతపితౄచాదిజన్మములను జెందుదురు. దేహాభిమానములేని నిత్య

యోగసిద్ధులకు మరణమేలేదు. దేహాంతమునందతని ప్రాణములు హృద

యాకాశమునందే ఇమిరిబోవును.

అల్పాయుష్యసూచనము.

శ్లో॥ కేంద్రత్రికోణాష్టమేషు పాపవిధేషుజన్తసి॥

అరిష్టయోగోల్పాయుశ్చ దేవద్విజవిరోధితా॥ ౯౩

హింసాదిపాపకర్తాణి చాన్యతంచాతిభోజనం॥

భయశోకాధకత్వంచ కరణానామపాటవం॥ ౯౪

అల్పాయుష్యంసూచయంతి కర్మభూమిస్థవణిణః॥

తా ॥ కర్మభూమియైన ఆసేతుసీతాచల దేశమునందు జన్మించిన

వర్ణాశ్రమముగల మనుష్యుడేహికి జన్మకాలమున లగ్నకేంద్ర త్రికో

ణాష్టమస్థానములకు పాపగ్రహ వేధగలిగినను, చాలారిష్ట యోగములు

అల్పాయు ర్యోగములు దుస్స్వప్నములు బ్రహ్మహత్య స్త్రీహత్య శిశు

హత్య రాజద్రోహము దేవద్రోహము బ్రహ్మద్వేషము గురుధిక్కారము

పరపీడనము అన్యతము దురాచారము పరచార గమనము చౌర్యము

మహాదుఃఖము ప్రబలజాడ్యము మహాభయము ఇత్యాదు్యపాధులు గలు

గుట అల్పాయుష్యమునకు సూచకంబులు.

వినాశకాలసూచనము.

శ్లో॥ వినాశకాలేవిపరీతబుద్ధిర్విరుద్ధధర్మోజనదూషితస్సాస్మత్॥

స్వభావదుష్టోయదిసాధుభావం వ్రజేత్తదాతస్యవినాశఃకహ్యః॥

తా॥ మనుష్యునకు నాశకాలమువచ్చినప్పుడు బుద్ధిమారును- సహజ

గుణములుచెడును. విరుద్ధధర్మములనాచరించును, వాడు పుట్టినదిమొద

లుగా అట్టిదుష్టుడే ఐయుండెనేని వాడు సాధుస్వభావమునకు మారి
నప్పుడు వానికి వినాశకాలము ఊహింపబడతగినది.

జనవాక్యమునుభవసిద్ధము.

శ్లో॥ ఊహ్యంప్రత్యక్షచేష్టాభిః పరోక్షంహివేరేంగితం॥ ౯౫

యదూచుర్చహవోయస్య తస్మిత్సంతస్యసిద్ధ్యతి॥

తా॥ ఇతరుని హృదయమునందుండు అభిప్రాయము వాసిభవిష్యత్
క్లతి మొదలైనవి తదితరులకు తెలియనందున నట్టి పరోక్ష విషయమును
వారికిగల జాహ్యచేష్టాదిప్రత్యక్షకారణములచేత నూహించినిర్ణయింప
వలసియుండును. ఒకనివిషయమును పెక్కండులోకులు సంవాదముగా
నేలాగుచెప్పుచుండెదరో అట్టి జనవాక్యమువాడుకకు వచ్చునంతలోనది
ప్రత్యక్షసిద్ధమై యనుభవనిదర్శనమగును. గావునమనుష్యుండు అపవాద
మునకు చిక్కునట్లు తప్పించుకొనుచు యోగ్యమైన నడతతో మంచిపేరు
వాసిని సంపాదింపవలసినది.

తౌకికసుఖలాభసూచనము.

శ్లో॥ సహాయవద్వంశజన్త విద్యాభ్యాసశ్చబాల్యతః॥ ౯౬

సమర్థశహవాసశ్చ జ్ఞానవృద్ధానువతః॥

సుఖేచ్ఛాస్థిరవృత్తిశ్చ మహాజనవిధేయతా॥ ౯౭

అక్లకోపాయవిత్రాప్తి రాజితస్యచరణం॥

విచారనిర్ణయఃకార్యేమితోచితధనవ్యయః॥ ౯౮

యావచ్చక్యేంద్రియజయస్త్రిశుద్ధిఃపాపభీరుతా॥

స్వజనేష్వభిమానశ్చ దయాభూతేషునూనితా॥ ౯౯

యశస్సంపాదనేచ్ఛాచ మహత్పరిచయస్తథా॥

ఆవిష్కృతిస్సత్స్వభావః కథావ్యేష్యవధానితా॥ ౧౦౦

ఆస్తిక్యంయుక్తితంత్రాణి జనసంగ్రహణేష్నుతా॥

షడ్విధేజీవతోపాయే యావత్సాధ్యపరిగ్రహః॥ ౧౦౧

ప్రయత్నోద్యోగశీలత్వ ముపచార్యోపచారితా॥

తాజభక్తిర్విధేయత్వం మిత్రసంగ్రహణంతథా॥ ౧౦౨

ప్రత్యయోత్పాదనంసత్సు బుద్ధిమత్సుచమంత్రణం॥

మంత్రగుప్తిఃస్థిరత్వంచ కార్యనిర్వాహలక్షణం॥ ౧౦౩

సమాధానమనాలస్యం పుణ్యంచసుఖలాభకృత్॥

తా॥ తగినవారియందు పుట్టుట, చిన్నతనమునుండి తగినవిద్యలను
నేర్చుటకునుకూలించుట, తగినసహాయములుగలుగుట, జ్ఞానవృద్ధులనడత
లను అనుసరించుట, తనకు సుఖగౌరవాదులుకలుగవలెననికోరిఉత్సాహ
పడుట, నిశ్చితవిషయమునందు స్థిరచిత్తముగలుగుట, మంచివారితోడు
పాటబ్బుట, పెద్దలకు విధేయుండగుట, గొప్పవారిపరిచయముగలుగుట,
ఆయాసపడక ఉపాయముతో ధనమును సంపాదించునట్టి సంవిధానము
కుదురుట, సంపాదించిన ధనమును రక్షించుకొని మితముగా తగినట్లు
వినియోగించుట, సాధ్యమైనంత జితేంద్రియుండగుట, వాక్కుద్ధి, హస్త
శుద్ధి, కచ్ఛశుద్ధి, స్వజనాభిమానము, భూతదయ, పాపమునకు వెర
చుట, మానమును లక్షించుట, పేరువాసిని అపేక్షించుట, సాధుస్వభా
వము, పనులలో ప్రమాదముగలుగనట్లు జాగరూకుండగుట, గొప్పవారి
సహాయమును సంపాదించుట, మరుపులేకుండుట, శాస్త్రములయందును
దైవమందును నమ్మకముగలుగుట, యుక్తి, చాతుర్యము, నేర్పరితనము,
జనులనుసంగ్రహించుబుద్ధి, మరియు కృషి వాణిజ్యము అధికారముకూలి
శిల్పపుపనులు బిచ్చము అనియెడు ౬ విధములుగఱ జీవనోపాయముల
యందు తనకు తగినట్లు అనుకూలమైనవాటిని విడుకనే అవలంబించి
యుండుట, అభివృద్ధియందు తృప్తిజెందక ఉత్సాహముతో దైర్యమును
జెంది ప్రయత్నమొనర్చుట, దైవభక్తులను కాలజ్ఞులను వైద్యులను ధర్మజ్ఞు
లను విద్వాంసులను తనచేతనైనంత ఉపచరించిసంతోషపరచుట, రాజుల
యందు భయభక్తి విశ్వాసములుగలిగి యోగ్యుడనిపించుకొని వారికి
విధేయుండగుట, బుద్ధిమంతులైన మంచివారితో గుట్టుగాయోచించి పను
లను విడువకసాధించిజెరవేర్చుట, ఎప్పుడును నెమ్మదిజెంది జాగరూకు
ండగుట, ఇట్టిలక్షణములు ఏమనుష్యునకుగలవో వానికి తప్పకనే సుఖలాభ
ములుగలుగునని నిశ్చయించుటకు ఆలక్షణములే సూచకములైయుండును.

దేశక్షేమసూచనము.

శ్లో॥ ప్రజానురంజకోరాజాప్రజారాజామరాగిణీ॥ ౧౦౪

స్వధర్మనిరతోలోకోనిష్కలిశ్చసమాహితః।

జనానామైకమత్యంచధర్మవృద్ధిస్సవర్ణః॥ ౧౦౫

అనీతిధాన్యవృద్ధిశ్చ దేశక్షేమస్యసూచకం।

తా॥ రాజులు ప్రజలయందు అక్కరగలిగి న్యాయముతో ధర్మముగా రాజ్యము నేలుచుండుట, ప్రజలును భక్తిప్రత్యయములతో రాజుకు విధేయులై సమాధానముతో స్వధర్మమును కాపాడికొనుట, జనులకు కలహములేక నైకమత్యముగలుగుట, కావలసినపుడు వానలుగురిసి ఈతి బాధలులేక పంటలుపండి జనులకు జీవనోపాయము గలుగుట, ఇట్టిలక్షణములుగలచో దేశక్షేమముగలదని సూచింపబడును.

సుభిక్షసూచనము.

శ్లో॥ తటాకపూర్తిభారణీగతేర్కేవిధీండుగేభూమిభుచాంకు

రార్పణం। చించాఫలోఛాయమథామ్రతస్యాచ్చైత్రాత

పాషాఢమరున్నయత్వం॥ ౧౦౬॥ వృష్టిస్తథాప్రోష్ఠపదేచ

మాగేఁ మహాహిమానీయదిదేశయోగ్యః । ఋతుస్తథా

ఫల్గిమఘట్టఘానావాసారయోగశ్చకుశీరగేర్కే॥ ౧౦౭॥

సదీప్రవాహాద్ధికతేందుభాన్వోర్గ్రహశ్శుభాశుక్రదినాని

పంచ । ఇందోర్మఖోమాసిగురోస్తదూర్ధ్వం సౌరేథవా

ద్వాదిదిదేశన్యాయం॥ ౧౦౮॥ పాథోనమాసె గణరాజ

ఘసేనక్రక్రమేచోషసిశీతవాతః। ఆహస్తథాసాతపమేవ

మేవకాలోచితఃప్రవృఘ్నఫలాదియోగః॥ ౧౦౯॥ మూల్యాధికో

మంగళవస్తుపూగశ్శుభగ్రహాణాంనవనాయకత్వం। నక్రం

రవేత్పాంతరసంక్రమశ్చ నిశాసువృష్టిస్సహితావకాశా॥

ప్రాగ్వాతసంపత్తిరథోశరదృతావగస్త్యదృష్టిర్చహు

క్షూలవృద్ధిః। చేత్కంబశానామపిచాల్పమాల్యంసువర్ణ

ముక్తాధికమూల్యయోగః॥ ౧౧౦॥ చంద్రజ్ఞజీవాపుజితాం

పరస్పరం కేంద్రస్థితంచేష్టభగేశశాంకే । గుర్వారయో

ర్మంగళచంద్రయోర్వాసమాగమేశారదపూర్ణరాత్రౌ॥

జ్యోత్వాప్రసాదో నితరాంగురూదయే శుక్రాస్తకాలే

శనిభామయుద్ధే। అమామహాపాతముఖేషుపర్వసుస్యాచ్చే

న్నహూష్ణత్వమథోమహీజః॥ ౧౧౩॥ పశ్చాద్రవేరర్క

పురశ్చశుక్రోమాసోదయశ్చేశ్శుభవాసరేషు । జీవార్క

వారేపరివేషయోగోర్కన్యైవసోమజ్జనితేషుచేందోః॥

తుంగస్తరంగో యదిపూర్వసింధౌ పశ్చాన్నచేత్పర్వత

జాశ్చధాతవః। మహూఛ్రియాహ్రాసగతిశ్చవర్ణేఘ్నతో

ఛ్రియోవ్రహ్మసమృద్ధియోగః॥ ౧౧౪॥ మృగాజగోజన్మ

కృతాధికత్వం ప్రీభ్యః పుమాంసో బహుశాయదిస్యః।

దభాశ్చలాత్కాయదినాగసర్పా ధూయాసురుర్వాం

యదిధూరిసంఖ్యాః॥ ౧౧౬॥ మాధుర్యనైమల్యయుతం

జలంచేత్కాకోఛ్రియఃశ్వాడిగణస్యవృద్ధిః। హ్రాస్తథా

మత్కుణమక్షికానాంశంసంతిదేశస్యసుభిక్షమేవ॥ ౧౧౭

తా॥ తొలకరివానలచేతనే చెరువులునిండుట, రోహిణి మృగశిర

కార్తులలో బీజావాపమగుట, దేశభేదముచేత భూగుణానురూపముగా

సమయమునందు అంకురార్పణమగుట, చింతపండ్లకువై మామిడిపంట

తగ్గుట, వైత్రమున నెండలు, ఆషాఢమున గాలి, భాద్రపదములో వాన,

మాగేశిరమున మంచు, పశ్చిమఘట్టములలో తుంపురుజడి, ఇవియెక్కు

వగుట, కర్కటమాసమునం చేరులుండి పారుట, సూర్య చంద్రగ్రహ

ణములగుబడుట, ఆషాఢమున ౫ శుక్రవారములు, శ్రావణమున ౫ సోమ

వారములు, భాద్రపదమున ౫ గురువారములు, అథవా కర్కటసింహా

కన్యామాసములలో నైన యథాసంభవముగా సంఘటించుట, చాంద్ర

సౌరసంవత్సరాదులయందును కన్యామాసము ౨౧ తేదియందును, విజయ

దశమియందును మకరసంక్రమణదినమందును ప్రోద్ధునపూట చల్లనిమంద

మారుతమువీచుట, పగటిలో మంచియెండగాచుట, శ్రావణమున మగిలి

భువ్వలు, వైశాఖమున మల్లెలు, చైత్రమున సుసరికకాయలు, పెక్కుగ
 గలుగుట, పసపు కుంకుమ మొదలైన మంగళద్రవ్యములకు వెలలెక్కుట,
 శుభగ్రహములకు నవనాయకాధికారములు కలుగుట, సూర్య నక్షత్ర
 ప్రవేశములు రాత్రియందే గలుగుట, రేప్రాద్ధుననే వానలు వచ్చుట,
 తూర్పుగాట్టు మెండగుట, ఆశ్వయుజ మాసమువరకు నగస్త్యోదయము
 లేకుండుట, ప్రత్తిపంటమెండగుట, కంబళులగ్గువగుట, బంగారమునకును
 ముత్తయిములకును వెలలెక్కుట, చంద్ర బుధ గురు శుక్రులు అన్యోన్య
 కేంద్రములయందు చేరుట, రోహిణి చంద్రయోగమునందును గుర్వంగా
 రక యోగమునందును చంద్రమంగళ సమాగమమందును తులామాస
 పూర్ణిమా రాత్రియందును పండువెన్నెలవచ్చుట, శుక్రాస్త గురూదయ
 కాలములయందును పాపగ్రహ యుద్ధసమయములయందును మహాపా
 తామాపాస్యాది పర్వములయందును ఉష్ణప్రాచుర్యమగుట, సూర్యునికే
 వెనుకకుజుండును ముందరకుక్రండును సంచరించుచుండుట, శుక్లప్రతిప
 న్తాసారంభములు శుభగ్రహవాసరములయందే సంభవించుట, భాను
 గురువారములయందే సూర్యపరివేషంబును సోమ బుధ శుక్రవారముల
 యందు చంద్రపరివేషంబును అగుబడుట, పశ్చిమసముద్రమున తరంగ
 ములుతగ్గి పూర్వసముద్రము త్వంగత్వంగ తరంగమగుట, కొండలలో
 శిలాజిత్తు రాతినార శిలాఫలము మొదలైన ధాతువులు మెండుగబుట్టుట,
 నీలివన్నెతరుగుట, బియ్యము నెయ్యి అగ్గువగుట, జింకలు మేకలుగోవులు
 యెక్కువగావుట్టుట, స్త్రీశిశువులకన్నను పురుషశిశువులు అధికముగా
 వుట్టుట, దభాత్యణములు తాచుపాములు లక్క ఇవి ఎక్కువగ జన్మిం
 చుట, నీటిలో నిర్మలత్వము తీపు గలుగుట, కుక్కలును కాకలును ఎక్కు
 వగుట, నల్లులు ఈగలు తరుగుట, ఇత్యాది లక్షణములు సుభిక్షమును
 సూచించుచున్నవి.

దుభిత సూచనము.

శ్లో॥ ఋతుధర్మవిపర్యాసో వర్షత్వయనసంక్రమే॥ ౧౧౪
 క్రూరవారశ్శుచోపంచ మందానభసిభాస్కరాః॥

సభాస్యేమంగళాఃపంచ కుహూయోగోధనుష్యపి॥౧౧౫
 మందారపూర్వాషాఢానాం సంపాతశ్చత్రవిప్లయా॥
 సమందయాదశమ్యాంచవిజయాయాంగురోశ్శనే॥౧౧౬
 అతిచారోజ్ఞసితయో ర్నాంద్యంమధ్యాహ్నమేఘతా॥
 రాత్రోనిమిలమాకాశం గర్భనక్షత్రవిప్లవః॥ ౧౧౭
 వషాఃస్వగస్త్యోదయశ్చ సౌలభ్యంరత్నరుక్తయోః॥
 అనావృష్టిశ్చేతిచాధా సోత్పాతోవికృతోదయః॥ ౧౧౮
 మాసతారాచ్యుతిఃపర్వకాలేక్రూరచతుష్టయం॥
 మాజాకరరాసభోష్టాణాంవత్తుణానాంసముచ్చయః॥
 మహానదీజలహ్రాసో వైరస్యంభోజ్యవస్తుషు॥
 భువయోష్విషమక్రాంతిః పశ్చిమాయనలంబనే॥ ౧౧౯
 కొండిన్యశ్చమృగవ్యాధో వలనాంతప్రసవతః॥
 ఉదగ్గోళేశింశుమారా త్ఫల్గున్యంతాంతరాశగే॥ ౧౨౦
 వృత్రేనంకుచితేనస్తమహవ్యక్తోదయోదా॥
 అద్దేభారతరాకాయాదూరేపితృభతశ్శశీ॥ ౧౨౧
 ఇందూపరాగాభావశ్చ జినదాహశ్చహయనే॥
 అయోమాల్వాధికత్వంచ దివాఘాకసమాగమః॥ ౧౨౨
 తాత్యమర్కటకాకానాం భూయఃకుణపదర్శనం॥
 హ్రాసోబృహస్పత్యకానాం దుభితంసూచయంతిహి॥

తా॥ ఋతుధర్మములు కాలవై పరీత్యముతోడేళమునకు అనురూ
 పముగాక గలుగుట, సంవత్సరము మాసము సంక్రమణము ఆయనము
 ఇవి శనికుజవారములయందు ఆరంభమగుట, ఆషాఢమున ౫ శనివారం
 బులు, శ్రావణమున ౫ భానువారములు, భాద్రపదమున ౫ మంగళ
 వారములు, ధనుర్మాసమున కుహూయోగముతో పూర్వాషాఢానక్షత్ర
 శనికుజవారములయోగము, విజయదశమినాడు శనివారము ధనిష్ఠానక్ష
 త్రమును చేరుట, గురుశనులకు అతిచారముగలిగినపుడుబుధశుక్రులకు గతి
 మాంద్యమగుట, మధ్యాహ్నమున మెచ్చలేచి రైపూట మిన్ను సేవకల

మగుట, నక్షత్రగణకాలములు తప్పినదుచుట, వషాత్తువున అగస్త్య
 నక్షత్రమగుబడుట, ముత్తియములు రత్నములు పసిడి అగ్గవగుట, వానలు
 కురియుక మబ్బుచేయుచుండుట, చిలుకలగుంపు మిడతలదండు వచ్చిమైరు
 లను నాశపరచుట, పొగచుక్కలు, పరకచుక్కలు, తోకచుక్కలు,
 కత్తిచుక్కలు, రక్తవువాన, రాతివాన, మట్టివాన, కొరువులుకురియుట,
 పగలుచుక్కలగుబడుట, భూమిగుడుగుట, గోళమదురుట, దుర్దినములు
 మెండగుట, అంగవికారముగల జంతువులు వుట్టుట, ఆయానెల వున్నను
 నాడు మాసనక్షత్రముతప్పిపోవుట, పర్వకాలములయందు క్రూరగ్రహ
 ములు అన్యోన్యకేంద్రగతులగుట, ఒంటెలు పిల్లులు గాడిదెలు నల్లులు
 ఎక్కువగుట, గొప్ప నదులయందు నీరుతగ్గుట, భోజ్యవస్తువులయందు
 రుచితరుగుట, ధృవాగస్త్య నక్షత్రంబులు సమక్రాంతిలోనిలువక పశ్చి
 మాయన లంబనవలన రేఖాస్థానమువరకు కౌండిన్య నక్షత్రంబును మృగ
 వ్యాధనక్షత్రంబును వాలివచ్చినట్లగుబడుట, ఉత్తరఖగోళమునందు శింశు
 మారనక్షత్రమునండి ఖల్లసినక్షత్రమువరకు కొద్దితావులోనే సప్తషణ్ణ
 నక్షత్రములుఉదయించుమండుట, మాఖశుక్ల ౧౫ రాత్రియందుచంద్రుడు
 మఖనక్షత్రమునకుదూరముగాబోవుట, ఒకసంవత్సరములోగా ౨౪ దగ్ధ
 యోగములుగలిగి చంద్రగ్రహణములేకనుండుట, ఇనుముకు ధరలేక్కుట,
 గరుడపక్షులు కోతులు కాకులు విశేషముగా వచ్చిబడుట, పగటిలో
 గూబలు ఊరిలోసంచరించుట, పండికొక్కలు తరిగిబోవుట, ఇట్టిదుర్లక్ష
 ణములు దుభిక్షకాలమును సూచించుచున్నవి,

కలహసూచనము.

శ్లో॥ త్రిశంకుతారాల్పతరా దృశ్యతేరుంధతీయథా।

పురఃపశ్చచ్ఛక్రవాతౌ వృష్టిస్సకరకాతపా॥ ౧౨౯

ప్రతీచ్యజ్ఞాజలావహైః ప్రాగజ్ఞాధూమసంభవః।

కదళ్యశ్వత్తకులిశ శ్వన్యారార్కదినేషుతు॥ ౧౩౦

సప్తత్రిదాద్వదశావతః శక్రచాపీదయఃక్రమాత్।

ఐశాన్యామథపక్షోప రాగయోరేకభేదలాః॥ ౧౩౧

వ్యాఘ్రముద్ధందుగభూమా బైడాలసమరఃపురే।

కపిసైనికసంపాతః కోటిశశ్వషిషీవికాః॥ ౧౩౨

ఆహవెనిహతాఘట్టై గరుడానీకదశనం।

రాజధ్వజగృహాదీనాం పతనంక్రోష్టుగృధ్రయోః॥ ౧౩౩

ప్రాచుర్యంకూరజంతూనా మారావః శ్రూయతేపురే।

ఏతదాదీనిలక్ష్మణి శంసంతిమనుజాహవం॥ ౧౩౪

తా॥ అరుంధతీనక్షత్రమువలె త్రిశంకునక్షత్రముగూడ సన్నగీలుట,
 పూర్వ పశ్చిమ దిక్కులయందు సుడిగాట్టులు తారసిల్లుట, ఎండతో
 కూడా వడగండ్లవాన కురియుట, పశ్చిమసముద్రమున గొప్పసుడిగుంట
 లేర్పడుట, పూర్వసముద్రమున పొగకమ్మినట్లగుబడుట, రావిచెట్లమీదను
 అరిటితోటలమీదను పిడుగులుబడుట, ఏడుశనివారములయందును మూడు
 మంగళవారములయందును ౧౨ భానువారములయందును ఈశాన్యదిక్కున
 నింద్రచాపములగుబడుట, నక్షత్రములుసంభవించినమాసమున క్రూర
 గ్రహములందరు నేకరాశిగతులగుట, అడువులలో వులులును ఇండ్లలో
 పిల్లులునుజగడమాడుట, కోతులదండువచ్చుట, చీమలవరుసలు లేచికోట్లు
 కోట్లుగా కలహించివచ్చుట, ఘట్టభూములలో గరుడపక్షుల గుంపులు
 సంచరించుట, రాజుల ధ్వజములుగాని నగిరియిండ్లుగాని విరిగిపడుట,
 గద్దలును నక్కలును మిక్కిలిట్లుట, రాత్రికాలములయందు క్రూరజంతు
 ధ్వనులు ఊరివారికివినవచ్చుట, ఇట్టిలక్షణములుగలవత్సరమున యుద్ధాది
 కలహములుసంభవించునను సంభావనగలదు.

జయకాలసూచనము.

శ్లో॥ ఉప్తబిజోత్థసస్యానా ముదూఢానాంచవాససాం।

సంజాతానామపత్యానాం రచితస్యగృహస్యచ॥ ౧౩౫

ఉక్తానాంచచసాంచాపి శపథస్యకృతస్యచ।

కృతస్యాపిచకార్యస్య లక్ష్యస్యాపిషీతస్యచ॥ ౧౩౬

దత్తస్యాపిచదానస్య సంబంధస్యకృతస్యచ।

సంపాదితస్యవిత్రస్య తేమోహజయసూచకః॥ ౧౩౭

పుంసాందశీణభాగేచ నారీణాంవామభాగే |
 భుజాక్షిస్పందనంశస్తం దృగంతేకష్టతోజయః || ౧౩౮
 బాహుస్పందేవివాహంతవిజయస్సుఖదాయకః |
 ఊరుస్పందేనష్టవిత్రం పునరేవహిలభ్యతే || ౧౩౯
 పాదస్పందేప్రయాణంస్యాత్తోషేణపునరాగమః |
 కరస్పందేకృతంకర్మ జయలభకరంభవేత్ || ౧౪౦
 శ్రీణామపాంగచలనే పుంసామట్టశ్చమధ్యమే |
 జయారోగ్యకరాస్పందౌ కాదాచిత్కఃఫలప్రదః || ౧౪౧
 శారీరకేణరోగేణ స్పందోనఫలసూచకః |

తా || పెట్టినపంటకును కట్టినబట్టకును పుట్టిన బిడ్డలకును కట్టించిన ఇంటికిని ఆడినమాటకును పూనినపనికిని చేసినప్రతిజ్ఞకును చూచినగురికిని ఇచ్చిన దానమునకును చేరినకూటమునకును తెచ్చినసొమ్మునకును వచ్చిన లాభమునకును కొదవలేక జేమముగనుంటే జయకాలమునటకు సూచకము. మరియు మగవారికి కుడిపక్కలోను ఆడువారికి ఎడమ ప్రక్కలోకన్నదురిన కష్టముగడిచి జయముగలదు. భుజముచలించిన కలహించిజయించును. తొడయదురితేపోయినసొమ్ముదొరుకును. కాలదురితే ప్రయాణముకలిగి సంతోషముతోవచ్చును. చైవణకితే బదుకుచేసి గెలుచును. శ్రీలకు కంటికిన కదలితే జయముగలదు. మగవారికి రెప్పనడుమ కంపముగలిగెనేని జయంబును ఆరోగ్యంబును గలదు. ఇటిస్పందము లెప్పుడైననొకపనిబూనినపుడుకలిగితే ఫలసూచకంబులగునెగాని వాతరక్తాదిదోషములవలన చర్మవాడీవలనమైతే వాటికిఫలములేదు.

దర్శనశకునము.

శ్లో || సూత్నకార్యప్రవృత్తస్యసూత్నారంభస్యచేహినః || ౧౪౨
 నవీనోద్యోగకర్తుశ్చ నవీనాలోచకస్యచ |
 ప్రయాణాదిభుకాలేషు ప్రశ్నాదిసమయేషుచ || ౧౪౩
 నిమిత్తదశినోదృష్టై ర్యోజంతుగోచరోభవేత్ |
 సజంతుర్వానవై స్సాకం వస్తుంయోగ్యతరోనచేత్ || ౧౪౪

క్రూరాసహ్యగుణోవాపి పాపిష్ఠశ్చేదనస్త్వకృత్ |
 అన్యథాత్వన్యథైవస్యా దృష్ట్యాచిత్తప్రసీదతి || ౧౪౫
 యదిహర్షోభవేన్నూన మేదద్దశణనజంఫలం |

తా || క్రొత్తపనియందు ప్రవరించిన, క్రొత్తగ నారంభించిన, క్రొత్తగా నుద్యోగముచేయబూనిన, క్రొత్తయుక్తినాలోచింపబూనిన, పురుషుడు ప్రయాణాది సమయములయందుగాని ప్రశ్నాది గాలములయందుగాని నిమిత్తముచూచునట్టి నమృకము వాడుకగలవాడై యుండే నేని అట్టివానికిఅప్పటిలో ఏజంతువు మొదటనగుబహునో ఆజంతువు మనుష్యులతోపాసగియుండునట్టి గుణములేసిదైనను క్రూరములైన అసహ్యగుణములుగలదైనను పాపిష్ఠమైనను వానికి అశిష్టమునుసూచించును. అట్లుగాక ఏజంతువును చూచినమాత్రముచేత మనసుకు సంతోషముగలిగి చిత్తము నిమగ్నమగునో అట్టిజంతువు సుఖమునుసూచించుచున్నది. ఇది దశణశకునమునకు సామాన్యఫలమనదగును.

శ్రవణాదిశకునము.

శ్లో || అశ్రీలాన్యతపరుషశ్రుతికటుదీనాతకనీచవచనాని |
 భయకారణానియానిశ్రుతాని చేత్తార్థవిఘటనంకుర్యుః ||
 అసవిత్రహేయవస్తుస్పృశణమథచాప్రియాశ్చేష్టాః |
 జంతూనామపశకునం మనోవికారాయకల్పతేయద్యత్ ||

తా || కిట్లు, చొబ్బర, కఠినవాక్యము, దుర్వాక్యములు, దుఃఖధ్వని, చీనస్వరము, ఏమవు, భయంకరశబ్దము, అమంగళవచనము, అపశబ్దము, ప్రకృతార్థమునకు విరుద్ధమైన అర్థమును స్థూచించుశబ్దము, ఇవి శకునము చూడవలసిన సమయమునందు వినబడితే కార్యవిఘటనమును సూచించుచున్నవి. మరియు అశుద్ధములైన అసహ్యములైన దుష్టజంతువులు తన శరీరమునకు సోకినను, తన్నువచ్చి ముట్టినను, ఇతరజంతువులు తనపనికి విఘ్నమునుసూచించునట్లు అడ్డమువచ్చుట కట్టుట కరవవచ్చుట వెరపించుట ఇట్టిచేష్టలనుచేసినను, ఇవన్నియు అపశకునములగును. ఇట్లు భూతభౌతికగుణక్రియాదులు తనకు విరోధమునుసూచించుట అపశకునమని ఫలి

తాథామగుచున్నది. అదిగ్రహించువారి మనోవికారరూపముగా పరిణామించి కర్తృభావానుగుణమైన ఫలమునకు సూచకము కావలసియున్నది గాన శకునములుగాని అపశకునములుగాని పాటించువారికే ఫలసూచకంబులగును. వాటి జ్ఞానమేలేక మనోవికారము కలుగనివారికి శకునము వల్ల భవిష్యద్జ్ఞానము కలుగచాలదు. పరంతు కావలసినఫలమేమోకాక మానదు- గావున తెలిసియుంటే అనిష్టమునకు శాంతిజేసి అనర్థములను తప్పించుకొనవచ్చును. ఇదియేశకునశాస్త్రమునకు ముఖ్యప్రయోజనంబు- గనుక నందరును శకునములను పాటించవలసినది.

అపశకునశాంతి.

శ్లో॥ యద్యపశకునైభావిన్యనిష్టయోగేవురైవఃజ్ఞాతే।

భయశంకాంపరిహర్తుంభగవంతంప్రార్థయేన్ననుజః॥ ౧౪౮

భర్తాత్వకోహిభగవాన్ధర్మసత్కర్తృజోహిపుణ్యమయః।

శుద్ధిప్రాణ్యుపకారశ్చిత్తస్యేకార్చనంహివిప్రార్చ॥ ౧౪౯

స్నానం దానం హోమోజపపూజాతర్పణాదీని।

పారాయణాదికంవాసత్కమానిష్టభంజకంకుశలం॥ ౧౫౦

ఇత్థంశాంతింకృత్వాస్వాచార్యైశ్శాస్త్రచోదితాంధీమాన్।

దైవస్యస్తభరశ్చేదభయంప్రాప్తోత్యనిష్టపరిహరం॥ ౧౫౧

అపశకునదూషితానామథవాత్యాగశ్చకార్యాణాం।

ఆరభ్యవ్యానాన్స్యాదారథేత్వసుచితస్త్యాగః॥ ౧౫౨

తా॥ అపశకునములవలన అనిష్టసూచనమైభయశంకగలవాడు భగవంతునిప్రార్థింపవలసినది. భగవంతుడనగాధర్మమే, ధర్మమనగాసత్కర్మములనుండి పుట్టిన అదృష్టమగు పుణ్యస్వరూపమైయుండును. సత్కర్మములనగా తనదేహమనశ్శుద్ధియును పరహృదయ సంతోషణంబును దేవబ్రాహ్మణపూజవాదికంబును అని శాస్త్రవిహితమైనది. ఎట్లుకాస్త్రోక్తమో దానిని తెలిసికొని తన గురువురోహితాదులతో అట్లే అట్టిసత్కర్మములను ఆచరించినవానికి భయశంకానర్థములు పరిహృతములగును. వాడు దేవునియందు భావమునునచి తానునిభాయుడుగానుండును. ఇది

అపశకునములకు చేయవలసిన శాంతి కర్మములలో సారాంశమైనది. కార్యమును ఆరంభించినవెనుక అపశకునములుకలిగి అనర్థశంక గలిగినను కార్యమునువిడువరాదు. శాంతిచేసి ప్రయత్నముతో విఘ్నములను తప్పించుకొని కార్యమునుసాధించి ముగింపవలసినది. కార్యమును ఆరంభించుటకుముందుగా ప్రబలమైన అపశకునములుకలిగితే అట్టికార్యమును చేయకనే విడిచిపెట్టవచ్చును. అదే అపశకునమునకు శాంతియనబడును.

ప్రయాణమునకు శుభశకునములు.

శ్లో॥ నిశేష్టమిత్రాద్యనుయానలాభ స్సన్నాహసిద్ధిస్త్యనుకూల

శబ్దః॥ ప్రదక్షిణావేష్టకపోష్యబంధుపుత్రాదియుక్తాండజ

బంధహీనః॥ ౧౫౩॥ ప్రయాణకాలేత్వనుకూలవాతఃత్రావ్య

ధ్వనిశ్చామృతకాలదర్శి । కన్యాసువాసిన్యథవారకాంతా

సుమంగళద్రవ్య కరస్తథాన్యే ॥ ౧౫౪ ॥ లాజాదధిక్షీర

సుమామీదూర్వాఃఫలానిదీపావళిపూణకంభాః । అశ్వో

గజోబ్రాహ్మణయుగ్మమత్యన్య గోభోజ్యమాంసాని నిశేష్ట

బంధుః॥ ౧౫౫॥ శవశ్శుభంవృత్తనివేదకస్యవాక్యంతథాత

ల్లిపియుక్తపత్రం । నిశేష్టయోగఃఖలుదక్షిణస్యాంతస్త్రి

దినేసాఖ్యనివాసయోగః॥ ౧౫౬॥ సర్వంతదేతత్పురుషస్య

యాతుఃప్రత్యాగతింక్షేమముశంతినుసం॥ ౧౫౭

తా॥ ప్రయాణము జేయునపుడు తనయిష్టమిత్రాదులు తన్నువెంబడించినప్పుట, కావలసినసహాయములు అనుకూలించుట, అనుకూలశబ్దములనువినుట, తనకన్నను చిన్నవారైన ఇష్టులు తనకు ప్రదక్షిణముతిరుగుట, కాకి క్షేమకారి పాము మొదలైనవి కట్టకనే అనుకూలమగుట, ఎదురుగాలిలేక వానలేక మహాపూతగతులుహితముగానుండుట, గాడిది కూయుట, ఘంటాధ్వనివినుట, జయశబ్దముమోయుట, వేదఘోషమగుట, అమృతఘడియసమీపించుట, కన్యపడుచులు ముత్యుదలు లంజలు గాజుల మలారము పువ్వులు ఫలములు పసపుకుంకుమ మొదలైన మంగళద్రవ్యములు మంగళవాద్యములు పాలు పెరుగు బుట్టి జ్వాలాదీపములు యేను

గృహగ్రములు యోగ్యవాహనములు నీరునిండినకడవలు పూజకలశే
ములు ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు గోవులు చేపలు పినుగ మాంసఖండములు
ఎదురుగావచ్చుట. అధవా తనకు కుడిపక్కకు వచ్చుట, ఇవన్నిటివల్లను
ప్రయాణము నిర్విఘ్నముగా జరుగునని తెలియవలసినది. తొందరలుగలు
గవు. వెడలినదినమునందు భోజననిద్రాది సుఖోపచారములు చక్కగా
అనుకూలించితే ప్రయాణమునకు మంచిఫలముగలిగి జేమముతో మరలి
ఇంటికివచ్చిచేరును.

ప్రయాణమునకు అవశకునములు.

శ్లో॥ కుత్రగమిష్యసి గమనాత్కింశల మహమ వృతాగమి
ష్యామి । భుక్త్వాగచ్ఛేదాసీమాగచ్ఛత్వప్రియోజనం
నస్యాత్ ॥ ౧౫౮ ॥ మార్గేబహవశ్చేరాస్సంతివ్యాఘ్రా
ద్యుపద్రవాదుష్టాః । రోగభయంతతాస్తీత్యాదివిరుద్ధాని
వాక్యాని॥౧౫౯॥ యాత్రాకాలేయైః కైరుక్తానిస్యస్తదాన
గంతవ్యం । వహ్నిం గధామమన్థం పంగం విభవాంకుణించ
త్రైలఘటం॥౧౬౦॥ సూతనభాండానితథాపరశుధరంచాలి
నీంభిక్షుం । నవరజ్జుంచేవలకం ముండినమతి రోగిణంచ
పాపండం ॥ ౧౬౧॥ దృగ్రోగిణంవిరక్తంజటిలంకాష్ఠాని
పిటికకుర్దాలాకాః । ఖరణంవికలంఖర్వంరుదంతమగ్రేవిలో
క్యయదిగచ్ఛేత్ ॥ ౧౬౨ ॥ నైవంవైష్ణవమేకం విశ్రమపి
ప్రాపుయాదనిష్ఠాని । రోదనతాడనకుట్టన పతనానిచ
భంగమాలాని ॥ ౧౬౩ ॥ తుతమవృష్టిషాదేశ్చ్యుతిశ్చ
వస్త్రాపకర్షణంస్థలనం । విస్మృతిరస్వేష్యాణామదర్శనం
యానభంగమతివృష్టిః ॥ ౧౬౪ ॥ ప్రతికూలపవనఘాతా
పాతోవాయుధిరదర్శనంమష్టం । శశకస్సర్పకాకోగరుడా
ద్యాగమచవిపరీతాః॥౧౬౫॥ శృణుయాత్కష్టాంవారూం
ప్రయాణదివసేప్రయాసబాహుశ్యం । గమనరోగోత్పత్తి
శ్చూచ్యలలాటస్యచాశనగ్నస్య ॥ ౧౬౬ ॥ దర్శనమబద్ధ

కేశస్యాతితరాం మూఖజీవిమూఢస్య । అత్యంతదుఃఖ
బీజం మాజాకేశమర్కచేతతిర్యంచి ॥ ౧౬౭ ॥ యుకట
కృత్తినిప్రయాణం మానప్రాణాపహారకం శ్శర్థం । నష్టమప
జయమలాభం సూచయతిక్షిప్రమేవభయశంసి ॥ ౧౬౮

తా॥ వెడలునపుడుయవడైననువచ్చినీ వెచ్చటికిచోయెదవు; ఎందుకు
బోవుచున్నావు? నేనును వచ్చుచున్నాను? నీవొకడే పోవవలదు గతికి
పోవుము? ఇవుడేలపోయెదవు? నీపనికాచాలదు- దారిలోదొంగలుగలరు-
మరియువులులున్నవి- అచ్చటరోగోపద్రవములట- కొంచమునిలువుము-
ఇట్టి విరోధశబ్దములను వదరుచు నడ్డమగుట, ఎవరైన తుమ్ముట, పొగ
రాజానట్టి నిష్ప నూనె ముండ కొత్తకుండ కొత్తపుట్టిక కట్టెలు కొత్త
పగ్గములు పరకలు గుడ్డండ్లు గొడ్డండ్లు ఆయుధములు కుంటివాడు గడ్డి
వాడు ముక్కిడి బోడి నన్నాసి జోగి సాతాని జంగము నంచి పండారము
పంగనామము ఒంటివిప్ర్రుడు కుంటికుక్క బిచ్చగాడు కన్నునొప్పివాడు
ఏడ్చువాడు ఎదురుగావచ్చుట, జారిపడుట, ముగ్గురించుట, తలగుడ్డక్రింద
పడుట, సొమ్మునుమరచుట, వెదకినదిదొరకకపోవుట, ఎదురుగాలి వాన
వచ్చుట, బండిపడుట, తన్నులు తగులుట, దెబ్బపడుట, నొప్పిపట్టుట,
గాయమగుట, రక్తమువచ్చుట, ఇత్యాదులు అనిష్టసూచకంబులనంబడును.
చవులబోతునుచూచుట, కష్టవార్తనువినుట, కాకిగాని పిల్లిగాని గరుడ
పక్షిగాని పాముగాని అడ్డముగాబోవుట, ఇవి ప్రయాణమునకు భంగ
సూచకంబులు. వెడలిననాడు సౌఖ్యములేక భోజనశయనాదులకు అను
కూలించక శ్రమముగలుగుట, వెడలుచునే రోగముబోచుట, తలవిరియు
బోసికొనినవాడు పాడునొసటివాడు దిగంబరుడు మోడివాడు అట్టి
స్త్రీలు ఎదురుగావచ్చుట, కోతులు కోళ్లు పిల్లిలు జగడమాడుట, ఇట్టి
వన్నియును మానప్రాణధనములకు నష్టకష్టములను సూచింపుచున్నవి.

ప్రయాణశుభసమయములు.

శ్లో॥ బహుదూరప్రయాణస్యశరత్కాలోవిశిష్యతే ।
మాగ్గిశీషశ్చత్రైమంతోవర్షాభానాయదాశదా॥౧౬౯॥

ఉషఃప్రాతర్విశేషేణ చాభిజిత్సక్వచిచ్ఛభం |
 సమీపదేశగమనేగోధూశిసమయశ్శుభః || ౧౭౦
 పంచాంగశుద్ధకాలేచ చంద్రతారాబలాన్వితే |
 వారశూలాదిరహితే రాహుకాలాదివజ్జితే || ౧౭౧
 యాత్రాఫణిలలాటాదిదోషైర్విరహితేపిచ |
 విషపాతాదిరహితేలగ్నేపంచకవజ్జితే || ౧౭౨
 యోగిన్యాద్యనుకూలేచ ప్రశస్తేచాప్యపర్వణి |
 పురశ్శుక్రాద్యకలితే శకునాదిసమన్వితే || ౧౭౩
 సమాహితస్యారుగ్ధస్య ససహాయస్యశోభనం |
 ప్రయాణమాహుర్మునయో దండయాత్రాసుభూపతేః ||
 కార్యాతురస్యకస్యాపి గౌరీపంచాంగతోపివా |
 ఉషఃకాలో గాగ్ధ్యమతే శకునంహిబృహస్పతేః || ౧౭౪
 మాండవ్యస్యమనశ్శుద్ధి భక్తానాంతుద్విజాశిషః |
 దేవస్త్వత్పూర్వదస్యకృష్ణస్యప్రభుశాసనం || ౧౭౫
 అభిజిత్సర్వదోషఘ్న ఇత్యంతర్వాణివాక్యతః |
 నానామతానిజ్ఞాయంతేయస్యయస్ప్రకృతోచితం || ౧౭౬
 కాలదేశాదినియతే చాథదైనందినైపిచ |
 అంగీకృతేచబహుభిర్యానేకాలేనచింత్యతాం || ౧౭౭

తా || బహుదూరమునకు చిరప్రవాసము జేయబూనినవారును, కుటుంబముతో క్షేత్రతీర్థయాత్ర వెడలువారును, రాజకార్యార్థము ప్రయాణముజేయువారును, దూరపు వ్యాపారమునకు వెడలెడు వర్తకులును, యుద్ధార్థముగా దండెత్తునట్టి రాజులును వెడలుటకు శరత్కాల మనగా ఆశ్వయుజ కార్తీకమాసంబులును, వానకాలమునందు మార్గ శిరంబును శ్రేష్ఠములైనవి. తక్కిన సాధారణకార్యములకుగా వెడలెడు వారికి నన్నికాలములను మంచివేయనదగునుగాని అతివృష్టి, అత్యాతపము, అతివాతము, స్రుతికూలవాతము, సంధ్యాకాలము, చీకటి, పర్వ సమయము, దుష్టసమయము, ఇని దుఃఖనూపకములు అగును. తిథి,

వారము, నక్షత్రము, యోగము, కరణము, అనియెడు పంచాంగములు శాస్త్రోక్తములుగా శుద్ధములైయుండవలసినది, ప్రయాణకర్తకు అనగా యుడమానునికి జ్యోతిశ్శాస్త్రప్రకారముగా చంద్రబలము, తారాబలము, గ్రహబలము, ఉండవలసినది. అడలభ్రమణము, వారశూల, తిథిశూల, నక్షత్రశూలము, దుర్యోగములు, విషఘడేయ, రాహుకాలము, గుళిక కాలము, చంద్రదోషము, సంధికాలము, దుష్టసమయము, యాత్రాలలాటము, యాత్రాఫణి, దుర్యోగిని, ఏకవింశంత్యహదోషములు, అపశకునములు, ఇట్టివేధలుఏమియునుండగూడదు. ఉక్తకాలమునందుమనశ్శుద్ధితో సమాహితుడై మంగళాచారముగల ఇష్టమిత్ర బంధుసమ్మతితో మహాదనుగ్రహమునుజేంచి మనశ్శుద్ధితో వెడలెడునానికి ప్రయాణమునకు ఉద్దిష్టమైనకార్యము సిద్ధించును. క్షేమము, సుఖలాభము, జయలాభముగలుగును. — మరియు, ఇంతటి సమయాదులను వెదకి ప్రతీక్షించి వెడలుటకు అవకాశములేనట్లు కార్యములు ఆతురముగలిగినవారికి ప్రకృతోచితముగా గాగ్ధ్యమతంబున ఉషఃకాలంబును, అందరి మతంబున నభిజిత్కాలంబును, బృహస్పతిమతంబున శుభశకునంబును, మాండవ్యమతమున మనశ్శుద్ధియును, నారదమతమున భగవన్నామస్తరణంబును, వ్యాసమతంబున బ్రాహ్మణవచనంబును, శ్రీకృష్ణమతమున రాజులు అజ్ఞజేసిన సమయంబును, మరికొందరిమతమున గౌరీపంచాంగములోనిముహూర్తంబును, గ్రహింపతగినదిగా నుండును. అట్లు నమ్మినవారికి ప్రయాణము శుభకరమగును న్వచ్ఛంపముగా నిరంకుశులై ప్రయాణముజేయువారికిని అదృష్టానుసారముగా కాక తాళన్యాయముతో గాని ఘటాక్షరన్యాయముతో గాని వెదకి కనుపట్టినట్లు మంచిముహూర్తమేఘటించి సుఫలమగుటయునుగలదు గాన మనస్సంశయము గలవారికి యచ్చటను మేలుగలుగదు. తెలియకప్రవర్తించువారికన్నను తెలిసితగినట్లునడుచువారికి మిగుల మేలుగలదు. నిత్యయాత్రకును సంఘముగా వెడలెడువారికి కాలనియతమైయుండు ప్రయాణమునకును యోగ్యసమయంబును విచారించవలసిన ఆవశ్యకములేదు. అట్టివాటియందుగూడ నేదియైననొకబలమును విచారించు

కొని తెలియవచ్చినదోషములకు సాధ్యమైనంతతగినశాంతిజేసి వెడలెడు వారికి తప్పకనే త్రేమము సుఖలాభముగలుగును. ఆతురపడివెడలువారికి అనర్థములు సంభవించుననుట.

ప్రయాణమునందితిహాసము.

శ్లో॥ కుజవారద్వితీయాయాం హరిశ్చంద్రోనశస్తథా॥

గత్వేవావాపతుఃకష్టం కిముతిష్యయగనరా?॥ ౧౭౯

తృతీయాభ్యుగ్రువారేతు యుద్ధయామీసురేశ్వరః॥

దైత్యైఃపరాజితోహంతయుద్ధార్థీచాంధకాసురః॥ ౧౮౦

చతుర్థిభౌమవారేతు గత్వాభిన్నోహిరాఘవః॥

పంచమ్యాంగురువారేచప్రవాసీచార్జునశ్శ్రీమం॥ ౧౮౧

షష్ఠ్యర్కవారేగత్వైవ మరణంప్రాపరావణః॥

సప్తమ్యామిందువారేచ భీష్మేణయుధినిజితః॥ ౧౮౨

ప్రయాతాభాగ్వాంరామోభ్యుగ్రువారేష్టమిదినే॥

ధర్మపుత్రోవనంగత్వాకష్టాన్యనబధూవహి॥ ౧౮౩

భండాసురోనవమ్యాంతు గత్వాయుద్ధేహృతోభవత్॥

యాస్యంతియే నవమ్యాంవై తేషాంయానం పునఃపునః॥

ప్రవాసేతుమహత్కష్టంతస్తాత్తాంనవమింత్యజేత్॥

ప్రయాణేనవమిత్యాజ్యాప్రత్యక్షనవమితథా॥ ౧౮౪

ప్రవేశనవమిదుష్టాదుష్టంస్యాచ్ఛరపంచకం॥

షష్ఠీవిశేషతోదుష్టా తస్తాత్తాంపరివజయేత్॥ ౧౮౫

తా॥ ద్వితీయామంగళవారమున ప్రయాణముచేసి హరిశ్చంద్రుండును, నశచక్రవర్తియును, కష్టమునుజెందిరి. అట్లుజేసిన కలియుగము వారు కష్టబడుట కాశ్చర్యమేమి? తృతీయా శుక్రవారమున దేవేంద్రుడు ప్రయాణముజేసి దైత్యులకు ఓడినాడు. మరియు నంగకాసురుండుయుద్ధమునకుపోయి శివునిచేతచంపబడెను. చవితి కుజవారమునందు రాముడు వనమునకువెడలిభిన్నుడయ్యె. పంచమీగురువారమున అజునుండుప్రవాసముజేసి శ్రమపడెను. షష్ఠీశనివారమున రావణుండువెడలియుద్ధములో

మరణమునుజెందెను. సప్తమీసోమవారమునందు వెడలినపరశురాముడు అంజయమునొందెను. అష్టమీశుక్రవారమునందువెడలిన ధర్మరాజు అడుపులయందెడుములుబడెను. నవమినాడు యుద్ధమునకు వెడలిన భండాసురుండుమృతుండయ్యె. ఎవ్వడైన నవమినాడుప్రయాణముజేసెనేనివానికి మరలిమరలి ప్రయాణశ్రమముగలుగుచుండును. నవమినాడుప్రయాణము కష్టకరము, నవమితిథిప్రయాణమునకుతగదు. మరియును నవమిగడియలు మిక్కిలితగదు- అది ప్రత్యక్షనవమియనబడును. వెడలిన తొమ్మిదవనాడు మరలి వెడలువారు- మరియు నివసించు చోటికి చేరిరేని- అది ప్రవేశనవమియనబడును. చోరపంచకము, షష్ఠి, ఇవి ప్రయాణమునకుమిక్కిలిచెడ్డవి.

హృదయశకునము.

శ్లో॥ కర్తుంకర్తవ్యవిషయే మనసోనిశ్చయోయతి॥

విచారణదృఢీభూతః కార్యసిద్ధిరోభవేత్॥ ౧ : ౧

యథాచేతస్తథాసిద్ధిస్సంశయాత్కావినశ్యతి॥

భావనానుగుణాసిద్ధి మనఃపూతంతతశ్చరేత్॥ ౧౮౮

తా॥ పనిజేయబూనినవానికి విచారముఖమున నిశ్చయబడిననమ్మక మెట్లుండునో కార్యసిద్ధి యట్లేయగుచుండును. సంజేహముండెనేని చుచిచేకూరదు, మనశ్శుద్ధితోచేసినసని చక్కబడును. భావనయెట్టిదో ఫలసిద్ధియట్లుండును. గనుక తానుతలంచినపనిని చేయునపుడు తనమనసుకు గలహామోత్సాహ నిశ్చయ ప్రయత్నములే కార్యసిద్ధికి సూచకములు. సంజేహ శంకానుత్సాహహైర్యములే కార్యభంగమునకు సూచకములు. ఇట్లు అంతరాత్మప్రేరితమైనతనహృదయమే తన భవిష్యచ్ఛుభాశుభములకుసూచకమగుననుటశాస్త్రానుభవసిద్ధము. దీనినిపెద్దలైనవారలులక్ష్యబెట్టితెలియగలరు.

స్వరశకునము.

శ్లో॥ శుద్ధయోగికులేజాతో యువాపివిజితేంద్రియః॥

యోగాద్యథోచితాభ్యస్తాదైవద్యకాదిసహాయతః॥౧౮౯

ప్రాణాయామపటియాంశ్చ స్వరశాస్త్రవిచక్షణః |
 యుక్తాహరవిహరశ్చ సత్యశౌచశమాన్వితః || ౧౯౦
 త్రికాలజ్ఞోభవేన్నునం ప్రశ్నకాలస్వరోదయాత్ |
 ప్రప్రుశ్చింతాదివిజ్ఞానం స్వీయశ్వాసవివేకతః || ౧౯౧
 ప్రాప్యభావిఫలంసర్వం వక్తుంసామర్థ్యమాపున్నయాత్ |
 గురూపదేశగమ్యంహి స్వరశాస్త్రంమహత్తరం || ౧౯౨
 విజ్ఞేయంయోగశాస్త్రాంగం లక్షత్రయపరీమితం |
 త్రిప్రసారతరంజ్ఞేయం సారాత్సారతరంత్విదం || ౧౯౩

తా || శుద్ధమైన యోగులవంశమునందువుట్టినవాడు యావనమందు జితేంద్రియుడై గురూపదేశముతో శాస్త్రోక్తరీతిచే యుక్తాహరవిహారుడగుచు వైద్యాది సహాయముతో హఠయోగము నభ్యసించి ప్రాణాయామసిద్ధినిగాంచినవాడు తన స్వరగతిచేత త్రికాలజ్ఞుడై తనవద్దికివచ్చి ప్రశ్నశేయువారి చింతాఫలాదులను భవిష్యన్నిర్ణయమునుగూడచక్కగా తెలిసి చెప్పగలవాడగును. అట్టిశాస్త్రము యోగశాస్త్రమునకు అంగ భూతమై మూడులక్ష గ్రంథముగల స్వరశాస్త్ర మనబడును. దానిలో ముఖ్యసారమువైనను వెదకితెలిసికొని గురుసంప్రదాయప్రకారం అభ్యసంపవలసినది. అదియును అధికమగుటవలన దానిసారములోని సూక్ష్మ సారాంశమును కొంచమిచ్చట తెలియపరచుచున్నాము.

స్వరగతివివేకము.

శ్లో|| సూర్యస్వరస్త్విదానాడీ నాసాదక్షిణభాగగా |
 చంద్రస్వరఃపింగళాఖ్యానాడీస్యాత్సవ్యనాసికా || ౧౯౪
 మధ్యసూక్ష్మగతజ్ఞేయాసుషుమ్నాగ్నిస్వరూపిణీ |
 శీతోష్ణభాగచంద్రారౌజ్ఞానాగ్నిస్సమతాగుణః || ౧౯౫
 సుషుమ్నాంతోబ్రహ్మనాడి రమంతేతత్రయోగినః |
 నాడిముహూర్తద్వితయం ఘక్రైమధ్యమకాలికీ || ౧౯౬
 అహారాత్రవికల్పేన హ్రాసవృద్ధీక్వచిల్లభేత్ |
 ఆయుషోవావికల్పేన రోగాద్యైరవ్యపాధిభిః || ౧౯౭

సూర్యనాడీక్రమశ్చైవంకించిదూనెందునాడికా |
 కించిదంశస్సుషుమ్నాయాం ద్వాదశాబ్దపరీక్షణే || ౧౯౮
 ఏవంసమగతేర్భూయాత్పుణామామహిమానుషం |
 అల్పత్వేత్వాయుషోల్పత్వంసర్వంతదనుసారిహి || ౧౯౯
 యత్స్యాదనియతశ్వాసో నరోనియతకార్యవాక్ |
 ఏకైకస్త్రిశ్శ్వాసేపంచ భూతభాగాఃప్రకీర్తితాః || ౨౦౦
 తత్తత్కాలానుగోజ్ఞేయస్తత్తత్కాలగుణోదయః |
 నాసాంతాత్ప్రేచ్ఛతోవాతో యాతిచేదాషడంగుళం ||
 తదాసింపార్థివోభాగో జలతత్త్వందశాంగుళం |
 తెజస్తత్త్వాన్వితశ్శ్వాసశ్చలత్యాపోడశాంగుళం || ౨౦౨
 వింశత్యంగుళపర్యంతం వాయుతత్త్వంప్రసర్పతి |
 చతుర్వింశత్యంగుళాంతంభీష్మగస్యప్రసారణం || ౨౦౩

తా || కుడిముక్కులో ఉనురాదునది సూర్యస్వరమను ఇదానాడి యనబడును. ఎడమ ముక్కులో ఉనురాదునది పింగళనాడియను చంద్ర స్వరమనబడును. భ్రూమధ్యమున సూక్ష్మగతిగల అగ్నిస్వరూపమగునాడి సుషుమ్నయనబడును. చంద్రుడు శీతము- సూర్యుడు ఉష్ణము- జ్ఞానాగ్ని సమగుణమైనది- సుషుమ్నచివరలో బ్రహ్మనాడిగలదు- అదిబ్రహ్మారంభ మునకుజేరినది- అట్టి అర్చిరాదిమార్గమునందు యోగులు రమించుచుండెదరు- స్వరమొక్కటి సాధారణముగా ౫ గడియలు నడుచుచుండును. పిండాండముతో శీతోష్ణముల ఎక్కువ తక్కువచేతగాని రోగాద్యుపాధులవల్ల గాని బ్రహ్మాండమునందు అహారాత్రకాలముల తారతమ్యము ననుసరించిన భాగప్రకారము కొంచ మెచ్చుతక్కువగుచుండుటయును గలదు- సూర్యనాడి ౫ గడియలునడుచునపుడు చంద్రనాడి ౪ ౪౪ గడియ నడుచును- సుషుమ్న | కాలగడియ నడుచును- ఈపరిమాణముతో ౧౨ సంవత్సరములు సమగతిగా శ్వాసమాడెడు దేహముగలవాడు పరీక్షించికొని తాను ౧౨౦ సంవత్సరములు ౫ దినములు బ్రవీకెదనని నిశ్చయించుకొనవచ్చును- స్వరగతి కాలమానము తగ్గినట్లైతే ఆయుష్యమును

అల్పముగానూహింపవచ్చును- స్వరగతికాలము అధికమైనట్లెల్ల ఆయుష్యమును అధికముగా నిశ్చయింపవచ్చును- స్వరగతి ఒకనియితముగా నడువని దేహమునందు ఆయుర్నిశ్చయము గలుగ చాలదు- స్వరానుసారముగా బైహిక మంతయును ప్రవర్తింపుచున్నది- ఒక్కొక్క స్వరగతియందును విదేశిభూతభాగములుగలవు- ఏభూతతత్త్వముగలశ్వాసమాదునో ఆకాలమునం దాభూతముయొక్క గుణము లగుబడును- ముక్కులో ఉసురాడుటచేత భూతతత్త్వకాలమును తెలియుటకు పాయమేమనగా- ముక్కునొననుండి వెడలిన ఉసురు ఆరంగుళములవరకూపోయితగిలి పెనకకుతిరుగి ముక్కు చేరుచుండేసేని అపుడు పృథివీతత్త్వమునకు అధికారము చెల్లుచున్నది. అపుడు పార్థివగుణములు వ్యక్తములుగా నుండును. ఇట్లు పదియంగుళములవరకూ ఉసురు బారుచుండేసేని జలతత్త్వమనబడును. తేజస్తత్త్వము పదియారంగుళముల వరకూ నడుచును. వాయు తత్త్వము ౨౦ అంగుళములవరకూ బోవును, ఆకాశ తత్త్వము ౨౪ అంగుళముల వరకును ప్రసరించును. స్వరధాతును దూరముగా అధికదేశ మనకు పోయి ప్రసరించుటకు అధికకాలముపట్టుచుండుటవలన ఆయుష్యమధికమగుననుటకు సంభావ్యమైయున్నది.

స్వరగుణ గ్రహకార్యాదివిభాగము.

శ్లో॥ గంధోరసశ్చిక్షతాచ స్పర్శశ్చైవచౌచైతికాః।

శరీరేహ్యదయంప్రాణః పరస్పరనియంత్రణాత్॥ ౨౦౪

అనుకూల్యమవాప్నోతి తస్తుఖంభాతికేంద్రియం।

బుధశ్శుక్రఃకుజోమందోగురుశ్చేతిక్రమాద్గ్రహః॥ ౨౦౫

తత్త్వాభిమానినస్తత్త్వాద్వారేతత్త్వమవాదిషం।

సంచరేద్యదితద్దేహే గుణసామ్యముదాహృతం॥ ౨౦౬

స్త్రీణాంచంద్రస్వరోముఖ్యఃపుంసాంసూర్యస్వరఃస్త్రిభ్యః

స్నాననిద్రాభోజనేషు మైథునేమలమోచనే॥ ౨౦౭

శీతకాలేభయేభంగే వివాదాయామకర్తృను।

శ్లేష్మప్రకోపసమయే శస్త్రసూర్యస్వరోభవేత్॥ ౨౦౮

తాంబూలచర్వణేచోష్ణే ప్రయాణేశ్రమకర్తృను।

అలంకారేవివాహేచ బిజావాపనిహారయోః॥ ౨౦౯

కూపారామక్రియారంభే త్సుధిచంద్రస్వరశ్శుభః।

రక్తవణస్తామ్రధాతుఃకౌశేయంచోష్ణమేవచ॥ ౨౧౦

శృంగంశుష్కంచైద్యకంచ ప్రకాశశ్చనువణకం।

పుమానక్షిపితారాజకార్యమేతద్రవిస్వరే॥ ౨౧౧

శ్వేతంసస్యంచాద్ధ్రత్యుణం జలంశీతంహిమస్తథా।

ప్రకాశకృషిముఖ్యాని స్త్రీమాతాదేతిచంద్రమాః॥ ౨౧౨

దిక్షాత్రమేతత్కథితమర్కేంద్వాత్తకమేవతత్।

చరాచరాత్తకంవిశ్వం శివశక్త్యాత్తకంయతః॥ ౨౧౩

నిగుణంపరమానందం స్వప్రకాశంచదాత్తకం।

బ్రహ్మజ్యోతిస్సుషుమ్నాయాయోగీ ధ్యేయముదాహృతం॥

చంద్రసూర్యౌజగత్కార్యేభిహిర్ముఖనిషేధితా।

సుషుమ్నైకాకంభకాంతేస్యాంతర్ముఖనిషేధితా॥ ౨౧౪

ఇహముత్రఫలప్రాప్తి సాధనంచోభయంస్మృతం।

ఏతదేవహిశాస్త్రాణాం ప్రత్యక్షంసాధ్యసాధకం॥ ౨౧౬

తా ॥ దేహమునందు ప్రాణమునకును మనస్సునకును పరస్పరసంబంధనియమముగలదు. శివశక్త్యాత్మకమైనప్రాణాత్మయగ్గమనకు పంచభూతజ్ఞానేంద్రియపంచకము ముఖపంచకముగానున్నది- పృథివికి- గంధగుణము, బుధగ్రహము, జలమునకు - రసగుణము, శుక్రగ్రహము, తేజస్తత్త్వమునకు- ఉష్ణగుణము, కుజగ్రహము, వాయుతత్త్వమునకు- స్పర్శగుణము, శనిగ్రహము, ఆకాశతత్త్వమునకు- శబ్దగుణము, గురుగ్రహము, ఇట్లు ఆభిమానికములు ప్రసిద్ధమై యుండుటవలన ఆయా వారములయందు ఆయాభూతములు తత్త్వగుణప్రాచుర్యము ఉదయశ్వాసలో అగుబడి పిమ్మట క్రమప్రకారము తత్త్వనాడుల నడుచుచుండవలసినది. సూర్యకుజవారములకును, చంద్రశుక్రవారములకును, తత్త్వైక్యము గలదు- తత్త్వద్గుణప్రాచుర్యమే తత్త్వస్వరకాలమునకు ఉన్నాయకమైయుండును- ఇట్లు

సరిగా ఉనురాడునట్టి దేహమునందు గుణసామ్యముగలదని చెప్పబడినది. స్త్రీలకు చంద్రస్వరంబును, పురుషులకు సూర్యస్వరంబును ముఖ్యమైనది- చరాచరాత్మకమైనప్రపంచమంతయు సూర్యచంద్రాత్మకమగుటవలన శివ శక్తిమయమైన జగత్కార్యమంతయు సూర్యచంద్రుల స్వరగతికి సంబంధించినదిగానుండును- దానివివరణము బహుగ్రంథవిస్తృతమగుటంజేసి దృఢాత్రముగా కొంత చూపించబడుచున్నది. స్నానము, నిద్ర, భోజనము, మైథునము, శీతము, భయము, అపజయము, వికారము, సంచారము, శ్లేష్మప్రకోపము, ఇట్టిపనులుగల సమయములయందు సూర్యస్వరము ప్రకృతమైనది- అనగా సూర్యస్వరమాదుచుండునపుడు అట్టిపనులు తగుననిభావము. మరియు, తాంబూలచర్వణము, ఉష్ణము, మార్గాయానము, అలంకారము, వివాహము, విత్తుట, విహరించుట, బావిలోదిగుట, తోటపనిచేయుట, ఆకిణి, ఇట్టిసమయములయందు, చంద్రస్వరముమంచిది. ఎరువు, తామ్రలోహము, పట్టు, వేడి, ఎండినకనవు, వైద్యము, వెలుగు, బంగారు, పురుషుడు, కన్ను, తండ్రి, నగిరిపని, ఇత్యాదులు సూర్యస్వరమునకు సంబంధించినవి. తెలుపు, ఓషధులు, కృషి, పచ్చికనవు, నీరు, చలి, పాలు, వెలుగు, ఆడుది, తల్లి, మొదలైనవి చంద్రస్వరమునకు సంబంధించినవి- ఇదియంతయు బహిరంగమైన సగుణప్రపంచము ద్వైత దృష్టిగలవారికి తగలియున్నది- నిగుణమైన చిదాత్మకంబగు స్వప్రకాశ పరమానంద స్వరూపమైన బ్రహ్మజ్యోతిస్సు అగ్నినాడియైన సుషుమ్నయందు అద్వైతయైన అంతర్ముఖులగు యోగులకు ఉపాస్యమగుటవలన దానినే నిగుణప్రపంచమనిఉపాసనజేయవలసినది. ఇవిరెండును విహిక పారత్రిక సాధనములనబడినవి- సాధ్యసాధనము శాస్త్రోక్తమైనది- ఇది తప్ప వేరేప్రత్యక్షమైనది వారకదు.

తత్త్వసంబంధీద్రవ్యగుణక్రియాకాలవివేకము.

శ్లో॥ గంధఃపృథివ్యాఃకారిన్యం వణౌన్యస్థినిధాతవః।

ధాన్యాఃమణయోమృచ్చ పాషాణంగైరికాదయః॥౨౧౨

లేఖనంగణనంచైవ శిల్పానివివిధాన్యపి।

సర్వావణి క్రియావేద్యా ఆయుర్దీయా హలక్రియాః॥

తా॥ పృథివీతత్వమునకు గంధములు కఠినత్వము వన్నెలు ధాన్యములు ఎముకలు ధాతులోహములు గంధకము తాళకము మొదలైనధాతువులు లిపులు లెక్కలు మన్నురాయి శిల్పచమత్కారము వర్తకపుపనులు మడకపనులు ఆయుధకార్యములు ఇత్యాదులు సంబంధించినవి.

శ్లో॥ మాక్రికంజలతత్వస్య నార్మీరంసస్యభోజనం।

స్త్రీసౌఖ్యమపిసంగీతంక్షీరంపుష్పాణిదర్పణం॥ ౨౧౩

వస్త్రాణిరజతంగాఢో నార్యస్తూలంచతంతవః।

మత్స్యాదికానిరస్యాని సంబధ్యస్తేమనీషిభిః॥ ౨౧౪

తా॥ జలతత్వమునకు నీరు పడవలు మత్తయములు పైరులు సంగీత సుఖము స్త్రీసౌఖ్యము ఆహారము వీర్యపుష్టి పాలు పువ్వులు ఆవులు అడ్డము వెండి స్త్రీలు జలజములు మత్స్యాదులు వస్త్రములు ప్రత్తి నూలు మొదలయినవి సంబంధించును.

శ్లో॥ తేజసాగ్నిభావాయంధూమో యుద్ధంవేగస్తథాయుధం।

సువర్ణంసాహసంతామ్రం క్రూర్యమశ్వాదికానిచ॥ ౨౧౫

దాహాష్టాదీనిశక్తిశ్చ విజయస్సోదరాఅపి।

ప్రకాశోక్షిక్వతత్వంచ యుజ్యతేభసితాదికం॥ ౨౧౬

తా॥ తేజస్తత్వమునకు నిప్పు పొగ వేడి వేగము భయము బంగారు శక్తి ఎరువు సాహసము క్రూరత్వము జయము యుద్ధము అశ్వములు యుద్ధోపకరణములు ఆయుధములు వెలుగు కన్నులు బూడిది మొదలైనవి సంబంధించును.

శ్లో॥ వాయోర్బలంచవహనం జననంమరణంతథా।

ఆయురారోగ్యమాలస్యంకాకోనైల్యమయస్తథా॥ ౨౧౭

సర్వకావ్యవిస్ఫులిర్వాక్యఘోషప్రాబల్యోన్మాదజాహతాః।

తా॥ వాయుతత్వమునకు బలము ఆయుష్యము ఆరోగ్యము ఆలస్యము జననము మరణము బారమును మోయుట కూలి సేవ హత్య నలుపు ఇనుము గాడిదె కుక్క కాకి పాము పులి మరుపు వెట్టి హఠము ఇత్యాదులు సంబంధించినవి.

శ్లో॥ ఆకాశతత్వేవై రాగ్యం ధర్మకార్యంవివేకితా॥ ౨౨౪

విద్యాభాషాశ్చసాహిత్యం శ్రద్ధాభక్తిఃకవిత్వకం॥

గీతంచపరలోకశ్చ గురుదీక్షాచదక్షిణా॥ ౨౨౫

భాగ్యమాస్తిక్యమాదార్యం ఖనిర్హంసాదయోమతాః॥

వేదశాస్త్రపురాణానివాఙ్మయంచైంద్రజాఙ్కరం॥ ౨౨౬

తా॥ ఆకాశతత్వమునకు వై రాగ్యము వివేకము ధర్మకార్యములు విద్యలు భాషలు భక్తి శ్రద్ధ పరలోకము గురు దీక్ష దక్షిణ ఆస్తిక్యము బౌదార్యము ప్రాభవము గని హంసపక్షులు జ్ఞానము ఇత్యాదులు సంబంధించినవి.

శ్లో॥ సౌరంతేజశ్చాంద్రమాకాశముక్తంతత్పాశ్రిబల్యేప్రాభ

వంచాధికారః॥ జేతృత్వంచస్యాద్వయోస్సంకరత్యేసంస్య

ప్తౌవాభిన్నభిన్నాఃప్రపంచాః॥ ౨౨౭

తా॥ సౌరస్తత్వము సూర్యస్వరమునకు చేరినది. ఆకాశతత్వము చంద్రస్వరమునకు చేరినది. వాటికి గతిప్రాబల్యము కలిగినపుడు ప్రభుత్వము అధికారము జయము సూచింపబడును. అవిరెండును కలిసినను చేరినను నానాభేదముగల ఫలప్రపంచము తదనుసారముగా సూచింపబడుచుండును.

స్వరతత్వకాలవివేకము.

శ్లో॥ అరేయనంనవఘటిశశిఃప్రదిప్తంపుథ్వాశ్చమాసయు

గళంచజలస్యపక్షః॥ తెజఃకృతందినమథోపవనస్యచాబ్దో॥

మాసశ్చఖస్యశమకాలగతౌప్రదిప్తః॥ ౨౨౮

తా॥ సూర్యునికి ఆయనము. చంద్రునికి శ ఘడియలు. భూమికి ఋతువు జలమునకు పక్షము. తెజస్సుకు దినము. వాయువుకు సంవత్సరము. ఆకాశమునకు నెల. ఇట్లు సమగతిలో కాలనిణాయమగును. గతి ప్రదిప్తమునందు అనుపాతముతో తెలియవలసినది.

శ్లో॥ సుషుమ్నారంభసమయే కాలదైర్ఘ్యంవిచింత్యతే॥

సుషుమ్నాంతేత్వతితీప్రమజ్ఞానమధ్యకుంభకే॥ ౨౨౯

తా॥ అగ్నివాడియగు సుషుమ్నయొక్క అరంభమునందు దీఘకాలంబును అంతమునందు అతిప్రకాలంబును కుంభక మభ్యమునందు కాలజ్ఞానాభావంబును సూచింపబడుచున్నది.

శ్లో॥ రాకామాయానరకోనానాశీకంచభాస్కరైసంఖ్యా॥

రైర్గోర్నాగస్సారోధీరోసౌతద్ధినోననాంధేందోః॥ ౨౩౦

తా॥ సూర్యునికి ౧౨-౧౫-౧౨౦-౧౦౦౦- చంద్రునికి ౨-౩-౧౦-౨౭-౨౯-౯౬౭-౯౦౦౦- ఈసంఖ్యలుసంబంధించుచున్నవి.

శ్లో॥ గ్రహాభూమిదేవతాశ్చనవతిర్వాషిఃకందినం॥

త్రిసాహస్రం పరిజ్ఞేయం భూసంఖ్యామానమత్రయతే॥

ఇంద్రోభిష్టథృణాశ్చప్రావప్తవర్గస్తథైవచ॥

సతారకశతంజ్ఞేయం షడశీతినహస్రకం॥ ౨౩౨

అష్టఘ్నంజలతత్వస్య తేజసస్త్యశిషోడశ॥

షట్పత్తుర్నిఘ్నషట్కంచత్యశీతిర్భూయకృతం॥ ౨౩౩

షట్సహస్రంతతోవాయోస్సప్తసప్తదశాష్టకం॥

అష్టోత్తరశతంచైవ సాష్టాశీతిర్గత్యతే॥ ౨౩౪

అష్టావింశత్యుత్తరంచ జ్ఞాతవ్యంశతపంచకం॥

విజ్ఞేయమష్టసాహస్రం ఖస్యచాణాశ్చవగ్తాః॥ ౨౩౫

షట్పంచాశచ్చపంచోనం ద్విశతంపంచశంకరాః॥

పంచఘ్నాః పంచసాహస్రం సంఖ్యామానం సమసితే॥

తా॥ పృథ్వీతత్వసమగతిలో ౯-౧-౩౩-౯౦-౩౬౦-౩౦౦౦-జలతత్వ సమగతిలో ౧౪-౪-౪౮-౬౪-౧౨౭-౮౬-౮౦౦౦- తెజస్తత్వ సమగతిలో ౧౬-౬-౨౪-౮౩-౧౧౨-౬౦౦౦- వాయుతత్వ సమగతిలో ౭-౧౭-౮-౧౦౮౪౮౫౨౮-౮౦౦౦- ఆకాశతత్వ సమగతిలో ౫-౨౫-౫౬-౧౯౫-౫౭౫-౫౦౦౦-ఈప్రకారములెక్కలుసూచింపబడును. గతి తారతమ్యము గలిగినప్పుడు సంఖ్యలకు తదనుసారముగా తారతమ్యముగలుగుచుండును.

తత్వకాలపరివర్తనము.

శ్లో॥ వారేశతత్వమారభ్యయామార్థాంతాధిరోహణం॥

తతోవరోహణంజ్ఞేయంభూమ్యాదేపాదవృద్ధితః॥ ౨౩౬

తా॥ ఆదిత్యవారముమొదలు శనివారమువరకు ఏవారమో నాడు
ఆవారాధిపతియొక్క తత్వము ఉదయమున నడుచుచుండును. పిమ్మట
ఆముందరి వారాధిపతి భూతతత్వమునడుచును. ఇట్లు ౩౪ ఘడియవరకు
ఎక్కుచుండును. పిమ్మట ౩౪ ఘడియవరకు స్వరములలో భూతత్వగతి
వ్యుత్క్రమముగా దిగిపోవుచుండును. ఇట్లు జాముయొక్క పూర్వార్థ
మునందు ఆరోహణము- ఉత్తరాధికమునందు అవరోహణము- ఈరీ
తిగా ౨ పరివర్తనలు గలుగుటవలన వారమునందు పంచభూతములకు
౮ జాములలో ౧౬ పరివర్తనలు గలుగుచున్నవి. పృథివికి 1 ఘడియ. జల
మునకు ౪ ఘడియ. తేజస్సు ౪ ఘడియ. వాయువుకు ౧ ఘడియ. ఆకాశ
మునకు ౧1 ఘడియ. వెరసి ౩౪ ఘడియ. ఈరీతిని తత్వగతిని చూచి
కొనవలసినది.

శ్లో॥ అర్కోదయాదిప్రశ్నంత ఘటికాస్వధామతః॥

జ్ఞేయంతాత్కాలికంతత్వ మధికారస్వరోహిణః॥ ౨౩౮

అబ్రాయనర్తమాసానాం పక్షస్యదివసస్యచ॥

రాత్రేర్యామస్యచారంభో యత్రేత్వే యత్స్వరేభవేత్॥

తస్యతన్నామనిదేశ్యం యావత్స్యాత్తత్స్వరోదయః॥

ప్రశ్నేపిశకునైసేన కాలజ్ఞానంవిధీయతే॥ ౨౪౦

తా॥ శకునప్రశ్నాదికాలమునకు మూర్ఖోదయాదిగా ఎన్నిగడియ
విఘడియలగునో వాటిలో అధికాయామములను ఎన్నిపోవునో తెక్కించి
తోసివేసి నకిచెడు తాత్కాలికాధికాయామమునందు ఆరోహణ పరివ
ర్తనమో అవరోహణ పరివర్తనమో తెలిసికొని దానియందు ఏభూత
తత్వకాలముల్లో నేంతగడిచినదో తెలిసి యాభూతగ్రహమును యాతత్వ
కాలమువరకు అధికారినిగా అదేపేరుతో గొత్తుపెట్టుకొని పూర్వము
నందు ఆతత్వగ్రహములకు చెప్పబడియుండెడుద్రవ్యగుణక్రియాసంఖ్యాది
సంబంధివిషయములను ప్రకృతోచితముగా గ్రహించి తత్వగ్రహబలాను
సారముగా ప్రశ్నజాతశకునాదులయందు స్వరకాలజ్ఞానముతోఫలాదు
లను ఉహించిచెప్పవచ్చును.

స్వరశకునముచేప్పే క్రమము.

శ్లో॥ ప్రశ్నకాలస్వరారోహే కార్యసిద్ధిజయశ్శుభం॥

ధనలాభస్సుఖంబోధో భవతీతివిచింత్యతాం॥ ౨౪౧

అవరోహేస్వరస్యాథ కార్యసిద్ధిర్నకాయతే॥

హనిశ్చప జయోనష్టం కష్టంమూఢత్వ మూహ్యతాం॥

సుషుమ్నాయామాదిభాగే ప్రశ్నకాలస్వరోయది॥

తత్కార్యపరిణామాంతంనిజాయోనైవజాయతే॥ ౨౪౩

సుషుమ్నాయామంతభాగే నకించదపిబుధ్యతే॥

సందిగ్ధాయాంస్వరగతౌ కాగ్యంసంస్కషేవహి॥ ౨౪౪

అర్కస్వరప్రయాణేతు నిన్యసేద్దక్షిణంపదం॥

చంద్రస్వరప్రయాణేతుసప్యాంఘ్రిం నిన్యసేత్పురా॥ ౨౪౫

మిత్రతత్వగతౌతత్ర దుర్బలంప్రబలాహతం॥

శత్రుమిత్రాదిభాగేన జ్ఞాత్వాఫలముదీరయేత్॥ ౨౪౬

మైత్రీజలపృథివ్యోశ్చ తేజోవాయోస్వికేషతః॥

విరోధఃపృథివీవాయోస్తథైవజలతేజసాః॥ ౨౪౭

ఆకాశంస్వాత్సర్వసమంకూటస్థవహివాచ్యతే॥

ప్రశ్నేకృతేతుకేనాపి వక్తుర్యుడతస్వరః॥ ౨౪౮

తస్యకాలస్వరస్యాపి వత్సరాదిస్వరస్యచ॥

మైత్రీవోతవిరోధోవా విజ్ఞాతవ్యంమనీషిభిః॥ ౨౪౯

ఏకోబహ్వాధికారీచే త్వవప్రబలస్వరః॥

తస్యపూర్వోక్త సంబంధి కాలంద్రవ్యం గుణంక్రియాం॥

సంఖ్యాంచవిషయంసర్వం సంయోజ్యప్రకృతోచితం॥

సమున్నయానుమానేనయావ ద్వాచ్యంవ దేత్సుధీః॥ ౨౫౧

స్వరావధానినాతత్ర యదు త్తరముదీర్యతే॥

తద్బుద్ధిప్రేరకస్సాక్షీసర్వజ్ఞఃపరమేశ్వరః॥ ౨౫౨

సర్వభూతగుహవాసీ భగవానాహనాస్యథా॥

ప్రప్ణుత్ప్రప్తికరంతత్యాస్య త్సత్యమేవభవేద్భూతః॥ ౨౫౩

హంసమంత్రప్రజపతో హ్యజపాయోగశాలినః।

వాణీశాకునికస్యేయం నముధాస్యాత్కదాచన॥ ౨౫౪

తా॥ ప్రశ్నకాలమునందు ప్రతిపక్షకు స్వరముపూరకమగుచు ఆరో హణగతియందుండెనేని పృచ్ఛకునికార్యము అనుకూలమగును. తేమము, జయము, ధనలాభము, సుఖము, జ్ఞానము, ఇట్లుక్రమముగా పంచతత్వాం శములకును ఫలముగలదు. స్వరము రేచకమగుచు అవరోహణ గతిలో దిగుచుండెనేని కార్యముసిద్ధింపదు. హాని, అపజయము, నష్టము, కష్టము, అజ్ఞానము, అని పంచతత్వభాగములకు వరుసగా ఫలముగలదు. స్వరము సుషుమ్నాద్రిలో కుంభించియుండెనేని కార్యము పూర్ణమయ్యెవరకు తెలియదుగాని చివరలో కార్యమగును. స్వరము సుషుమ్నాంతమందు కుంభించియుండెనేని కార్యమెట్లు అగునో అపగిది బొత్తిగా తెలియ జాలదు. స్వరగతి సందిగ్ధమయ్యుండెనేని కార్యగతియును సందిగ్ధమే యగును. ప్రయాణమునందలి సూర్యస్వరమాడుచుండినవాడు కుడికాలు ముందుబెట్టి నడువవలసినది. చంద్రస్వరమాడుచుండెనేని ఎడమకాలును ముందుబెట్టి నడువవలసినది. స్వరగతి సంకలితమై యుండెనేని వాటి అంగాంశలలో ఏతత్వము దుర్బలమైనదో దానికి ప్రబలమైన భూతాంశ తత్వము బోధకమగుచున్నది. వాటిలో మిత్రభావము సాధకంబును శత్రు భావము బాధకంబునగును. అదియెట్లునగా పృథివీజలములకును నేజో వాయువులకును మిత్రభావమునహజమై జలతేజస్సులకును పృథ్వీవాయు వులకును శత్రుభావము సహజమైనది. ఆకాశము మధ్యవర్తియగుటవలన నిరంజనమగుకూటస్థమాంబోలే సర్వసమమనదగును. తాత్కాలికస్వరం బునకును నిత్యకాలస్వరోచితస్వరమునకును సంవత్సరాద్యాధికారికస్వర ములకును జ్ఞానగా దైహికస్వరమే తాత్కాలికము, కాలనియతమేకాలిక స్వరము, సంవత్సరాయన ఋతుమాసప్రవేశకాలములలో తనదేహము నందు నడుచుచున్నస్వరములే తత్తదధికార స్వరములనంబడును. ఏయే స్వరమునందు ఏయేభూతతత్వభాగము నిక్షిప్తమైనదో అట్టితత్వములకు శత్రుమిత్రభావమునుజూచి అనుకూలమో లేక ప్రతికూలమో తెలియ

బడవలసినది. ఒకస్వరమునకు అనేకాధికారములుగలిగినపుడు అది ప్రబలమనబడును. అంతకన్నను అధికారములు తక్కువైన స్వరము దుర్బల మనబడును. మైత్రిలో వాటికి బలమధికము- విరోధమునందు బలహీన మనదగును. ఇట్లు నిచారించి ప్రబలమైన స్వరతత్వముయొక్కభూతభాగ మునునిర్ణయించుకొని దానికి పూర్వోక్తములైన సంబంధవిషయములు ద్రవ్యపదార్థములు గుణములు కార్యములు కాలము సంఖ్య వీటినన్ని టిని గ్రహించి వాటిమీద ప్రకృతోచితముగా అడిగినవాని చింతాభావం బును కార్యస్వరూపంబును వాటికి సంబంధించిన కాల సంఖ్యాదులను ఊహించి స్వబుద్ధితో చెప్పవలసినది. ఇట్లు స్వరజ్ఞుడైనవాడు చెప్పినదే వానిబుద్ధికి ప్రేరేపకమైన అంతరాత్మయగు సర్వజ్ఞుడైనభగవంతుని వచన మగుచున్నదిగాన నది యప్పటికిని సత్యముగా తప్పకనే అట్లాగేఫలించు చున్నది. ఇట్లు స్వరశకునమును చెప్పబూనినవాడు హంసమంత్రమును జపించుచు గురూపదేశప్రకారము అజపాయోగమును అభ్యసించుచుండెనేని వానివాక్యము ఎన్నటికిని వ్యర్థము కాచాలదు. వాని మనసున పృచ్ఛకచింతాభావాదులు తేటబడునట్లు తనంతట తోచుచున్నవి. ఇది స్వరశాస్త్రమునందలి సారతరమైయుండును.

స్వరాక్షరవిద్యావివేకము.

శ్లో॥ మనసాధ్యాయతియద్యత్ ద్వయావదతికర్తృణాకురుతే।
శ్రుతిరిత్యాహయతస్తత్పృచ్ఛకవాక్యస్వరోదయాద్యోధః॥
అకారశ్చధదీర్ఘోపి భూపుత్రస్వరశ్శరీతః।
ఇకారదీర్ఘవై కారో బుధస్యపరికీర్తితాః॥ ౨౫౬
ఉకారశ్చబుకారశ్చృకారశ్చసదీర్ఘకాః।
ఔకారశ్చగురోర్వాచ్యా ఏకారశ్శుక్రఉచ్చయే॥ ౨౫౭
ఓకారశ్చరాఖ్యాతః పంచైతేహ్యక్షరస్వరాః।
శంభుపంచముఖోత్పన్నాశ్చింతాభావప్రబోధకాః॥ ౨౫౮
పితృమాతృకశత్రాణి పుత్రఃకులమిత్రక్రమాత్।
కుటుంబబంధుభాగ్యాని మాతామహాపితామహాః॥ ౨౫౯

తా || పురుషుండు మాటలాడునపుడు అదిలో ఏవాక్యమును ఉచ్చరించునో దాని మొదటి చూడతరములలోని శిరోహృదయ పాదుకా స్వరంబులు వాని చింతాభావంబును సూచింపుచున్నవి. అట్లేవాడు పని చేయుచున్నాడు. ఇట్లు ఉపనిషత్తులయందు చెప్పబడినదిగాన వేదవాక్య ప్రామాణ్యముచేత సగస్త్రాదిమహాఘటలు స్వరాక్షరవిద్యను విస్తరించి చెప్పినారు. ద్రావిడులు దానినే పంచపక్షికాస్త్రమనియెదరు. స్వరకాస్త్రము రెండువిధములుగలది. ౧ స్వరప్రాణవిద్య = ఇది యోగకాస్త్రమునందు అష్టాంగవిద్యలలో ప్రాణాయామమునందు అంతర్భూతమగును. అట్టివిద్యను సంగ్రహించిమైన చెప్పినాము. ౨ అక్షరవిద్యారహస్యము- ఇది మంత్రయోగమునందు అంతర్భూతమగుచున్నది. ఈరెండును వేదసమ్మతమైన మహాఘటల మహాయోగ రహస్యములనంబడును- ఈరెంటివల్లను త్రికాలజ్ఞత్వము మరియు సర్వజ్ఞత్వముగూడ గలుగుచున్నది. వీటిని గురూపదేశక్రమముగా సంపాదించవలసినది. వాటిలో స్వరాక్షర విద్యారహస్యమునందలి సారసంగ్రహంబు ఈశకునకాస్త్రమునందు స్వరశకునములోగ్రహింపబడును ఎట్లనగా,—

అ - ఆ, స్వరములకు అంగారకుడు తండ్రియును కుటుంబబలము ఇత్యాదులు సంబంధించును. ఇ- ఈ- ఐ, బుధగ్రహంబు తల్లి బంధువులు. ఉ - ఊ - ఋ - ౠ - ఌ - ఒ - ఔ, స్వరములకు గురుగ్రహము కళత్రము భాగ్యము. ఎ - ఏ - స్వరములకు శుక్రుడు భ్రతుడు మాతామహుడు. ఒ - ఓ, శనిగ్రహము కులము పితామహుడు. ఈలాగున పరమేశ్వరుని పంచముఖములనుండి ఆదిభూవించిన పంచస్వరములు ౧ అ. ౨ ఇ. ౩ ఉ. ౪ ఏ. ౫ ఓ. ఇవి నాదబ్రహ్మముయొక్క ముఖరూపములుగానుండి పుచ్చుకునిముఖమునుండి శిరోహృదయ పాదుకలుగా బయలుదేరి అథాత్మకముగాపరిణమించి కాలపరిపాకమువల్ల తమకు గలిగిన అవస్థలను కార్యములయందు కర్తృవులతో సంగ్రహింపజేయుచున్నవిగాన నిట్లు నిదిక్ష్మములైన పంచస్వరములను చెప్పియుండే వరుసప్రకారము ముందుచెప్ప పోయ్యే సంకేతములతో తెలిసికొనవలసినది.

పక్షవారస్వరక్రమము.

శ్లో|| శుక్లమతిరుపేతోహ్ని శుభేమోదతిరాత్రిషు|

ఆదిత్యభౌమయోశ్చంద్ర బుధయోరేకవారతా|| ౨౬౦

యామస్యఘటికాషట్కం పంచవారందినేతథా|

స క్తంచాహర్నిశంతత్త్వానేపంచవిభాజితే|| ౨౬౧

అంతాదిపునరావృత్తిదివాక్షేయస్వరక్రమః|

వ్యంజనైశ్చసహాచ్చారే గ్రాహ్యంహి స్వరమాత్రకం||

తా|| శుక్లపక్షమున పగటిలోను రాత్రిలోను కృష్ణపక్షమునను పగటిలోను రాత్రిలోను స్వరక్రమము వేవ్వేరుగానుండును. శుక్ల ప్రతిపత్తులోను కృష్ణప్రతపదయందును ఉభయపక్షగతులను మిశ్రముగా పాటింపవలసినది. శుక్లపక్షమున పగటిలో కుజాది పంచచారములయందు వరుసగా అ, ఇ, ఉ, ఏ, ఓ, అని స్వరారంభక్రమమగును. రాత్రియందు, ఉ, ఏ, ఓ, అ, ఇ, అని స్వరారంభక్రమమగును. రవిక్షుజవారములకును చంద్రబుధవారములకును శుక్లపక్ష హారాత్రములయందు స్వరారంభ క్రమము ఏకరూపముగా నుండును. సమరాత్రం దివమగు విషువత్కాలమునందు ౬ ఘడియలకు ఒకయామప్రకారముగా పగటిలో ౫ జాములు రాత్రి ౫ జాములు ఇటుల అహారాత్రమునందు ౧౦ జాములలో స్వరగతులు భోజనగమనరాజ్య నిద్రామరణ స్థానములకు మారుచుండును. అహారాత్రపరిమాణము ఎచ్చుతక్కువైనపుడు తదనుసారముగా యామపరిమాణమైన ౬ ఘడియలలో కొంచమెచ్చుతక్కువ గలుగుటగలదు. సమకాలమునందు శుక్లపక్ష హాఃకాలమున స్వరాక్షర గతిక్రమ మెట్లనెన. ౧ యామమునందు అ-ఇ-ఉ-ఏ-ఓ. ౨ ఓ-అ-ఇ-ఉ-ఏ. ౩ ఏ-ఓ-అ-ఇ-ఉ. ౪ ఉ-ఏ-ఓ-అ-ఇ. ౫ ఇ-ఉ-ఏ-ఓ-అ ౧ భోజనము. ౨ గమనము. ౩ రాజ్యము. ౪ నిద్ర. ౫ మరణము. ప్రథమయామమునందు “ అ- ఇ- ఉ- ఏ- ఓ,, అనగా అకారము భోజనస్వరము. ఇకారము గమనస్వరము. ఉకారము రాజ్యస్వరము. ఏకారము నిద్రాస్వరము. ఓకారము మరణస్వరము. ఇట్లు స్థానావస్థాభేదములను ఏస్వర

మునకు ఎంతప్రాద్దువేళ ఎట్లుండునో దానిని ఈరీతిగా ప్రశ్నకాలమునందు పుచ్చుకునినోటవచ్చిన మొదటివాక్యములోని ౧ ౨-౩వ ఆక్షరముల స్వరములను నిజాయించుకొనవలసినది.

శ్లో॥ శుక్లపక్షనిశాకాలే కథ్యతేథస్వరక్రమః।

గురోవిధేయమేవంస్యాత్స్వరారంభక్రమోహ్యాయం॥ ౧౬౩

మునిమతోమేయోగేతు శివభిత్వాచింత్యతాం।

శుభేమోదతియద్రాత్రో స్వరారంభఃపురోదితః॥ ౧౬౪

తా॥ శుక్లపక్షమున రాత్రియందు ౧ యామమున ఉ-ఇ-అ-ఓ-ఏ. ౨ ఓ-ఏ-ఉ-ఇ-అ. ౩ ఇ-అ-ఓ-ఏ-ఉ. ౪ ఏ-ఉ-ఇ-అ-ఓ. ౫ అ-ఓ-ఏ-ఉ-ఇ. ఇట్లు స్వరక్రమము భోజన గమన రాజ్య నిద్రా మరణ స్థానములయందు సంబంధించుచున్నది. అనగా శుక్లపక్ష రాత్రి ప్రథమ యామమునందు ఉకారమునకు భోజనము. ఇకారమునకు గమనము. అకారమునకు రాజ్యము. ఓకారమునకు నిద్రా ఏకారమునకు మరణము. ఈలాగున ఆయా జాములకు చెప్పిన స్వరావస్థను చూచికొనవలసినది.

శ్లో॥ నక్షత్రగుణిణామేస్యా త్కృష్ణాహ శ్చేమపీవ్రభో।

ఆదిత్యభామయోశ్చంద్ర మందయోరేకవారతా॥ ౨౬౫

కృష్ణపక్షదివాకాలే క్రమోవేదముభోసియత్।

ఉత్తరోత్తరవణాదిరుత్తరోత్తరయామగః॥ ౨౬౬

తా॥ కృష్ణపక్షపుషగటిలో ఏ-ఉ-ఇ-అ-ఓ అని యామములయందు వరుసగా స్వరారంభమగును. రాత్రిలో ఉ-ఇ-అ-ఓ-ఏ అని వరుసగా యామములలో స్వరారంభమగును. కుజరవివారములకును చంద్ర శనివారములకు స్వరగతి ఏకతాపముగానుండును. కృష్ణపక్షపుషగటిలో ఏ-అ-ఉ-ఓ-ఇ అని స్వరక్రమమగును. ఇదియే ప్రథమయామ స్వరక్రమము. దీనిలో రెండవస్వరమునుండి వరుసగా రెండవ యామమునందు, మూడవస్వరమునుండి వరుసగా మూడవ యామమునందు, ఈలాగున నిర్దిష్టములైన స్వరములు యథాక్రమముగా భోజన గమన రాజ్య నిద్రా

మరణస్థానములకు వచ్చుచున్నవి. ఎట్లనగా, యాము ౧ ఏ-అ-ఉ-ఓ-ఇ. ౨ అ-ఉ-ఓ-ఇ-ఏ. ౩ ఉ-ఓ-ఇ-ఏ-అ. ౪ ఓ-ఇ-ఏ-అ-ఉ. ౫ ఇ-ఏ-అ-ఉ-ఓ. అనగా మొదటియామమునందు ఏకారమునకుభోజనము. అకారమునకు గమనము. ఉకారమునకు రాజ్యము. ఓకారమునకు నిద్రా. ఇకారమునకు మరణము. ఇట్లు ఆయా యామములయందు కృష్ణపక్షపుషగటిలో స్వరావస్థను తెలిసికొనవలసినది.

శ్లో॥ సుఖేశోవజనక్తంస్యా త్కృష్ణపక్షేస్వరక్రమః।

తృతీయాదిక్రమాదూర్ధ్వం యామేతూక్తస్వరైర్గతిః॥ ౨౬౭

తా॥ కృష్ణపక్షమునందు రాత్రికాలములో ఉ-ఏ-ఓ-అ-ఇ అని స్వరారంభ క్రమమగును. ఉ-అ-ఏ-ఇ-ఓ అని స్వరక్రమముగలదు. ఇదియే ప్రథమయామ స్వరక్రమము. ఈక్రమములో మూడవస్వరమునుండి వరుసగా ముందరియామమునకు స్వరమునడుచును. ఎట్లనగా యాము ౧ ఉ-అ-ఏ-ఇ-ఓ. ౨ ఏ-ఇ-ఓ-ఉ-అ. ౩ ఓ-ఉ-అ-ఏ-ఇ. ౪ అ-ఏ-ఇ-ఓ-ఉ. ౫ ఇ-ఓ-ఉ-అ-ఏ. అనగా ప్రథమయామమునందు ఉకారమునకు భోజనము. అకారమునకు గమనము. ఏకారమునకు రాజ్యము. ఇకారమునకు నిద్రా. ఓకారమునకు మరణము. రెండవ యామమునందు ఏకారమునకు భోజనము. ఇకారమునకు గమనము. ఓకారమునకు రాజ్యము. ఉకారమునకు నిద్రా. అకారమునకు మరణము. ఈలాగున చెప్పిన మేరకు భోజన గమన రాజ్య నిద్రా మరణ స్థానముల వరుసతప్పకనే స్వరగతి కలుగుచుండును. ఇట్లు ప్రశ్నకాలస్వరములకు తాత్కాలికా వస్థను తెలిసికొనవలసినది.

పాతస్వరవివేకము.

శ్లో॥ మృతకల్పదుర్బలాత్కామిధునేభోగభవశుక్లపాతస్యాత్।

కృష్ణే పాతఃకుపితోలోకశ్శోకేవిచార్యమేతద్ధి॥ ౨౬౮

తా॥ శుక్లపక్షాహారాత్రములయందు వరుసగా ఖానువారాది సప్తవారములలో ఇ-ఉ-ఏ-ఓ-అ-ఇ-అ అనుస్వరంబులు పడినవి. అనగా ఆదివారమునందు ఇకారము. సోమవారమునందు ఉకారము.

మంగళవారమునందు ఏకారము. బుధవారమునందు ఓకారము. గురు
 వారమునందు అకారము. శుక్రవారమునందు ఇకారము. శనివారము
 నందు అకారము. పాతసంజ్ఞితమగును। కృష్ణపక్షాహారాత్రములయందు
 దైత్యో వరుసగా ఉ - ఇ - అ - ఓ - ఏ - ఓ - ఏ అని స్వరములుపడును.
 అనగా ఆదివారమున ఉకారము. సోమవారమున ఇకారము. మంగళ
 వారమున అకారము. బుధవారమున ఓకారము. గురువారమున ఏకా
 రము. శుక్రవారమున ఓకారము. శనివారమున ఏకారము. పాతసంజ్ఞ
 గలిగినది। ఇట్టి పాతస్వరమునే అరవవాండు పడుపక్షియని చెప్పుచుం
 డెదరు.

స్వరాక్షరమిత్రశత్రుభావము.

శ్లో॥ శుక్లేమిత్రమహూవిద్యే కోకఏకశ్శుచిస్తృతః।
 శుక్లేశత్రుస్సుఖంవేదీ భోగభోగేవిధుర్భవేత్॥ ౨౬౯
 కృష్ణేమిత్రమథోకిస్తు కోపిలేపోముదిస్తృతః।
 కృష్ణేశత్రుర్దుఖంమేషీ శివేభోగమహూన్మృతం॥ ౨౭౦

తా॥ శుక్లపక్షమున రవికుజవారములయందు అ - ఓ. సోమబుధ
 వారములయందు ఇ - ఏ. గురు ఓ - అ. శుక్ర ఎ - ఆ. శనివారముందు
 ఉ - ఇ. ఇట్లు స్వరములకు మిత్రభావముగలదు॥ ఇప్పుడుచెప్పిన వారక్రమ
 ముగా ఉ-అ। ఏ-ఇ। ఓ-ఇ। ఓ-ఏ। ఇ-అ। ఇట్లు స్వరములకు శత్రుభావము
 గలదు॥ కృష్ణపక్షమున కుజరవివారములయందు అ-ఓ। బుధ ఇ-ఉ। గురు
 ఓ-ఇ। శుక్ర ఏ-ఓ। శనిసోమ ఉ-ఇ। స్వరములకు మిత్రభావము॥ కృష్ణపక్ష
 మునందు ఇదేవారముల వరుసగా ఉ-అ। ఏ-ఇ। ఇ-ఏ। ఓ-అ। అ-ఓ। స్వర
 ములకుశత్రుభావము.

పుంస్త్రీస్వరములు.

శ్లో॥ రేతోరూపంశివేకామీ కోనుపుంస్త్రీన్వరాస్సితే।
 హరేవిష్ణోవేదభోక్తుర్దునిఃకృష్ణేతుపుంస్త్రీయః॥ ౨౭౧

తా॥ శుక్లపక్షమున పగలు రాత్రిగూడ వారక్రమముగా పుంస్త్రీ
 స్వరములు। రవికుజ ఏ-ఓ। చంద్రబుధ ఉ - అ। గురు ఇ-ఏ। శుక్ర అ-ఇ।

శని ఓ-ఉ। కృష్ణపక్షమున రవికుజ అ-ఏ। బుధ ఇ ఓ। గురు ఏ-అ। శుక్ర
 ఓ-ఉ। శనిచంద్ర ఉ-ఇ॥ ఇట్లు తెలియవలసినది.

స్వరదేవకాలగ్రహదిక్షక్షిప్తివివేకము.

శ్లో॥ పరతత్వంవిధిర్విష్ణుశ్శివశ్శక్తిశ్చరాత్రిషు।
 శివోవిష్ణోర్విధిస్తత్వం శక్తిశ్చదివిదేవతాః॥ ౨౭౨
 సాధకమైకంసపాదైకం ద్వావైకోవైకమథాకం।
 యామస్యఘటికావట్కంకుజాద్యాన్ముస్వరగ్రహాః॥ ౨౭౩
 ప్రాగవాచీప్రత్యగుదశ్చధ్యమానక్రమాత్స్వరే।
 శ్యేవోఘాకశ్చకాకశ్చ కుక్కుటశ్చమయూరకః॥ ౨౭౪
 అకారశ్చఇకారస్యాదుకారేకారఓకృతిః।
 భోజనంగమనంరాజ్యం నిద్రామరణమేవచ॥ ౨౭౫
 కాలోగుణఃకర్మపాపం కృత్యంతేషాంఫలంవిదుః।
 స్వరస్యవర్ణంకాలంచ స్థానద్రవ్యగుణక్రియాః॥ ౨౭౬
 సంఖ్యాసంబంధరూపాణి స్వరవ్యాకరణంతథా।
 చిక్చాలంకర్తృభేదేనజ్ఞాత్వాతత్తద్బలాబలం॥ ౨౭౭
 కరామలకవత్సర్వం త్రైకాక్షికఫలంవదేత్।
 అక్షరస్వరవిద్యయ మగస్త్యేనప్రపంచితా॥ ౨౭౮

తా॥ అ - ఇ - ఉ - ఏ - ఓ ఈస్వరములకు వరుసగా పగటిలో శివుడు
 విష్ణు బ్రహ్మ పరతత్వము శక్తి, రాత్రిలో పరతత్వము బ్రహ్మ విష్ణు శివుడు
 శక్తి అధిపతులు। ౬ ఘడియలలో ఒక అవస్థ దానిలో పంచభుక్తులు
 భోజనం ౧౪. గమనం ౧।. రాజ్యం ౨. నిద్ర ౪. మరణం ౪. ఇట్లు
 అవస్థా ఘటికలు కలిగియుండును. తూర్పు దక్షిణం పడమర ఉత్తరము
 నడుమ ఇవిదిక్కులు. దేగ గూబ కాకి కోడి సెమలి ఇవిపక్షులు. భోజనం
 గమనం రాజ్యం నిద్ర మరణం ఇవి అవస్థలు. కాలము గుణము కర్మ
 పాపము కృత్యము ఇవి ఫలములు. ఇంకను శుక్ల కృష్ణాహారాత్రభేదము
 చేత స్వరములకు జాగ్రదాద్యవస్థలు, మదాదిగుణములు, ఉత్తమాద్యధి

కారములు, పిండాండస్వేదజోద్భిజ్జపిశాచయోనిభేదములు, అంగవిభాగములు, రసములు, వన్నెలు, సంవత్సరములు, మాసములు, నక్షత్రములు, తిథ్యాదికాలములు, అక్షరములకువ్యాకరణము, మొదలయినవిషయములను వివరించి అగస్త్యమహర్షి జ్ఞానము యోగము జ్యోతిషము వైద్యము రసవాదము ౫ భాగములుగా ద్రుమిడభాషతో గొప్పశాస్త్రమును చేసియున్నారు. దానిలో పంచపక్షియను శకునవిద్య ప్రత్యక్షఫలమైనది. ఆప్రకారము వాగ్వాదినీమంత్రజపములో స్వరవిద్యను అనుసంధించువారు త్రికాలజ్ఞులై ప్రపంచమంతయును కరతలామలకతుల్యముగా చూడగలరు. అట్టిజ్ఞానార్థి ఈకాలమువారికి కలిగితే చాలా ఆనందములకు కారణమగునని దేవతలును మనులును ఆవిద్యకు శాపము నొసంగినారు. ఐనను ఆవిద్యయందు మంత్రయోగాదేశక్తులు ప్రబలముగ నున్నవి. శకునమునకు కావలసినంతమట్టుకు ఉపాయముగా నిచ్చట సంగ్రహింపబడినది. ఇదివరకు చెప్పియుండే ప్రకారము శకునప్రశ్నాది సమయములయందుగాని ఏవ్యక్తిముఖమునండిగాని ఏసమయమునందు ఏకబ్దము వెడలునో దాని ప్రథమాక్షరమును ఆసమయమునకు కలిగియుండే భోజనాది అవస్థనూ ద్రవ్యగుణసంబంధమును అధికారమును మిత్రశత్రుభావమును చింతించి ఫలమును చెప్పవలసినది. భోజనము మంచిది. సావకాశముగా కార్యమగును. గమనము పనినడుచుచుండునది. రాజ్యము జీవము గలిగినది. నిద్ర మరుపుగలిగినది. మరణము మృతకల్పము. వీటికాలము సాధారణముగా రెండేసిమాసములుగలది. వీటిలో పూర్వోత్తరయామములయందును భుక్తిక్రమమందును ఉత్తరావస్థకుతగినఫలమును ప్రకృతావస్థకు జోతపరచుకొని అడిగినవాని కార్యమిట్టిది దానిరూపము క్రియఫలపర్యవసానము మొదలైనవివరించి చెప్పవలసినది. ఇది తప్పకనే సరివచ్చును. వాగ్వాదినీ మంత్రమును జపించేవారికి విషయమంతయు అప్పుడప్పుడు సరిగాతోచుచుండును. ఈవిద్యనేర్చినవారికి జ్ఞానశక్తి నిదర్శనముగలదుగాని విహికసుఖభోగములయందు కొదవగలుగునట్లు ఋషిశాపముండుటవలన ఈభాగము ఇంతతో విరమింపబడినది.

మాతచేష్టాశకునము.

శ్లో॥ పృచ్ఛకఃప్రతివక్తారం విప్రంజ్యోతిర్విదంశుచిం॥

శ్రోత్రియంబ్రహ్మనిష్ఠంచ సోపహారంప్రణమ్యచ॥ ౨౭౯

కాలాత్మకంహరింమత్స్వా యదిపృచ్ఛతిశక్తితః॥

కారైతికశ్చాకునీకో మహూర్తవిదతంద్రధీః॥ ౨౮౦

కాలాత్మకంహరింధ్యాత్వా కాలేనగ్రహచేష్టయా॥

పృచ్ఛకోక్తిస్వరేణాపి స్వకీయప్రాణలతజ్ఞైః॥ ౨౮౧

చేష్టాభిఃపృచ్ఛకస్యైవ చింతాభావవిచింతకః॥

భవిష్యదర్థంవిజ్ఞాయ వదేద్భూతహితేష్సయా॥ ౨౮౨

పృచ్ఛకస్యతుయాచేష్టా దూతచేష్టేఽసోచ్యతే॥

తయాతత్కార్యకథనం సులభంశకునంస్మృతం॥ ౨౮౩

తా॥ ఆరూఢశకునప్రశ్నలనుగాని జాతకభావాదులనుగానిముహూర్తాదులనుగాని అడుగబోయెడుపృచ్ఛకుండు శాస్త్రవేత్తయగు శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణునివద్దకిపోయి జ్ఞానియైన ఆవిప్రుని కాలపురుషుడైన భగవంతునిస్వరూపముగా భావించి ఉపహారములను సమర్పించి నిర్వంచనగా భక్తిశ్రద్ధలతో తనకు తెలియవలసిన పరోక్షవిషయమును అడుగవలసినది. జ్యోతిష్కుండును కర్తృత్వాభిమానమునువదిలి దైవస్వస్థభారంజే కాలాత్మకుండైన సూర్యునిం ధ్యానించి తనస్వరగతితోగాని, తాత్కాలికలగ్నగ్రహస్థితివల్లగాని, క్షణికగ్రహస్థితివల్లగాని, ఆరూఢభావముచేతగాని, పృచ్ఛకునిచేష్టచేతనేగాని, పృచ్ఛకునిముఖవచనాక్షరములచేతగాని, శకునములచేతగాని, ప్రప్రయోక్తచింతాభావమునెరుంగ భవిష్యత్ఫలనిర్ణయంబును చెప్పవలసినది. అట్టియుపాయములలో అడుగబోయినపృచ్ఛకునిలక్షణములే దూతచేష్టయనబడును. వానిచేష్టచేతనే వానిభావంబును తత్ఫలనిర్ణయంబునుచెప్పట మిక్కిలి సులభంపాయముగా నున్నది. దానివివరణముపెక్కుగలదుగాని తత్కారసంగ్రహంబెట్టిదనిన.

శ్లో॥ పృచ్ఛకస్వశిరస్పృష్ట్యా భావుకంభజతేధ్రువం॥

శిరఃకంఠాయకలహందుఃఖంశ్రోత్రద్వయంస్పృశత్॥ ౨౮౪

స్పృష్ట్యాతుదక్షిణత్రోత్రం కార్యసిద్ధిమవాప్నుయాత్ |
 వామకర్ణంస్పృశన్కార్యభంగమేతినసంశయః || ౨౮౫
 వామనేత్రేతుసంస్పృష్టే నష్టతామేవసూచయేత్ |
 దక్షిణాక్షిణిసౌఖ్యంచ నాసాంస్పృష్ట్యరుజంవ్రజేత్ || ౨౮౬
 వామశ్చక్రణిసంస్పృష్టే విజయభవతిధృవం |
 దక్షిణశ్చక్రగుణనే రాజాజ్ఞావశగోభవేత్ || ౨౮౭
 కార్యభంగంచచుబుకే వక్షసిస్వేష్టనిశ్చయః |
 హానింవామస్తనేబ్రూయా దారోగ్యందక్షిణస్తనే || ౨౮౮
 కుక్షిలేపేత్పక్షిలాభం మధ్యేత్వానస్యసంభవః |
 చాలితేదక్షిణేపాణౌక్రియమాణమభిస్థితం || ౨౮౯
 శిశ్నస్పృశేత్స్వనిష్టాక్షిర్నాభిస్పృశేత్సూఖోదయః |
 కుక్షేరథోవిలేపేతు సంతానంప్రాప్నుయాన్నరః || ౨౯౦
 వామబాహవపజయం స్పృష్టేప్రాప్నోతిమానవః |
 సంధివిక్లవనాచ్ఛబ్దే చాంగుళ్యాస్త్యసహాయతా || ౨౯౧
 పృష్ఠేకరతలస్పృష్టే సమాయాస్యంతిబంధవః |
 కాయకంఠాయనేకార్యన్యూనతాంసూచయత్యలం || ౨౯౨
 సమసంయుక్తపాదశ్చేత్కార్యవిఘ్నైర్నిరుధ్యతే |
 తిష్ఠమానస్తథోత్తిష్ఠక్యదిపుచ్చతిశీఘ్రకృత్ || ౨౯౩
 స్వపక్షపుచ్చతిచాలస్యం తిష్ఠన్నపవేశంస్తథా |
 వీకపాదఃప్రవాసీస్యాత్త్రణభంగేథకభంజనం || ౨౯౪
 అపూర్తిశ్చికురస్పృశే దండేనభువమాక్షిపక్ష |
 కలహంకంపమానశ్చ నమ్రోలబ్ధస్యవిచ్యుతిం || ౨౯౫
 ప్రశ్నకాలేసుశకునం పుంసాందక్షిణభాగకే |
 వామభాగేతథాస్త్రీణాం శుభమేవహిసూచయేత్ || ౨౯౬
 ఊరునేత్రభుజస్తంజే మంగళంప్రాప్నుయాద్ధృవం |
 ఖనన్నప్ర్యగ్గిరన్వాపిహసన్సాన్యకలనన్నభ || ౨౯౭

ఖాదన్నపిచతాంబూలం యత్ససాఫల్యమాప్నుయాత్ |
 స్థూణాంచలమగారస్య లోష్టఖండంకపాలకం || ౨౯౮
 శృణంచ ద్వారబంధాగ్రంస్తంభంస్పృష్ట్యానిరథకః |
 భిందన్నులంసిరాంవాపి స్వేస్థితాభావమృచ్ఛతి || ౨౯౯
 శిలాయాంకార్యదార్లభ్యంతదర్థంతుతదంతికే |
 త్సుధాతురశ్చదారిద్య్రం భుక్త్వాతత్కార్యపోషణం || ౩౦౦
 దూరేక్షమాపణంవాచ్యం శిక్షామయ్యతినన్నిధా |
 స్పృష్ట్యాపతన్నుపరివాపుచ్చకఃకష్టభాగ్భవేత్ || ౩౦౧
 నష్టంలాభంచపురతః పార్శ్వేతదనుకూలతాం |
 పశ్చాత్సహాయలాభంచ సంతోష్యముదమశ్నుతే || ౩౦౨
 అలక్ష్యేణానుయుక్తస్య కార్యసిద్ధిర్నలక్ష్యతే |
 పుచ్చకశ్చపరీక్షార్థం మానభంగముదీరయేత్ || ౩౦౩
 లింగస్యదర్శనేలింగం జన్తనఃప్రేక్షయేత్సుధీః |
 ఏవమాదిప్రకారేణ దూతచేష్టాఫలంవదేత్ || ౩౦౪

తా || అడుగుటకు వచ్చినవాడు అడిగినసమయమున తలముట్టికొనిన
 శుభము. తలగీరుకొనిన కలహము. కుడిచేవిని ముట్టికొనిన కార్యశేఖ
 రంబు. ఎడమచేవిని ముట్టికొనియండిన చెడుగు. రెండుచేవులనుముట్టికొ
 నినదుఃఖము. ఎడమకన్నముట్టిన నేష్టము. కుడికన్నముట్టితే మంచిది.
 ముక్కు ముట్టికొనిన రోగము. ఎడమమీసములను ముట్టికొనిన జయము.
 కుడిమీసమును తీడుచుండిన సరకారకుచిక్కును. గడ్డమును ముట్టికొనిన
 కార్యభంగము. ఎడమతట్టికొనిన కార్యసిద్ధి దార్ధ్యము. కుడిచంటిలో
 నారోగ్యంబు. ఎడమచంటిలో చేటు. కడుపునీముకొనిన తృప్తిలాభము.
 నడుమునుసోకుచుండిన నాలస్యంబు. కుడిచేతినల్లాడించినట్లైతే పనినడు
 చును. శిశ్నమునుముట్టికొనిన చెడుగు. బొడ్డుముట్టికొనిన మంచిది. బొడ్డు
 నుండిక్రిందికి బైనివితే సంతానము. ఎడమభుజమును ముట్టికొనిన నపజ
 యంబు. చైవ్రేళ్లలో నెటికలువిరచిన సహాయభంగంబు. అరచేతినుండి
 వీపునుముట్టికొనిన చుట్టములువత్తురు. ఒళ్లుగీరుకొనినకార్యమునకుకొదవ.

౨ కార్త్యునుజోడించినలిచియడిగిన పనికతడంగవచ్చును. కూర్చున్నవాఁడు లేచుచునడిగిన నశీఘ్రముగ కార్యమగును. పరుండియడిగిన మిక్కిలికాల హరణము. కూర్చుండి బోవుచునడిగిన సావకాశమగును. ఒంటికాల్గుతో నిలిచియడిగినేని పయణమగును. తృణచ్ఛేదముజేసిన పనిచేటు. ముందల ముట్టిన కార్యహాని. చేతికర్రచే నేలమన్నులేపుచునడిగితే జగడమువచ్చును. నడుగుచు వాలియడిగితే చేతవచ్చినదిచెదరిపోవును అడుగునపుడు శుభ శకునములయితే మంచిది. స్త్రీలకు ఎడమప్రక్కలోను పురుషులకు కడి ప్రక్కలోను కన్ను తొడ భుజము అదురుట శుభసూచనము. దగ్గుచు నైనా ఉమియుచునైనా నవ్వుచునైనను జగ్గుచునైనను స్నానముచేయు చునైనను వీడము మెసపుచునైనను అడిగెనేని కార్యముచక్కబడి మేలు గలుగును. మిడ్డలోవ చూరు దూలముకొన పెంచుతునక కనవుతునక వాకిలితుద కంభమువీటిని ఆనిపట్టిగాని బెతకడ్డినోనారనో సీళ్ళుచుగాని అడిగెనేనికార్యముగాఁబాలదు. కడపలోనిలిచియడిగిన పనియగుటలేదు. కడపదగ్గిరనిలిచియడిగిన పనియధాంతికమగును. ఆకిలితోనడిగిన శేదక మబ్బును. భుజించినపిమ్మటప్రశ్నజేసెనేని కార్యపుష్టిగలుగును. దూరము నందునిలిచియడిగితే మన్ననగలదు. దగ్గిరికివచ్చి యనుయోగింప శిక్షగలు గును. పైబడి ముట్టియడిగితే కార్యము కష్టసాధ్యమగును. ఎదురునిలిచి యడిగితే నష్టపడిలాభమువచ్చును. ముక్కుమీద గాని కాలిమీద గానిచెయి పెట్టియడిగితేనష్టమును సూచించును. తలమీద చెయిపెట్టికొని అడిగితే భయముగలుగును. ఆతురముగానడిగితే నష్టకష్టములు సూచింపబడును. దీనస్వర్గముగానడిగితే రోగసూచనము. పక్కలోనిలిచియడిగితే కార్య మనుకూలము. వెనుకపక్కలోనడిగితే సహాయముగలుగును. జ్యోస్థునికి సంతోషమునుగలుగ జేసియడిగెడువానికి సంతోషముగలదు. అలత్యము తోనడిగెడువానిపనియలత్యమగును. పరీక్షింపవచ్చియడిగెడువానికిమాన భంగము గలుగును. స్త్రీలింగముగాని పులింగముగాని అగుబడితే జన నాదిప్రశ్నసమయమునందు స్త్రీపురుషజనననిణాయమగును. ఇట్లుదూత చేష్టతోతెలియతగినది మిగులగలదు.

పిల్లి శకునము.

జ్ఞో॥ మార్దారోరుద్రదైవత్యోనహంతవ్యంక దాచన|
 హననేస్యమహత్సాపంతస్యచేష్టానిగద్యతే॥ ౩౦౫
 తిర్యగ్గతాకార్యహానిరత్యంతంచాప్రదక్షిణే|
 ప్రదక్షిణేచాల్పహానిః కలహేకలహేభావేత్॥ ౩౦౬
 మూషకంగ్రసమానస్తు పురతోయదిగచ్ఛతి|
 శత్రోరుపజయంవిం ద్యాద్గంతాఽజయ మాపున్నయాత్॥
 గృహమధ్యేతుమాజాకర శకునంనాతిదూషితం|
 మాజాకరమైథునేదృష్టే లబ్ధవిత్తచ్యుతిభావేత్॥ ౩౦౭
 ఉభయోఃకార్యకర్త్రోస్తు మధ్యయానేక్రియాక్షతిః|
 మాజాకరశ్శునకాద్భీతో యద్యాగచ్ఛతిశత్రవః॥ ౩౦౮
 ఆయాస్యంత్యేవసంధ్యర్థం మాజాకరీశశుర్యది|
 కార్యస్యబహవోవిఘ్నాశ్శిశురన్యత్రసియతే॥ ౩౦౯
 కార్యమన్యవశంభూయా ద్ధృహేతత్ప్రసవోయది|
 భుక్తావశిష్టశిశవో జీవంతివిషమాయది॥ ౩౧౦
 తద్ధృహేప్రాణభంగస్యాత్సమత్యేవసంతతిభావేత్|
 మార్దారాన్తుషకోభీతోయాత్యన్యత్రపలాయితః॥ ౩౧౧
 శత్రవోస్యపలాయంతే బ్రహ్మహత్యాస్యవాలగా|
 జంతుహర్తరిమాజాకరే శ్రమతఃకార్యసాధనం॥ ౩౧౨
 మాజాకరేభయలీనేతు రహఃకార్యంవినిదిశేత్|
 మాజాకరేవమతిక్షిప్ర మారోగ్యంభవతిధృవం॥ ౩౧౩
 విఘ్నాత్రోత్సజకరే రోగపిడాదిసూచనం|
 స్త్రీపుంసోస్తుసమాహ్వనేవిప్రవాసస్యసూచనం॥ ౩౧౪
 ముఖసమ్మజనేతస్య బంధాగమనసూచనం|
 శకునాన్యేవమాదీని విజ్ఞాతవ్యానిసూరిభిః॥ ౩౧౫
 తా॥ పిల్లిరుద్రదేవతాకము. దానినిచంపితేమహాపాపము. దానితో
 కలో బ్రహ్మహత్యగలదు. పిల్లి అడ్డముగావచ్చితే కార్యహాని. అప్రదక్షి

గాముగాచుట్టిపోయిన మిగులచేటు. ప్రదక్షిణముగాచుట్టితే అంతచేటు లేదు. పిల్లులుకాట్లాడితే కలహమువచ్చును. కూసితే విరోధముగలుగును. ఎలుకనుకరుచుకొని ఎదురుగావచ్చితే శత్రువులకు అపజయముకలుగుటే తనకు సంతోషకరమగును. ఇంటిలో సాకిన పిల్లులు అడ్డుమగుట సాధారణమగుటవలన కార్యమునకు భంగములేదు. మంచిపనిచేయునపుడుపిల్లిగాని ఏజంతువులుగాని నడుమదూరితే ఆపనిచెడిపోవును. కొంతకాలము వరకుఆపనినిచేయరాదు. పిల్లులమైథునమునుచూచితేచేతికేవచ్చినధనము నష్టమగును. స్త్రీపురుషమాణాలములపిలుపుస్వరమువినిబడితేప్రయాణ సూచన. పిల్లి మోరగడిగితే చుట్టములువత్తురు. కుక్కకువెరచి పరుగెత్తితే శత్రుపలాయనము. ఎలుకకువెరచిపారితే విఘ్నపరిహారము. పిల్లలతోకూడివచ్చితే విఘ్నబాహుళ్యము. పిల్లలను కరుచుకపోతే స్థానచలనము. బల్లి బద్దెంకమొదలగువాటించంపితేశ్రమతోకార్యసాధనము. పిల్లివెరచివచ్చిదాగితే రహస్యముగ కార్యమగును. పిల్లి కక్కితే ఆరోగ్య సూచనము. పిల్లిమలమూత్రములనువిడిచితే రోగసూచనము. శకునమును పాటించబూనిసగమయములో మాజూరచేష్టాఫలములను ఇట్లు తెలియవలసినది. ఇంకను దీనిప్రభేదములు చాలాగలవు.

క్షేమకారి శకునము.

శ్లో॥ విష్ణువాహనజాతీయః పక్షిరాక్షరుచాహ్వయః।

తద్గతిశ్శకునస్సౌఖ్యాణాంభక్తిప్రత్యయతఃఫలం॥ ౩౧౭

శనిసాయంరవిప్రాతః గరుడస్యచదర్శనం।

నమస్క్రియాప్రార్థనంచభక్తానాంవ్రతమువ్యతే॥ ౩౧౮

తెషాంతద్దర్శనాదూర్ధ్వం క్షేమస్సప్రదినావధిః।

యస్మిన్నహనిదృశ్యేతక్షేమప్రదహనిధృవం॥ ౩౧౯

సతస్సాత్ క్షేమకారితి నామ్నావిఖ్యాయతేభువి।

ప్రయాతురతిభేస్తస్యదర్శనమృష్టభోజనం॥ ౩౨౦

గరుడవ్రతయుక్తస్యతన్మంత్రజపశాలినః।

నాగసర్పభయంనాస్తితస్మామ్నావిషసిహృతః॥ ౩౨౧

వామాద్వక్షిణదిగ్భ్యాం గరుడశ్శుభసూచకః।

కదాపినభవేదేతత్ ప్రయాణేకష్టసూచనం॥ ౩౨౨

దక్షిణాద్వామదిగ్భ్యాం గరుడశ్శుభసూచకః।

సర్వదైవశుభందద్భ్యా త్తేమలాభకరశ్శుభః॥ ౩౨౩

గరుడేతిప్రతికూలేతు గచ్ఛన్నేవఘటిద్వయం।

స్థిత్యాసంప్రాథకయేద్దేవం ఖగరాజంసుభక్తిః॥ ౩౨౪

అనుకూలగతిస్తావ ద్యదికార్యఫలాన్వితం।

ఆదావేకానుకూలత్వే నిర్విఘ్నంకార్యమువ్యతే॥ ౩౨౫

ఆహారసహితో యత్ర స్వానుకూలగతిర్యది।

శుభంససూచయేదేవ తద్గోచరదిశిధృవం॥ ౩౨౬

దూరేగతిఫలంనైవ నవచాహ్వంతరైఫలం।

అన్యస్యవచనేత్రద్ధా సత్వేపివిఫలంభవేత్॥ ౩౨౭

స్థితస్యదర్శనందుష్టం క్షేమాదుఖగదర్శనం।

వికలాంగస్యబద్ధస్య దర్శనంవిఫలంభవేత్॥ ౩౨౮

తా ॥ గరుడపక్షియనునది విష్ణువాహనముయొక్క వంశజాతీయ

మైనది- దీనియందు భక్తిశ్రద్ధలుగలవారికి దీనిచేష్టశకునముగానున్నది-

శనివారము సాయంకాలమందును, భానువారం ప్రాతఃకాలమందును.

గరుడదర్శనముచేసి నమస్కరించి ప్రార్థించెడు నియతవ్రతముగలవారికి

గరుడదశకనమైన ౭ దినములవరకు హానిగలుగును- క్షేమముకలుగును-

హానికాలములో గరుడదశకనమేవారకడు- దరిద్రుడైన అతిథితానువెడ

లినమార్గములో క్షేమకారినిచూచెనేని నాటిదినమందు సిద్ధాన్నముదొర

కును- ఇందువల్లనే క్షేమకారియనుపేరుకలిగినది, గరుడవ్రతముకలవా

నికిని గరుడమంత్రమును జపించువానికిని గరుడమచ్చగలవానికిని గరుడ

పచ్చపూసలను ధరించినవానికిని తాచుపాము విషమెక్కుదు. దారిలో

నడుచువానికి ఎడమనుండి కుడిప్రక్కకు గరుడుడువాలితే అదికట్టుటయని

పేరుగలది- కార్యభంగకరము. కుడిప్రక్కనుండి ఎమడప్రక్కకు అప్ర

దక్షిణముగావాలితే అదితీర్పుట- కార్యసిద్ధికరము. కట్టినపుడు ముందరికి

పోరాదు. వెనుకకు మూడడుగులుపెట్టిప్రార్థింపుచూ ఘంటసేపు నిలచి
యుండవలయును. అంతలోగాతీర్చియిస్తే కార్యసిద్ధియగును- మొదటనే
తీర్చియుంటే సరిగదా? అది ఆహారమునుకరచుకొని కూయుచు తిడిగితే
చాలామంచిది. ఏదిక్కులో ఆపక్షినిచూచునో అదిక్కుమంచిది- ఎచ్చ
టికిపోవునో అదిక్కుమంచిదికాదు. దూరముగాతీర్చినను- దగ్గరనే అగు
బడికానకపోయినను ఫలములేదు. తొమ్మిదిమాదులలోగా తీర్చవలసినది-
దానినిచూచితే ఫలముగలదు- తీర్చెననియెడు మాటవింటే ఫలములేదు-
గరుడునికర్తరిగతి నాశనూచకము- కూర్చుండిన గరుడునిగాని, చెరచి
క్కిన గరుడునిగాని అంగవికలమైన గరుడునిగాని చూచినా ఫలము
లేదు- ఆకాశమునందు పారుచుండవలెను.

నా య స శ కు న ము.

శ్లో॥ యోగము=దేవతాబంధు ర్వాయసఃప్రేతపిండభుక్ |

తచ్చేష్టాశకునంభూయాత్సర్వేషామేవనిర్ణయః॥ ౩౨౯

ప్రతిపంగరుడోక్తస్య కాకచేష్టావినిర్ణయే |

వామాద్దక్షిణదిగ్భ్యాయా వాయుసశ్శుభసూచకః॥ ౩౩౦

ద్రవక్షిణేకృతస్తేన విజయీభవతిభ్రువం |

దక్షిణాద్వామదిగ్భ్యాయా వాయుసోఽశుభసూచకః॥ ౩౩౧

విపరీతోనుకూలశ్చే నుత్తమంపరికీర్తితం |

ఆదావేవానుకూలస్తు కార్యసాఫల్యసూచకః॥ ౩౩౨

గ్రామమధ్యేపిసంచింత్యం ప్రయాణాదిష్విదంమతం |

ప్రతికూలశుభంవేశే సరళంప్రతిబంధకం॥ ౩౩౩

హస్తాంతరేకార్యసిద్ధిర్దూరేనైవచిరాయతే |

రక్తకాశేనిశ్చయేన కార్యసిద్ధిఃపరినిర్ణయేత్॥ ౩౩౪

వాయుసోహసహంతవ్యః ప్రాణినాంబలిభుగ్యతః |

బహునామాను కూల్యేతు కార్యంసాధారణంస్తృతం॥

మస్తకోపరిపశ్చాత్పృగ్గానుకూల్యేమహత్సుఖం |

విపరీతేమహత్కష్టం సాహారేశుభమేవహి॥ ౩౩౬

గ్రామాద్భూష్యాశేషేణ రాత్రాగ్రామాంతరేతున |

గృహవేశేమైఘనస్య దర్శనేస్పర్శనేపివా॥ ౩౩౭

శిరోవేధేవవిష్టాయాం సంఘశోరోదనేతథా |

గృహపరితథానిష్ఠం కాకదోషేణసూచ్యతే॥ ౩౩౮

భవేత్కాకమలేశ్వత్థ సంభవోగ్రామనాశకః |

కాకాన్విష్టస్యసర్వస్య శాంతికర్తృవిధీయతే॥ ౩౩౯

తా॥ వాయుసముధర్మదేవతకు బంధువైనది. ప్రేతపిండబలినిభుజిం
చునది. దానినిచంపగూడదు. దానిచేష్ట సర్వులకును శకునమగును. అది
గరుడునికి విపరీతముగా నడుచును. కుడినుండి ఎడముకువాలితే కట్టుట.
ఎడమునుండి కుడికివాలితే తీర్చుట. కావలసి శకునముచూచినట్టివివాహాది
విషయములలో గ్రామమందును చూడవచ్చుగాని ప్రయాణాది సమయ
ములందు ఊరిబైటనే కాకి శకునమును చూడవలసినది. ఊరిలోను
రాతిరిపూటను కాకిశకునమక్కరలేదు. తీర్చితేమంచిది. తీర్చికట్టితేచెడ్డది.
కట్టితీర్చితే చాలామంచిది. కట్టితీర్చకపోతే చాలాచెడ్డది. గ్రామప్రవేశ
కాలమునందుతీర్చితేచెడ్డది. కట్టితేమంచిది. ఎచ్చటను శకునముచూచువా
నికి బారెడుమారములోగా తీర్చవలెను. ఎర్రకాకితీర్చితే చాలామంచిది.
౨-౩ కాకులుతీర్చితే మిక్కిలిమంచిది. తలమీద భాగమున వెనుకనుండి
మందరికివాలితే శుభాధికము. కట్టితేచేటుగలదు. మేతకరుచుకొనితీర్చితే
శ్రేష్ఠము. కాకి ఇల్లుచూచినను, ముట్టినను, మైనకూర్చుండినను, తలమీద
విష్టించినను, రెక్కతోహట్టినను, కాలితోతన్నినను, ముక్కుతోకుక్కినను,
కాకమైఘనమునుచూచినను కాకులుగుంపుచేరి ఇంటిమీదకూర్చుండి ఏడ్చి
నను, కాకిమలమందు అశ్వత్థవృక్షముపుట్టినను, అనిష్టసూచనగలదు. కాకి
హాషము శాంతికర్తృచేత పరిహరింపబడతగనది.

ప్రాణిప్రభృతేశకునసంగ్రహంబు.

శ్లో॥ లూతాదేహారోహేవస్తోపరిచోణనాభిచంక్రమణే |

నూతనవస్త్రప్రాప్తింశంసంతిక్షిప్రమేవతన్మాసే॥ ౩౪౦

తా॥ సాలెపురుగుగాని ఊణనాభిపురుగుగాని ఒంటిమీదికెగబారి
నను వస్త్రముమీది కెక్కినను ఆనెలలో క్రొత్తబట్టలు కలుగుననుటకు
సూచనగలదు.

శ్లో॥ మృక్షికామశకోవాపి యద్యక్ స్నాన్తుభాంతరం।

ప్రవిశేద్విత్రిదివసే మధురాహారసంభవః॥ ౩౪౦

తా॥ ఈగగాని దోమగాని అదాట్లుగా నోటిలోనికి ప్రవేశించి
పోతే రెండుమూడుదినములలో తీవ్రమైన ఆహారముదూరుకును.

శ్లో॥ చుల్యాంప్రజ్వలతోవహ్నే ర్నారికేశకపాలవత్।

శబ్దఃపుసపుసాకారో నవినాగమసూచకః॥ ౩౪౧

తా॥ ప్రెయిలో మండుమండేనిప్పునుండి కాలెడు తెంకాయించిప్పు
వలె భుసభుసశబ్దమువెడలితే క్రొత్తవారువత్తురు.

శ్లో॥ దక్షిణాంఘ్రేరధఃకంఠా ర్భంధ్యాగమనసూచికా।

వామపాదతలకంఠాః ప్రయాణంసూచయేదపి॥ ౩౪౨

తా॥ కుడికాలికైందనవగలిగితే చుట్టములువత్తురు. ఎడమకాలికైంద
నవగలిగితే ప్రయాణమగును. స్త్రీలకుదీనినివిపరీతముగా తెలియకలసినది.

శ్లో॥ మంగళారంభసమయే మంత్రాలోచనకర్మణి।

ఖరస్వరఃప్రయాణాదౌ శుభశంసీనసంశయః॥ ౩౪౩

తా॥ మంగళకార్యములను ఆరంభించునపుడును, గొప్పపనులను
ఆలోచించునపుడును, ప్రయాణాదికాలములయందును, గాడిదెక్కుసితే
హేతుగలుగును. కార్యము అనుకూలించుచున్నది.

శ్లో॥ అశ్వఃపశుర్వాగేహస్థో యద్యక్రూణివిముంచతి।

వాచ్యంకృపాపతేకష్టం యేషోష్యాఃప్రాణినస్తథా॥ ౩౪౪

తా॥ ఇంటిలోనుండు గుర్రము ఆవు ఎద్దు ఎనుము కుక్క చిలుక మొద
లైనవి ఇట్టి సాకినజంతువులు ఏవిగాని కుటుంబములోని యెవరుగాని
నిష్కారణముగా సహజమై రోగములేక కంటిలో నీళ్లుకార్చుచు చిన్న
బోయిన ఘోషముగలిగియుండిన యెడల ఆయింటి యజమానునికి ద్వారలో
కష్టముసంభవించుననుట సూచింపబడును.

శ్లో॥ గృహేవరణగేవృక్షే గృహస్యోపర్యథాంతరే।

ఘోకవేళోగృహస్థానాం బహ్వనర్థాత్తిసూచకః॥ ౩౪౫

తా॥ ఇంటినివేళనములోని చెట్టుమీదగాని ఇంటిమీదగాని ఇంటిలో
గాని గూబచేరితే ఇంటిలోనుండువారికి అనర్థములుగల్గును.

శ్లో॥ మక్షికాశ్చేన్ద్రధుకరా యద్యహేనీడకల్పకాః।

రోగోత్పత్తిస్తద్గృహస్థః ప్రాణినఃస్థలభంగదః॥ ౩౪౬

తా॥ తేనెయిగలు ఏయింటిలో పుట్టబెట్టునో ఆయింటిలోనోండు
వారియందెవనికైనను రోగమువచ్చును. స్థలముతప్పును.

శ్లో॥ భూస్తంభచిద్రచేశేషశ్శాస్త్రపత్రోదయోయది।

గృహంతర్వర్తిమర్త్యానాంకిలహాజాయతేభ్యుపం॥ ౩౪౭

తా॥ నేల గోడ మొదలైనవాటిసంచలయందు పుట్టగోకులు అనగా
కుక్కగొడుగులు లేచితే ఇంటిలోనుండువారికి జగడములువచ్చును.

శ్లో॥ హరిద్రాంవాసుధాంవాపికిరంతియదిచాలకాః।

ఘాతాతద్దేహిలోనూనమృతార్థంసంప్రవర్ధతే॥ ౩౪౮

తా॥ ఇంటిలోనుండు లేతబిడ్డలు సున్నమునుగాని పసపునుగాని నేల
మీదవల్లుచుండిరేని ఇంటివానికి అప్పతీర్చుటకష్టమగుచు ఋణవృద్ధియగును.

శ్లో॥ సరటానాగపత్నీవా యద్యారోహతియద్వపుః।

సమాసద్వితయాదర్వాగ్నంచ్యతేయేనకేనచిత్॥ ౩౪౯

తా॥ తొండగాని నాగరాణిగాని ఎవని వంటిమీది కెగబారునో
వాడు రెండునెలలలోగా నితరులచేత మోసబుచ్చబడును.

శ్లో॥ గృహేమత్కుణవృద్ధాతు విత్తలాభతయోభవేత్।

అభివృద్ధామూషకాణాం సమృద్ధిభోజనస్యచ॥ ౩౫౦

తా॥ ఇంటిలో నల్లులు ఎక్కువైతే వరుమానముతగ్గును. ఎలకలు
ఎక్కువైతే భోజనమునకు సమృద్ధిగలుగును.

శ్లో॥ జలేమలసముత్పత్తౌ నీలికావసనేతథా।

చుబుకేనాసికాయాంవా రోగానిష్ఠంసినిడిశేత్॥ ౩౫౧

తా॥ నీటిలో కత్తలముచేరినను బట్టుకునలుపెక్కినను చెంపలమీద
గానిముక్తుమీద గాని నల్లమచ్చలుబుట్టినను దేహాలస్యము అనిష్టముగలుగును.

శ్లో॥ భరణీక్రిమిమండూక జలపక్షిపిరావతః।

భావివర్షంసమున్నేయ ముద్గచ్ఛేయఃపిపీలికాః॥ ౩౫౩

తా॥ భరణిపురుగులు కప్పలు జలపక్షులు అరుచుచుండినను మిక్కిలి
అగుబడినను చీమలబంతులు లేచినను వృష్టిగలుగును.

శ్లో॥ మూషికాపతనేపాపి సుధాభాండస్యభంజనే।

నిర్వాణేధ్రువదీపస్య చోరాగమముదీరయేత్॥ ౩౫౪

తా॥ ఎలుకక్రిందపడినను సున్నపుకుండ పగిలినను అభండదీపమారి
నను దొంగలువత్తురు.

శ్లో॥ బాలికానిజమూత్రేణ లింపంతీయవిమేదినీం।

ద్వారదేశేభోజనాయ కాలేజనసమాగమః॥ ౩౫౫

తా॥ బిడ్డలు కడపలోకూర్చుండి మూత్రించి నేలనలికితే భోజన
సమయమునకు జనులువత్తురు.

శ్లో॥ ఖల్వమదకసంయోగే స్నేహతద్భంజకోభయోః।

యుగపద్ధేహసంప్రాప్తారోగశ్చకలహూభవేత్॥ ౩౫౬

తా॥ గుండును ఖల్వములో పెట్టియుండినను నూనె సీకాయితోడ
గూడ నింటికీతెచ్చినను వరుసగా రోగము కలహము కలుగును.

శ్లో॥ చాలినీయుగ్మనితేపే కలహేనభనక్షయః।

ప్రజ్వాల్యమానకాఠస్యసోఫీతేత్వాకస్మికంభయం॥ ౩౫౭

తా॥ రెండుపరకలనుజంటగానిలిపియంటేకలహముతోకాసునాశ
మగును. కాలేకొరివి పగిలి చిట్టితే భయముగలుగును.

శ్లో॥ నారికేళఫలంభగ్నం దైవోద్దిష్టంవ్రతాదిషు।

డోలాకారంభవేత్తత్ర సంతానంభవతిధ్రువం॥ ౩౫౮

తా॥ వ్రతాదులయందు దేవునికిగాకొట్టిన పెంకాయితోట్లవలెవోప్పు
లైతే సంతానముగలుగును.

శ్లో॥ భుక్తాభోజనపాత్రస్యస్థలభ్రంశేల్పకారణాత్।

భోక్తుర్బుద్ధిస్థలభ్రంశో భవిష్యతిదినత్రయే॥ ౩౫౯

తా॥ భోజనముచేయునపుడు వడ్డించినవిస్తర కించిన్నిమిత్రమాత్ర
ముచేతనే దూరమునకుజరిగితే మూడుదినములలోగా భోజనమునకు స్థల
ముతప్పును.

శ్లో॥ అస్పృశ్యస్పృష్టసోల్చిష్ట రజోదూషితపాంసులె।

వస్త్రాదికేగృహేసర్వం సంస్పృష్టే త్వపమృత్యవః॥ ౩౬౦

తా॥ అంటు ముట్టు మైల ఎంగిలి బట్ట మొదలైనది ఇంటిలోకలసితే
అట్టి అనాచారమువలన అపమృత్యువులు గలుగుచుండును.

శ్లో॥ గచ్ఛతోవృక్షలగ్నంచేత్ యస్యవస్త్రాంచలంస్వతః।

యత్రాకృష్టస్తత్రభువి విశేషస్సముదీరతః॥ ౩౬౧

తా॥ నడిచేవానివస్త్రమును చెట్టుతగలించుకొనితే ఆభూమిలో
విశేషపేమైనయండును.

శ్లో॥ వక్త్రాత్సశబ్దద్రస్సానాం బాలస్యాభవినిగమే।

తద్రాత్రాఘాతసీవృష్టిశ్శబ్దతథలదాయినీ॥ ౩౬౨

తా॥ పిల్లవాండ్రునోటినుండి ఎంగిలిద్రవ్యము శబ్దముతోకూడలైట
వెడలితే ఫలకరమైనవానగురియును.

శ్లో॥ బాలేమృద్భక్షకేవాచ్యం ద్రవ్యంమాల్యాధికంబుధైః।

తృణేవక్రవినిక్షిప్తై పశురోగసముద్భవః॥ ౩౬౩

తా॥ చిన్నబిడ్డలుమన్ననంటే అంగడిలో ధాన్యాదిభోజ్యద్రవ్యము
లకువెలతెక్కును. బిడ్డలు కనవునునోటిలోకరచుకొంటే పశువులకురోగ
మువచ్చును.

శ్లో॥ వృషేనదత్తిసస్యానాం కషకస్యక్షతింవదేత్।

క్షేత్రఘాతననేచోతౌ యద్యన్యత్రపలాయితః॥ ౩౬౪

కృషికమణిఃఘ్నస్యాత్ఫలభంగోథవాభవేత్।

తా॥ మడకతో వేలనుదున్నునపుడు ఎద్దుపరుగై తిపోయి తప్పించు
కొనిన వ్యవసాయమునకుచేటు-పంటచెడిపోవును.

శ్లో॥ కష్టప్రేతస్యఖననేవృష్ట్యభావంవినిదిశేత్॥ 31x

శంకుచ్యుతౌఘరట్టస్యపిష్టభోక్తుర్విరేచనం॥

తా॥ తొన్నుపట్టినవానిని పాతిపెట్టినతావులో వానలువచ్చుటయు-
విసరిరాతి అచ్చుకూటము జారిపోతే ఆపిండిని భక్షించినవారికి విరేచన
వ్యాధివచ్చును.

శ్లో॥ బాల్యతేకేవలంజోలాయద్దేహేబాలకంవినా॥ 31x

తడ్డోలాశయనాహాస్యభవితాకుక్షివేదనా॥

స్తస్యపానాదీనమయే మాచుకబ్రహ్మరంధ్రయోః॥ 31x

యోగేస్తనశ్చయ్యధుతా మాతుర్దుఃఖకరీభవేత్॥

పాంసుదోషేచదృగ్దోషే కుక్షిషేడానమద్భవః॥ 31x

తా॥ బిడ్డ బయలుపడునపుడు వట్టితొట్లనుచితే బిడ్డకు కడుపు
నొప్పివచ్చును. చన్నుగుడుచునపుడు బిడ్డనుశితల్లివంటితొటిమెకుసోకితే
చన్నువాచినొప్పిగులును. కాలిరంజకాని దృష్టిదోషముగాని తగిలితే
బిడ్డకు కడుపుదినొప్పివచ్చును.

శ్లో॥ మారికాస్ఫోటకవతాం సరసర్దఃఖాయయాయదీ॥

సంధిబంధోభవేదంగవైకల్యంవానసంశయః॥ 31x

తా॥ అమ్మకురుపులులేచినవారికి ముట్టునీడసోకితే కీళ్లుకట్టుకొనును.
అథవా అంగవైకల్యమగును.

శ్లో॥ అన్నప్రాశనపర్యంతం శిశూంశ్చేదన్యగభిణీ॥

స్మృతేన్నానత్రయాదూర్ధ్వం శిశవఃకృశరోగణః॥ 31x

తా॥ బిడ్డలకు అన్నప్రాశనమయ్యేవరకు మూడు నెలలు నిండిన
వేకటిమనిషి స్పర్శకలిగితే దేహముకృశమై రోగముగులును.

శ్లో॥ యదిసూర్యోదయాదూర్ధ్వం దంతధానమాచరేత్॥

తస్యమంత్రజపాదీనాం క్రియాసిద్ధిర్వినిశ్చయః॥ 31x

తా॥ ప్రొద్దుపుట్టినవెనుకే పల్లుతోమేవాని మంత్రక్రియచెడిపోవును.

శ్లో॥ మాజా రాక్షఃకోకిలాక్షో వృత్తాక్షో యదిపశ్యతి॥

భోజ్యద్రవ్యంభోజనంవాభోక్తావోదరరోగభాక్॥ 31x

తా॥ పిల్లికంటివాడుగాని కోకిలవలె నెర్రకంటివాడుగాని గుండ్రపు
మిడుగుడ్డవాడుగాని ఇతరుల ఆహారమునుగాని భోజనమునుగాని చూచిన
పైతే భుజించినవానికి కడుపునొప్పిగులును.

శ్లో॥ బాలాస్త్రిలోభ్యచాదత్వా యోభుక్తేలుఖ్యమాభధిః॥

తస్యనేత్రోపరిస్సోటో భవిష్యతిపునఃపునః॥ 31x

తా॥ బిడ్డలకు ఆసబెట్టి వారికివ్యకనే తానుతిన్నలుజుండైనమూడు
నెలల పలుమారులు కంటికురుపులు కలుగుచుండును.

శ్లో॥ వీధీంసంచరతః పాదరజోభిర్యదూషితే॥

పిడాభోజనపాత్రేతు భోక్తుఃకుక్షిగతాభవేత్॥ 31x

తా॥ భోజనపాత్రకు కాలుఘాతగిలితే భుజించినవారికి కడుపు
నొప్పికలుగును.

శ్లో॥ స్నానేహేమేభోజనేచ పాచాటోయదిమానవః॥

క్రమాత్తైజోధనాయుష్యరహితోభవతిధృవం॥ 31x

తా॥ స్నాన హేమ భోజన సమయములయందు కుత్సితపుమాట
లాడువానికి, వరుసగా తైజోధన ఆయుష్యములుహీనములగుచుండును.

శ్లో॥ క్రూరభూమినిపాతేతు బాలకస్యవిరేచనం॥

గోహత్యాప్రాంతగమనేమంత్రసిద్ధివినాశనం॥ 31x

తా॥ బిడ్డలకు క్రూరభూమియందు పడుటవల్ల భేదులుగులును.
గోహత్య కలిగినప్రాంతములయందు మంత్రసిద్ధియెవ్వరికినికలుగదు.

శ్లో॥ దేవతాఖండదీపస్య నిర్వాణేకార్యభంజనం॥

నిన్ద్యైనిత్యహేమామాగ్నౌ ధార్యేహేమాతుర్విపత్రయః॥ 31x

తా॥ దేవుని అఖండదీపము ఆరిపోతే పెట్టినవానిపని చెడిపోవును.
ధార్యాగ్నిపక్షమైతేల త్రతగులును.

శ్లో॥ నభేవశ్శత్రుబిందూనా ముత్పత్తౌగభిణీభవేత్॥

శ్వేతసిద్ధప్రసారేతు సఫలంకృతకార్యకం॥ 31x

తా॥ గోరుమీద తెల్ల చుక్కలుబారితే వేకటికలుగును. బంటిమీద
తెల్లసిబ్బముఅల్లితే లాభవృద్ధికలుగును.

శ్లో॥ ఉలూఖలేవిపర్యస్తే సచ్చిద్రేగృహదాహనే॥

ఘరట్టభంగేచానిష్టం ధ్వజభంగేపివాతథా॥ ౩౭౯

తా॥ రోలుబోర్లబడుట - తూటుబడుట - విసర రాయిపగులుట - కొంతయిల్లుకాలుట - ధ్వజమువిరుగుట - అనిష్టసూచకములు.

శ్లో॥ మూషికాగ్నిహతేవస్త్రే నీలికారోపితేపివా॥

చుల్లీసోఫీప్రతిష్ఠాయా శ్వలనేస్యాదనిష్టతా॥ ౩౮౦

తా॥ వస్త్రాదులను ఎలికలుకొరికినను, నిప్పుసోకినను, నల్ల చుక్కలు బడినను, పొయ్యివిరిసినను, ప్రతిష్ఠించినకలశ ప్రతిమాదులు చెడఁనను విరిగినను అనిష్టముగలుగును.

శ్లో॥ స్ఫులింగవృష్టేదీపాచ్చ తీర్థపుష్పప్రదక్షిణే॥

అగ్నోప్రదక్షిణావర్తే జయఘోషజయోభవేత్॥ ౩౮౧

తా॥ శకునమును పాటించుసమయములో దీపమునుండి మిఱుగరలు రాలినను తీర్థపాత్రమునందు వేయబడినపుష్పాదులు ప్రదక్షిణముగ తిరిగినను ఘోషజ్వాల ప్రదక్షిణముగా వ్రాలినను ఘంటానాదము మంగళ వాద్యము గుండుమొదలైనధ్వనివినబడినను జయముగలుగును.

శ్లో॥ సరస్వహస్రశకునా స్యేవమాదీనిసన్నిహి॥

కాలదేశవిభేదనబహుత్వాత్తద్విరమ్యతే॥ ౩౮౨

తా॥ ఇది మొదలైనవి చెయ్యరుశకనంబులుగలవు. కొన్నికొన్ని దేశంబులయందు కొన్నికొన్ని కాలములలో కొన్నికొన్ని కొందరికొందరికిఁ దర్కవమగుచుండుట రూఢిగా నున్నది. అన్నివాడుకలను తెలియపరచుట అధికమగుటవలన నింతతోముగింపబడుచున్నది.

భారద్వాజపక్షిశకునము.

శ్లో॥ తిర్యంచిపుంభరద్వాజై కార్యహానింవినిధిశేత్॥

భారద్వాజ్వాంతు తిర్యంచ్యాం కార్యలాభోభవిష్యతి॥

భారద్వాజౌదంపతీతా వసుకూలౌఖగేంద్రవత్॥

ద్విపుచ్ఛశ్చభరద్వాజో నీలోవ్యాఘ్రాటనస్తథా॥ ౩౮౪

భారద్వాజీశుష్కకంఠీ కించిద్ధవశధూసరా॥

మస్తారూఢేభరద్వాజే నేత్రరోగంవినిధిశేత్॥ ౩౮౫

తా॥ నల్లటిపిట్ట తోకరెండుభాగములైయుండును - అడపిట్టకు మెడ సన్నము, కొంచము తెలుపుగలదు దీనిని భరద్వాజమందురు - ఇది పులి కన్నుపొడుచునట్టిది. మొగపక్షి అడ్డముగాపోతే కార్యహాని - అడపక్షి అడ్డమైతే కార్యలాభము. రెండును గరుడునివలెతీర్చితే మేలుగలదు - తల మీదకూర్చుండేనేని కంటికినొప్పివచ్చును.

సరస్వతీపులుగుశకునము.

శ్లో॥ ఆమలకమాత్రదేహశ్చేవతముఖస్తుందిలశ్చసీలాంగః॥

వృక్షపాయకదేశ్యఃక్రిమిరథస్థారస్వతశ్చచిత్రోక్తిః॥ ౩౮౬

శాకునికోయందక్షిణభాగేయదిరాతిశుభమితిబ్రూయాత్॥

దిక్చాలఫలంవాచ్యంసర్వేష్వపివాసరేష్వపేనారాత్రే॥ ౩౮౭

తా॥ శకునపుపురుగు - దీనిని సారస్వతక్రిమియందురు - చెట్టుశీమలలో పెండుగనుండును - దీనినోరు తెలుపు - దేహమునలుపు, ఆరుకాళ్లుండును, కడుపుగొప్ప పురుగునెల్లి కాయంతఁజుండును, విచిత్రముగానడుచును, కుడి ఎక్కలరచితేమంచుచిది, దీనిపలుకులఫలములను అన్నివారములయందును ఏకరూపముగా దిక్చాలభేదముచేత వేరువేరుగా తెలియవలసినది.

శ్లో॥ ఇంద్రాగ్నికాలకోణపజలపతిమరుదీశమిత్రశర్వాణాం॥

దిక్షుక్రమశోయామేష్వేతాని ఫలానిశాస్త్రితోబ్రూయాత్॥

తా॥ ఇంద్రాద్యష్టదిక్కులయంతు వరుసగా జాముజాముకును శకునపుపులుగు పలుకులకుఫలములను వేవేరుగా నీదిగువ చెప్పబోయ్యేప్రకారము తెలియవలసినది.

శ్లో॥ మృశిర్విప్పియంపుష్టిభయంసస్యయథాస్థితిః॥

వాక్ఫలంప్రథమేయామేక్రమేస్సారస్వతస్యహి॥ ౩౮౯

తా॥ ౧ జాములో ౮ దిక్కులకును వరుసగా ఫలములు. ౧ మంఠము, ౨ చేటు, ౩ ప్రియము, ౪ (వృష్టి) కానవచ్చును, ౫ భయముగలదు, ౬ పంటపండును, ౭ ఉన్నట్లుండును, ౮ సమాధానము.

శ్లో॥ వయనంవృష్టిసమయే రాజోపద్రవసంభవః॥

శత్రుభ్యస్సాధ్యసంరక్షదర్శనంభీసువృత్తయః॥ ౩౯౦

క్షేమశ్చధనలాభశ్చ ద్వితీయప్రహరేభవేత్॥

తా || ౧ వ జామున. ౧ వానలోనేయుట, ౨ నగరితోందరలు, ౩ శత్రువులవల్ల భయము, ౪ రక్తమగుబడుట, ౫ భయము, ౬ సువార్త, ౭ క్షేమము, ౮ ధనలాభము.

శ్లో|| అసమాహితచిత్తత్వం కలహావృష్టిరేవచ|| ౩౯౧

బంధ్యాగతిధాన్యలాభోఽశ్వలాభఃకార్యసిద్ధయః|

భంగశ్చేత్యతీయేతు ప్రహరేఫలమిరయేత్|| ౩౯౨

తా|| ౩ జామున. ౧ కలవరము, ౨ జగడము, ౩ వాన, ౪ చుట్టములువత్తురు, ౫ ధాన్యలాభము, ౬ అశ్వలాభము, ౭ కార్యసిద్ధి, ౮ అపజయము.

శ్లో|| సుభోజనంచాగ్నిభయంయుద్ధంశత్రుభయంతథా|

అతివృష్టిరధారోగ్యం కష్టంవిషభయంక్రమాత్|| ౩౯౩

తా|| ౪ వ జామునకు. ౧ మంచిభోజనము, ౨ అగ్నిభయము, ౩ యుద్ధము, ౪ శత్రుభయము, ౫ అతివృష్టి, ౬ అరోగ్యము, ౭ కష్టము, ౮ విషభయము.

శ్లో|| స్వస్వకీయగ్రామగేహదేహసంబంధికర్తను|

ఇదమాలోచ్యమానేషుఫలంన క్తమపిస్ఫుటం|| ౩౯౪

తా|| తనవారు, తనవూరు, తనవారివూరు, తమయిల్లు, శరీరము, ఇట్టిసంబంధములుగల విషయములను ఆలోచించునపుడు పగటి నాలుగు యామములలో వరుసగాచెప్పబడిన ఫలములే రాత్రి నాలుగుయామములయందును ఎప్పటికిని తప్పకనడుచును.

సర్వశకునము మొదలైనది.

శ్లో|| దర్శనంవిషజంతూనాం దంశనంస్పర్శనాదికం|

అధైర్యభయదంష్ట్రత్వప్రదంతాంస్తువినాశయేత్|| ౩౯౫

విషకీటాదినా శేన హత్యాతోషోనవిద్యతే|

ధర్మబద్ధస్యనాగస్య హంతవ్యత్వంనయజ్యతే|| ౩౯౬

హతంనపశ్యేద్బ్రష్టోతు నానుమోదేతథామికః|

యదిపశ్యేద్ధన్యమానం వారయేదసహాయకృత్|| ౩౯౭

సంస్కృత్యహతసర్పంతు పుత్రసౌఖ్యమవాప్నుయాత్|

అసంస్కృత్యాఘమాప్నోతిపూజకస్తురుజంజయేత్|| ౩౯౮

వీతేనధమశాస్త్రేణ శిష్టాచారేణమానవః|

నాగసర్పంనహన్యాద్వైదేహంశంమంత్రయంత్రితం|| ౩౯౯

నదశత్యనిమిత్తోయం నాకాలప్రేరితఃకృచిత్|

అనాయాసమృతిందద్యాన్వైవతత్క్షణతోమృతిః|| ౪౦౦

రవ్యస్తాంతమహూదంశే రాత్రావాసూర్యదర్శనం|

విషంనివర్తయేత్పిద్ధోమంత్రైర్విషనివారకైః|| ౪౦౧

వ్రతశీలస్యసిద్ధస్యశాపోక్త్యాసవిరుద్ధ్యతే|

రేఖాంనాతిక్రమేద్బద్ధోననిరుంధ్యాద్విసజయేత్|| ౪౦౨

సర్పాపకారయుక్తస్య తస్మాత్సత్సరిజోభయం|

అపుత్రసౌఖ్యంతృక్-ణా రోగోపద్రవదర్శనం|| ౪౦౩

కృతేనాగప్రతిష్ఠాదాదోషశాంతిభావిష్యతి|

కదాచిన్నానుషీగభే కుత్రచిన్నాగసంభవః|| ౪౦౪

తస్యగత్యాదికన్యూతాం శాకునంఫలసూచకం|

విషజంతౌహవ్యమానై మోదతేసాధురప్యహూ|| ౪౦౫

తా|| విషజంతువుఅనుచూచినమాత్రముచేత భయమూ అధైర్యమూ గలుగును- ముట్టినను, కుట్టినను, కరచినను, రోగము, దుఃఖము, చివరకుమరణముకలుగును. (మోదేతసాధురపివృశ్చికసర్పహత్యా) అహింసాధమఃబద్ధుడైనసత్పురుషుడుగూడ తేలుపాముమొదలైన విషజంతువులనుచంపుటచేత సంతోషించును- అయితే అట్టివారు తాముగాచంపరు చంపుటకుప్రేరింపరు, లౌకికులుచంపిరేని విని అనుతాపపడరు. మరియు సంతోషించెదరు. అయిననుధర్మబద్ధుడగువాడు నాగసర్పమునుమాత్రము చంపరాదు. చంపుటకుప్రేరింపరాదు లౌకికులుచంపుచుండిన తానచ్చట చూచుచుండరాదు- అనుమోదంపరాదు. ఎందువల్లననగా నాగహత్యా దోషము ప్రబలమైనది దానివలన సంతానమునకు విఘ్నము కలుగును. చెవ్విలో చీముకారుట, కంటిరోగములు, తలవుండ్లు, కుష్టస్ఫోటకాది

చమఃవ్యాధులు, ఇట్టిపీడలు గలుగును. చచ్చినపామును చూచితే సర్ప సంస్కారములుచేయించి నాగప్రతిష్ఠ చేసి కొలిచేవారికి నాగహత్యా దోషము నివర్తించి సంతానమూ ఆరోగ్యమూ డేమమూ గలుగును. తాచుపాము మంత్రమునకు కట్టుబడుచున్నది- సత్యమునకు కట్టుబడు చున్నది- దాని విషము మంత్ర తంత్రములతో పరిహరింపబడును గనుక ధమఃబద్ధుడైన ఆజంతువు దేవాంశముగలదియని దానిని చంపక విషవ పలసియున్నది- పగటిలో నాగుపాము కరచినవారికి సూర్యాస్తమాన మయ్యేవరకును, రాత్రికరచినవారికి సూర్యోదయమయ్యేవరకును దేహ మునందు ప్రాణములుండును. అంతలో మణిమంత్రావధములప్రయోగము వఃన బ్రదుకుట నిదశకనముగా నున్నది. మంత్రసిద్ధుడు తలంచితే విష మును పోగొట్టగలడు- కొన్నితావులలో ఎప్పుడో మనుష్యస్త్రీగర్భమున పాములుబుట్టినట్లు వినికెనిగలదు- పూర్వికుల గ్రంథములయందటుచెప్ప బడియున్నది- ఏమైనను వాటిని నిగ్రహించుటే లోకోపకారము. పాము అడ్డమగుట, కట్టుట, తీర్చుట, ఇట్టి నాగచేష్టలు ఫలసూచకములని శకున శాస్త్రమునందు చెప్పబడును.

సర్పదశకనాదిఫలములు.

శ్లో॥ సర్పఃకార్యాధినోయాతుర్కాగబంధంనకారయేత్ |

యదికుర్యాన్నగచ్ఛేత యదిగచ్ఛేత్సకష్టభాక్ || ౪౦౬

తథాపివామతోయాతి యదియాతుఃప్రదక్షిణం |

ఫణాంపుచ్చంసముద్యమ్య దర్శయేత్ ఫుభమేవతత్ || ౪౦౭

తిర్యగ్యాస్యక్వినిష్కాంతో యదినాగోభయంనహి |

ఫణామదర్శయేత్ యాతి తిర్యగ్వాయదిదృశ్యతే || ౪౦౮

శేతేవాపురతస్తతప్రయాణంభయకారణం |

వినిష్క్రమ్యగ్రహంగత్యాసుముహూరైపునర్వ్రజేత్ || ౪౦౯

ఖేలంతావధయుధ్యంతా దృశ్యే తేఫణిశాయది |

స్వప్రభోశ్చత్రుభిర్యుద్ధం భవిష్యతినసంశయః || ౪౧౦

యదిపశ్యేత్పుత్రంనాగం మృతివార్తానిశమ్యతే |

పుంస్త్రీనాగసమాయోగం దూరేదృష్ట్వాసుఖీభవేత్ || ౪౧౧

వృక్షాద్యద్యవరోహంతం నిశామ్యఫణినంసరః |

ఆగామినింప్రభోర్వింద్యా ద్విపత్తింసాధకమాసకే || ౪౧౨

స్వకుటుంబగతానాంతు స్వస్యావవయసాంశుభం |

వృక్షంగేహంగింవాపి చారోహంతంఫణిశ్వరం || ౪౧౩

పశ్యతోయఃప్రభుస్తస్య ధనలాలోభవిష్యతి |

రిక్తస్యగేహంవాసాధీప్రవిశేద్దృఢనాగరాట్ || ౪౧౪

రిక్తఃక్రమేణవిత్రాఢ్యో భవితానాత్రసంశయః |

ధనికస్యగృహంనాగః ప్రవిశేత్ విత్తభంజకః || ౪౧౫

యన్నివేశనవాసీతు చిరాయఫణినాంపతిః |

త్యక్తావతద్గృహమన్యత్ర గచ్ఛేత్ దేహావిత్తహి || ౪౧౬

మాగేయాతుస్పర్షయాన లక్ష్మణాందశకసేతదా |

త్రింపాక్రమ్యపశ్యాద్వై గచ్ఛేచ్ఛుభకరంహితత్ || ౪౧౭

స్ఫుటాంవిస్తృత్యపురతో యదినాగఃప్రసీదతి |

విస్తృజ్యదక్షిణేభాగే గచ్ఛన్నభయమాపున్నయాత్ || ౪౧౮

కార్యంచసానుకూలంస్యాత్ క్షేమేణపునరావ్రజేత్ |

పాశ్వేస్ఫుటాదర్శనేపి సవ్యాయానంసశస్యతే || ౪౧౯

దక్షిణేతచ్ఛుభంబ్రూయాద్గచ్ఛేద్వాతదదశకే || ౪౨౦

యదివత్త్రికముత్పన్నం వాసగేహానివేశనే |

నాగశ్చేత్తత్రనివసేత్ ధనలాభోభవేద్భవం || ౪౨౧

ప్రవిశంతంచవత్త్రికం నాగందృష్ట్వాధనీభవేత్ |

బహిర్యాస్యంతమాలోక్యనష్టికస్తీభవేన్నరః || ౪౨౨

ముచ్యమానంచనాగేంద్రం కంఠకేచనిశామ్యసః |

భయంచోపస్థితంవింజేచ్ఛాంతింకుర్యాద్విచక్షణః || ౪౨౩

గిళంతమపిమండూకం పశ్యతోవ్యాఘ్రజంభయం |

యుద్ధ్యంతంనకులేనాపి కలహేవిజయీభవేత్ || ౪౨౪

నీయమానంఖగేంద్రేణ ముఖేజగ్ద్వానభోంతరే |

నాగంపశ్యతిచేత్తస్యరిపవోనాశమాప్నయతి॥ ౪౨౫
 తస్యాపమృత్యుశమనమభయంచభవిష్యతి॥
 ఆరామక్షేత్రకేదారేష్వహేంద్రోయదిభేలతి॥ ౪౨౬
 ఫణాంవిప్రుత్యసస్యాది ఫలంతత్రాధికంభవేత్॥
 వశశనేనభయంప్రాప్య యదికుర్యాత్పలాయనం॥ ౪౨౭
 సనరస్తత్ఫలంనైవ భుక్తైశ్చాప్యవపంస్తథా॥
 ద్వాదశేంద్రవిశేత్పత్నీం తద్వాసినుభదోభవేత్॥ ౪౨౮
 గ్రామద్వారాద్వినిష్క్రామే గ్రామాణాంక్షేమదఃఫణి॥
 యదినాగోన్యనాగేన గ్రస్యమానఃప్రదృశ్యతే॥ ౪౨౯
 ద్రక్షురక్షేమదోభూయా చ్చక్షుంశ్యణ్విన్నపివ్రజేత్॥
 సరోష్ఠితత్రపశ్యేతి స్వార్థతేన్యేవయోనరః॥ ౪౩౦
 సజాగరూకోభవతి కథంవ్యేష్వభయంభవేత్॥
 ఆదానస్యేనానేత్యేత సర్పమిత్యేతమానవః॥ ౪౩౧
 తథాచేదభయంభ్రష్ట కంచుకస్యచదర్శనం॥
 కదాచిత్కుత్రచిద్వ్యాశ ఫణారత్నంప్రపశ్యతి॥ ౪౩౨
 సమహపురుషోభూయాత్సహదైశ్వర్యమశ్నుతే॥
 విషసర్పాదనిశ్వాసో పహతంనస్పృశేన్నరః॥ ౪౩౩
 తృణాదికంతత్ప్రసంగాద్భవేయర్విషజామయాః॥
 రుద్రాధ్యాయంచకవచం మంత్రంగారుడమేవహి॥ ౪౩౪
 యఃపఠేత్సతతంభక్త్యా సవిమైర్నప్రపీడ్యతే॥
 అన్యేషాంక్షుద్రసర్పాణాం నాశనంసర్వసమృతం॥ ౪౩౫

తా॥ కార్యధర్మముగా ప్రయాణముచేయువారికి దారిలో పాము
 అడ్డము కారాదు. అడ్డకట్టితే ముందరికిపోరాదు- లక్ష్మ్యబెట్టక ప్రయా
 ణముజేసినవారికి కష్టముతప్పదు. ఐతే ఎడమనుండి కుడికి పడిగెత్తుకుని
 తోకలేపుచు పామడ్డమైనది చేటుచేయదు. పాము అడ్డమువచ్చుచుండి
 తనంతట వెనుకుతిరిగిపోయేనేని భయములేదు- పడిగెచూపకనే పామడ్డ
 మైతే మంచిదికాదు. మార్గమున పామడ్డముగాపండియుంటే చుట్టుకొని

పోరాదు వెనుకతిరిగివచ్చి ఇల్లుజేరి మరలి మంచిప్రాద్దులో శకునము
 చూచుకొని ప్రయాణముచేయవచ్చును- రెండుపాములు కలహించుటను
 చూచినవానియజమానునికి పగవారితోజగడమువచ్చును-చచ్చినపామును
 చూచినవాడు చచ్చినవారితోను వినబోవును- నాగుబామును జేరిపోతును
 పెనవేసి కలసియుండుటను దూరమునుండిచూచితే శుఖలాభము. చెట్టు
 నుండి పాము దిగబారుచుండుటను చూచిన వాని యజమానునికి కీడు
 వచ్చును- వానింటిలో వానికన్నను చిన్నవారికి మేలుగలుగును- పాము
 చెట్టుమీదికి ఎగబారుచుండుటను చూచిన వాని యజమానునికి ధనలాభ
 ముబ్బును- పేదవానింటిలో నాగసర్పముచేరి పసియింపెనేని క్రమముగా
 ధనముచేరును. ధనికునింటచేరితే ధనము తరుగును. బహుకాలమునుండి
 ఇంటినివేశనములో నున్నపాము విడిచిపోతే ఇంటివారికి వృద్ధితక్కువ-
 దారిలో పాముజాడ తెలియవచ్చితే వెనుక మూడడుగులుబెట్టి ఆగుర్చు
 లను ఎడమకాలితోమాపి ముందరికి పోవచ్చును- ఎదుటవచ్చి పడిగెత్తి
 ఆడితే వెరవక కుడికి విడుచుకొని దూరముగా వెళ్లిపోవలసినది- వాని
 పని కూడివచ్చును. ఎడమపక్కలో పాముపడిగెత్తిన దానిని చూచినను
 పోరాదు- కుడిపక్కలో పడిగెత్తిన పామును చూచినవానికి కార్యలా
 భము- పడిగెత్తకుండినను కుడిపక్కలోచూడబడితే చేటులేదు. ఇంటిలో
 పుట్టమొలచి నాగుపాముచేరితే ధనలాభము- తాచుపాము పుట్టలోనికి
 ప్రవేశించుటను చూచితే ధనలాభము. పుట్టనుండి బయటికి వచ్చుటను
 చూచెనేనిపక్షకష్టములబ్బును- పొరవిడుచుటనుచూచితే మృత్యుభయము-
 కప్పునుమ్రొగుచుండెనేని పులిభయము- ముంగిసితో కలహమాడుచుండిన
 వివాదమునందు జయముకలుగును- గరుడపక్షి పామునెత్తుకబోవుచుండె
 నేని శత్రువులు ఓడిపోగలరు- ఫలధూములలో పాము పడిగెత్తి యాడు
 చుండినేని పంటమెండగును- దానినిచూచి వెరచి పారినవాడు ఆపంట
 లోనిఫలము ననుభవింపజాలడు- ఎత్తునపుడు పాముపడిగెత్తితే ధాన్యము
 యెక్కువగపండును- ఊరివాకిటినుండి నాగసర్పము ఊరిలోనికి పోవు
 చుండుటనుచూచితే ఆయూరిలోనుండువారికి మేలుగలదని నిశ్చయింప

వలసినది- బయిట వచ్చుచుంటే మేలులేదు- పెద్దపాము పిన్నపామును
మింగుచుండేనేని చూచినవాని యజమానునికి తేముములేదు- నాగస్వర
మును వినుచుండినను ప్రయాణముచేయవచ్చును- అచటపామున్నదీచూచు
మని ఎవరేనియు తన్ను మేలుకొలిపిరేని తనకు మేలుగలుగును- పాము
తనను చూడరాదు- తాను పామునుచూడవచ్చును- ఎపుడైనను ఎవటనై
నను ఎవడైనను నాగమణిని గాంచుటగలదు- అట్టివానికిమహదైశ్వరము
వచ్చును- పాముమొదలుగాగలవిషజంతువుల యూపిరితగిలిన కడ్డికసపు
మొదలగువాటిని తాకితే విషరోగములువచ్చును- వేదములోరుద్రాధ్యాయ
చునందలి కవచమంత్రమునుగాని గరుడమంత్రమునుగాని గరుడమణిని
గాని సాధించినవానికి విషభయములేదు.

తొండలు పావురాళ్లు వీటిశకునము.

శ్లో॥ నాగరాజ్ఞీ నాగబంధో శ్చేష్టయాపాతపూర్వయా।
మానుషంఫలమున్నేయం భావ్యదృష్టానుసారియత్ ॥ ౪౩౬
నాసికాయామధారోగ్యం వక్ష్యన్నంవినిదిశేత్।
భూషణాప్తింభుజారోహే భయంశిరఃఫిసూచ్యతే ॥ ౪౩౭
ఫాలేలక్ష్మీమలంకారం కణఁయోర్మరణంశే।
హస్తయోస్సహృదాపత్తిః కుక్షోబంధుసమాగమః ॥ ౪౩౮
నితంబేనలాభస్స్యా దధరాంకేధనక్షయః।
వామభాగేశుభంప్రోక్త మశుభందక్షిణేతథా ॥ ౪౩౯
దక్షిణాంఘ్రాధనప్రాప్తిర్వామాంఘ్రాతుదరిద్రతా।
దంశనేచమహరోగో పతనాదౌఫలంప్రసృతం ॥ ౪౪౦

తా॥ పావురాళ్లు, తొండపులుగులు, వీటిచేష్టలు శకునములుగా
ముక్కుమీదపడితే ఆరోగ్యము- ఎదమీద సౌఖ్యము- భుజమెక్కి- తేఘాష
ణము- తలలో భయము- నొసటలక్ష్మి- చెవిలో అలంకారము- మెడలో
మరణము- చేతులలో మిత్రులకు ఆపద- కడుపుమీదపడితే చుట్టములు
వత్తురు- పిర్దురుమీద లాభము- తొడలమీదనూ అధరాంగము నందును
నష్టము- కుడిపక్కలో చేటు- ఎడమపక్కలో మేలు- ఎడమయడుగున
వేదరికము- కుడియడుగున ధనలాభము- కరచితే రోగము.

మలయాళపు గవ్వల గణితము.

శ్లో॥ శ్రీకేశమునిసత్వా కపడఁగణితాగతం।

వక్ష్యేమిశాకునంశాస్త్రంప్రాణినాంహితచింతకః ॥ ౪౪౧

తా॥ కేశమునికి నమస్కారముజేసి గవ్వలగణితముతో తెలియ
వలసిన శకున శాస్త్రమును ప్రాణుల హితాథముగా చెప్పబోవు
చున్నాను.

శ్లో॥ మతంగికాసూక్ష్మకపర్దికాశ్చతారామితాస్థూలతరాస్త్ర

తస్య్యః। ఆర్కాంకితాస్థూలతరాస్త్రశ్చగ్రహంకితా

స్థూలతమాఃకపడికాః ॥ ౪౪౨॥ ఏకాతతస్థూలకపర్ది

కాచ భక్త్రీస్థితాశ్శాకునకస్యహస్తే। వాక్యోక్తపంచాంగ

మగస్త్యసూత్రంస్నానంత్రికాలెగ్రహమంత్రజాపః ॥ ౪౪౩

శక్తిస్తుశిరస్య నఘాతభావి ఫలప్రకృష్టాథః నిదశః

కస్య్యతే। ప్రశ్నాదికాలేనిజదేవతాగురూప్రణవ్య

విఘ్నేశ్వరమంబికాంచ ॥ ౪౪౪॥ ఖేటాంశ్చభస్మస్త్రిథ

కపర్దికాంతైస్సంగుణ్యవక్త్రాగతపుచ్చకేష్టం। తచ్చాస్త్ర

తస్తస్య రహస్యసార సారాంశ మాత్రం త్విహకీతిః

యామి ॥ ౪౪౫॥ యతేకైశ్చేత్రతమస్తీవిద్యారహస్య

మేతద్ధటభూసమీతం। విశేషతోద్రామిడసూక్తివిస్తృతం

తతోవిశేషాదపికేశరళోక్త్యా ॥ ౪౪౬

తా॥ ద్రమిడ కేశదేశములయందు గవ్వలగణితముతో నిదర్శన
మానకవచ్చునట్లుగా శకునమును చెప్పేవారుగలరు- వారిచేతిలో గవ్వల
సంచి వాక్యపంచాంగము ఉండును- అగస్త్యపాశురములు- అవియారు
వాక్యములు- మలయాళపద్యములు- అరవపాటలు- వీటినిచెప్పుచుండెదరు.
వారికి త్రికాలస్నానము - గ్రహమంత్రజాపము - మలయాళ భగవతీభక్తి
గలవు. అట్టివారు గవ్వలతోగణితముచేసి చెప్పినఫలము తప్పకనేనడుచు
చున్నది- అయితే చెప్పేవారికిని వినియెడువారికిని సదాచార ప్రత్యయ
ములు గలిగియున్నవరకూ వారిమాటలు నిదశనమునకు రాగలవు.

ఆసంచిలో ౩౬౫ సన్నగవ్వలు, ౨౭ అంతకన్ననుకొంచముపెద్దగవ్వలు, ౧౨ ఇంకాపెద్దగవ్వలు, ౯ మరియూపెద్దగవ్వలు, ౧ అన్నిటికన్ననుగొప్ప గవ్వ ఇట్లుండును. వారివద్దకి ప్రశ్నశకునాదులను అడుగబోయినపుడు వారు గురు దేవతా నమస్కారముచేసి గవ్వల గణితముతో ఫలమును చెప్పుచున్నారు. అది అరవములో విస్తారముగానున్నది దానిలోనిసారము లోనిసారాంశమునుమాత్రము కొంచమునిచ్చట తెలియజేయుచున్నాను- ఇది నమ్మకముగలవారికి మంచిశకునము.

శ్లో॥ ద్విధావిభజ్యా థకపదకరాశిం వివేచయేత్పుచ్చకదగ్ని
తాంశం | విభజ్యభేదైరవశేషసంఖ్యా మేకత్రసంయోజ్య
కపడికాభిః || ౪౪౭ || తత్రాధికారి గ్రహానీచ్చయేన
తత్రైవరాశౌరవిభక్తశేషాత్ | రాశింభభక్తాదపిశిష్ట
మృత్యంతప్టంభరామైదికనమామనంతి || ౪౪౮ || కాలాంశ
కాంశ్యాపి మతంగ భక్తా అనునకై రేవ మథాయు
రద్వాక్ : మూలాహృతం వ్యంజన మామనంతి తులగా
హృతా తత్స్వరవగరూపా || ౪౪౯ || అష్టోత్తరేణాపి
తథాభిపాదాకపప్య్యుత్తరేణాపి తత్రయేణ | భాంశంప
షడ్భీరుతమేవమేవమానేతత్తత్కలి తేనలత్తు || ౪౫౦ ||
నిశ్చిత్యశాస్త్రోక్తవిధానపూర్వంమనీషితంప్రప్తరథాస్య
కార్యం | ప్రశ్నోత్తరజ్ఞానమవాప్యసిద్ధిం వదేన్మనీంద్రో
దితమాగతభేదైః || ౪౫౧ ||

తా॥ గురుస్తరణజేసి గవ్వలన్నిటినీ వెవ్వేరుగారాసులలోఁబోసి ౩౬౫ గవ్వలరాశిని పుచ్చకునికిచూపి దానిలో నీకు కావలసినన్ని గవ్వలను వేరుగానొక రాశింజేయమనిచెప్పి పుచ్చకునిచేత చేయించుకొని ఆసమష్టిని లెక్కచెట్టుకొనవలసినది. అదేభాజ్యరాశియనబడును. దానినే ముందుచెప్పబోయెడు భాజకాంశములతో భాగించి వేవ్వేరుగా నిలచిన శేషములను వేరేవేరే వాటివాటికితగిన చిన్నపెద్ద గవ్వలతో గుర్తులను యేర్పరచుకొని దానిమీద తెలియవచ్చిన కాలగ్రహాంశములతో జ్యోతి

శ్వాస్త్రప్రకారమే పుచ్చకుని చింతాభావంబును, కార్యసిద్ధి స్వరూపంబును, కాలదేశాదినిర్ణయంబును, పాండిత్యమునకు తగినట్లు పరిష్కారముగా చెప్పవచ్చును- వాటికి జ్యోతిశ్వాస్త్రమునందు ఇతర గ్రంథములన్నియును సహాయములుగానే ఏర్పడును. విశేషభాగమేదో అదిమాత్రము ఇచ్చటచెప్పబడును. భాజ్యరాశిని భాజకముతో విభజించి శేషములతో గ్రహనక్షత్ర కాలాంశములను నిర్ణయించుక్రమంబెట్లనెన. — సమష్టిరాశిసంఖ్యను ౯ తో భాగించిన శేషము గ్రహమగును- అది ఎంతో అంతకుతగిన సంఖ్యను గొప్ప తొమ్మిదిగవ్వలతో నొకచోట గుర్తుపెట్టుకొనవలసినది- ఈలాగే అన్నిటిని తెలియుదు. అది యధికారి గ్రహమగును. — మరల ౧౨ తో పంచినశేషము రాశియగును. ౨౭ తో నక్షత్రము, ౩౦ తో దినము, ౩౬౫ తో కాలాంశము, ౧౦౦ తో ఆయుర్వత్సరము, ౩౫ తో వ్యంజనవర్ణము, ౩౬ తో స్వరవర్ణము, ౧౦౮ తో నక్షత్రపాదము, ౩౬౦ తో రాశిభాగము, ౬౦ తో సంవత్సరము, ౬ తో ఋతు, ఈలాగున తెలియవలసిన కాలాదులను కావలసినవరకూబుద్ధితో సాధించిపెట్టుకొని వాటికి ఫలములనుచెప్పవలసినది- ఫలయోజనమందు జ్యోతిషునిబుద్ధికి స్ఫురణ కలుగుటకే మంత్రజపము దేవతోపాసన, కావలసియుండును.

శ్లో॥ నేత్రంపితా యుగ్మమతోనుకూలం అన్యత్ప్రతిపం ప్రభు
ర్ధప్యనామయం | ద్దత్తాయుతిఃకాంతిరథప్రభోధః రక్షం
ప్రవృత్తిఃకృతప్రతికాగతిః || ౪౫౨ || మధుద్భటిసర్వదినం
ద్విమాసం శరచ్చసాంగం శరదాంశటప్తక | సహాయక
స్సాన్యచ్చ సపాదలాభః ప్రాచీదివాకోశ యుతత్రియో
జనం || ౪౫౩ || దేశాంతరంనాస్తివివాహయోగోనారీయుతి
శ్చాన్యణమప్యదృశ్యం | జయేపుమాక ఘోటకరుక్మమా
ధురీముఖ్యానూర్యేణయథోచితాని || ౪౫౪ ||

తా॥ అధికారిగ్రహముసూర్యుడై తే అంగములలో కన్ను, చుట్టములలో తండ్రి, రాజు గుఱ్ఱము, షుభురరసము, బంగారు, వెలుతురు,

ఎఱుపు, తెలివి, ఈవిషయములుచింతింపబడును. సరిలేక్క అనుకూలము, జేసిలేక్క ప్రతికూలము. ఇచ్చినసొమ్ము వచ్చునాయనిఅడిగితే వచ్చును, కాగదమువచ్చినమాచారము తెలియును. ఎంతకాలమనగా- ౭ గడియలు, ౧౧ దినములు, ౨ నెలలు, ౧ సంవత్సరము, ౩౭ సంవత్సరములు, వీటిలో ప్రకృతోచితము ఏదో అదిసరిపడును- శీఘ్రగ్రహమునకువేగిరము, మందగ్రహమైతే దీఘకాలమని తెలియవలయు- మధ్యస్థుని సహాయముగలదు- ౧కి ౧ | గా సవాయి లాభంవచ్చును, పగటిపని- తూర్పు అధవావాయ వ్యదిక్కులో ౧ పరుగు, ౩ ఆమడ, అధవా ౧౨ ఆమడ, పెండ్లి లేదు, కూడికకలదు, అప్పుతీరును, జయముగలుగును, వెతికితేచిక్కదు, మొగగుటము, ఈఫలనిర్ణయముప్రకృతప్రశ్నలో అనుకూలించేలాగున బుద్ధితో పొసగించిచెప్పవలసినది- అదేసామర్థ్యము.

శ్లో॥ జలంమాతాచానుజాచ పుత్రక్షేత్రంచ రాజకం |

కూపారామాదికంపుష్పంతవదీయంపూర్వవద్దనం॥ ౪౫౫

వ్యయపూర్వంచధవశంమృదౌశ్వకటికాగతిః |

సాయంసహాయోమరణమనారోగ్యంచభాగకృత్॥ ౪౫౬

భుజుటివడ్డినంవేద మాసోనయనవత్సరం |

చత్వారింశన్నిమేషశ్చ వత్సరాశీతిసమ్మితః॥ ౪౫౭

త్రావ్యకాహళికాదేశో గుణలోచనయోజనం |

పంచక్రోశోదక్షిణాశా జలగేహంచగర్భిణీ॥ ౪౫౮

లభేవిఫలసూన్యత్వం భాగ్యంచాపదియోజయేత్ |

నష్టంచేదంద్రియేనత్వం నాగమిష్యోపత్రికా॥ ౪౫౯

తా॥ అధికారిగ్రహమైన చంద్రునివల్ల తల్లి, చెల్లెలు, కూతురు, నగిరి పరి, నీరు, కాలువ, మాః, కోనేరు, చేరువుమొరవ, తోటమడి, తెలుపు, మన్ను, ఆవు, బండి, సహాయము, సంతానము, ఇట్టివిషయములుచింతింపబడును- పంటచెడదు, నీకేఅగును, మునుపటివలెనే మొదట తెచ్చుము జేయి, తెల్లటిది- బండిమీద వచ్చుచున్నారు, సాయంకాలమునకు సహాయముకలుగును, చచ్చినది, అరోగ్యములేదు- ౨౭ గడియలు, ౬ దిన

ములు, ౪ నెలలు, ౨ సంవత్సరములు, ౪౦ నిమిషములు, ౮౦ సంవత్సరములు, కొమ్ముకూతవివచ్చునంతదూరము ౫ పరుగులు, ౨౩ ఆమడ, దక్షిణదిక్కు నీటియిల్లు- చిక్కిననూ ఫలములేదు- వేకటికాగలదు- సోతి పోదురు- భాగ్యమువచ్చును- తప్పిపోయినది- ఇంకనూమున్నది-వృత్తాంత పత్రికవచ్చేదిలేదు- ఈవిశేషములలోతగినవాటినిజొతపరచుకొనవచ్చును.

శ్లో॥ ఉష్ణంభూమాదాతపర్షుకబౌ శాదూకలవహ్నికారాశ్చ |

నాడింధమశ్చదండోజ్వరచోరా నాగతిర్నగతిః॥ ౪౬౦॥

నభవేజ్జాతంరిపవోజ్ఞాతి పితృవ్యాసచన్యూనః | నహతత్ర

చాంతశేవహినత్వంకురునైవదాన్యతిద్విఘటే॥ ౪౬౧॥

పంచప్రహరాస్త్రినింపక్షస్వరమాసతర్కసురశరదః |

అబ్రాహ్మవప్తిపదిమితరథవేదక్రోశవిశ్వయోజనకం॥ ౪౬౨॥

కౌణపమాగ్నేయంవాడోలాఖర శకటమారతద్వారం |

విధవాస్త్రయోపి శస్త్రం శీణం కంటకిత వృక్షమపి

లంచః॥ ౪౬౩॥ వ్యాపారవిత్తలాభంభంగమథాప్యాధి

కారికంవ్యాజః | పంచితగతిరిత్యాదికమవసీసూనోఃఫలం

యోజ్యం॥ ౪౬౪

తా॥ ౩ వ అంగారకగ్రహము అధికారమును జేందేనేని- నిప్పు, ఉష్ణము, యండ, జగడము, పులి, చరసాల, దండుగ, కుసాలివాడు, జ్వరము, చొంగలు, జ్ఞాతులు, పగవారు, పెద్దప్ప, లోపల, ముండ్లచెట్టు, ఆయుధము, చీళినది, ముండమోపి, ఇట్టివిషయములు యోచింపబడును- వచ్చినారు, ఇంకరారు, పోడు, కాదు, ఐనది, చిన్నవారులేరు, అచట లేదు, లోపలమాడు, నీవుగాచేయవలదు, ఇచ్చేదిలేదు, ౨ గడియలు, ౫ జాములు, ౩ దినములు, ౧ పక్షము, ౭ నెలలు, ౬ సంవత్సరములు, ౩౩ యేండ్లు అధవా ౬౨ యేండ్లు, ౪ పరుగులు, ౧౩ ఆమడ, అగ్ని మూల, నైరుత్యదిక్కు, గాడిదెలు, బండి, ఉయ్యాల, ౭ వాకిరిడ్లు, ముగ్గురు బోడిముండలు, ఆయుధము, రాయి, చీళినది, పగిలినది, అధికారభంగము, వతకలలాభము, లంచము దొరుకును, మోసబోవును, ఈఫలములలో తగినవాటిని జొతపరచుకొనవలసినది.

శ్లో॥ బుధస్యాధికారే కృతింవతమానాం ఘటివేదభేదైశ్శశి
 త్యగ్రీషీపాతైః । దినైభోగిభిజిజ్ఞాభిర్భాహుదృగ్భి
 స్రతోమాభిరీశైశ్చరైర్వత్సరైస్తు ॥ ౪౬౫ ॥ కరైర్భా
 భూభిశ్శశాంకాభిభిర్వా తతశ్చేందునాక్రోశకైశ్చత్రిభి
 స్సాస్యతే । తతోయాజనైరగ్నిభిఘాటకైర్వాగజేనైశ్చ
 దూరేభదేశాంతరేవా॥ ౪౬౬॥ విశాంవర్తనంద్వీపసాకాది
 యాత్రాస్సుతాస్సంత్యనై కాంత్యమాసీత్సుతఃప్రాక్ । నకే
 చిద్విజానంత్యుదీచ్యామధైంద్యాగ్రిం । పరీచారకోభృత్య
 కర్మావిభక్తః॥ ౪౬౭॥ పరిజ్ఞాయతేగణ్యసంఖ్యానయాతి
 స్వయంతేసన్యాయాంతి భూతోహ్యదంతః । వివాదా
 స్పదంలేఖనంనైవజాతం వచఃప్రత్యయోనైవయద్వంచ్య
 తేంతే ॥ ౪౬౮॥ భయోత్పదనేలభ్యతేసాతుతైవస్పర
 ద్విత్వప్రాజీవాభూషణాని । విచారశ్చపుస్తానిగోపాంత
 రేవా బహిఃకోష్ఠకైస్తంభపాశ్యాంవిపణ్యాం ॥ ౪౬౯॥
 సహాయోన్రిమాభ్యధ్యమేషానవీనాలసత్పద్ధతిశ్చాధికాల
 భ్యతేవ । వదేయుశ్చశీలీతథాచిత్రకర్మాభవేత్కౌతూ
 లాభణిగ్భ్రమికావా ॥ ౪౭౦॥ తతఃపేటికాఘటికాసద్య
 వీపస్ఫుటంత్రవిక్రేయమేతత్త్రివర్ణం । గతాద్వాళునః
 క్రేయమత్రావ్యమేవం బుధోక్తం ఫలంత్యుజ్యతే యద్వి
 ధోయమ్॥

౪౭౦

తా॥ సూర్యునిబుధగ్రహమున కధికారముచ్చేనేని ఇపుడగుచున్న
 యుద్ధమున గడియెట్లు కరి నిమిషములు, ౮-౧౮-౨౨- దినములు, ౫-౧౧-
 నెలలు, ౩-౧౩-౨౧- సంవత్సరములు, ౧-౩- పరుగులు, ౩-౭-౨౧-
 తమడ, మిక్కిలిదూరదేశము, ద్వీపాంతరము, ఓడ, వర్తకము, సరు
 కులు, పాలివతకము, బిడ్డలుగలరు, భార్యయందెను, రంకుతనము,
 ఎవరూకానరు, తూర్పున, ఉత్తరము, పరిచారకుడు, గమస్తా, లెక్క
 వారుకును, పొయ్యెదోడు, వచ్చుచున్నారు, కాకితము వచ్చియున్నది,

తకరారుబడును, వ్రాసియువ్వలేదు, మాటనమ్మబడును, చివగలోమోసము
 వచ్చును, వెరపించితినుకో, త్రాసు, పుస్తకము, విచారము, సొమ్ము, సంచి,
 కంబములవరుసగలయుల్లు, బయటిలర, అంగడివీధి, క్రొత్తపద్ధతి, మాధ్య
 స్థముగలదు, సహాయముగలదు, మిక్కిలిలేదు, చిక్కును, చెప్పెదరు,
 వడ్లవాడు, చిత్రగాడు, పాతశాల, పెరికెసంచి, పెట్టె, గట్టి, ఇపుడే
 లమ్మివేయుము, మూడక్షరములు, ఇద్దరుపోయియున్నారు, ఇంకనుకని
 పెట్టుము, ఖండితముగా వినవలదు, ఈఫలములలో ప్రకృతకాలదేశాదు
 లకు ఉపయోగించువానినివెదకిచెప్పవలసినది.

శ్లో॥ బృహస్పతిశ్చేత్సక్రికృతాధికారీ దేవార్చనం విప్రవచః
 ప్రమాణం । నప్రాణహానిస్సుతసంభవశ్చ స్వయంసమా
 యాతిశుభప్రవృత్తిః॥ ౪౭౨॥ వృద్ధింవిశాదత్తధనంసమేతి
 వ్యయోధికస్సౌఖ్యయుతంననవ్యం । నహారలాభోనచనష్ట
 లాభోమధ్యాహ్నకాలేరజంతవరుక్తమ్॥ ౪౭౩॥ సమాక్తి
 కంలేఖనసాత్వ్యయుక్తం దేవస్యగేహేస్తీగృహాంతరేవా ।
 వితాద్యగారేధరణీపుటాంతః మంత్రస్యసిద్ధిశ్చిరస్సశ్చ
 తేర్వా॥ ౪౭౪॥ సహాయయోగోధనలాభయుక్తోలోమాస్య
 చీఘాణిరహస్యదోషః । నైవాద్యజేతావ్యవహారవృద్ధి
 రంతేజయోవాభవితాప్రవాసః॥ ౪౭౫॥ త్రావ్యంపునరై
 ఖనమత్రనాస్తి స్మృతిఃపరంపాదచరస్తథోతా । దేశస్య
 మానం ధనుమాంసిధిశ్చ క్రోశస్యవట్కం త్వథయోజ
 నాని॥ ౪౭౬॥ నాగప్రినాగోక్షిఖసాయకానిదిగ్దక్షిణోదక్
 ఘనచంద్రశాలా । నవబ్రలేపోస్తీత్యణానితుంగం నవృష్టి
 యోగోధముహూర్తకాలః ॥ ౪౭౭॥ ఘటిద్వయంపాద
 విహీనమేవ దినంసపాదంత్యథసాష్టమాంశాః । పక్షాస్త
 థాష్టా వృతురత్రమాస । పావాంశహీనో నృపవత్స
 రాస్సన్యః ॥ ౪౭౮॥ తర్కాగ్నయోవారిధిసాయకాశ్చ
 నాగాభయష్టద్యుతపక్షివర్షః । పంచాన్వితాశీతి రథోవ
 కాశేజయశ్చవిద్యాత్విదమేవమూహ్యం॥ ౪౭౯॥

తా॥ అధికారికగ్రహము బృహస్పతియైనయడల కార్యసిద్ధిగలదు-
 దేవునిమొక్కు-బడి-బ్రాహ్మణవచనమేప్రమాణము- అట్లేవినుము-ప్రాణ
 భయములేదు- బిడ్డలగుచున్నది- వారుగావత్తురు- జాబవచ్చును- అస్సలు
 వచ్చును- వడ్డిరాదు- నెలకెక్కువ- సుఖముగలదు- క్రొత్తలేదు- చొంగ
 చిక్కదు- పోయినసొమ్ముచొరకదు- మధ్యాహ్నములో- వెండిబంగారు
 ముత్యములుగూడ - దస్త్రైవజుగలదు - లోపల- దేవునియింట - బొక్కన
 మన- నేలలో - మంత్రసిద్ధిగలదు - జ్ఞానవిషయము - సహాయమున్నది-
 ధనలాభము - పురుషులెంట్రుకలు - గూఢవ్యభిచారము - వ్యవహారవృద్ధి-
 ఇపుడేజయముగలుగదు- చివరలోగెలుచును- పరస్థలప్రయాణము- విన
 వచ్చును- లెక్కలేదు-జ్ఞప్తిగలదు- ఎద్దులు-కాలిబంటు- తొమ్మిదిపాములు-
 ఆరుపాములు- ౮-౮౩-౫౦౨. ఆముడలు - ఉత్తరదక్షిణదిక్కు- మిదై
 యిల్లు-గారలేదు-కసవు- పొడుగైన- వానలేదు- ౨౪౫డియ- ౧౪౫దినం-
 ౧| పక్షము- ౮ నెల- ౧౪౫ మరల ౧౬-౩౬-౪౮-౫౪-౬౬-౮౫- సంవ
 త్సరములు- సావకాశము- ఎట్లాగై నాజయమే - తెలియును - ఇంతేసరి-
 ఇట్టివిషయములు బృహస్పతిఫలములతో ద్రవ్యతోచితమైనంత చేప్పకొను
 బడవలసినవిగానుండును.

శ్లో॥ వివాహశ్చత్రకర్తవ్యోవ్యభిచారప్రకాశనం|
 స్త్రీసంతానంశుభంవృత్తంపట్నీయాస్యంతిచాగతౌ॥౪౮౦
 మిథ్యాచార్యంభ్రాంతపారావివాదఃకేవలంపరే|
 అతివృద్ధిప్రధాత్యాశాదుగణతిదర్శనభాన్నతా॥ ౪౮౧
 అలమేతావదత్రైవిష్టస్థానేస్థితిర్నహే|
 విద్యాలాభోపసాక్ష్యంచననిక్షేపోధనవ్యయః॥ ౪౮౨
 అయోగ్యసంతతిశ్శత్రూరుత్రమావారకామిన్||
 మన్యస్తోవంచకోనాద్యవికృతవ్యంచిరాయన॥ ౪౮౩
 యుక్తమేతత్కథంకార్యంన్యూనదూల్యంసువవణం|
 సస్యవృద్ధిదీక్షుణజాడ్యంక్షీప్రంకురుపురోద్వేకౌకే॥ ౪౮౪

దక్షిణస్యామథప్రాచ్యాంసూతికారజతాదికం|
 మాత్తీకంనాణకందేవభక్తిర్నక్తమలంక్రియా॥ ౪౮౫
 చచోగ్రాహ్యంతదానీంస్యాత్పరోక్షంగ్రామపాలికా|
 సుధాలిప్తంమూషికాదిర్హర్షారోధవరాహకః॥ ౪౮౬
 వీణాశుకశ్చవేశ్యావపుష్పారామస్సుగంధతా|
 ప్రకాశోవిస్తృతిర్లేఖ్యంసహాయోస్తినివేశనే॥ ౪౮౭
 పురగ్రామసమీపేవాచంద్రస్త్రోదిగాగమః|
 రత్నాగ్నయోంగవేదాశ్చనిధితర్కఃఖభేచరాః॥ ౪౮౮
 బహుభాగ్యంచాతిచిరం నాస్తిచ్చేతిశాక్రికం|
 శుక్రాద్యద్యత్ఫలంపాచ్యంతేనైతత్సహచింత్యతాం॥ ౪౮౯
 తా॥ శుక్రునికి అధికారము కలిగినప్పుడు పెండ్లిచేసుకో- వ్యభిచా
 రముప్రకటమాను- అడబిడ్డలుయెక్కువగును- శుభవృత్తాంతమువచ్చును.
 ఆర్థురువెడలుచున్నారు- ఇద్దరువచ్చియున్నారు - చొంగతనమెదొబ్బర-
 అపవాదభ్రాంతిపరిహరమగును- వివాదమాత్రమేసరి- అతివృద్ధియగును-
 మిగులచేటుగలుగును- అత్యాశపడిచెడవలదు-అన్నముచొరుకును- ఇంతే
 చాలును- అచటనేవుండు- ఉండినచోటనుండదు - అపసాక్ష్యము- విద్య
 వచ్చును- నిక్షేపములేదు-ధనమంత సేవవగును- బిడ్డలుయోగ్యులు గాలేరు-
 అత్తమంచిది - లంజలుయెక్కువ - మధ్యస్థకృతమోసగాడు - ఇప్పుడే
 అమ్మివేయవలదు - చిరకాలము అమ్మకముండగలదు - ఈపనిసరియైనది-
 ఎట్లుచేయవచ్చును- ధరతగ్గును- వానవచ్చును- పంటపండును- దీక్షుణజా
 డ్యము- వేగిరముచేయి- దక్షిణమున- తూర్పున- ఎదుట- పైన- బాలింత-
 వెండి- ముత్యము- నాణ్యము- దేవభక్తి- అలంకారము-రాత్రికి- ఒకతూరి
 వినవచ్చును- అప్పటిలో- పరోక్షముగా - గ్రామాధికారము- సున్నము
 పూసియున్నది- కొక్కు- పిల్లి- పంది- చిలుక- వీణ- లంజ- పూలతోట-
 పరిమళము- మరచిపోవును ప్రాసిపెట్టవలె- జనసహాయమున్నది- ఇంటి
 నివేశనములో- ఊరిదగ్గర- ఈదేశమునందే- ౧-౬-౧౦-౨౮-౩౯-
 ౪౭-౬౯-౯౦- బహుభాగ్యము- బహునివాసము- లేదుపో- ఇత్యాది

విషయములను శుక్రబిణ్ణములతో చేర్చుకొని ప్రకృతోచితముగా శకున
ఫలములను చెప్పవలసియున్నది-

శ్లో॥ హత్యాయానశ్చ మభరనీచస్థితివృద్ధిపరిణతిర్ధ్వంసః।

ప్రథమంలాభోనాంతేమధ్యేలాభోనచాదిమేచాంతే॥ ౪౯౦

వ్యాపారస్యచహనివాణిజ్యేనష్టసంభవోభృత్యః।

సుఖమధికారేకార్యంభ్యంబంధుక్షయోనచారోగ్యం॥ ౪౯౧

ఉత్కోచోన్యాయజయఃకమణివృద్ధిస్తథాస్తీసంతానం।

నష్టంనస్త్రీజీవతివాదేజయోస్తీవాదినశ్శాంతే॥ ౪౯౨

ప్రతివాద్యేవవిజయతేచోరోలభ్యేతనష్టవిత్రాస్తీః।

దంహోజనవిద్యేదోహార్థ్యంశ్వోన్వాదనీచసహవాసాః॥ ౪౯౩

సాపద్రవ్యంమహతాంధికార్కరోహంక్రియాహింసా।

యజ్ఞాదికమతామ్రంలోపచాయోనీలికామద్యం॥ ౪౯౪

మాంసక్రయస్తీలాద్యాఃపరవంచకతాచమత్కుఠాఘాతః।

క్షీత్యుత్తరశ్చమశకాఅమేధ్యముచ్చిప్తమపినవృత్తాంతః॥ ౪౯౫

అత్యంతాలస్యకృతిఃచింతాభీతిర్నయాతినాయాతి।

ప్రభవతినహితవృత్తపిసూక్తవిరుద్ధంచకూటకృత్యాని॥ ౪౯౬

ఏకదినమాసవత్సరమథవాదశసప్తతిశ్చతంననఖం।

యోజనపరిమాణమిదందూరేద్వీపాంతరేన్యదేశేవా॥ ౪౯౭

మరుతోనానాదిక్షుచపరిపక్తిమపాతకంవచోమాత్రం।

ప్రత్యేతవ్యఃప్రసవంనపచేళిమమస్తీసుకృతమిత్యాది॥ ౪౯౮

అత్యంతఘోరోవాబహువిస్తారోధవాకలిర్నహుశః।

వాతవ్యాధిఃపంగుర్విపరీతత్వంతదుచ్చబలయోగే॥ ౪౯౯

మందాదేవంవాచ్యంప్రకృతోచితమేవసదనుమానేన।

సద్ధేతుతాత్రదైవప్రసాదతోబుద్ధిగోచరీభవతి॥ ౫౦౦

తా॥ శనికి అధికారమువచ్చెనేని శ్రమయెక్కువ- హత్యాదోషము-
మోక్షబళువు- నీచస్థితి- వృద్ధిగలదు- పరిణామదశలోచేటు- మొదటలాభ
మైతే చివరలోలేదు- మధ్యేలాభముగలిగితే ఆద్యంతములయందులేదు-

వ్యాపారహాని- వాణిజ్యనష్టము- కూలిమంచిది- అధికారములో మేలు-
పనిదొరుకును- ఆరోగ్యములేదు- చుట్టములకునాశము- కమణివృద్ధి-లంచ
లాభము- అన్యాయజయము- విడ్డలుకలుగును- నష్టముకలుగదు- కలిగితే
యెక్కువ- భార్యబదుకదు- బదికితేచెడ్డది- వాదికిఅపజయము- ప్రతివా
దికిజయము- దొంగదొరకును- సొమ్ముచిక్కును- శిక్షయగును- జనద్యే
షము- కుక్కలు- వెట్టి- మూఖతనము- నీచసహవాసము- పాపద్ర
వ్యము- గొప్పవారినిధిక్తరించుట- అహంకారము- హింస- యజ్ఞకమణము-
హత్యాదోషము- ఇనుము- చిలుముతామ్రము- సువ్వులు- జొన్నలు- కంబళి-
నీలి- మద్యము- మాంసవిక్రయము- పరవంచన- నల్లులు- దోమలు- తిప్ప-
గుంటలు- ఎంగిలి- అమేధ్యము- వృత్తాంతమునుచెప్పేవారేలేరు- మిగుల
చానసము- చింత- భయము- రాదు- ఉండదు- కాదు- చెప్పినదానికివిప
రీతము- కూటకృత్యము- ఒకదినము- ఒకనెల- ౧ సంవత్సరము- అధవా
౧౦- ౨౦- ౩౦- ౧౦౦- ౧౦౦౦ యోజనములు- దేశాంతరము- ద్వీపాంత
రము- వాయువ్యము- శానాదిక్కులు- సాహసము- మొదటమాత్రము
నమ్మింతురు- మాటమాత్రమేమంచిది- ఇత్యాదిఫలములను శనిఫలములతో
చేర్చి ప్రకృతోచితముగా చెప్పవలసినది- శనిఫలము గుప్తమైతే అతిహీ
నము- ఎక్కితే అతియెక్కువ- బలేబహుమంచిది- చెడితేబహుచెడ్డది-
కుంటితనము- వాయురోగము- ఇత్యాదులు ఊహ్యములై యుండును-
ఊహించుటలో దైవప్రసాదమువలన బుద్ధిలోపములేకుండవలసినది.

శ్లో॥ రాహుస్సాహసమాతురంచశిథిలందైర్యావివేకామృతి
ర్వేగోభగ్నవిమారిభీతికలహనావృష్టికష్టానిచ॥ రాటోగ్రీ
ధోపిచప్రతిక్షాగతిజనాగత్యాదిభంగస్తథావిఘ్నాఘా
తుకరోగభంగమధికారాదౌచలాభస్తథా॥ ౫౦౧॥ క్వారే
కమణివీత్తసంభయయతిర్నష్టంవివాదేజయోవాణిజ్యే
బహునష్టలాభఫలదంభంగఃకృషాధాన్యకం। వ్యత్యాసో
వ్యయపుష్కలత్వమృణితైశానెచనైరుత్యకేద్వారేగ్రా
మబహిశ్చమాగకలితే రణ్యేగిరాతస్కరాః॥ ౫౦౨॥

తత్రస్యర్థతేభదండనవిధిర్నష్టస్వలాభేపిత త్కష్టంచా
ధికదూరకేనృపఘటిఘస్త్రిస్తృతాకాలికే | పక్షేన్ద్రశశి
లుప్తవింశతిశర త్స్వాగ్నేయధాత్వాదికే వైకల్యంఖలు
రాహుజంఘలమిదంజ్ఞాత్వైవయోజ్యంబుధైః || ౫౦౩

తా || రాహుగ్రహమునకు అధికారమువచ్చినపుడు- సాహసము-
దైర్యము - వేగము- అవిచారము- ఆతురము - చచ్చుట- పగలుట- విరు
గుట- భంగపడుట- వైధవ్యము- దిక్కులేకుండుట- విషభయము-కష్టము-
శత్రువృద్ధి- ఆతంకము- అనావృష్టి- కలహము - కార్యవిఘ్నము - ఘాత
పాతములు - రాజకోపము - కాగదమువచ్చుట - వివాదము - అప్పులు-
ఎక్కువనెలవులు- అపజయము- క్రూరకృత్యము-రోగము-ప్రీద్యేషము-
ఇట్టిదుష్టఫలములుచింతింపబడును- వాటిలో శుభగ్రహంశోదయమువలన
ఆరోగ్యముగలదు - అధికారవృద్ధి - వాణిజ్యములో నష్టముకలిగి పిమ్మట
లాభము- కృషిలాభముగలిగి పిమ్మటనష్టము - వివాదమునగెలిచిసోలుట-
బదలించుట- దొంగలుదొరకుట- వారికిశిక్షయగుట- ఇట్టిశుభములుగలు
గును- ఈశాన్యదిక్కు- నైరుత్యము- తలవాకిలి- పెరిటిసందు- ఊరిబైటి
చారి- ఆడివి- కొండలు- ఇట్టితావులలో సంచారముగలుగును - సొమ్ము
చొరికిననుకష్టమెక్కువ- దూరముయెక్కువలేదు- ౧౬ గడియలు- ౧౮ దిన
ములు- ౬ మాసములు- ౧౯ సంవత్సరములు- ఇది కాలనిర్ణయము-
గంధకము - జిల్లేడుబొగ్గులు- ఉప్పు- మొదలైన ఆగ్నేయ ద్రవ్యములును
అంగవైకల్యమును - సంబంధించియుండును- వీటిని రాహుఫలములతో
చేర్చి ప్రకృతానుసారముగా చెప్పవలసినది.

శ్లో || న్నానాశమష్టి శ్శిఖినోభనానా రీతిశ్చ జేశాటనమిష్టభంగః |
అత్యంతయత్నోల్ప ఫలంవిరక్తి ర్భ్యాంతిహాతో నష్ట
మథాస్త్రీలాభః || ౫౦౪ || చిరేణచాల్యాధిక్యతిశ్చభూయాత్
ధనవ్యయోనాస్తి సుఖంజయేపి | ఫలాల్పతాకాలపాతిశ్చ
శాననేమృతిస్త్యకస్తాదపిబద్ధవిస్మృతిః || ౫౦౫ || లుంటాక
నష్టం జనతాగతిశ్చ పత్రాగతిర్భ్రష్ట మధైవ తాదృక్ |

ప్రయాసతోగేహ కృషిఃపిశాచో మంత్రాణితంత్రాణ్యపి
శాకునాని || ౫౦౬ || గృహంకణేపృష్ఠభువిశ్చశానే గుల్ఫే
మహాకంటకివృక్షయుక్తే | నిత్యేపలాభఃకులవృద్ధిభంగో-
న్యేషాంధనంధమృతావృణంబ || ౫౦౭ || కుత్తాదిలాభః
కపటాది విత్తం వేశ్యాదిభాండం తనయాస్వ తంత్రతా |
కుత్రాప్యసత్వంనికటేపిసత్వ మాగ్నేయవాయవ్య గతం
నిశాయా || ౫౦౮ || తన్దేంద్రనాదీనఖలేదఘస్సోగ్రహాన్ని
మాసోనయనేద్విచాహవా | రదద్వివేదాశరదామితీరితం
కేతోఃఫలంకాలవిదాంవరిష్టైః || ౫౦౯

తా || కేతుగ్రహమునకు అధికారము వచ్చినయడల ద్రవ్యగుణ
క్రియాదుల సంస్పృష్టిసాంకర్యంబులును- యత్నాధిక్యాల్పఫలంబును- జేశ
సంచారము- మతభ్రాంతి- వైరాగ్యము- హతము- భ్రష్టత్వము- నానా
విధలాభనష్టములు- బహుకాలమునిరీక్షించిఅల్పాధికారలాభము- బహు
ధనవ్యయమైన వెనుక జయము - సుఖములేనిప్రయోజనము- భాభముతగ్గిన
పని- కాలక్షేపము- ఆకస్మికమరణము - దొంగలవలన తనకును తనవల్ల
చొంగలకును నష్టముగలుగుట- అరణ్యవాసము- అస్థిరజీవనము- అనియత
వృత్తి- విద్యనేర్చి మరచుట - పత్రికలువచ్చుట - జనులువచ్చుట- చెడినది
చక్కపడకపోవుట- ప్రయాసతో ఇల్లుగట్టుట- పిశాచమంత్రతంత్రశకు
నాదులు- టోగిలి పెరుడుపనులు-కల్ల- మురడ్ల జెట్లు- ఇద్దనిత్యేపమదొర
కుట - వంశవృద్ధిలేకుండుట - వాణిజ్యమున చిల్లరలాభము - గుత్తబ్రతు
కులోగొప్పలాభము- పరులసొమ్మును దక్కించుకొనుట - ధర్మముచేసి
అప్పులకుచిక్కుట- విరోధముచేతధనహాని - వంచనచేసి ధనమును ఆర్జిం
చుట - ఇంటిచాడుగలలాభము - కృషిఫలభంగము - బిడ్డలు స్వాధీనము
లేకుండుట- వెదకినచోటలేకదగ్గర నేవుండుట- ఆగ్నేయవాయవ్యదిక్కులు-
౬- ౧౮ గడియలు- ౮- ౨౦ దినములు- ౩- ౯ నెలలు- ౨- ౨౨- ౩౨- ౪౨-
సంవత్సరములు- ఇత్యాదులను కేతుఫలములతో చేర్చిచెప్పవలసినది.

చింతాభావపరిక్షానము.

శ్లో॥ లగ్నద్రేక్కాణతఃపుత్రరిపులాభగరాశిభిః।

కపడాహతరాశాతు త్రింశద్భక్తావశేషితం॥ ౫౧౧

ఓశేక్రమంతతోయ్యైజ్ఞాత్వావ్యుత్క్రమమంతతః।

చింతాభావఃపరిక్షేయః ఫలంపూర్వోక్తఫేటతః॥ ౫౧౧

సిద్ధ్యసిద్ధ్యాదికంసర్వయాధాతథ్యేనబుద్ధ్యతే।

త్రింశద్భావఃపరిక్షేయాశ్చింతానాంకేరశోదితాః॥ ౫౧౨

ఆరోగ్యభూజయస్త్రీవృత్తగృహరాతినష్టలాభాభ్యాః।

సంతతివాణిజ్యాయత్యధికారధనంచజీవనోపాయః॥ ౫౧౩

యానోపయమనుకార్యంమిత్రకృతదేవబంధుకార్యాణి।

గృహకర్మనుచభిద్రంమానావనమప్యనిష్టపరిహారః॥ ౫౧౪

కష్టఃపృత్తిస్సఫలంపుత్రక్షేమోధనిక్షేపః।

వృష్టిస్సుఖిక్షుమన్యణంవిత్తమృతాసాదితంహ్యమీభావాః॥ ౫౧౫

అంతఃకాతానుభావైరనుబద్ధాస్తత్రవక్తవాః।

కేరళమునికథితమిదంనకరాపిముధాభవేన్నూనం॥ ౫౧౬

ఏవంజ్ఞాత్వావక్తుర్వచసేనత్యేపిదుఃఖమధికంస్యాత్।

తస్మాచ్ఛాకునీకధనంధర్మార్థంవిప్రసాత్కుర్యాత్॥ ౫౧౭

తా ॥ తత్కాల లగ్నమునందు ద్రేక్కాణరాశిని తెలిసి వరుషగా ౧-౨-౩ ద్రేక్కాణములలో దానికిక్రమముగా ౫-౬-౧౧ రాసులేవో దానిని తెలిసి అదిమేషాదిగా ఎన్నియవరాశియగునో అలెక్కగుణకమన బుద్ధును దానితో పుచ్చుకుడై త్రింశద్భావలరాశిలోని గవ్వలతెక్కునుగుణించి ౩౦ తో భాగించగా వలచిన శేషసంఖ్యయందు చెప్పబోయెడు చింతా భావములయందు ఇన్నియవచింతయని జ్ఞప్తిచేయగలదు-చింతలవరుసలో ఓజరాశియందు క్రమముగాను యగ్నరాశియందు వ్యుత్క్రమముగాను చింతను నిణఁకాయెంపవలసినది- దానిఫల వివరణమును ఇదివరకు చెప్పిన గ్రహములప్రకారమేనిణఁకాయెంపవలసినది- ఇది కేరళమునిసత్యవాక్యము- ఇట్లుచెప్పినమాట తప్పుకనే సరివచ్చును- అయితే చెప్పేవానికిమోత్రము

దుఃఖము కలుగుచుండును- గనుక ఆదోషమునుపరిహరింపుటకై ఈశకు నముతో సంపాదించిన ధనమునంతటిని ధర్మార్థముగా బ్రాహ్మణులకు యిచ్చివేయవలసినది.

రామాయణ భారతశకునములు.

శ్లో॥ భక్తిప్రత్యయయుక్తోరామాయణమాదికావ్యమేవార్షం।

వ్యాసోక్తమపిచభారతమితిహాసంపంచమంవేదం॥ ౫౧౮

యదభిమతంతత్పూజ్యంపుస్తకమధవాగ్యతశ్చభేనమయే।

కాండేయుద్ధేకంచనలబ్ధంశ్లోకంలిఖేన్నతిమాన్॥ ౫౧౯

భీష్మాదిపంచపర్వముకుతాప్యాలబ్ధమేవయత్పద్యం।

హరిపాండవవిజయాథ్యంశుభకరమితిబోధ్యమేషసత్సంధాః॥

అపిసగితపూర్వార్థాస్తవగేతరపంచమః।

విధిలిడ్వజితఃప్రశ్నేశ్లోకోరామజయశ్శుభః॥ ౫౨౦

అచకారఃక్రియాయగ్నవర్జితస్సావ్యయస్సకః।

కృష్ణాయాపి కృష్ణానాం వాక్యైర్ధర్మమజయశ్శుభః॥ ౫౨౧

తా ॥ భక్తిశ్రద్ధలుగలవారు రామాయణ పుస్తకమునుగాని భారత పుస్తకమునుగాని శుద్ధితోఁబూజించి మంచిప్రాద్దులో యుద్ధకథాభాగ మందుతనకార్యమునుద్దేశించి కొంతగ్రంథమునుతీసి ముందరిగ్రంథములో మొదటిపత్రమునందు మొదటిశ్లోకమును పూణఁముగా ఎత్తివాసికొని అథఁవిచారము చేయవలసినది- రామాయణశ్లోకమునందు పూర్వార్థములో విసగఁములుండగూడదు- మొదటిపాదమునందు ౫ వ అక్షరము త-ధ-ద-ధ-న-ఉండగూడదు- విద్యర్థకమైన-లిజ్-లోట్-లిట్ క్రియా పదములుగాని తవ్యప్రత్యముగల పదముగాని అశ్లోకములోనే ఉండకూ డదు- అథఁముచేతగాని ప్రకరణముచేతగాని రామజయము తెలియపడ వలసినది- ఇట్లుండెనేని కార్యము అనుకూలమగును. భారత శ్లోకము నందు చకారము ఉండకూడదు- రెండు క్రియాపదము లుండగూడదు- కకారము- అవ్యయము- ఉండవలసినది- ద్రౌపది, అజుఁగుఁడు, కృష్ణుడు వ్యాసులు వీరిమాటగా నుండవలసినది- ధర్మరాజుయొక్క జయము

అప్రకరణమునందు కలిగియుండవలసినది- ఇట్లుండేనేని ఉద్దిష్టకార్యసిద్ధి
గలదు- పండితులైన వైయాకరణులనడిగి తెలిసికొనవలసినది.

తుమ్ములశకునము.

శ్లో॥ కార్యచింతనకాలేవాప్రయాణాదిషుకమను|

శ్రుతంతంతంఽఘ్నకరం ద్వితయంనైవవోషకృత్॥ ౫౨౩

తుతానంతరశింఖాణనివృత్తిర్యస్యకస్యచిత్|

తుతేప్రయాణమథవాద్రప్టుఃకార్యవిఘాతకం॥ ౫౨౪

తుతానంతరికఃఖాసః ప్రాప్తవిఘ్ననివారకః|

తుతోత్తరాయాంజృంభాయాం చిరాయుఃకులనంకృతేః॥

తుతత్రయమనిష్టంస్యాజ్జలదోషేత్వదోషకృత్|

తుతోత్తరోచ్ఛిష్టవమృతార్థారోనాభవేచ్ఛభః॥ ౫౨౬

తుతోత్తరేతుశయసేభవితారోగసూచనం|

తుతస్యానంతరోత్థానేతాంబూలేఘలభక్షణే॥ ౫౨౭

స్తన్యపానేపికుశలంకష్టంధూమివిలేఖనే|

కేశవిస్రంసనేవాపివపుఃకండూయసేతథా॥ ౫౨౮

ఉత్థానేశుభమాప్తోతికష్టదంహ్యపవేశనం|

కలహేత్వశుభంబ్రూయాదవ్యక్తోక్తౌతుసంశయః॥ ౫౨౯

రజతేయసిసంస్పృష్టేభవితాదుఃఖభాజనం|

కాంశ్యేతాప్రేథవాస్పృష్టేధనలాభంవినిర్దిశేత్॥ ౫౩౦

జలస్పర్శేమహత్సాఖ్యం తుతంకేషాంచిదుత్తమం|

స్తనంధయశ్శుతికావావేశ్యాచండాలకామసి॥ ౫౩౧

రుగ్గఃపంగురతైతేషాం తుతంకార్యస్యసిద్ధయే|

యాదూతీగభిఃశీరండావనితాకేశశోధిసి॥ ౫౩౨

అంధశ్చరజకోమూకః ఖరణస్త్రీలఘాతుకః|

హతజీవీతున్నవాయ ఇత్యేతేద్విషదాఃఖలాః॥ ౫౩౩

చతుష్పదాశ్చసర్వేపి తుతమంతోభయప్రదాః|

ఇతిగోపాలకృష్ణేనసాక్షాద్భగవతేరితం॥ ౫౩౪

తా || పనులను ఆలోచించు సమయములయందుగాని ఆరంభించు
సమయములయందుగాని ప్రయాణాది కాలములయందుగాని ఇతరులెవ
రైనను తుమ్మునది వినవచ్చేనేని ఆకార్యమునకు విఘ్నమువచ్చును- రెండు
తుమ్ములు మంచివి- తుమ్ముచీదితేచెడ్డది- తుమ్ముచు వెడలితె పనిచేటు-
తుమ్ముదగ్గితే విఘ్నపరిహారము- తుమ్ము ఆవలించితే ఆలస్యముతో పనియ
గును- మూడుతుమ్ములు మంచివిగావు- జలుబుమొదలైన రోగములతో
ఎన్నితడవులుతుమ్మినను చింతలేదు- తుమ్ము ఉపిసినయడల మంచిది-తుమ్ము
పండుకొనిన రోగము- తుమ్ములేచినను వీడియమువేసినను చనుగుడిచినను
ఆహారమును తినినను మంచిది- తుమ్ము నేలనుగీచినను తలకెదురుకొనినను
వడలుగీరినను మంచిదికాదు- తుమ్ముకూర్చుండినను జగడమాడినను మేలు
లేదు- తుమ్ముపలవరించితే కార్యసంజేహము- తుమ్మునతోడుత సేఇసుము
సోకినను వెండిసోకినను చేటుగలుగును- కంచునుగాని తామ్రమునుగాని
ముట్టుటనుచూచితే ధనలాభము- తుమ్మునీటినిముట్టితే మంచిదగును- లేత
బిడ్డలు, చాలింత, లంజ, మాలది, కుంటివాడు, రోగి, వీరితుమ్ములు
మంచివి- దాది, కడుపుగలది, బోడిముండ, తలదువ్వుకొనుచుండుముత్తై
డువ, గ్రుడ్డిది, చాకలిది, గాణిగది, కుట్రపుది, మొండిది, మూగిది, బుట్టు
ముక్కుది, ఇట్టి రెండుకాళ్లుగలవారితుమ్ములునూ నాలుగుకాళ్లుగలవఱు
పులతుమ్ములుగూడ మంచివిగావు నష్టకష్టములు వచ్చును- భగవన్నామ
స్మరణము విప్రసంతోషణమును శాంతియనబడును- ఇట్లు శ్రీకృష్ణస్వామి
యానతిచ్చినారు.

ధృవారుంధతీచర్మన శకునము.

శ్లో॥ నివాసూర్యముపస్తాయ రాత్రౌధృవమరుంధతీం|

నిత్యంపశ్యేత్సర్వత్కాంతా సచిరంజీవతిధృవం॥ ౫౩౫

సమలేగగనేసత్సు నక్షత్రేషుకదాచన|

నిత్యదశీత్యద్వష్టాత్ వపమృత్యుప్రపీడితః॥ ౫౩౬

పునర్ద్విత్రిదినామార్ధ్యం పశ్యేచ్ఛేతుశలిభవేత్|

ధృవశ్చారుంధతీయస్య దృగ్గోచరతాంసశేవీ॥ ౫౩౭

అధఃపండలపర్యంతం షణ్మాసేతన్మృతీధ్యువా।

పితృదినేత్రదోషేణదిదృష్టాభావతోభవా॥ ౫౩౮

అదశకనంనదోషాయ శకునంనారదోదితం।

జితేంద్రియాణామేతద్ధి ముఖ్యంమరణదశకే॥ ౫౩౯

తా॥ ధృవనక్షత్రమునుగాని అరుంధతీనక్షత్రమునుగానిరాత్రిచూడవలసినది- పగటిలో సూర్యోపస్థానము చేయవలసినది- ఇది నిత్యవ్రతముగాగలవారు దీక్షాయుక్తులై బ్రదుకుచుండెదరు- ఇట్లునిత్యమూ అగుబడుచుండి ౧- ౨ దినములుమాత్రము లక్ష్యబెట్టిచూచినను అగుబడుకుండి పిమ్మట అగుబడుచువచ్చేనేని ఆనెలలోవానికి అపమృత్యువులుగలిగి పరిహారమగుచుండును- అరమండలమువరకు బొత్తిగా కనిపించకపోతే వానికి ఆరు నెలలకు మరణము నిశ్చయము- కంటిరోగముగలవారికిగాని పితృద్యుపాధిగలవారికిగాని ఈవ్రతములేనివారికిగాని లక్ష్యబెట్టిచూడనివారికిగాని అగుబడనియడల దోషములేదు- జితేంద్రియులైన యోగులు తమ మరణకాలమును తెలిసికొనుటకు దీనిని శకునముగానమ్మియున్నారు- ఇట్లునారదులచేత చెప్పబడియున్నది.

వైద్యశకునములు.

శ్లో॥ ఖల్వస్థితోమదకాశ్చాగేహేష్వామయసూచకః॥ ౫౪౦

దూతస్యాగచ్ఛతోవైద్యస్యాశుభంరోగిణశ్శుభం।

దూతపుష్టైపునదూతోయద్యాయాతిమృతిభవేత్॥

రోగీకరతలాభ్యాంఘ శిరోలిఖితివాయది।

ముహుఃఫాలంమృశతివా వికారానపిపశ్యతి॥ ౫౪౧

తగ్దేహానికపేష్వాతు పాదేనోల్లిఖ్యధూవుటం।

యదివారుదతిక్షిప్రం రోగిణఃప్రవదేన్ప్రతి॥ ౫౪౨

వైద్యచికిత్సాంకుర్వాణే యద్యన్యోవైద్యకస్తథా।

దోషధంక్రియమాణంచ యదిధూమాప్రకీర్యతే॥ ౫౪౩

అత్యగ్నీయతేవాపి దహ్యతేరోగిణాశుభం।

ధైర్యభంగేత్వనారోగ్యం వైద్యస్యాపిచరోగిణః॥ ౫౪౪

రోగశ్చగభిణీభర్తురీక్షాజాడ్యంమహాభయం।

పునరంకురితందుష్టం గతమాహుర్తస్సీషిణః॥ ౫౪౬

కరంననిక్షిపేత్సాచే రోగీశిరసివాసదా।

అయంమరిష్యతీత్యేషాలోకోక్తిర్నముధాభవేత్॥ ౫౪౭

మహారోగస్సముత్పన్నోనరుడిత్యుపశామ్యతి।

యదిశాంతఃప్రకురుతే చిరేణాంతగతతోశుభం॥ ౫౪౮

రోగిణస్సుదతీసూనుర్నావలక్షణభాగ్యవేత్।

తచ్ఛాంతిరౌషణైదానై జకపహామ సురార్చనైః॥

జన్మాంతరాశుశమనం తద్విఘ్నమరణంధృవం।

ఇదంనాసత్యకథితం నాసత్యంసత్యమేవహి॥ ౫౪౯

తా॥ ఖల్వమునందు నూరేగుండు పెట్టబడియుండినయింటిలోరోగి

గతిడు- వైద్యుని పిలువబోయెడువానికి అపశకునమైనను చికిత్స చేయవచ్చెడువైద్యునికి శుభశకునమైనను రోగికి ఆరోగ్యముకలుగదు- వైద్యునికి వెంటవెంటనే పిలుపుగలిగెనేని రోగముకుదురదు- వైద్యుడు వచ్చిన పిమ్మట ఆసనము వేయరాదు- రోగి రెండుచేతులతో తలగోకికొనినను, పలుమారులు నాసటిని తుడుచుకొనినను, వానికి వికారములగుబడినను, చెడ్డకలలు వచ్చినను ఆరోగ్యము కలుగదు- రోగిష్ఠుని ఇంటివద్ద కుక్కలు కాలితో నేలగోకుతు వీడిచెనేని రోగికి మరణముతప్పదు- ఒకవైద్యుడు చికిత్సచేయుచుండగా ప్రతివైద్యుడు చికిత్సకుబూసిన రోగముకుదురదు- చేయబడుచుండెడుమందు చల్లిపోయినను ఇమిరిపోయినను మాడిపోయినను రోగికి అధైర్యముతోచినను వైద్యుడురాక మానుకొనినను రోగముకుదురదు- గభిణీపతికి రోగమురారాదు- వచ్చినను దీక్షాజాడ్యముకారాదు- ఐనను గుణమైనవెనుక మరల అంకురింపరాదు- అట్టిరోగమువానికి అపత్కరము- రోగి కాలుమీదగాని తలమీదగాని చేతులనుపెట్టుకొనియుండుట అనిష్టసూచనము- ఈరోగి చచ్చిపోవునని లోకులువాడసాగితే వాడుబ్రతుకడు- ప్రబలరోగము త్వరలోగుణమగుట ఆరోగ్యముకాదు- రోగిష్ఠునిభార్యగాని పుత్రుడుగాని వారింటిలో అవలక్షణములను

చేయరాదు- అదిమర్మణసూచకము- ఇట్టిదోషములకు పరిహారముగా రోగ ప్రాపకాదృష్టమైన జన్మాంతర పాపమును దివ్యాషధములతోను దాన జపాది పుణ్యకర్మములతోను విధిప్రకారముగా పరిహరించుటే శాంతి యనబడును- అర్పించిన శాంతికర్మమునకు భంగముగలిగితే ఆరోగ బ్రదుకచాలదు- ఇట్లు అశ్వినీ దేవతలు చెప్పియుండునది యథార్థము.

ఉ ప శ్రు తి శ కు న ము.

శ్లో॥ ఆదాగ జేశమా రాధ్య విజ్ఞాప్య స్వేప్సితం నరః।

కలశంజలపూర్ణంచ గృహీత్వా సఫలాత్మతం॥ ౫౫౧

రాత్రౌ ప్రథమయామాంతే నిష్క్రమ్య స్వగృహం చుచిః।

పరగేహం సమాసాద్య మంత్రముచ్చార్య భక్తితః॥ ౫౫౨

అక్షతాః ప్రవికిర్యాథ గృహస్యోపర్యతం ద్రితః।

గృహస్థజనవాక్యాని శృణ్వన్నాసీత సన్నిధౌ॥ ౫౫౩

తదర్థం సంగతిభూయాద్భవిష్యత్కార్యదశిః॥

ఉపశ్రుతే మహాలక్ష్మి చండాలగృహవాసిని॥ ౫౫౪

యన్మయాచింతితం కార్యం సత్యం వదను గేశ్వరి।

భవత్యావిదితం సర్వం శక్రకార్యే విశేషతః॥ ౫౫౫

ఏష పౌరాణికో మంత్రో మతంగమునికీర్తితః।

చండాలగేహమాదిత్యే సోమేత్వంబష్టమందిరం॥ ౫౫౬

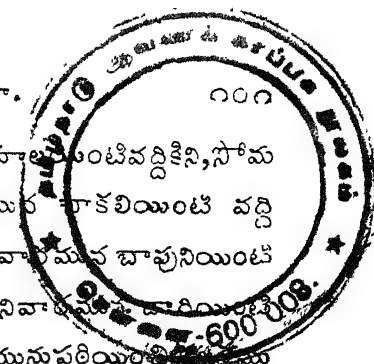
భామేరజకవేత్తాథ బుధేవై శ్య గృహంతథా।

బ్రాహ్మణస్యోదవసితం గురువారేగ్నిహోత్రణి॥ ౫౫౭

శుక్లేనారాంగనా గేహం శనౌదూతీగృహం ప్రజేత్।

రహస్యమేతత్కథితం కలౌప్రత్యక్షదర్శనం॥ ౫౫౮

తా॥ ఉపశ్రుతిశకునము అనగా పోచినరుజల్లుట- ఎట్లనగా భవిష్యత్కార్య నిణాయమును తెలియబూనినవాడు పగలు ఉపవాసముతో నుండి శుచిభూతుడై మొదట గణపతిఋజసేసి తనకార్యమును విన్నవించి ప్రార్థించి శుద్ధకలశమునందు నీరునించి గంధాత్మత ఫలములతో నలంకరించి దధాక్షతలతోగూడా చేతబుచ్చుకొని రాత్రి ప్రథమయా

మాంతమున ఇంటినుండి వెడలి భానువారమున మూలముంటివద్దకిని, సోమ వారమున మంగలియింటివద్దకిని, మంగళవారమున చాకలియింటి వద్దకిని, బుధవారమున కోమటియింటివద్దకిని, గురువారమున బాపునియింటి వద్దకిని, శుక్రవారమున లంజయింటిపంచకును, శనివారమున దానియింటి వద్దకును చేరి యింటిమీద అక్షతలనుచల్లి మంత్రమును పఠియింపవలెను లోనినీళ్లను యింటిమీద ప్రోక్షించి బయటికివినవచ్చెడు యింటిలోనివారి మాటలను వినుచుండేనేని వీనికార్యమునకు ఫలనిణాయమగునట్లు ఆమాటలే అథమును సూచింపుచుండును- భవిష్యత్కార్యము అట్లాగే నడుచును- ఇట్లు మతంగముని చెప్పినాడని పరీక్షించుట పల్లెటూరుల ముసలి వారిలో నిప్పటికిని గలదు.

ఛాయాపురుషదశనశకునము.

శ్లో॥ దివాదశఘటికాలే స్వచ్ఛాయాం సుముహూతః కే।

లింగాకృతిః ప్రపశ్యేత ముద్రాభిర్వివిధాకృతిం॥ ౫౫౯

గురూక్తలక్ష్మ్యమాగేణ కుటీవత్తుశ్చిరస్సుచ।

చిత్రాక్షిస్పందరహితో భావనాభ్యాసవాన్యది॥ ౫౬౦

విహాయలక్ష్మ్యంగగనే దత్తవత్సుః ప్రపశ్యతి।

ఛాయాప్రతికృతిం స్వస్య యథావత్పురుషాకృతిం॥ ౫౬౧

షణ్ణాసాభ్యాసశీలస్య దృష్టిః స్థిరతరాభవేత్।

వత్సరాభ్యాసజయివోద్యశ్యతేభీషితస్థలే॥ ౫౬౨

వత్సరత్రితయాభ్యాసే యదేచ్ఛతి తదేక్ష్యతే।

ద్వాదశాబ్రాభ్యాససిద్ధౌ సర్వదేశేషు సర్వదా॥ ౫౬౩

జాగ్రత్కాలేదృశ్యతేసౌ ఛాయాపురుషశశ్వరః।

షట్త్రింశద్వత్సరాభ్యాసే తమస్య పిచపశ్యతి॥ ౫౬౪

దివ్యదృష్టియుతో భూయాత్ త్రికాలజ్ఞో భమానవః।

తదంతరేత్విమాన్యాహుర్లక్షణాని మహావయః॥ ౫౬౫

ప్రాతశ్చిత్రితః కృష్ణవణో మధ్యాహ్నాపి త్రలోరుణః।

వాతభాగ్ధవశస్నాయం నానావర్ణాంతరేభవేత్॥ ౫౬౬

యావన్ముహూతః పర్యంతం సర్వాంశ్చిరధారణం |
 తావన్మైత్రోదరశ్వాస శీతోష్ణసమభుగ్భవేత్ || ౫౬౮
 నిత్యదృష్టేషులక్ష్మ్యేషుకదాచిద్భేదదశఃసం |
 వణఃవ్యత్యస్తతావాపినిజాకారవికారతా || ౫౬౯
 దృశ్యతేయదితత్కృష్టం భయంవిజ్ఞాయతేచిరాత్ |
 నీలరూపేమృతేర్వార్తారక్తంకలహసూచనం || ౫౭౦
 రక్తనీలేమహావ్యాధిధావశేకుశలంసుఖం |
 సహరిద్రేచధవశే శుభకార్యస్యసూచనం || ౫౭౧
 శుక్లరక్తేజయావాస్తీరత్తపీతేతుధమశ్యత్ |
 హరితేపీతసంమిశ్రే ప్రయాణంభవతిధృవం || ౫౭౨
 శుక్లపీతైవశోర్లాభోబహుయోగేనవాగతిః |
 రక్తశుక్లహరిద్రాణాంయోగేసంతానసంభవః || ౫౭౩
 పీతరక్తాసితానాంచ మిశ్రణేనివజంతుభిః |
 శుక్లకృష్ణారుణానాంచ పీతసంమిశ్రణేనతి || ౫౭౪
 రక్తవణావృతత్వేన రాజశిక్షావశోభవేత్ |
 రక్తావరణమధ్యేతు కృష్ణవణఃసముద్భవే || ౫౭౫
 పీతరశ్మిసముత్క్రేణే భయంచోరకృతంభవేత్ |
 శుక్లావరణమధ్యేతు హరితేబంధుదర్శనం || ౫౭౬
 రక్తరశ్మ్యుదయేతత్ర లభతేమిత్రమాశ్రయం |
 వణైఃచపలతాంయూతై వర్ణాంతరసముద్భవే || ౫౭౭
 స్థానచ్యుతిస్త్రిమాసాంత మేకవణైఃభువంలభేత్ |
 శుక్రైఃపంచదశాహస్సుధవశేఢనమాపున్నయాత్ || ౫౭౮
 అదర్శనేన్యశీరసో భాస్కరాబ్ధాంతమేదినే |
 జన్మవారతృతీయేతు నిశ్చితంమరణంభవేత్ || ౫౭౯
 కంఠస్యాదర్శనేధాజ్ఞే నిర్మాణంస్వస్యనిడిశేత్ |
 అదృష్టేదక్షిణేబాహు త్రిమాసేసోదరాహతిః || ౫౮౦
 వామేతుసప్తమాసాంత ర్భంధోఃకస్యచిదాహతిః |

శుక్షేరదశశతేపుత్రమరణంవత్సనస్త్యభ || ౫౮౦
 వామభాగేతుకాంతాయా అదృష్టేమాసతోమృతిః |
 నైతాదృష్టేకార్యభంగోహస్తాదృష్టేధనక్షయః || ౫౮౧
 అధికారచ్యుతిమేధా దర్శనేమానభంజనం |
 దర్శనేత్వథదంష్ట్రాయా శ్శత్రుతోభయమాపున్నయాత్ ||
 పైశాచికభయంశ్శత్రుణ్యాయుధైత్వంభంభంతా |
 హసనేపశుహానిశ్చరోదనేవృష్ట్యసంభవః || ౫౮౩
 కేశాసంయమనేలోకక్షయోవక్త్రస్యవిస్తృతౌ |
 దుభిక్షంపుష్టదృష్టేతు రాజతోభయమాపున్నయాత్ ||
 పాదాదృష్టేభృత్యమృత్యుహాసేదీపవదుజ్వలై |
 నిక్షేపలాభమిత్యాది ఫలమూహ్యాంమనీషిభిః || ౫౮౪
 పర్వసంక్రమపాతేషు రోహిణ్యాంశ్రవణేతథా |
 పితగ్నిభరణేదస్రపుష్కమిత్రాసురేషుచ || ౫౮౫
 అర్కారగురుశుక్రేషు జన్మక్షయోదివసేషుచ |
 ద్రష్టవ్యంనియమేనైవ ఫలాఫలవినిశ్చయే || ౫౮౬
 సంభావ్యంగురువాక్యేనగౌరైస్సాగ్రంజేశివోదితం |
 విస్తృతంతత్రవిజ్ఞేయం సంగ్రహేణాత్రశీతతం || ౫౮౭

తా || పగలు ౧౦ గడియలప్రాద్దుల తననీడ తనశరీర పరిమాణ
 మునకు సమముగా కానవచ్చునపుడు మంచిసమయములో సూర్యునికివెనుకు
 దిరిగి శరీరమును సమముగానిలిపి లింగాకారమైన తనతలకు తనచేతులను
 పాణిపీతమువలె కనుపించునట్లు చేసికొని అభవా రట్టలనుదాచి అష్టవిధ
 ముద్రలతో తనగురుడు చూపిన లక్ష్యముసంధాన క్రమముగా తననీడ
 యొక్క కడుపు, ఎడ, తల, ఇట్టి లక్ష్యములయందు తనదృష్టినినిలిపి ఏకా
 గ్రచిత్తముతో చలనములేక రెప్పవేయకనే ఒకగడియవరకూ చూచు
 చుండి అట్లే తటుకున సమముగా తలయెత్తి ఆకాశమునుచూచేనేని తన
 నీడవంటి ఛాయాపురుషుండు ఆకాశమునందు అగుబడును- అట్టిఅభ్యాస
 మును ౬ నెలలు తప్పక చేసినవానికి దృష్టిస్థిరపడును- సంవత్సరమునకు

కోరినచోట దర్శనమగును- మూడేండ్లకు తలచిన ప్రోద్దులో దశకన
మగును- ౧౨ సంవత్సరములకు జాగ్రదవస్థలో సర్వదా ఎదుటనిలుచును-
దానికి వెలుతురు అక్కరలేదు- ౩౬ సంవత్సరముల అభ్యాసముతో చీకటి
యందుగూడ దర్శనమగును- అంతతో దివ్యదృష్టియును, త్రికాలజ్ఞానం
బును సిద్ధించును- అదివరకు మధ్యకాలములో అగుబడియెడు గుర్తు లేవ
నగా- ప్రోద్దున-చలవ, నలుపు; మధ్యాహ్నమున-ఉష్ణము, యెరుపు;
సాయంకాలమున-వాయువు, తెలుపు; వాటి మధ్యకాలములలో మిశ్ర
వర్ణములు, మిశ్రగుణములు. అగుబడును- అభ్యాసము దృఢబడిన వెనుక
సర్వాంగములును ౧ ముహూర్తమైనా స్థిరముగా నిలిచి కానవచ్చేవరకు
కంటికిని, పొట్టుకును, శ్వాసకును, శీతోష్ణములు సమముగా నుండునట్లు
ఆహారాదులను శ్రమపరచి దేహమును పోషించుకొనవలసినది, మరియును
ఎండలోని శ్రమమును సహింపవలసినది- దీనిఫలముల నిదశకన మేషనగా
లక్షించిచూచినపుడు అంగములన్నియును పూర్ణముగా కానవచ్చువానికి
ఒకానొకపుడు కనుపించకపోతే అది అనిష్టసూచక మగును- మరియు,
వన్నెలు, కాలమునకును, రూపమునకును తగినట్లేవుండవలసినది- వికార
దర్శనముగాని ఘోరదర్శనముగానికలిగినపుడు భయకష్టములు సూచించ
బడును- నీలరూపమైన మరణవారతవచ్చును- ఎరుపైన కలహసూచనము-
ఎరుపు నలుపు మిశ్రమైతే రోగసూచనము- తెలుపులో సౌఖ్యము క్షేమ
మునుగలదు- తెలుపు పసపును కలిసితే శుభకార్య సూచనము- ఎరుపు
తెలుపు కూడితే గెలుచును- ఎరుపు పచ్చచేరితే ధమకార్య ఘటన
మగును- పచ్చపసుపులు చేరేనేని ప్రయాణముగలుగును- తెలుపు పచ్చలు
చేరితే పశులాభము- తెలుపు యెరుపు పసపు మిశ్రమతో సంతాన
మగును- నలుపు పసరు ఎరుపులతో విషజంతుభయము- తెలుపు నలుపు
ఎరుపు పచ్చ మిశ్రమై నలుపు దానికి చుట్టుబారియుండేనేని రాజశిక్షగలు
గును- ఎరుపుచుట్టులో నలుపు అగుబడి పచ్చటికిరణములు వెడలితే చోర
భయము- తెలుపుచుట్టులో పసుపు అగుబడితే చుట్టములు వత్తురు- దానిలో
ఎఱ్ఱటికిరణములు తోచితే మిత్రులును ఆశ్రయమును దొరుకును- వన్నె

చలించుచు మారితే స్థానభంగము- మూడు సంక్రమణములవరకు ఒకే
వన్నె ఏకరూపముగా గనుబడేనేని ఘోలాభము- ౧౫ శుక్రవారముల
యందు తెలుపువన్నె లేకనిపించితే ధనలాభము- తనతలకనుపించకపోతే
దానికి ౩౬౫ వ దినమందు వాని జన్మవారమునకు మూడవవారము చేరు
నదిగా నుండినయడల మరణము నిశ్చయింపబడును- మెడకనుపించకపోతే
౬ నెలలకు మరణము- కుడిచేయ్యి కానకపోతే నాలుగు నెలలకు సోదర
మరణము- ఎడమచే కానకపోతే ౭ నెలలకు బంధువులలో నెవరిమరణ
మైనను తెలియవచ్చును- కడుపుకనుపించకపోతే పుత్రమరణము- ఎడకను
పించకపోతే తనవద్ద అష్టతీసుకొన్నవాడు చచ్చును- ఎడమపక్క అంత
యును అర్థదేహమే కనుపించకపోతే ౧ నెలలో భార్యకు మరణము-
కన్నులకనుపించనియడల కార్యభంగము- చేతులగుబడకుంటే ధనహాని-
మరియు సభికారభంగము- శిశ్నముగుబడకుంటే మానహాని- కోరపండ్లగు
బడితే శత్రుభయము- గడ్డమీనములనుచూచితే పిశాచభయము- చేతిలో
నాయుధమును చూచితే అంగభంగము- నవ్వుటనుచూచితే పశుహాని-
ఏడ్చుటనుచూచితే వానవచ్చును- తలవెండ్రుకలను కెదురుకొనియుండుట
కానవచ్చేనేని జనతయము- నోరు తెరుచుకొనియుంటే కరువువచ్చును-
వీపుచూపితే రాజకభయము- కాలుకనుపించకుండేనేని భృత్యమరణము-
అరచేయ్యిదీపమువలె వెలిగితేని జేపలాభము- ఇత్యాదిఫలములను ప్రాయ
కముగా ౧ సంవత్సరమునందు ౧౨ అమావాస్యలు, ౧౨ పౌర్ణమా
స్యలు, ౧౨ సంక్రమణములు, ౨౭ వ్యతీపాతములు, ౨౫ వైధృతులు,
౨౪ మహాపాతలు, రెండుగ్రహణములు, రోహిణి, శ్రవణము, కృత్తికా,
మఖా, భరణి, అశ్విని, పుష్యమి, మూలం, అనూరాధ, భానువారము,
మంగళవారము, గురువారము, శుక్రవారము, ఈ కాలములయందును తన
జన్మవారము, నక్షత్రము, దినము, వీటియందును నియతముగా ఛాయా
పురుషదర్శనమునుచేసి ఆయాసంవత్సరములోని ఫలములను తెలిసికొన
వచ్చును- దీనివలన ఇంకను పెక్కుఫలములుగలవు- వాటి వివరణమం
తయు స్కందపురాణమునందు పార్వతీదేవికి పరమేశ్వరునిచేత చెప్ప

బడినట్లుగ్రంథముగలదు- వానిగుట్టు గురూపదేశము చేతతెలియబడవలసి నది- యోగులబహిర్లక్ష్యముసంధానములలోనిదియునొకటిగానుండును.

వాణిజ్యవ్యాపారశకునము.

శ్లో॥ వణిజాంశకునేధాన్యం త్రిభక్తంపుథగంకితం।

ఏకరాశానిత్యవారం నక్షత్రంతుద్విత్తియకే॥ ౫౮౯

తృతీయేతత్కాలలగ్నం యోజ్యనామాంకతాడితం।

అష్టోత్తరశతేనాస్తమృతపాదాక్షరైస్త్రిభిః॥ ౫౯౦

నామాంకితోభవేత్క్రైతాతద్విక్రతాధనంభేత్।

రాశించాధికసంఖ్యాకంసమంచేత్క్రైతుమహాతి॥ ౫౯౧

విషమంచేద్విక్రయార్హం న్యూనంరాశాసమాంకితే।

లాభోనవిషమేత్వస్తిమధ్యరాశిసమాంకకే॥ ౫౯౨

కాలాంతగేతువిక్రయం విషమేనద్యవహే।

క్రయవిక్రయవాణిజ్యం ద్రవ్యాణామేవమీరయేత్॥ ౫౯౩

తా॥ వర్తకుడు వాణిజ్యముచేయునపుడు తాను సరుకులను కొన వచ్చునా? అమ్మవచ్చునా? ఎపుడుకొనవలె? ఎపుడమ్మవలె? ఎవడుగిరాకి వచ్చును? ఎవనివద్దలాభముదొరుకును? ఇట్లుప్రశ్నచేసెనేని వానిచేతపిడి కెడుధాన్యమును తెప్పించిపెట్టుకొని వానిచేతనే ౩ రాసులుగా భాగింప చేసి ౩ కుప్పలనూ వేరువేరుగా తీసికొని వాటివాటిలోని గింజలను ఎంచి మొదటి రాసిలోనిన్ని, ౨వ రాశిలోనిన్ని, ౩వ రాశిలోనిన్ని అని లెక్కబెట్టుకొని వాటికి వరుసగా నిత్యవారసంఖ్య, నిత్యనక్షత్రసంఖ్య తత్కాలలగ్నసంఖ్యలను జొతగూర్చి కాదినవ, టాదినవ, పాదిపంచ, యాద్యష్టే, అనుఅక్షరసంకేతముచేతకలిగిన ఆవర్తకునిపేరులోని అక్షరాంశముల సమష్టిసంఖ్యచేత మూడురాసులనూ వేరువేరుగా గుణించి ౧౦౮ తో భాగించగా నిలచిన ౩ శేషములున్నూ, అశ్విన్యాది నక్షత్రముల ౧౦౮ పాదములకుగల చూచేచోలా ఇత్యాది అవకహడ చక్రప్రకారము ౩ అక్షరములు ఏర్పడును- అవికలిగినపేరువాడు ఆవర్తకుని సరకును కొనుటకు గిరాకిగావచ్చి లాభమునిచ్చిపోవును- అట్టివానివద్ద

కొన్నసరుకుగూడ లాభకరమగును- మరియునామూడురాసులలో నెక్కువ లెక్కగల రాశిలోనిగింజలలెక్క సరియైతే సరుకునుకొనవచ్చును- బేసియైతే అమ్మవచ్చును- తక్కువరాశిలోనిగింజలలెక్క బేసియైతే లాభము వచ్చును- సరియైతే సప్తమువచ్చును- మధ్యరాశిలోని ధాన్యసంఖ్య సరియైతే తడిసిపెట్టవలసినది- అపుడు అమ్మకూడదు- బేసియైతే త్వరలో నమ్మివేయవలయును- ఈతీతిగ చూచిచెప్పవలసినది.

ముష్టిప్రశ్నశకునము.

శ్లో॥ అంగారూఢేదిగారూఢేలగ్నైశ్చంద్రభాగసంఖ్యయా।

వచనాంకంచసంయోజ్య మర్కభక్తాస్తతాడితః॥ ౫౯౪

శేషస్తుముష్టిసంజ్ఞాస్యాత్ ఫలంతేనసమీరయేత్।

ముష్టేతుసప్తతస్త్వాయాం శుక్లోసిలశ్చపీతకః॥ ౫౯౫

రక్తశ్చహరితశ్చైవ కపిశశ్చిత్రితఃక్రమాత్।

వేదతస్త్వేత్వణుమహద్ద్విధంహస్వంతదాకృతిః॥ ౫౯౬

అథవావర్తులంత్యస్రంతుంహస్వమితక్రమాత్।

త్రిభాగశేషాధాతుశ్చ మూలంజీవఇతిక్రమాత్॥ ౫౯౭

శేషాభావేరిక్తముష్టిరేతద్గణసమీరతం।

తత్కాలలగ్నభేదాద్వా రేవాదక్షిణైకరే॥ ౫౯౮

చాప్యేవామకనేద్రవ్యమస్థినాస్తీతిచింత్యతే।

ఇత్యేతన్నారదప్రోక్తం భృగుప్రోక్తంతథోవ్యతే॥ ౫౯౯

ముష్ట్యారూఢభమాదాయ కాలలగ్నమథాపివా।

రాశీశయోగ్యతాంజ్ఞాత్వాముష్టిస్థంరాశిలోవదేత్॥ ౬౦౦

అరుణోహరితఃకృష్ణః కించిద్ధరితశుక్లకః।

ధూమ్రమేఘనిభఃకృష్ణ పీతఃపీతయుతాజానః॥ ౬౦౧

రక్తస్సువణసదృశః కించిద్రక్తయుతాసితః।

అసితశుక్లపీతశ్చ వణామేషాదిభక్రమాత్॥ ౬౦౨

వర్తులంచతురశ్రంచ త్రికోణంచాణసన్నిభం।

సదీఘచతురశ్రంచ పంచకోణాధాచంద్రకాః॥ ౬౦౩

శూర్పకారోద్వజాకారస్సంమిశ్రోగంధిరేవచ|

భగ్నోరేందుకుజ్జేజ్యశుక్రమందతమోద్వజాః|| ౬౦౪

గుళికోధూమకెతుశ్చక్షణికోరాహురీరితాః|

ఏవమాదివిధేజ్జేయంమష్టిస్థద్రవ్యలక్షణం|| ౬౦౫

తచ్చమాంగళికంశస్త్రమస్పృశ్యందుష్టమచ్యతే|

తదేవతస్యశకునం హస్తచింతాఫలోదయే|| ౬౦౬

తా|| శకునమడుగవచ్చినవాడు వినోదించునట్లు చమత్కారముగా నీరెండుచేతులలో నేయెరనొకచేతియందొత్తమైననొకద్రవ్యమును మూసి బెట్టుకొని అట్లు మూసిన రెండుపిడికిళ్లను ముందరికి దాచి నాయేచేతిలో నేమియున్నదని యడుగుమనిచెప్పి అతడు జ్యోతిష్కునికి తెలియనట్లు ఆలాగే చేసినపుడు జ్యోతిష్కుడు చెప్పవలసిన దెట్లైన— దూతయొక్క దిగారూఢమనగా దిక్కులోగల రాశిసంఖ్యనూ, అంగారూఢ రాశిసంఖ్యనూ, తత్కాలలగ్నరాశిసంఖ్యనూ, చంద్రరాశిసంఖ్యనూ, వాడుఅడిగినఅక్షరములసంఖ్యనూచేర్చి మొత్తముజేసెపండ్రెండుతోభాగించివచ్చిన లబ్ధశేషములలో లబ్ధముతోశేషమును గుణించితే అదే ముష్టియనబడును- దానినుండి ఫలనిర్ణయముకావలసినది- ముష్టిసంఖ్యను ౭ తో భాగించిన శేషము ముష్టిలోనుండు పదార్థమునకువర్ణమగుచున్నది- ౧ తెలుపు, ౨ నలుపు, ౩ పసురు, ౪ ఎరుపు, ౫ పసుపు, ౬ కపిలము, ౭ చిత్రవర్ణము- మరియు ముష్టిసంఖ్యను నాల్గింట భాగించగా వచ్చినశేషమే ముష్టిస్థద్రవ్యమయొక్క ఆకారపరిమాణమగును- ౧ సన్నటిది- ౨ గొప్పది- ౩ నిపుడు- ౪ మోటు- ఇది యొకపక్షము- అథవా పక్షాంతరమున ౧ గుండ్రము, ౨ త్రికోణము, ౩ పొడుగు, ౪ పొట్టి, మరియు ముష్టిసంఖ్యను ౩ యింటి పాల్గొనిన శేషమే ముష్టిస్థద్రవ్యజాతి నిర్ణాయకము- ౧ ధాతుద్రవ్యము- అనగా బంగారు, వెండి, మొదలైన లోహములు- మణులు, రాళ్లు, పూసలు మొదలైనవి- ౨ జీవము అనగా ప్రాణముగల జంతు సంబంధమైనది- చీమ, ఈగ, పురుగు, మొదలైన బ్రదికినజంతువులు- మరియు కొమ్ము, ఎముక, గోరు, తోలు, పల్లు, వెంట్రుక, ఇత్యాది

శరీర సంబంధముగల వస్తువులతో ఐనపదార్థము- ౨ మూలము- అనగా వక్క, ఆకు, నార, తొటిమె, కత్తు, చిప్ప, వేరు, బుంజు, బొంక, వలుకు, వుడి, కాయ, పండు, కాగితము, మొదలైన చెట్టుసంబంధముగల వస్తువులు అని నిర్ణయింపవలసినది- ముందు చెప్పినవర్ణము ఆకృతి ధాతు మూలజీవభేదములు వీటితో పిడికిటిలోని వస్తువు ఇటువంటిదిగానుండ వచ్చునని ఊహించుటకు సాధారణముగా చాలును- ఇంకను వాటి గుణ క్రియాదులను విశేషముగా విమర్శించుటకు అదియొక గొప్పకౌశ్ర్యమే గలదు, ఈక్రమము గాఢాచార్యులచేత చెప్పబడినది లబ్ధశేషముశూన్యమైతే పిడికిటిలో ఏవస్తువునులేదని అభావమునే నిర్ణయింపవలసినది.

తత్కాలలగ్నము గభా రాశిగాని ద్వార రాశిగాని అయితే కుడి చేతిలోనున్నది- బాహ్యరాశియైతే ఎడమచేతిలోనున్నది- రాశిసంధియైతే చేతిలో పెట్టుకొనియుండి విడిచిపెట్టి ఇప్పుడు త్తపిడికిడిమూయబడియున్నది- ఈక్రమము నారదోక్తము.

చౌకము మీదబెట్టిన ముష్టియొక్క ఆరూఢరాశినిగాని తత్కాలలగ్నమునుగాని బలాధికమైనదానిని ఏర్పరచుకొని ఆరాశికిని ఆరాశ్యధిపతికిని తగినగుణములుగలవస్తువు ముష్టిలోగలదని చెప్పవచ్చును- మేషము ఎరుపు, వృషభము పసురు, మిథునము నలుపు, కర్కటకము కొంచము పసపు కలసినతెలుపు, సింహము పొగవంటిధూమ్రవర్ణము, కన్యనలుపు చేరినపసురు, తుల కొంచము పసురుకలసినతెలుపు, వృశ్చికము ఎరుపు, ధనుస్సు పసుపు, మకరము కొంచము ఎరుపుగలనలుపు, కుంభమునలుపు, మీనము కొంచము తెలుపుగల పసుపు, ఇవి రాశివర్ణములు- మరియు రాశ్యధిపతులైన గ్రహముల ఆకారములేవనగా సూర్యుడు గుండ్రము, చంద్రుడు చౌకము, క్షుణ్ణుడు త్రికోణము, బుధుడు నిడ పుకట్టవంటిది, గురు నిడుపైన చౌకము, శుక్రుడు ఐదారుమూలలుగలది, శని అధఃచంద్రుని వలె వంకర, రాహు చేటవలె ముక్కబోయినచప్పటము, కేతు ధ్వజాకారము, గుళికుడు చిక్కుబడినది, ధూమకేతువు ముడిబడిగంటుకట్టినది- క్షణికరాహువు విరిగినతునక, ఇది శుక్రాచార్యమతము.

ఇట్లు చేతిలోనుండు పదార్థమును తెలియజెప్పి చేతిని తెరవమని చూడగా చెప్పినట్లు నిదశఁనమగును- ఇట్టిపరీక్షలు చూపుట జ్యోత్యుని చమత్కారమైన విద్యాసామర్థ్యమేగాని ఇదిశకునముగాదు- ఇంకయేది యనగా అట్లు పిడికిటిలోనుండిన వస్తువు మంగళద్రవ్యమైతే తెచ్చినవాని కార్యము శుభముగా నెరవేరును. అది అమంగళద్రవ్యమైయుంటే కార్యముగూడ అమంగళమగును- అద్రవ్యముయొక్క గుణక్రియాదుల యోగ్యతానుసారముగా వానికార్యము పరిణమించును- తద్రీతిపదియనగా,— రిక్తముష్టియైతే కార్యమేలేదు- అథవా ఫలాభావము- విరిగినతునక యుంటే కార్యభంగమగును- చిక్కుబడిన వస్తువైతే వివాదము తెగదు గంటుపడినవస్తువైతే అసాధ్యము. వెంట్రుకైతే అల్పమైననీచకార్యము- స్వణరత్నాదికమైతే ప్రత్యాజకమైనమహాత్కార్యము- పుష్పగంధాదులైతే జనరంజకమైన కార్యము- ఈలాగున ఊహింపవలసినది మిగుల గలదు. లక్షోపలక్ష విషయములను ఎంతసంగ్రహించి చెప్పినను గ్రంథ గౌరవ మగుటవలన మహాభూతి దిక్పాత్రముగా జూడఁజూపి నాటిలో తనంతట తోచునట్టి బుద్ధిప్రకాశమును జెందుటకు మంత్రప్రపాది నియమములనుచెప్పి శకునజ్ఞానమునకు దైవబలమును సహాయపరచియున్నారూ- అట్టిదైవబలము లేనివాడు ప్రభుసభాసన్నిధిలో గెలిచి రాచాలడు.

దిగ్భానప్రశ్నశకునము.

శ్లో॥ ప్రాచీంమీనత్రికో నేతు ప్రష్టాగచ్ఛత్యసంశయః।

కన్యామకరయుక్తేషు యాత్యవాచీనసంశయః॥ ౬౦౭.

వృషకుంభతులాలగ్నప్రతీచీంయాతిపుచ్చకః।

మేషత్రికో జేహోదీచీ మేతత్సద్యః పరీక్ష్యతాం॥ ౬౦౮

లగ్నకేంద్రత్రికో జేషు చంద్రకేంద్రత్రికోణభే।

తేషాముపపయేవాపి శుభశ్చే గ్భాత్యసంశయః॥ ౬౦౯

విఘ్నశ్చశనిరాహుభ్యాం చరాశ్రయః కాలనిణయః।

భంగశ్చపాపకర్తవ్యాంసుభేరాహుస్తశాశః॥ ౬౧౦

వ్యయేభామాయదితవాప్రయాణేభంగమాపుయాత్।

అథవానప్రయాత్యేవ తద్విజ్ఞాయశుభాశుభం॥ ౬౧౧

శుభంచేచ్ఛకునంశస్త్రమశస్త్రమశుభంయది।

యాత్రావివాహచింతాసుశకునంశాస్త్రసమ్మతం॥ ౬౧౨

తా॥ నేనిపుడు ఏదిక్కుకు పోగలనని పరీక్షించువాఁవలె ప్రశ్న జేసినవానికి తత్కాల లగ్నముచేత దిగ్వినిణయమునుచేసి పత్రకలో వ్రాసి మూసి ముద్రించిపెట్టి నీయిష్టముచొప్పున యేదిక్కు వెడలెదవో వెడలుమనిచెప్పి అతడట్లు వెడలిన నెనక పత్రకనువిప్పిచూడగా వ్రాసిపెట్టి బడినదిక్కును వెడలినదిక్కును ఒకటేయగుటవలన పరేంగితజ్ఞానమూ భవిష్యద్విజ్ఞానమూ రాజసభాదులయందుచమత్కారకరముగానుండును- భవక్రమునందు పృచ్ఛకదేశమునకు తాత్కాలిక లగ్నమగునది కర్కాటక వృశ్చికమీనములలో నేదియైనను తూర్పుకు వెడలును- మిథునకన్యా మకరములయందేదియైనను దక్షిణమునకు వెడలును- వృషభతులా కుంభములయందేదియైనను పడమరకు వెడలును- మేషసింహాధనుస్సులలో నేదియైనను తురమునకు వెడలును- మరియు లగ్నకేంద్ర త్రికోణములయందుగాని చంద్రుణికేంద్ర త్రికోణములయందుగాని శుభగ్రములుండెనేని ప్రయాణముగలుగును. శనిరాహువులుంటే విఘ్నముగలుగును. చరమైతే జాగ్రత, స్థిరమైతే సావకాశము- ద్విస్వభావమునందు చరస్థిర భాగములనే చూడవలసినది- పాపకర్తరిగిగితే ప్రయాణభంగము- ౪ లో రాహు, ౧ లో శని, గుళికుడు, ౧౨ లో అంగారకుడుండెనేని ప్రయాణమే జరుగదు- ఇదికాలశకునమునందుచేరినది- వివాహయాత్రాప్రశ్నాదుతయందు శుభగ్రహములచేత శకునం బశుభమనియును నిర్ణయింపవలసినది.

సప్తలాభశకునము.

శ్లో॥ తిథివారతులగాది త్రియుక్తంచావృతానిచ।

శిష్టభూతేభూమిరేకా కార్యంస్థిరముదీరయేత్॥ ౬౧౩

జలేచరమలభ్యంచ లభ్యంతేజసిచేచ్ఛరం।

వాయాచలంచవ్యసం దుర్లభంభేనదృశ్యతే॥ ౬౧౪

రోహిణ్యాదీనిచత్వారి నిత్యభాంతాని గణ్యతాం |

ఏకశేషేషైః ప్రభృత్యం ద్విశేషేతుదినత్రయే || ౬౧౫

అలస్యేన త్రిశేషేతు చతుశ్చేషేతుదుర్లభం || ౬౧౬

నిత్యభాంతం కృత్తికాది గణనై సంఖ్యయా ఫలం |

నవారణ్యే వషట్కరణే సప్తగేహే ద్వయంగతం || ౬౧౭

త్రయం మృతమితి జ్ఞేయ మథ మేష త్రికోణకే |

ప్రాచ్యాం వృషే దక్షిణస్యాం ప్రతీచ్యాం మిథునే తథా ||

కర్కాటక త్రికోణేతు నష్టము త్తరతో వశేత్ |

లగ్న త్రిపంచన ప్రస్థో రాహుర్నందః కుజో రః || ౬౧౮

నష్టం పునర్లభ్యతేహి శుభమిశ్రేచిరేణతు |

పాపాన త్వే శుభస్యైవ సత్వై నష్టం నలభ్యతే || ౬౧౯

అతురో వ్యసనే వాథ పాదమస్తకహస్తయుక్ |

నష్టం కష్టం పృచ్ఛహీతి సమున్నయం మహిషిభిః || ౬౨౦

తా || తిథి, వారము, నక్షత్రము, లగ్నము, వీటి సంఖ్యల సమష్టికి మూడు చేర్చి ౫ తో భాగించగా నిలచినది వరుసగా ౧-౨-౩-౪-౫ పృథివ్యప్తేజో వాయుకాశము లనబడును- ౧ స్థిరస్వత్తుపోదు- ౨ చరస్వత్తు చిక్కదు- ౩ చరము దొరుకును- ౪ అస్థిరము దొరకదు, వ్యసనము గలదు. ౫ అగుబడదు || మరియు రోహిణి నుండి తత్కాల చంద్రనక్షత్రము వరకు యెంచినలెక్కను ౪ తో భాగించగా నిలచిన శేషము ౧ వేగిరము దొరుకును- ౨ మూడుదినములకు చిక్కును- ౩ అలస్యముతో తెలియవచ్చును- ౪ దొరకదు- మరియు కృత్తిక మొదలుగా అప్పటి నాత్యనక్షత్రము వరకూ ఎంచవలసినది- తొమ్మిదివరకు నష్టద్రవ్యము పూరిబయటవున్నది- పిమ్మట ౬ వరకు వృత్తాంతము తెలియవచ్చును- పిమ్మట ౭ వరకు ఇంటికి వచ్చి చేరును- అథవా యింటిలో నేగలదు- పిమ్మట ౮ వరకు దుర్లభము- పిమ్మట ౩ వరకు ఆసాము చచ్చినట్టే- మరియు ప్రశ్నలగ్నముగాని శకునారూఢరాశిగాని మేషత్రికోణమైతే తూర్పున- వృషత్రికోణమైతే దక్షిణమున- మిథునత్రికోణమైతే పడమరలో- కర్కాటక త్రికోణమైతే

ఉత్తరమున నష్టద్రవ్యము చేరియుండును- మరియు తత్కాల లగ్నము దానికి ౩-౪-౫ రాసులలో వరుసగా రాహుశనికుజసూర్యులుండిరేని నష్టద్రవ్యము దొరుకును- వారితో శుభగ్రహము గూడ చేరితే సావకాశముగా తెలియవచ్చును- శుభగ్రహములు మాత్రమే కవిగియుంటే దొరకదు. అతురముతోను, వ్యసనముతోను, దైన్యముతోను, కాలుమీదగాని, తలమీదగాని, చేయిసోకుచు శకునమడిగితే నష్టకష్టవిషయములను అడుగుచున్నాడని ఊహించి మైనచెప్పినరీతిగా శుభాశుభశకునఫలములను చెప్పవలసినది.

గ భిణ్ణే శకునము.

శ్లో || నామాక్షరాణి గభిణ్యాస్తా త్కాలిక తిథిం రజైః |

విభజ్య నవభిశ్చేష స్సమః కన్యా ప్రసూః కృత్ || ౬౨౨

విషమః శ్రుత్రజననం సూచయేల్లగ్న తస్తథా |

త్రిపంచన ప్రసవం పుంభేటో విషమేశనిః || ౬౨౩

లగ్నం పుం గ్రహ దృగ్మ్యక్తం సూర్యస్వర సమన్వితం |

పుంజన్మకారణంచాన్యథా స్త్రీగుళికతో హతిః || ౬౨౪

తా || వేకటి యామదిగాని గభిణ్ణే పతిగాని వారి చుట్టములుగాని మిత్రులుగాని ఈతూరి ఎటువంటి శిశువును కనుచున్నదని ప్రశ్నచేసిన యెడల గభిణ్ణే నామాక్షర సంఖ్యను తత్కాల తిథి సంఖ్యను ౩౨ ను మొత్తము చేసి ౯ తో భాగించగా శేషము సరియైన స్త్రీజననము. చేసినయైనపురుషజననము. మరియు తత్కాల లగ్నమునకు ౧-౩-౪-౫-౬-౭-౮ లో గురురవి కుజులుండినను లగ్నమువినా వాటిలోను ౧౧ లోను శనియుండినను లగ్నమునకు పురుషగ్రహయోగముగాని దృష్టిగాని బలకరమైనను అపుడు సూర్యస్వర మూడుండినను పుల్లింగమగుబడినను, పురుషజంతువు శకునము దీర్చినను మొగబిడ్డవుట్టును. మైనచెప్పినవి విపరీతమైన యెడల స్త్రీజననమగును. లగ్నమునకు గుళిక రాహు వేగగలిగి నేని గభిణ్ణే నకు హాని గలుగును. ఇట్లు కాలగ్రహచేష్టా శకునములచేత ప్రసవనిర్ణయమును చెప్పవలసినది.

అంశశకునము.

శ్లో॥ నక్షత్రపాదాంశోద్దిష్టమర్కతప్తంఫలంవదేత్ |

ఏకేనకష్టసాధ్యంస్యాచ్చిరాయమునిభిస్తథా || ౬౨౫

తదిచ్చాయత్తమాఖ్యాతం వేదసాయకగోదశః |

నసిద్ధ్యతిభవేత్ప్రప్తంశంకరశ్శంకరోభవేత్ || ౬౨౬

నయనేకుశలాధిక్యం భాశాక్షిప్రంశుఖంవ్యయః |

గుణైభోగేమహావిఘ్నాభవేత్సిద్ధానుఖాల్పతా || ౬౨౭

ప్రయాసబహుశంతత్రచిరకాలప్రయోజనం |

పృచ్ఛకస్యవచోంకంహే శకునంమునికీర్తితం || ౬౨౮

తా || నక్షత్రపాదములు ౧౦౮ లో ఇష్టమైన లేక్కనుచెప్పుమని పృచ్ఛకవచనముచేత నిడిక్షమైన సంఖ్యను ౧౨ తో భాగించిన శేషము ౧ కష్టముతోసాధించితే సాధ్యముకాగలదు. ౭ మిగులసావకాశమగును కావలసినపక్షమున కావచ్చును. ౪ - ౫ - ౯ - ౧౦ చెడిపోవును, అయ్యేది లేదు. ౧౧ మంచిది, అగుచున్నది. ౨ అధికముగా మంచిదగును. ౧౨ వేగర మగును, మంచిదియే, సెలవెక్కువ. ౩ - ౮ కార్యమగుటకు విఘ్నము గలదు, గుఖలాభము తక్కువ, విఘ్నమును తీరుటరుదు, పనియైతే చిర కాలప్రయోజనము, అఫలము ప్రయాసకు తగినంతచాలదు.

రోగశకునము.

శ్లో॥ తిథివారక్షలగ్నాని యామోనామాత్రరాణిచ |

దిశంసంయోజ్యనవభి ర్విభజ్యఫలమిరయేత్ || ౬౨౯

దేవపీడాగిరావగ్నోనాగేనేత్రేసువాసిని |

అంగేవేదేమంత్రసాధ్యం బాణేచంత్రదేశరీరజం || ౬౩౦

తమేవ శేషంతత్కాలస్వరయుక్తంపరీక్షయేత్ |

తత్సమత్వేత్వనారోగ్యమారోగ్యంవిషమేష్ట్యతే || ౬౩౧

జీవనంతుస్వరారోహేమరణంచావరోహణే |

జన్మాంతరకృతంపాపం వ్యాధిరూపేణబాధతే || ౬౩౨

అహారవ్యవహారాణాం నిరస్యశ్వాసరక్తయోః |

అయోగవృత్త్యాతద్దేతు పాపస్యపరిహారకం || ౬౩౩

అవరేధోషధంమంత్రం దేవతారాధనంబుధః |

ఆయుస్సత్వేజీవనంస్యాదసత్వేపారతాకికం || ౬౩౪

ఫలమస్తితతికమ౯ శాస్త్రోక్తంసనిరథ౯కం |

పరోపకారబుద్ధేదముభయంకార్యమాదరాత్ || ౬౩౫

తా|| రోగికి ఆరోగ్యమెట్లుకలుగునని శకునమడిగినపుడు తిథివారము

నక్షత్రములగ్నము యామము రోగినామాత్రములు అడుగవచ్చినవాని దిక్కు వీటిసంఖ్యలను మొత్తముజేసి ౯ ది తో భాగించిన శేషము ౩- ౭- అయిన దేవునిచిక్కు, ప్రార్థించిన మేముగలుగును. ౨-౮ ఇంటిముత్తయి దువులుమొదలైన పితృవులసత్కారలోపమువలనకలిగినతొందర, ప్రార్థనతో జేమముగలుగును. ౪-౬ గాలిసోకు భూతవైకృతము ఈమనోవికారమువల్లకలిగిన దేహవికారము మంత్రయంత్రతంత్రాదిచికిత్సలతో పరిహార్యమగును. ౧-౫ శారీరకరోగము, యోగ్యాషధసేవనతో ఆరోగ్యమగును. మరియు నదేశేషమునకు తత్కాలస్వరమునుచేర్చితేలేక్క సరియైతే రోగముకుదురదు. బేసియైతే గుణమగును. స్వరమెక్కుచుండిన బ్రదుకును- దిగుచుండిన చచ్చును- పరంతురోగమునది పాపమువలన బుద్ధిచెడి ఆహారాదిక్రమముతప్పి నీరు గాలి రక్తము శ్వాస వీటిలో శీతోష్ణాదుల వైషమ్యదోషముగలిగి అట్లుపరిణమించుటచేత దానికి పరిహారముగా ఔషధ, మంత్ర, పుణ్యాచరణములనుచేయుట మనుష్యప్రయత్న సాధ్యము- ఆయుర్బలముండేనేనిబ్రదుకును- పుణ్యమునకుపరలోకమైనా ఫలమగును- పరులయందు హేతబుద్ధిగలవారలు ఇట్లుచెప్పెదరు. గావున ఇట్టి శకునముతో రోగారోగ్యములను తెలిసి తగిన చికిత్స చేయవలయు ననుట ఫలితాథ౯కము- ఇదియనొక శకునభేదమే.

కుక్కలశకునము.

శ్లో॥ శునాంతుదేవతారుద్రోధర్మోవేదాశ్చబైరవం |

తంవిదుర్మునయోవేదేకూర్కరశ్శూక్రియతేబల౯ || ౬౩౬

శకునంచేష్టితంతస్యన్యూణాంభావ్యథ౯కసూచకం |

ప్రయాణాదిభుకాలేషు శ్వాశిరఃకుషీనానికం॥ ౬౩౭
 ద-ప్రావక్షఃకంఠఘజ పృష్ఠందక్షిణపాదతః॥
 విలిఖన్నక్షివిషయో లాభక్షేమజీయావహ॥ ౬౩౮
 వామభాగేతుతద్వామం పంకదిగ్ధకశేబరః॥
 ధున్వన్నారోతచేత్కణౌ త్రోతుర్ద్రప్తుశ్చ మృత్యుదః॥
 జృంభమాణోభదంష్ట్రాదీక ప్రకాశ్యయదినిద్రితః॥
 మృత్యుంసూచయతిక్షిప్రంకించగ్రామాధికారిణః॥ ౬౩౯
 గృహస్యపురతోగ్రామ మధ్యేవారోదయాదిషు॥
 త్యక్త్రాంశ్వాబుక్కుతిభృశం సగ్రామాంతర గోభవేత్॥
 గ్రామస్యాగ్నేయభాగేతుబుక్కుంతిభషకాయది॥
 నిత్యమరోదయేసూర్యం పశ్యంతశ్చరుదంతిచేత్॥ ౬౪౦
 వహ్నినాదహ్యతేగ్రామో తస్కరాధనహరిణః॥
 మధ్యాహ్నసూచనంమృత్యోః అపరాహ్లాస రత్నకాః॥
 యదితేకలహాయంతే గ్రామేపికలహాభవేత్॥
 సూర్యస్యాభిముఖంసాయంబుక్కుంతఃకృషిజీవినాం॥ ౬౪౧
 శంసంత్యేతేప్రదోషేతు బుక్కుంతశ్చిరశంసినః॥
 యద్గేహపురతశ్వాశు నమ్రాస్యోభువముల్లిఖన్॥ ౬౪౨
 రుదత్యుజ్జైస్తద్గ్రహస్థ చాలానాంమృత్యుమావరేత్॥
 యద్వీధ్యాంభషకోనిశ్యం ప్వదారుదతిఖంఖన్॥ ౬౪౩
 తత్రస్యాచ్ఛవనిర్యాణం ధ్రువంసప్తదినాంతరే॥
 యత్రశ్వారాతిగగనం తత్రవృష్టిదికనత్రయే॥ ౬౪౪
 శ్వరోదనేగృహస్యోద్ధ్వం గేహినోభయమువ్యతే॥
 గోపురోపరియద్రాతి రోగస్స్యాత్పురవాసినాం॥ ౬౪౫
 రుదన్త్రామాత్స్వశానంతు యత్రశ్వాయాత్యసంశయం॥
 మహతోమరణంతత్ర జ్ఞేయమప్తదినాంతరే॥ ౬౪౬
 ఉదజ్జుభోనిశీధేతు భషకోయదిరోదితి॥
 హ్రీయమాణాస్తదోక్షోణో లుంటాకై రితిచింత్యతాం॥

ఉపస్యేశానదిగ్భాగే గభాఃఘాతాయబుక్కుణం॥
 తృణరాశాశిరోగేహే రాతిచేష్వప్తిసూచకః॥ ౬౪౭
 వృష్టికాలేప్యనావృష్టౌ గ్రీషే,రోగభయప్రదః॥
 మటచ్చాంపంచసరమాః కృతినీరావ గామానాం॥ ౬౪౮
 కథంచిత్కుత్రచిద్గేహంధూన్వంతోయాంతతత్రతు॥
 మేఘోవషాతిపక్షాంత శ్శిరోగేహశిలోపరి॥ ౬౪౯
 విన్యస్యపుచ్ఛంవీధ్యాంచ ప్రసార్యంయదిరోదితి॥
 తద్గేహవాసినామాక స్థికరోగఃప్రజాయతే॥ ౬౫౦
 తత్రైవపుచ్ఛంగేహేచేన్నాగ్యస్తవ్యభిచారిణీ॥
 భిత్తినత్రైవదశయన్ భషకోయదిరోదితి॥ ౬౫౧
 తస్కరాస్సుషిరంకర్మస్తత్రరాత్రాదినత్రయే॥
 ఆరామోల్లేఖనేతద్వత్పశుహానింవినికశేత్॥ ౬౫౨
 భలభూమించవిలిఖన్ నఖరైదక్షిణాంఘ్రిజైః॥
 బుక్కుంతియత్రశునకాస్తత్రసస్యంప్రపశ్యతే॥ ౬౫౩
 పోష్యమాణశ్చయద్గేహేయద్యస్మాజివిముంచతి॥
 నేత్రేజైకేనతద్గేహవాసినాంభేదసంభవః॥ ౬౫౪

తా ॥ కక్కలకు ధమము రుద్రుడు వేదములు అధిదేవతలనంబడుదురు. మునులు కుక్కను భైరవవాహనంబని పిలిచెదరు. వేదమునంద శ్వాసబలి ప్రకరణంబున కక్కలు కూర్కురములని పిలువబడి యున్నవి. వీటిచేష్టలుమనుష్యులకు శకనములుగానేర్పడుచుండును. అవి యేలాగనగా— కక్కలు తమ కుడికాలితో తమకుడిప్రక్కలో తల, కడుపు, చెంప, ముక్కు, రొమ్ము, గొంతు, భుజము, వెన్ను, ఇట్టి అంగములను గీరుకొని పరిగెత్తునట్లు ప్రయాణాది సమయములయందు అగ్రబడితే చూచినవానికి ప్రయాణాదులు లాభకరములగును- తేమమూ జయమూ కలదు. ఎడమకాలితో గీరుకొని మంచిదికాదు- మరియొకమేధ్యమునుగాని బురుదనుగాని పూసికొనివచ్చి చవులుర్పూడించుకొనుచుండు కుక్కశబ్దము వినవచ్చినను, పండ్లుగంజుచు అట్లాగే సద్రపోవునట్టిచేష్టను

చూచినను, మృత్యుభయసూచన మగును. మరియు పల్లెటూరులయందు గ్రామాధికారి ఇంటిముందర సూర్యోదయమున సత్యము కుక్కలు బాగుశ సాగితే అధికారి గ్రామాంతరమునకు వర్తింపబడును. గ్రామమున అగ్ని మూలలో ౨-౩ కుక్కలు రెండుమాడు దినములయందు సూర్యునిచూచుచు బగుళుచుండేనేని అగ్నిభయముగలుగును, దొంగలై నావచ్చెదరు. మధ్యాహ్నమునందట్లు అయ్యేనేని మృత్యుసూచనము. అపరాహ్ణమున రక్తముతోకూడి అట్లు బాగుశితే గొప్పజగడముకలుగును. సాయంకాలమున కుక్కలు సూర్యాభిముఖముగా ఏడ్చుచు బాగుశినయెడల పంట జేయుకావులకు నష్టముసంభవించును. సంధ్యాకాలమున నగ్నిమూలలో కుక్క మొరుగుచుండేనేని అప్పుడే గ్రామమునకు దొంగలు ప్రవేశింపుచున్నారు. ఏయింటిముందర నేలనుగీచి తలనువంచికొని ఏడ్చుచుచుండునో అయింటిలో చిన్నబిడ్డలకు మృత్యుసూచనము. ఏవీధిలోకుక్కలట్లు ఏడ్చునో అచట ౭ దినములలో పీనుగసాగును. మిన్నమాచి ఏడ్చేనేని వానగుదియును. ఇంటిమీద ఏడ్చిన నింటివారికి భయముగలదు. గోవురము మీద ఏడువసాగితే ఊరందరికి రోగములు గలుగును. ఊరివాకిటినుండి వల్లకాటివరకును కుక్క ఏడ్చుచు పరుగెత్తేనేని ఊరినుండి గొప్పపీనుగ వేడలును. రాత్రిసరిపొద్దులో ఉత్తరాభిముఖముగా నేడ్చుచుండిన నశ్రుడే దొంగలువచ్చి గోవులనుహరింపుచున్నారు. వేకువలో దేవమూలయందు మొరుగుచుండేనేని గభః స్రావమగుచున్నది. గడ్డికుప్పలమీదగాని మిదైల మీదగాని గట్టిగా బాగుళుచుండేనేని వానకాఠమైయుంటే వానవచ్చును. ఎండకాలమైతే రోగమువచ్చును. అనావృష్టియందు కుక్కలు బాగుళుచు నీరుండ్లినచోటికిబోయి గ్రుంకులిడి తలవివలింపుచుండేనేని ౧౨ దినములలో వానవచ్చును. వీధివాకిటికడపమీద తలబెట్టుకొని తోకనువీధిలోనికిచాచి ఏడ్చేనేని యాయింటివారికి వ్యాధివచ్చును. కడపమీదతలబెట్టుకొని ఇంటిలోనికితోకద్రిప్పి మొరుగుచుండేనేని యాయింటిలోనియాడుది గూఢముగ రంకులాడుచుండును. కుక్క తనగోళ్లతో గోడను పెగలించుచు మొరిగితే దొంగలచ్చట కన్నమువేయవచ్చెదరు. గోభూమియందు కుక్కలేడ్చేనేని

పశుహానిగలుగును. శ్రయమైనపంట నేలలలో కుక్కలు నేలను బరుకుచు బగుళుచుండేనేని పంటలు బాగుగపండును. సాకినకుక్క ఒంటికంటితో ఏడ్చుచు ఆహారము విడిచియుండు ఇంటివానికి నుఃఖముగలుగును.

శ్లో॥ యదీయంసవ్యమాజిఘ్రిత్యాగత్యభవకోయది।

ధనలాభోదక్షిణంతు స్త్రీణాంయుక్తటసంభవః॥ ౬౫౮

సహౌవపశుసంఘేన గ్రామంవిశతిలిలయా।

తద్ద్రామేక్షేమమారోగ్యం సుభిక్షమపిసూచయేత్॥ ౬౫౯

జిఘ్రిత్యూరుందక్షిణంచే త్కార్యసంతోషసూచనం।

వామోరుజిఘ్రితేమిత్రైక్రికలహాభవితాధువం॥ ౬౬౦

యాస్యతఃపాదమాజిఘ్రిత్యయాణస్యాంతరాయకృత్।

చింత్యతాంధనలాభోపి స్థాయినఃపాదజిఘ్రితే॥ ౬౬౧

ఉత్తిష్టతఃపాదరక్షాం శ్వాసమాగత్యజిఘ్రితీ॥

ప్రవాసోభవితాచాహు జిఘ్రితేకలహాదయః॥ ౬౬౨

పలమస్థీనివాదాయ భవ్యనిఛాదయేద్యది।

శంసత్యగ్నిభయంయాతుః పురోభుక్కౌణిషేధతి॥

ఉస్వరేణార్థసిద్ధిం చ వామేత్వైకారతశ్శుభం।

బౌకారేణత్వధిక్షేపం సూచయేద్భవకోభవత్॥ ౬౬౪

పశ్చాద్భుక్తిమామేతి బుక్త్యాతివిచారకృత్।

చరణౌముఖశ్చాభ్యాంస్పృశేత్ బుక్త్యాతిగచ్ఛతి॥ ౬౬౫

ఆయాతిచపునర్యాతి కించిద్విజ్ఞపతిధువం।

భయంచవ్యసంనష్టం మార్గేతత్రనసంశయః॥ ౬౬౬

దంష్ట్రాంప్రదశేయి త్వార్థవిస్తార్యతదనంయదా।

లిహన్కటంజిహ్వాయాచ యద్వాయాతిపురశ్శునీ॥ ౬౬౭

మృష్టాన్నభోజనంతస్య తభ్రామేధుక్తిభంజనం।

అప్రదక్షిణగామిచే ద్వాఽఽజయతివిగ్రహే॥ ౬౬౮

వృక్షమూలేంబరందృష్ట్యారుదన్నజన్యబోధకః।

శయానఏవశయ్యాయాం పర్యంకేయత్రరోదితి॥ ౬౬౯

రుగ్ధృశ్చాత్రత్రయశ్చేతే సాధకాయాపలాయితః |
 పశ్చాదావృత్యహస్తేణ యేవుచ్చంచాలయేదపి || ౬౨౦
 వృత్రాంతజ్ఞాపకోజ్ఞేయః పంగుర్యాతుర్విఘాతుకః |
 తథాకృత్వైవగచ్ఛేతి మిథునసూచయేచ్ఛునోః || ౬౨౧
 సరమాస్తనవాయాతి శిశుభ్యశ్శుభశంసీసి |
 ఖాదన్నమేత్యంద్యప్తశ్చేద్విజ్ఞేయంకార్యసాధనం || ౬౨౨
 అవుచ్చ్యశ్శునోద్ధృష్టిరనథాకాయప్రకల్పతే |
 నీలస్యశకుంభంస్తంస్పర్శేచ్ఛానంశుచిప్రదం || ౬౨౩
 సింహవద్దక్షిణేగర్జక మృగయాయాంజయంచజేత్ |
 సంకోచయిత్వాశ్చచ్చంసదీనశ్చేద్ధంగసూచకః || ౬౨౪
 విశ్వకర్త్రోరీదంబత్తుశ్వాక్యశ్శ్చాత్రమోత్రమః |
 శకుంభంగ్రామసింహాచ్యనరాశాంహితముచ్యతే || ౬౨౫
 ఆరణ్యకస్యత్వశుభ మన్నత్రస్యావ్యవస్థిం |
 శునాంకన్యాగతేసూర్యేజ్ఞానతేకామచేష్టితం || ౬౨౬
 తదానీంశకుంభంవ్యర్థం శాస్త్రమేతద్యమోదితం |
 కథితంసంగ్రహేజ్ఞేదం నిస్తృతాశ్చమంసంహితా || ౬౨౭

తా || ఎడమమోకాలిని కుక్కమూర్కొనెనేని ధనలాభమగును. కుడిమోకాలిని మూసిచూచితే ఆడువారికి జగడమువచ్చును. కుక్కగోవులమందతోకూడా సంకోచముతో ఆడుచు ఊరుచూచ్చినచటజేమమును ఆరోగ్యంబును సుభిక్షంబును కలిగియుండును. కుడితోడనుమూర్కొనిన సంతోషకార్యము అగును. ఎడమతోడను మూర్కొనిన ఇష్టమిత్రులతో కలహమువచ్చును. వెళ్ళేడువారికాలిని మూర్కొనెనేని ప్రయాణమునకు విఘ్నముకలుగును. నిలిచినవారి కార్లును మూసిచూడ నథలాభంబు. నిలిచి నిడిచియున్న పాదరక్షలను మూర్కొనెనేని ప్రయాణమగును. రెండుభుజములనూ మూసిచూడ నతనికి కలహముబ్బును. మాంసమునుగాని ఎముకలునుగానితెచ్చి బూడిదిలో మూసిబెట్టితే అగ్నిభయముకలుగును. బాటసారికి ఎదురుగా బాగుశుచువచ్చిన పోవలదని సూచిం

చును. ఉకారస్వరముతో మొరిగితే అథకసిద్ధి. ఎడమపక్కనిలిచి ఐకారమునుపలికితే మేలుకలదు. బౌకారముతో బాగుశితే కార్యమునకు ఆజ్ఞేపమువచ్చును. వెనుకపక్కలో నెట్లుబాగుశినను పోవలదనిచెప్పినట్లుగును. కార్లకు తొందరగొలుపుచు పరుగెత్తుచు మూసిచూచుచు తోకరుద్దుచు పరుగెత్తి అణిగి అభిముఖమై వెనుకకుమరలి మొరిగితే సొమ్మునుగాని దొంగనుగాని అపకారినిగాని ఏమోపనిచూపించెదనురమ్మనిపిలిచినట్లు అథకమగుచున్నది. గట్టిగ కూయుచు దీఘముగ ఏడ్చుచు పరుగెత్తిపోతే దానివెంబడించిపోవలసినది. భయవ్యసనములనిమిత్తమును లేటబరచును. పండ్లుగింజుచునోరుతెరచి నాలుకతో దవడలను నాకికొనుచు ఎదురుగా వచ్చేనేని మృష్టాన్నముదొరుకును. నోరుతెరిచినాలుకవెడలబెట్టి ఉసురుబోయుచు ఆయానముతోపరుగెత్తివచ్చేనేని కష్టమునుసూచించును. వెడలినవారికి అప్రదక్షిణముగా చుట్టుబెట్టితే వారు శత్రువులనుజయింతురు. చెట్టునుడమునలిచి మిన్నజూచిఏడ్చితే వానవచ్చును. పరువుమీదపరుండి ఏడ్చేనేని అచటపరుండువారికి వ్యాధివచ్చును. జొతలో వెంబడించుకుక్కమందుపరుగెత్తి వెనుకుదిరిగివచ్చేనేని వృత్రాంతమువచ్చును. కుంటికుక్క ఎదురువచ్చికనుపించెనేనిపనిచేటగును. శ్వాసమైథునమునుచూచినయెడల నాడుఇంటనిలిచి మరునాడువెడలుమని సూచించినట్లుగును. పిల్లలకుపాలిచ్చుకుక్కకానవచ్చేనేని కటుంబవృద్ధిగలుగును. కుక్క ఆహారమునుకరుచుకవచ్చేనేని కార్యశేఖరమగును. తోకలేనికుక్కను చూచుట వ్యథకమగును. నల్లకుక్కశకునముపేలెనది. కుక్కనుముట్టితే స్నానముచేయవలెను. కుక్కకుడికాలితో నేలబరుకుచు గురకాయించువు గంభీరముగా వెంటవెడలి సింహమువలె గడ్డించెనేని పేటలో జయముగలుగును. తోకముదిరికొని దీనముగా వెనుకాడితే పిరికితనమును సూచించును. కుక్కలు తమకు ఉపకారమును చేసినవారిని మరువక కృతజ్ఞతతో విధేయములై సేవింపుచు కష్టగమయమనందు ప్రత్యేకకారమును శక్తికొలిది ప్రాణముండువరకును చేసిచూపును. ఊరిలో సాకబడిన ఆరోగ్యముగలకక్కలచేష్టలే శకునమగునుగాని వెట్టికుక్కలుగాని అడివికుక్కలుగాన చేయు

చేష్టలు శకునములుగావు. హస్తచిత్రకార్తులలో కుక్కలచేష్టలు వాటి కామమును సూచించునేగాని శకునములుగావు. ఇత్యాదులు సంగ్రహమే గాని ధర్మసంహితయందు వీటివిషయమువిస్తారముగాచెప్పబడియున్నది.

స క్క ల శ కు న ము.

శ్లో॥ జంబుకస్యాపిశకునం భవకస్యేవగణ్యతే।

కశ్చిదత్రవిశేషోస్తి శిశిరేతస్యకామనా॥ ౬౨౮

హూహూటాటారవశ్రేయా నన్యారావశ్చమృత్యుదః।

భయదఃకలహఃశంసీటుట్టురన్యంప్రబోధయేత్॥ ౬౨౯

కక్కేతికాంతసంబుద్ధిః ప్రాగుత్తరరుతిశ్శుభా।

పురతోరోదనందుష్టం రుదిత్వావీయతేశుభం॥ ౬౩౦

టట్టేతిమానవాన్యప్త్యాఘాతుకాన్యోధయేదసా।

పశ్చాట్టుట్టురవంకుర్వన్ సీరేశవముదీరయేత్॥ ౬౩౧

స్యగాలారావమాకణ్యకవేపతేకప్తభాగసా।

ఫేర్వారావ శ్రుతామూత్ర ముత్సృజన్ హన్యతేపశుః॥

అవాచ్యామర్కమాలాక్య కుణపంరౌతివంచకః।

దంశిత్యాలాతశకలం యద్యాయాఃకమృతిప్రదః॥ ౬౩౩

వదనందర్శయేద్యస్య విత్తాత్తిమపిసూచయేత్।

శ్వదప్తశ్చే శ్చుభంబ్రూతే క్రోష్టేత్యాది పరీక్ష్యతాం॥

తా॥ సక్కులశకునముకుక్కలకుచెప్పినట్లేతెలియతగునుగానికొన్ని విశేషములుగలవు. మాఘ ఫాల్గునములలో వాటికికామోద్రేకము గలుగును. అపుడు శకునముగొత్తుబడదు. మొదట హూహూయని పిమ్మట టాటాయని కూసెనేని మేలుగలుగును. తక్కిన కూతలు మృత్యుభయ కలహసూచకములు. సక్కు కక్కయనికూసెనేని మగని పిలుచుచున్నది. తూర్పునను ఉత్తరమనను సక్కులకూత వినవచ్చిన మంచిదిగాదు. ఎదురుగావచ్చుచువచ్చిన నదిచెడ్డది. ఏడ్చిదాగితే చాలామంచిది. “టట్టా,, యనగా మనుష్యులనుచూచివారినిచంపుటకు పులిమొదలగువాటనిరమ్మని పిలుచుచున్నది. పడమరలో టుట్టాయని కూసెనేని నీటిలో పీనుగపడి

యున్నదని చెప్పుచున్నది. ఇట్లుసక్కులు వికారపుకూతలను కూసినపుడు విననవారికి వల్లుజమ్మని వణకితే కష్టముగలుగును. పశువులుగాని వాహనములుగాని సక్కులకూతలనువినినపుడు మలమూత్రములనువిడిచి తేవాటికి మరణమగును. సక్కుల కూతలు భయసూచకములు. దక్షిణ దిక్కులో స్వార్థాభిముఖముగా కూయసాగితే పీనుగలుదొరుకును. కొరివితునకను కరుచుకొని ఏప్పుచుఎదురుగావచ్చేసేనిచేటుగలుగును. సాధారణముగా సక్కు అగుబడి వికారముచూపకనే కూయబోయెనేని దానిముఖమును చూచినవచ్చినవానికిఅభయము, క్షేమము,ధనలాభమునుగలుగును.సక్కును కుక్కబోయి పట్టికరచుటదూచుటకు మంచిశకునము.

గౌళి శ కు న ము.

శ్లో॥ అమృతాహరణేపూర్వంబిందుశ్శోకుడైపతత్।

పల్లాసురస్తద్భుభుత్సుస్సత్పణంగళతిస్తతత్॥ ౬౩౪

తత్తృణంవ్యాభవత్పల్లి బహిర్నిష్కాస్యతాంసుధాం।

వాక్యైర్దేవాంశ్చసంబోధ్యనాశయామాసదానవం॥౬౩౬

తస్మాత్పల్లివచాంస్యద్యసూచయంతిశుభాశుభం।

సాదేవీగౌళికానామ భాసలేగ్రహమండలే॥ ౬౩౭

తద్వచఃఫలవిజ్ఞానం కాలగ్రహవిచేకతః।

సంగ్రహేణప్రవక్ష్యామి గురుణావిస్తరేరితం॥ ౬౩౮

తా॥ పూర్వకాలమునందు గరుత్మంతుడుఅమృతమునుదెచ్చుచుండినపుడు అమృతబిందువాకటి జనిసి నేలఁబడుటలో నదిబెల్లమయ్యె- పల్లాసురుండు దానిని కినవచ్చినపుడు దానిలోనుండు పుల్లయొకటి అమృత సంబంధముచేతఁబ్రతికి బల్లిగానేర్పడియె. వాడు బెల్లమునుతిననట్లుపలుకులనుపనికి చేపతులనుబోధించి వానినిచంపించగా గౌళికయైనుదేవతను అబల్లికి అభిమానిదేవతగానేర్పరచి గ్రహమండలమునందు దానికిపూజ్యమైనస్థానమునమర్చిరి. అదిమొదలుకొని లోకమునందు బల్లికాతి ప్రబలి గౌళియనఁబడియె. వృశ్చికాది విషజంతువుల విషదోషమునది పోగొట్టుగలదు. దానిపలుకులు శుభాశుభములను సూచించుచున్నవి. వాటిక్రమ

మును కాలగ్రహ వివేకముచేత గ్రహింపవలసియున్నది. ఆవిషయము బృహస్పతిచేత గొప్పశాస్త్రముగా నుపదేశింపబడినది. దాని సంగ్రహ సారమెట్టిదనిన,—

శ్లో॥ సూర్యాదిశనిపర్యంతం గౌళికాసప్తధేరితా।

మందవారేదివాప్రాచ్యాం వసత్యగ్నిదిశాంవినా॥ ౬౮౯

శనానక్తందివాభానా గౌళీదక్షిణవాసిని।

రవివారనిశాయాంచ సోమవారేపికార్పురే॥ ౬౯౦

పంచాశద్ధుటికాభామే ప్రతిచ్యాంరాజగౌళికా।

భామరాత్రాదశఘటి బుధాహస్త్రింశతాసహ॥ ౬౯౧

చత్వారింశద్ధుటికాలం వాయుజ్యేగౌళికావసేత్।

బుధనక్తంగురోర్వారే పంచాశద్ధుటికావధి॥ ౬౯౨

మిళిత్యాశీఃఘటికా కాలేచోదజ్జీవాసిని।

గురువారనిశాయాంతం ఘటికాదశకేనచ॥ ౬౯౩

శుక్రవారమహారాత్రంఘటికాసప్తతిశ్శివే।

ఆగ్నేయ్యాంనకదాచిత్వాత్సూర్యగౌళిస్తీధిస్త్రీయం॥

రవ్యాదినప్తఖేటానాం సూర్యస్థానాఽతఃక్రమాత్।

దిక్షుసప్తస్వస్థిస్థానం వినాగ్నేయంఘటిక్రమాత్॥ ౬౯౪

భాస్కరేరాజకార్యాణి కార్యసిద్ధించసాహసం।

ఆరోగ్యంవర్షణంబ్రూతేచంద్రభార్యాంస్త్రీయంసుఖం॥

లూభస్యాతిశయంవక్త్రీ కుశేజ్జాతిభయమ్మృతిం।

కార్యహానిమృతంచాథజ్ఞేసమార్థంచవాహనం॥ ౬౯౫

ప్రవాహనప్తంవాణిజ్యవిత్తంకౌశల్యమేవచ।

మృదురాన్నంచమృతశ్చధర్మకార్యంశమాధికం॥ ౬౯౬

గురౌశుక్రతుసంతోషం భూషణంపాహనంరతిం।

అల్పార్థగౌళికాబ్రూతేమంచేహానిభయంతథా॥ ౬౯౭

నక్షత్రస్థంశూద్రసల్లాపంసూచయేద్దౌళికాగ్రహః।

శుక్లగౌళికేతంతఖేటానాం భావేనఫలశంసిని॥ ౭౦౦

యస్తీన్వారేయదాయస్యాం దిశిగౌళిగ్రహశ్చయః।

విజ్ఞాయయత్ఫలంతస్యచిరుక్తంతద్వదేద్భుధః॥ ౭౦౧

ఏమాదిగౌళిరాఖ్యాతాదిగ్రాహుఫలశంసిని।

కాలదిక్షేటవివృతిరేమాగీష్ఠకీర్తితా॥ ౭౦౨

తా॥ సూర్యుడు మొదలుకొని శనివరకును గ్రహగౌళులు ౭ విధం బులైయుండును. శనివారమునందు రాజగౌళియనగా సూర్యగౌళి పగలు ౩౦ గడియలు మాత్రము తూర్పులోనుండును, అగ్నిమూలలో ఎప్పుడును గ్రహగౌళియుండదు. అచటగౌళిపలికెనేని దానికిఫలములేదు. అదియాహారగౌళి గావున శకునమేగాదు. గనుక అగ్నిదిక్కునువిడిచి ౭ దిక్కులనే లెక్కపెట్టుకొనవలసినది. శనివారమురాత్రి భానువారము పగలు వెరసి ౬౦ గడియలు సూర్యగౌళి దక్షిణములోనుండును. ఆదివారము రాత్రి ౩౦ సోమవారము పగలురాత్రి ౬౦ వెరసి ౯౦ గడియలు నైరుత్యదిక్కులోనుండును. మంగళవారము పగలు ౩౦ రాత్రి ౨౦ వెరసి ౫౦ గడియలు పడమరనుండును. మంగళవారము రాత్రి చివరలో మిగిలినగడియలు ౧౦ బుధవారము పగలు ౩౦ వెరసి ౪౦ గడియలు వాయువ్యమందుండును. బుధవారమురాత్రి ౩౦ గురువారంపగలు ౩౦ రాత్రి ౨౦ వెరసి ౮౦ గడియలవరకు ఉత్తరమందుండును. గురువారమురాత్రి చివరలో మిగిలిన ౧౦ గడియలతోకూడా శుక్రవారాహారాత్రము ౬౦ వెరసి ౭౦ గడియలు ఈశానదిక్కుయందుండును. ఇట్లు సూర్యాది సప్తగ్రహములకు సూర్యస్థానమునుండి వరుసగా అగ్నిమూల వినాగా ౭ దిక్కులు చెప్పినగడియలప్రకారంస్థానములేర్పడుచున్నవి. ఏవారమునాడు ఎంతప్రాద్దులో ఏదిక్కులో ఏగ్రహముండునో తెలిసి అచటపలికిన గౌళికి అచటి గ్రహముయొక్క ఫలమును చెప్పవలసినది. సూర్యునికి— రాజకార్యము, కార్యసిద్ధి, సాహసము, ఆరోగ్యము, వాన. చంద్రునికి— భార్య, స్త్రీసుఖము, అతిశయలాభము. కుజునికి— జ్ఞాతి భయము, మరణము, కార్యహాని, రోగము, బుధునికి— వెలసముము, వాహనము, ప్రవాహనప్తము, వాణిజ్యధనలాభము, కుశలత్వము. గురువుకు—

తీక్షణభోజనము, మంత్రము, ధర్మకార్యము, సమాధానము. శుక్ర
 నకు— సంతోషము, ఆభరణము, వాహనము, రతిసౌఖ్యము, వెలతక్కువ.
 శనికి— హానిభయము, నష్టము, కూడ్రసల్లాపము. ఇట్టి గ్రహఫలముల
 దిక్కులకాలనిర్ణయము బృహస్పతిచేతచెప్పబడినది. దీనినే దిగ్రాహు
 గౌళియనికొందరందురు. ఇదియొక్కమతము.

- శ్లో॥ దిగ్వారతిథినక్షత్ర యామసంఖ్యాదశామాతా |
 షోడశాస్త్రాత్రయాశిష్టా తత్ఫలంజ్ఞేయమత్రమ్ || 203
 భీతిశ్చమృతివార్తాచ విద్యాస్త్రీకలహఃక్రమాత్ |
 సాధారణంచోరవార్తా గంధపుష్పఫలాగమః || 204
 తాంబూలంభోగ్యలాభశ్చభ్రమవృత్తాంతవచ |
 పత్రికాగమనంస్త్రీభి స్సల్లాపోమృష్టభోజనం || 205
 బంధువార్తాశ్రుతిశ్చాథ భయతోషశ్రుతిస్తథా |
 ఏవంచితార్యవిజ్ఞేయ మితివైలాదికీర్తితం || 206

తా || గౌళి యేదిక్కుపలుకునో ఆదిక్కు సంఖ్య వారసంఖ్య తిథి
 సంఖ్య (శుక్లప్రతిపదాద్యమా పర్యంతము 30 లో తాత్కాలికము)
 తత్కాలనక్షత్రసంఖ్య ౮ జాములలో నేజామున గౌళిపలుకునో ఆసంఖ్య
 అంతటిని మొత్తముచేసి ౧౦ తో గుణించిన భాజ్యరాశిని ౧౬ తో భాగం
 చగా నిలచిన శేషసంఖ్య ౧ మొదలు ౧౬ వరకు వరుసగా ఫలములను
 చెప్పవలసినది. ౧ భయము. ౨ మరణవాతక. ౩ విద్యాగమనము.
 ౪ స్త్రీప్రాప్తి. ౫ కలహము. ౬ సాధారణఫలము. ౭ బొంగలప్రస్తా
 వము. ౮ పుష్పఫలప్రాప్తి. ౯ తాంబూలము. ౧౦ భోగ్యద్రవ్యలా
 భము. ౧౧ బుద్ధిభ్రమణవార్త. ౧౨ పత్రికాగమనము. ౧౩ యోగ్యస్త్రీ
 సల్లాపము. ౧౪ మృష్టాన్నభోజనము. ౧౫ చుట్టముల సమాచారము.
 ౧౬ జంతుభయవాతక. మరియునన్నదానాది సంతోషసమాచారము.
 ఇట్లు వరుసగా తెలియవలసినది. దీనినివిచారించి తెలియవలసినది. ఈరీ
 తిగా నందీశ్వరునిచేత చెప్పడినది.

గౌళి లక్షణము.

శ్లో॥ గరుడామృతజాతాయాః పల్కాస్యూరధిదేవతాః |
 వపుషఃకాలపురుషో మృత్యుర్వాసస్యదేవతా || 202
 జిహ్వలయాపి గాయత్రీ పల్కాంజాతచతుష్టయం |
 శుక్లోర క్తశ్చపీతశ్చ నీల సజ్జాతీసూచకః || 203
 వనపల్లీ గేహపల్లీ పార్వతీమరుగోధికా |
 జలపల్లీ తిభేదేన బహుధాసానిగద్యతే || 204
 ఆద్యార్కాంగుళిమానాంతాచతుష్షష్ట్యంకశోభితా |
 ద్వితీయాషట్పదీప్రోక్తా వితస్తీపరిమాణికా || 205
 త్రిచతుఃపంచషట్సప్త పట్టికాతత్వచిహ్నకా |
 తృతీయాతుందిలాదీర్ఘ సూక్ష్మవాలాచతుష్షదీ || 206
 షట్పదీవాచిత్రవర్ణా రక్తవక్త్రాసబిందుకా |
 సర్పాధికమహావేగా తత్రస్త్రీనాతితుందిలా || 207
 సర్పరాజ్ఞీచరమ్యాచ షోడశాంగుళమానకా |
 చతుర్థీమత్స్యసదృశీ దేహేకంటకదంతురా || 208
 ధనుమానామహావేగా సింధుద్వీపనివాసిని |
 ఆద్యాష్టవిధవాక్యాని వక్షిత శ్చేదడవ్యతే || 209
 లాలార్కాక్షుక్చక్రపకంకుకుక్కుకంకంథా |
 చికచ్చికచ్చికత్యేవం సక్సక్సచ్చవదేత్రథా || 210
 అంకంకంకంకురేతాని గౌళివాగక్షరాణిహి |
 ఆదివారేదివాప్రాతరాదిమేతుముహూర్తకే || 211
 రాత్రౌద్వితీయయామేచ వైవాత్తిగృహగోధికా |
 మృత్స్నాంకీల పతంగాంశ్చ వృశ్చికాదీంశ్చభక్షయేత్ ||
 స్థానాత్ప్రవృత్తతేశశ్చ త్సాయమాహారమథకయేత్ |
 వచాంసిద్ధిత్రిపంచాపి షట్సప్తాష్టానవాధవా || 212
 నవద్వాదశశక్రాశ్చ కలాష్టాదశభాషితం |
 ఏకోనవింశతిశ్చైక వింశతిర్వచసామయం || 213

త్రయోవింశత్యక్షరాణి జినతత్వక్షణవర్ణకం |

త్రింశత్తతశ్చ ద్వాంత్రింశత్త్రయిత్రింశత్తనశ్చనః || ౨౦

విజ్ఞేయాపల్లికాభాషాత్రిన్వరాకారాదిమః |

ఇకారమధ్యోకారాంతాలపాభ్యంవకనైస్సహ || ౨౧

పంచభిర్వ్యంజనైర్యుక్తా గేహపల్యః ధీయుతా |

స్త్రీజాతిస్తుందిలావైవ హ్రస్వపుచ్చానశ్చశ్యతే || ౨౨

జానాతీసర్వవచ్చబ్దం బహుధాతద్గుణక్రియాః |

అరణ్యగోధికాదీనాం లక్షణాసప్తకృత్ || ౨౩

కథ్యంతే గారుడేశాస్త్రే నతేషామత్రసంగ్రహః |

ప్రాయశశ్శకునంబ్రూతే గ్రామేషుగృహాల్లికా || ౨౪

తా|| బల్లికి మూడుదేవతలుగలరు. దేహమనకు కాలపు రుషుడు, తోకకమృత్యు, నాలుకకుగాయత్రి, అభిమానులుగానుండెదరు. దీనిలో నాలుగుజాతులుగలవు. తెలుపు బ్రహ్మజాతి. ఎరువుత్తత్రియజాతి. పసుపు వైశ్యజాతి. నలుపు శూద్రజాతి. మరియు నాలుగు భేదములు గలవు. ౧ గృహగోధిక, అనగా సింటిగొళి, ఇది యే చెట్లయందుగూడ నుండ గలదు. ౨ వనగోధిక, అనగా నడివిగొళి, ఇది కొండలయందుగూడనుండ గలదు. ౩ మరుగోధిక, ఇదియేమిట్టగొళి, దీనినే మంగుబల్లియందురు. ౪ జలగోధిక, ఇదియే నీరుగొళి. వీటిలో ౧ ఇంటిగొళి నాలుగంగుళ ములనుండి ౧౨ అంగుళములవరకు పొడుగును, ౬౪ మచ్చలవరకునుండును. ౨ అడివిగొళికి ౬ కాళ్లు మూరెడుపొడుగు ౩-౪-౫ ౬-౭ పట్టెలు ౨౪-౩౬ మచ్చలుండును. ౩ వ మిట్టగొళికి తోకపొడువుగా సన్నగా నుండును, కడుపు దొప్పము, కాళ్లు ౪-౬ గలవు, నానావన్నెలుండును, తలఎరుపు, పాముకన్ననువేగము, గొత్తులేనంతటిమచ్చలుండును, వాటిలో నాడుజాతి పలచనగాను పామువలెనునువుగాను సొగసుగాను జానెడు పొడువుగాను ఉండును. ౪ వ జలగొళి ఒంటమీద ముండ్లవలె చమము గలిగి చారెడుపొడుగు గొప్పచాపవలెనుండును. వాటిలో ఇంటిగొళి పలుకులు ౮ విధములుగానుండును. ౧ లొక్కులొక్కు. ౨ చుక్కు చుక్కు.

౩ పకపక. ౪ కుక్కు-క్కు. ౫ కక్క-క్క. ౬ చిక్చిక్చిక్. ౭ సకుసకు సకు. ౮ అంకంకంకంకు. మరియు ఇంటిగొళి ఆదిత్యవారమున ప్రొద్దున ౨౪ గడియవరకును రాత్రి ౨ వ జామయందును ఆహారమును గ్రహించదు. అది మట్టిని పురుగులను బద్దెంకలను చీమలను ఈగలను తేళ్లను జిట్రలను భక్షింపుచున్నది. మాటిమాటికిని జారిపడుచుండును. సాయం కాలమున మేతకై పలుమారులు పలుకుచుండును. ౨-౩-౪-౬-౭-౮-౯-౧౦-౧౨-౧౪-౧౬-౧౮-౧౯-౨౧-౨౩-౨౪-౨౫-౨౬-౩౦-౩౨-౩౩ అక్షరములవరకు పలుకులనుపలుకుచుండును. దీనిభాషయందు మూడు అక్షర స్వరంబులును, వ్యంజనములలో చ క స ల ప ౫ అక్షరములునుగలవు. ఇంటిగొళి ఊరిలో ఇండ్లలోను చెట్లయందును పలుకుచుండును. అడు జాతికి పొట్టపలచన, తోకపొడుగు, పామువలెకొంచమునునువు గలదు. పామువలెనే శబ్దమును గ్రహించును. అడివిగొళి కొండగొళి మిట్టగొళి నీరుగొళి మొదలయినవాటి గుణక్రియా వచనాది లక్షణములతోగూడా గరుడదేవునిచేత చెప్పబడినగొళిశాస్త్రము చాలావిస్తారమైనది. వాటి పంగ్రహమునంతా ఇచ్చటప్రకృతము లేనందున చెప్పలేదు. భహుశః! మనుష్యులకుఊరిగొళి పలుకుపోటులుమాత్రము శకునములుగానుండుటవలన వాటి లక్షణశాస్త్రమునుమాత్రము సంగ్రహముగానిచటతెలుపుచున్నాము.

గొళి శకునమునకు దీక్ష.

శ్లో|| పల్లిశకునవిజ్ఞానం దీక్షితస్యైవసిద్ధ్యతి |
వక్త్రినాదీక్షితస్సత్యం పల్లిశకునజంభలితీ || ౨౫
తస్మాద్దీక్షావిధింవక్ష్యే సల్లియస్సముపాసతే |
పంచపర్వసుచోపోష్యయద్యశక్తోరచేదికేనే || ౨౬
భరణ్యాంకృత్తికాయాంవవృత్తిపాతేచవైధ్యతే |
కృష్ణాష్టమ్యాంసంక్రమేచనైయత్యేవైకకాలభుక్ || ౨౭
ఉపవాసస్త్యవచారాత్రమమాయాంసైయతోవిధిః |
నిత్యంత్రిషవణస్నాయాప్రాతస్సన్న్యాయథవానరః || ౨౮
కదాచిద్యస్యకస్యాపి గొళివచనజంభలం |

ఉపదిశ్యతదూర్వంతు నాశ్చీయా తద్దినేనరః॥ ౨౨౯
అథవాసమనఃస్నాత్వా భుంజీతావర్తయన్తనుం॥
పుష్పిణీంకుష్ఠినంద్యష్టాధృత్వాచేలాంతరంశుచిః॥ ౨౩౦
స్పర్శాంతరేనదోషోస్తీ స్నాయాత్పల్లింస్పృశన్మపి॥
అమాయామర్తవాశేర్క-మూలేవారాజమందిరే॥ ౨౩౧
సోమేశ్వర్థోదుంబరయోర్భూలేవైశ్యస్యమందిరే॥
మంగళేశభాదిరతరోః కులాఅభవనేషివ॥ ౨౩౨
ఋధేమాతస్యచింబాయామూలేవైష్ణవమందిరే॥
గురౌపలాశమూలేవ వివ్రగేహేశివాలయే॥ ౨౩౩
శుక్రేశ్రీవృక్షమూలేతువేశ్యామందిరేథవా॥
వైవగేహేతథామందే శమీవృక్షస్యసన్నిధౌ॥ ౨౩౪
తిలఘాతుకగేహేవా సదర్శార్కౌదయేసతి॥
స్నాత్వాగత్వాతత్రతత్రవిచిన్వన్గాళికాంముహుః॥ ౨౩౫
దృష్ట్వాతిలాంవికీర్యాథ స్వనామోచ్చారణేనవ॥
సత్వాదృష్ట్వాతథోపోష్య పారయేతేపరేహని॥ ౨౩౬
అమాయాంసాయదృష్ట్వా తన్నాసేనఫలంవడేత్॥
వదేచ్ఛేన్నభవేత్సత్యంమంత్రైఃపారాణికైస్త్రైః॥ ౨౩౭
దర్శనేప్రాథమ్యేద్భక్త్యాశాస్త్రజ్ఞనియతిస్త్యయం॥
ఏవందీక్షావిశిష్టస్య వత్త్రింశద్వత్సరావధి॥ ౨౩౮
వచనంసత్యమేవస్యాన్నాన్యథాగరుడోదితం॥
తతోహనిభావేన్నూనంవంశస్యసుకృతస్యచ॥ ౨౩౯
మహాషికాపదగ్ధేయం పాపంకష్టస్యబోధనాత్॥
నానుగృహ్లాంతవిధ్వాంసోవిధ్వాంశిష్టాఃకలాయుగే॥ ౨౪౦

తా॥ గౌళిశకునమును చెప్పెడివారు దీక్షనువహించితేనేగానివాళ్లు
ఫలించదు. దీక్షయేమనగా— పంచపర్వలయందుపవాసమువేటు. అశ-
క్తుడైతే చివరకు భానువారము, సంక్రమణము, భరణి, కృత్తిక, వృశ్చి-
పాత, వైశాఖ, కృష్ణాష్టమి, ఈదినములలో ఒంటిపూట భుజించ వలసి

నది- అమావాస్యనాడు రెండుపూటలుగూడ నిరాహారముగానేయుండు
వలెను. నిత్యమును త్రికాలస్నానము మంచిది- చివరకు ప్రాతస్నానము
నైనా చేయవలెను. ఏదినమందైనను గౌళిపలుకులఫలమును ఇతరులకు
వెలిపించినపిమ్మట తానుభుజింపగూడదు. ఆకలిమెండైనపక్షమునమరలి
స్నానముచేయవలెను.ముట్టెనవారినిగాఁగొల్పిపట్టివారినిగానియూచిన
యెడల స్నానముజేసి వేరువస్త్రములను ధరింపవలసినది. అంతేగాని
మాలనూదిగలనుముట్టినప్పటికినిగౌళివిషయమునందుదోషములేదు. గౌళిని
ముట్టితే స్నానము చేయవలసినది. భానువారమునాడు అమావాస్య
చేరితే జిల్లేడుచెట్టువద్దను, అథవా నగరి యిండ్లలోను,— సోమవారము
నాడు అశ్వత్థము, అథవాఅత్తిచెట్టువద్దను, వర్తకునియింటను- మంగళ
వారమునాడు జాలిచెట్టు, కుంబరవానియింటివద్దను- బుధవారమునాడు
మామిడిచెట్టు, అథవాచింతమాను, వైష్ణవునియింటివద్దను- గురువారము
నాడు మోదుగచెట్టు, శివునిగుడి, బాపునియింటివద్దను- శుక్రవారము
నాడు మారేడుచెట్టు, లంజయిల్లు, అథవా వీరశైవునియింటివద్దను- శని
వారమునాడు శమీవృక్షము, గానుగవానియింటివద్దను- ఈతావులలో
సూర్యోదయ కాలమునకు ఆవారములో అమావాస్య చేరియుండేనేని
ఆయాస్థానములకుపోయి గౌళినివెదకి కనిపెట్టి నూగులుచల్లి ప్రవరపేరు
చెప్పి నమస్కారముచేసి మూడుపురాణమంత్రములతో ప్రార్థించివచ్చి
నాడు ఉపవాసమువుండి మరునాడు పారణిచేయవలసినది. అమావాస్య
నాడు పగటిలోగా గౌళిచిక్కకపోతే పిమ్మట నెలవరకు గౌళిశకునము
ఫలించదు. ఈశకునము ౩౬ ఏండ్లుఫలించి పిమ్మట వానిపుణ్యమును వంశ
మును నాశముచేయును. ఏలననగా పరులకు కష్టఫలమును ముందుగా
చెప్పటచేత వారిమనస్సునొచ్చి పాపమువచ్చును. ఈవిద్యకు భృగ్వాది
మహామూర్తిలుకావుమునుబెట్టియున్నారు. గనుక శిష్టులైనవిద్వాంసులు
ఈశకునవిద్యను అభ్యసించదు. పరంతు ఎట్లైననుగాని ఇది ప్రత్యక్ష నిద-
శకానమునకువచ్చునట్టిది. గొప్పఅశ్చర్యము.

గౌళిశకునమునకు నిమిత్తములు.

శ్లో॥ కాలందేశం దేశం భేటం జాతిభాషాస్వరాంస్తథా।

సంఖ్యాం విజ్ఞానాశాస్త్రేణ గౌళివాక్యలమీరయేత్ ॥ ౨౪౧

సంప్రాప్త్యా దీక్షితో గౌళిం యది తిష్ఠత్యసంశయం।

గౌళివాక్యస్య తేన త్యం ప్రత్యక్షం తస్మిన్ దర్శనం ॥ ౨౪౨

అంగేపతతియాపల్లి తత్ఫలం పృథగుచ్యతే।

దృష్టా గౌళిన పతతి యది కాచిత్పతేదపి ॥ ౨౪౩

తదామహచ్చుభం బ్రూయాత్తత్ప్రకారస్త్వథోచ్యతే।

గౌళిపాతఫలం వాచ్యం నాశుద్ధస్యకదాచన ॥ ౨౪౪

తా॥ ౧ కాలము, ౨ దేశము, ౩ దిక్కు, ౪ గ్రహము, ౫ స్వరము, ౬ సంఖ్య, ౭ జాతి, ౮ భాష, ౯ విటచేత శాస్త్రవివేకముతో గౌళిఫలమును పలుతెరంగులుగా ప్రాణుల శుభాశుభములను సూచించుచున్నది. దీక్షితుడు ప్రార్థించినపుడెల్ల ఎచ్చటనుండియు గౌళిపలుకు వినవచ్చుచున్నది. మరియు ఎవనిమీదగాని గౌళిపడితే అంగఫలముగలదైనను అపరిశుద్ధుని మీదపడితే ఫలములేదు. చూచిన గౌళి పైనపడదు. ఒకవేళపడితే ఊలు గలదు. పాటుఫలములను ముందుచెప్పబోవుచున్నాము.

బల్లి పాటుకు ఫలములు.

శ్లో॥ సత్వరంజస్తమశ్చాహ్నిక్రమాద్దశఘటిమితం।

రాత్రౌపంచఘటిపశ్చాద్విపరీతం వినిదిశశేత్ ॥ ౨౪౫

సత్వకాలే బ్రహ్మపల్లి చంద్రే జ్యేష్ఠగ్రహవాసరే।

ప్రతికేలోమరహితే పుంసాందక్షిణభాగే ॥ ౨౪౬

సవ్యాంగేచతథాస్త్రీణాం శుభం యచ్చతిపాతతః।

స్వవశోత్తమవర్ణావాస్వాంగేపతతిచేచ్ఛుభం ॥ ౨౪౭

అశుభం విపరీతేతు ఫలమూహ్యం మనీషిభిః।

జాతికాలాంగభేదానాం ఫలభేదోవిశిష్యతే ॥ ౨౪౮

తా॥ పగలు ౧౦ గడియలు సాత్వికము. ౨౦ వరకు రాజసము. ౩౦ వరకు తామసము. రాత్రి ౫ గడియలు సాత్వికము. ౧౦ వరకు రాజ

సము. ౧౫ వరకు తామసము- మరల ౨౦ వరకు తామసము. ౨౫ వరకు రాజసము. ౩౦ వరకు సాత్వికము. ఇట్లు గుణకాలము నేర్పరచుకొని, బ్రాహ్మణజాతి తెల్లబల్లి సత్వకాలము చంద్రగురు శుక్రవారములు- త్రితయజాతి ఎఱ్ఱబల్లి రాజసకాలము రవికుజవారములు- వైశ్యజాతి పచ్చబల్లి రాజసకాలము బుధవారము- శూద్రజాతి నల్లబల్లి తామసకాలము శనివారము- పురుషులకు కుడిపక్క, స్త్రీలకు ఎడమపక్క, ఉత్తములకు రోమములేనితావు, నికృష్టజాతికి రోమముకలతావు, అధఃరాత్రి అతి నలుపు మాలబల్లి ఇట్లు సంబంధిగణములను ఏర్పరచుకొని బల్లి పాటుకు ఫలమును చెప్పువలసివచ్చి ఎవనికైనను స్వజాతి గౌళిగాని ఉత్తమజాతి గౌళిగాని స్వకాలమందుగాని ఉత్తమకాలమందుగాని తగిన అంగమందుపడితే ఉత్తమఫలము. అట్లులేక విపరీతమైతే అశుభఫలము. ఈసూత్రముచేత ఫలవిశేషములను ఊహింపవలసియుండును.

గౌళి పతనస్థల ఫలములు.

శ్లో॥ మస్తకే బ్రహ్మరంధ్రాచ్చకించిత్పుష్టేతు గౌళికా।

పతిత్వా గామినిం లక్ష్మీం సూచయేద్దత్తమాయది ॥ ౨౪౯

శిరోమధ్యేమహారోగం దక్షిణేనహజాహితం।

ప్రత్యస్థాగేనుజానిష్ఠం పురోమాతృశసంకటం ॥ ౨౫౦

బ్రహ్మరంధ్రేమహామృత్యుం ఫాలార్ధ్యేతుధనోభ్రయం।

చికురేషుతథాహనిం కేశాంతేవ్యసనంమృతిం ॥ ౨౫౧

శిఖామధ్యేమహాకష్టం జటాయాం సజిమృత్యుకృత్।

అపటేభారవహనం ఫాలేకల్యాణసూచనం ॥ ౨౫౨

బంధ్వాగతిం శుభం లాభం శుభం పుంసాంకపోలకే।

నస్త్రీణామథకణస్య నికటేచేచ్ఛుభావహం ॥ ౨౫౩

అచ్చాదకేతుశిరసో వసనేవిపదంతథా।

వైధవ్యసూచనంస్త్రీణాం దుర్వాతాశ్రవణంశ్రుతౌ ॥

ధనలాభంభ్రువోఃకుర్యాత్తద్యేకలహసూచనం।

ఘ్రీమధ్యేదైవికభయం దక్షిణాక్షిపరాజయం ॥ ౨౫౪

స్థితంసదప్యసద్భూయా తత్రతత్రైవతత్ఫలం॥ ౨౨౪

ఫలమర్కాదివారేషా క్రమాత్తాన్తాసికంతతః।

ఘటికానవకంచైక దివసోఽథర్తుమాసకా॥ ౨౨౫

పక్షోబ్ధశ్చేతికాలస్య మానోక్తిఃఫలపాచనే।

గాభిప్రపాతేమానేన సచేలంస్నానమాచరేత్॥ ౨౨౬

దేవార్చ్యాదీపదానంచ దానంఽమంజపంచరేత్।

శుద్ధస్యచైతత్కథితం నాపవిత్రస్యకీంచన॥ ౨౨౭

తా॥ రోమున జయము. గుండెలో నధైర్యము. పైకడుపున పుత్ర
లాభము. బొడ్డున పుత్రభయము. కిగ్గడుపున రోగము. పక్కన నారో
గ్యము. ఘజమున సహాయము. రట్టమీద యత్నభంగము. మోచేలిమీద
సహాయనాశము. అరచేతనభలాభము. ముంజేతనిధనహాని. కీళ్లయందు
పనిచేటు. గోళ్లయందుజంతుభయము. చంకలోప్రేతభయము. వెన్నున
శత్రుభయము. వెన్నెముకయందుపిశాచభయము. నడుమువెనుక వస్త్ర
లాభము. పిరుదున శయ్యాసనలాభము. తొడవెనుక మందీడు. తొడ
ముందు సుఖభోగము. లోతొడలోవ్యభిచారము. గజ్జలతోబలితయము.
శిశ్నమున సంతానము. దానిచివరలో దాంపత్యహాని. రోమమున సీమ
నుండివెడలగొట్టబడుట. అండమున దేశత్యాగము. దానిక్రిందు దొంగ
తనము. గుదమున నాయుధభయము. మోకాలిమీదవాహనలాభము. చీల
యందువాహనపతనము. దానిక్రిందనాయురోగము. నరములమీదవైద్యు
నికిగాధనహాని. పిక్కలయందుపనికూడివచ్చును. కాలికంబములయందు
వ్యాపారలాభము. కాలియెముకమీద పనిచేటు. పాదసంధిని రోగము.
వెనుకటికాలినిచెర. మిగ్గలియందు ప్రయాణము. చేళ్లయందురోగము.
అరకాలిమీద బల్లిపడితే రాజ్యలాభము. ఇదిశుక్లపక్షిఫలము. శృష్టపక్ష
మున వాటికివిపరీతఫలములగును. షష్ఠి, అష్టమి, అమావాస్య, భరణి,
మఖి, పూర్వాభాద్ర, నక్షత్రములయందున శనిమంగళవారములయందును
ఫలము విపరీతమగును. అనగా మేలుకీడుగాను కీడుమేలుగాను పరిణమిం
చును. వదుగుపెండ్లి లేని విడ్డలమీద బల్లిపడితే దానిఫలము తల్లితండ్రుల

కబ్బును. పడిదిగితే మేలుకీడు కీడుమేలగును. పడియెక్కితే కాదగును
కాతగినదికాదు. భానువారమునబల్లిపడితే దానిఫలము కలుగుటకు ఆరు
నెలలుపట్టును. సోమవారమున ౯ ఘడియలకు, మంగళవారమున నొక
దినమునకు, బుధవారమున రెండు నెలలకు, గురువారమున ౧ నెలకు, శుక్ర
వారమున ౧౫ దినములకు, శని ౧ సంవత్సరమునకు- ఫలముతెలియ
వచ్చును. బల్లిపడినపిమ్మట ఆవస్త్రముతోకూడ స్నానముచేసి దేవునికి
దీపముపెట్టి జపదానధర్మములనుచేయవలసినది. ఇదియంతయును అశుద్ధ
వస్తువులనుతాకక సర్వదా పరిశుద్ధుడైయుండునియమస్థునికేగాని ఎప్పుటి
కిని నశుచిగానుండు అంటువానిమీదబల్లిపడితే స్నానాదులక్కరలేదు.

గాభిగ్రహములు.

శ్లో॥ మందవారంసమారభ్యదిగ్రహుఘటికాక్రమః।

అష్టదిక్షుక్రమాన్నాగో నగోనాగోనిధిర్నమః॥ ౨౨౮

నభోనిధిర్నితీశం దిగ్రహుఃపరివతేతే।

జ్ఞాత్వారాహుగతింతస్తాత్థేటానాంగతిరూహ్యతే॥ ౨౨౯

తా॥ శనివారముపగలు తూర్పులో, రాత్రి అగ్నిమూలలో, భాను
వారముపగలు దక్షిణమున, భానువారం రాత్రి సోమవారమంతయును
వైరుత్యమున, మంగళవారమందు ౫౦ గడియలు పశ్చిమమున, మంగళ
వారమురాత్రి ౧౦ గడియలు, బుధవారము పగలుకూడా వాయుమూ
లలో, బుధవారంరాత్రి గురువారమంతయును ఉత్తరమున, శుక్రవార
మున దేవమూలలో, దిగ్రహుగ్రహముండును. దానినుండి ఆయాకాల
ములయందు దిక్కులలోగ్రహములను నిణయించుకొనవలసినది.

శ్లో॥ శుక్లపక్షేదివాక్యజ్ఞేనక్తంరాహుదిశఃక్రమాత్।

అర్కాద్యాఃపరివర్తంత్రైపాశ్వేతశ్చపదక్షిణం॥ ౨౩౦

శుక్లపక్షేతథానక్తం కృష్ణపక్షేదివాతథా।

రాహుపార్శ్వేసమీపస్తదిశోయాంత్యదక్షిణం॥ ౨౩౧

ఏకదిశ్యేకఖేటస్య చతుష్షష్ట్యైకవాసరే।

పరివృత్తిఫలంజ్ఞేయం సప్తవారేషుదేవభం॥ ౨౩౨

విభగోపిస్తవైర్భిన్నం వచస్సంఖ్యావిభేదతః।

నీరసీతఫలంజాత్యానదీదత్తారిభేదవత్॥ ౨౮౩

తదేవస్థలభేదేన సరమాసనయంభవేత్।

తచ్చతోరణవృత్తాది స్థలభేదప్రసంజనాత్॥ ౨౮౪

లక్ష్యాష్టకఫలంబూతే శాస్త్రముష్టసహస్రకం।

సంఖ్యహ్య సారసారాంశం దిక్షాత్ర మిహవచ్చ్యహం॥

తా॥ శుక్లపక్షమునపగటిలోను, కృష్ణపక్షమునరాత్రిలోను, రాహు
దిక్కుకు కుడిపక్కలో పార్శ్వదిక్కునుండి వరుసగా సూర్యాది సప్త
గ్రహములు ఒక్కొక్కదిక్కులో ఒక్కొక్కనిప్రకారం ప్రదక్షిణముగా
నిలచియుండును. శుక్లపక్షరాత్రియందును, కృష్ణపక్షమునపగటియందును,
రాహువుండుదిక్కుకు ఎడమపక్కలో సమీపదిక్కునుండి ఆప్రదక్షిణ
ముగా సూర్యాదిసప్తగ్రహములు వరుసగా నొక్కొక్కదిక్కుయందొక్కొక్క
కునిలచియుండును. ఇందువలన ప్రతిదినమందును ప్రతియామమందును
ఫలభేదము గలదు. వారము ౧ కి- దిక్కులు ౮, జాములు ౮, గణక
ఒక్కొక్కదిక్కులో ఒక్కొక్కజాముకు ఒక్కొక్కఫలప్రకారముగా ఒక్క
వారమునందు ౬౪ ఫలములుగలుగును. ౨ వారములకు ౪౪౮, ౮ పలు
కులలో స్వరభేదముచేత త్రిగుణమై ౧౩౪౪ భేదములగును. పలుకుభేద
ముతో ౬౨౨౦, జాతిభేదముతో ౨౬౮౮౦, గ్రామారణ్యాదిభేదముతో
౧౦౨౫౨౦ వెరసి లక్ష ఏడువేల యేనుట యిరువది ఫలములగును.
తోరణవృత్తాది స్థలభేదముతో ౮ లక్షఫలములు ఊహ్యములని వాటివివ
రణగ్రంథము ౮ వేలశ్లోకములుగలదిగా విస్తారమైనది- దానిలోని సార
సారాంశమునుమాత్రము సంగ్రహించి దిక్పదర్పనార్థము ఈగ్రంథ
ములో చాలబోధార్థముగా తెలియజేయుచున్నాము.

గౌళివాక్యఫలములనుచూచెచురీతి.

శ్లో॥ స్వతశ్చగౌళికావక్తి పార్థితావాధతత్ఫలం।

యామంవారంధివానక్తంశుక్లకృష్ణంవచోంకకం॥ ౨౮౬

స్వరంజాతించవర్ణంచ స్థలంజ్ఞాత్వావదేత్క్రమాత్।

సవ్యాససవ్యగ త్యాచ సదసత్ఫలనిణయః॥ ౨౮౭

తా॥ పనులను చింతించునపుడు గౌళిపలుకు తానుగావినవచ్చినను,
గౌళిదేవతను మనము ప్రార్థించినపుడు అదిపలికినను, అప్పుడే ప్రోద్బు
అనగా జాము, వారము, పగలు, రాత్రి, శుక్లపక్షము, కృష్ణపక్షము,
దిక్కు, పలుకులలెక్క, స్వరము, జాతి, వన్నె, స్థలము, నీటిసన్నిధిని
తెలిసి వాటికితగిన ఫలమును నిణయింపవలసినది- సవ్యాససవ్యగతుల
జేత మంచిచెడ్డఫలములు వివేకింపబడును.

ప్రదక్షిణాప్రదక్షిణగౌళిఫలములు.

శ్లో॥ వల్లి ప్రదక్షిణఫలంశాస్త్రోక్తంవ్యానుభూయతే।

తదప్రదక్షిణఫలం విపరీతంభవిష్యతి॥ ౨౮౮

తా॥ శాస్త్రమునందు వాచనికములైన ఫలములన్నియునుప్రదక్షిణ
గౌళికి యథోక్తముగానే అనుభవమునకువచ్చును- అప్రదక్షిణ గౌళికి
యథాశ్రుతఫలములు విపరీతముగా పరిణమించును- అనగా వచ్చునంటే
రాదు, రాదంటే వచ్చుననుట, లాభమంటేనష్టమనియర్థము, మంచిదనిన
చెడ్డదనియర్థము- కలదనగా లేదనియర్థము, ఈలాగుననూహింపవలసినది.

భానువారముపగలు గౌళిపలుకులఫలములు.

ప్రథమయామమునందు.

శ్లో॥ దిక్ఫటైరరగ్-వారాహ రాదియామేక్రమాత్ఫలం।

సూర్యాదిక్తైర్వషణ్ణంచమృతివారాత్వవషణ్ణం॥ ౨౮౯

బంధనంధనమారోగ్యంరాజకార్యంజయస్తథా।

భవేత్ప్రి-మితిచింతాయాం నభవేదితినిణయః॥ ౨౯౦

చింతాయావై పరీత్యేన ఫలమేతత్ప్రకీర్త్యతే।

ఇంద్రాదిదిక్షుక్రమశో భయంచింతాంవినాశనం॥ ౨౯౧

క్షయంలాభంధనంచైవ సంపదంశుభమిరయేత్।

రక్తపల్ల్యాఃఫలమివమన్యాసాంఫలముచ్యతే॥ ౨౯౨

అర్కాన్తరణవారాచభయశంకానివర్తతే।

రాజప్రీతిర్విత్తలాభః కార్యసిద్ధిశ్చభోజనం॥ ౨౯౩

దేహశ్రమోవిప్రుతిశ్చక్రమాత్ జ్ఞేయమిదంఫలం।

నీలపల్ల్యాఃఫలమిదం ప్రాచుర్యేణవినిదిశేత్॥ ౨౯౪

తా॥ భానువారముపగలు ౧ జామున సూర్యాదిగ్రహములకు వరుసగా ఫలములు. ర- వాన, చ- మరణవారత, కు- దుభిక్షము, బు- బంధనము, గు- ధనము, శు- ఆరోగ్యము, శ- రాజకార్యము, రా- జయము, ఇని అగునాయని చింతించుచుండిరేని కాచాలదు. ఇట్లు ఏమి యోచించుచుండెదరో అది కాదనియథామగును. గౌళిపలికినదిక్కులో పైనచెప్పిన గ్రహములకు ఈ ఫలములను తెలియవలసినది॥ గౌళిదిక్కులమెట్లనగా— ఇంద్రాద్యష్టదిక్కులయందు వరుసగా, ౧- భయము, ౨- అగ్నిచింత, ౩- హాని, ౪- త్నయము, ౫- లాభము, ౬- ధనము, ౭- సంపద, ౮- శుభము, ఇదియంతయు ఎఱ్ఱగౌళిపలుకుఫలములు॥ మఱియు, ర- మరణవారత, చ- భయము, తత్పరిహారంబును, కు- రాజప్రీతి, బు- ధనలాభము, గు- కార్యసిద్ధి, శు- భోజనము, శ- శ్రమము, రా- మరుపు, ఇవి ఇతర గౌళుల ఫలమైనను నల్లబల్లి పలుకులకు ముఖ్యమనదగును.

౨ వ- యామము.

శ్లో॥ సూర్యాదిబంధ్యాగమనం కార్యస్యైవానుకూలతా।

విరోధస్యాన్నచేయంహి గంతవ్యంజాతమేవహి॥ ౭౯౫

మృషానష్టమిదంచాథ దిక్షుచోరస్సమాగతః।

గభిణీస్యాద్భయంనాస్తి దేహారోగ్యంభవిష్యతి॥ ౭౯౬

క్షేమోభాగ్యంచభవితా నలభ్యంవిషభీఃక్రమాత్।

తా॥ సూర్యాదిగా- ర- చుట్టుములువత్తురు, చ- అనుకూలమగుచున్నది, కు- విరోధించును, ర- ఇవ్వవలదు. ౫- పోవచ్చును, ౬- అయినది, ౭- ధబ్బర, ౮- నష్టమగుచున్నది॥ ఇంద్రాదిగా- ౧- దొంగవచ్చినాడు, ౨- చేకటియగును, ౩- భయములేదు, ౪- ఆరోగ్యమగుచున్నది, ౫- క్షేమము, ౬- భాగ్యమువచ్చును, ౭- చిక్కుటలేదు, ౮- విషభయముగలదు.

౩ వ- యామము.

శ్లో॥ సూర్యాదీనాంసదాతవ్యంస్యాదితోవిక్రయంకురు॥ ౭౯౭

మాత్యతోస్త్యత్రగచ్ఛత్వం సావకాశోభవిష్యతి।

ఫలమింద్రాదికానాంతు మేఘావషణ్ణిజకలం॥ ౭౯౮

వంచితంస్యాత్సత్రయాతు గతందూరేమృతిస్తథా।

ధనలాభోజయంతీతి క్రమాత్ఫలముదీరయేత్॥ ౭౯౯

తా॥ సూర్యాదిగా మూడవ యామమునందు- ర- ఇవ్వవలదు, చ- ఇంకనుండవని, కు- అమ్మివేయి, బు- విడువవలదు, గు- అచ్చటనేయున్నది, శు- నీవుపో, శ- సావకాశము, రా- అగుచున్నది, ఇంద్రాదిగా- ౧- వానవచ్చును, ౨- నీరులేదు, ౩- మోసబోవును, ౪- అతడేరాని, ౫- బైటపోయినది, ౬- మరణము, ౭- ధనలాభము, ౮- గెలుచుచున్నారు.

౪ వ- యామము.

శ్లో॥ అర్కాహర్వేదయామేతు క్రమాత్సూర్యాదిజంఫలం।

అద్యమాస్తుద్రాగ్విధేహి నలభ్యంచాగ్నిభిస్తథా॥ ౮౦౦

జితోభవజలేమృత్యుర్విభ్రష్టంనష్టతాభజేత్।

ఇంద్రాదిదిక్షుక్రమశోమూషీచాధాభువిస్థితిః॥ ౮౦౧

మానభంగోబంధమోక్ష స్సమ్యగ్వృద్ధిమపైష్యతి।

నవృద్ధిర్వారవనితా వశేచాయాహితన్వతిః॥ ౮౦౨

తా॥ సూర్యాదిగా ౪ వ జాములో- ర- ఇవుడువలదు, చ- జాగ్రతచేయుము, కు- చిక్కేదిలేదు, బు- అగ్నిభయము, గు- సోలిపోవును, శు- జలగండము, ౭- చెడినది, ౮- నష్టమువచ్చును॥ ఇంద్రాదిగా- ౧- ఎలుకలవేధ, ౨- ధూమిలోపల, ౩- మానభంగము, ౪- చరవిడుచును, ౫- చక్కగాపెరుగును, ౬- వృద్ధిలేదు, ౭- లంజలపాలు, ౮- తెలిసిరమ్ము.

భానువారమురాత్రిగౌళిపలుకులఫలములు.

౧ యామమున.

శ్లో॥ అర్కవారనిశాయాంతు ప్రథమప్రహరేఫలం।

పల్లివచనసంజాతం సూర్యాద్యైక్రమశోవదేత్॥ ౮౦౩

చిరంకురుత్వంనాహ్నియత్యజమాత్యజతద్భవేత్।

తవనాస్తినభూయాచ్ఛభ్రష్టంభవతిచింతితం॥ ౮౦౪

ఇంద్రాదితోవస్త్రలాభంనదోషఃపశుకాయతిః।

నవప్తంసహయోక్తవ్యం శ్రేయస్సౌఖ్యంసభంజనం॥౮౦౫

తా॥ భానువారమురాత్రి మొదటియామమునసూర్యాదిక్రమముగా గొలిపలుకులఫలములు. ౧ నిదానించుము, ౨ త్వరపడు, ౩ విడిచిపెట్టు, ౪ విడువవలదు, ౫ అగుచున్నది, ౬ నీకుకాదు, ౭ అయ్యేదిలేదు, ౮ చెడిబోవును॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ వస్త్రలాభము, ౨ దోషములేదు, ౩ పేశువువచ్చును, ౪ నవప్తములేదు, ౫ జోతచేరవచ్చును, ౬ కల్యాణము, ౭ సుఖములేదు, ౮ భంగము.

౨ వ - యామము.

శ్లో॥ అర్కరాత్రాద్వీతీయేతుప్రహరేర్కాదితఃక్రమాత్।

రక్షగోషయతత్కమప్రకటికురుసాధయ॥ ౮౦౬

గచ్ఛపశ్చాద్జాయతేచ తత్రాధిక్యంచలుప్రతా।

దిక్షూదంతస్సమాయాతస్తతఃశ్చేయరంతతః॥ ౮౦౭

జోషమాస్వానామయంచ కూపేయావద్భవత్వితి।

యతోత్తతఇతిప్రోక్తంశక్రాదేగౌళివాక్ఫలం॥ ౮౦౮

తా॥ భానువారమురాత్రి ౨ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ భద్రపరచుము, ౨ గుప్తపరచుము, ౩ ప్రకటించుము, ౪ అనుకూలముచేయు, ౫ వెంటడించుము, ౬ తెలియవచ్చుచున్నది, ౭ ఎక్కువైనది, ౮ తక్కువబడినది॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ వృత్తాంతమువచ్చినది, ౨ వారలేవజ్ఞేదరు, ౩ ఊరకుండుము, ౪ వాసియగును, ౫ వెడలిపోయి, ౬ నూతిలో, ౭ విసంతకాని, ౮ యత్నముమించినది.

౩ వ - యామము.

శ్లో॥ అర్కరాత్రాత్పృథీయేతుప్రహరేర్కాదితఃఫలం।

మౌరేకప్తంజలేదోషామంజిష్ఠాలాభసంభవః॥ ౮౦౯

ధాన్యవృద్ధిఃపశూనాంచ రక్షణంస్వణలాభతా।

చోరభీతిర్గ్రహభయంచాథేంద్రాదిమదివ్యపి॥ ౮౧౦

శంకామాత్రంతథాచాస్తివిజ్ఞాపయమహీపతేః।

వ్యయంకురుఫలంనాస్తిభంగోగన్యేశ్వరాధనం॥ ౮౧౧

అపరాధోభవేదేవం గౌళివాక్సంభవంఫలం।

తా॥ ఆదివారమురాత్రి ౩ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ మౌరకప్తము, ౨ జలదోషము, ౩ రేశిమిదొరకుట, ౪ ధాన్యవృద్ధి, ౫ పశురక్షణము, ౬ సువణలాభము, ౭ చోరభీతి, ౮ గ్రహభయము॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ శంకామాత్రము, ౨ అట్లుగలదు, ౩ రాజులకుచెప్పకొనుము, ౪ ఇంకను వెచ్చముచేయి, ౫ ఫలములేదు, ౬ లింగభంగము, ౭ దేవునిచిక్కు, ౮ తప్పకలుగును.

౪ వ - యామము.

శ్లో॥ అర్కరాత్రాచతుర్థేతుప్రహరేర్కాదితఃఫలం॥ ౮౧౨

భవేత్కార్యంపత్రికాప్తిదూతంప్రేషయమానహః।

పుత్రభీపుణ్యకార్యంచ మాస్తుప్రీత్యపిమాచర॥ ౮౧౩

ఇంద్రాదితోధికారాప్తిరధికారస్యభంగతా।

ప్రవాసస్థిరతానాస్తిజ్ఞానాప్తిరనుభావ్యతా॥ ౮౧౪

సర్పత్రయాదితత్కమబంధకృత్సానవోనహి।

వీవంయామాప్తవఫలంమహారాత్రేర్కవారజం॥ ౮౧౫

తా॥ ఆదివారమురాత్రి ౪ వ జాములోసూర్యాదిఫలములు. ౧ కార్యమగును, ౨ పత్రికవచ్చును, ౩ మనిషినిపంపించుము, ౪ మానభంగము, ౫ పుత్రభయము, ౬ పుణ్యకార్యమగును, ౭ నాతివలదు, ౮ కృషిచేయుము॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ అధికారలాభము, ౨ అధికారభంగము, ౩ పరస్థవాసము, ౪ స్థిరములేదు, ౫ జ్ఞానలాభము, ౬ అనుభవించుము, ౭ పామువచ్చును, ౮ బలపరచువారులేరు.

భానువారమునగొలిపలుకుల స్వరఫలములు.

శ్లో॥ అకారస్వరవాక్యేషుత్యక్తిరంచానుకూలకృత్।

క్రమేణచతురాదీనాత్రయత్ప్రింశాంతమువ్యతే॥ ౮౧౬

నాస్త్యప్రవృద్ధికతాలుప్తంనప్తంలాభోవిశేషతా।

త్వదీయానాంతవైవస్యాత్ త్వచ్ఛత్రోస్స్వప్నదశకానే॥

గ్రామాద్భూషాన్యదేవేపరేషాంయోషితామపి।

పుంసామపిచబాలానాం పశూనాంచపురస్యచ॥ ౮౧౮

అధికారవతాంయుష్మత్ప్రభోర్నికటగేహినః।

నకస్యాపివచోమాత్రంజాతంభూయాద్భవేదపి॥ ౮౧౯

నస్యాత్కించద్విలుప్తంచజాతంచేత్తవనాస్తితత్।

తా॥ అకారస్వరముగల పలుకులలో మూడుపలుకులనుండి ౩౩

పలుకులవరకును భానువారమునాటిఇంటిగొళిపలుకులఫలములేమనగా.

౩ అనుకూలము, ౪ లేదు, ౬ ఎక్కువగా, ౭ కొరత, ౮ నష్టము,

౯ లాభము, ౧౦ విశేషము, ౧౧ నీవారికి, ౧౨ నీకుమాత్రము, ౧౩ నీశత్రు

వులకు, ౧౪ స్వప్నమునందు, ౧౫ ఊరిబైట, ౧౬ దేశాంతరమునకు,

౧౭ ఇంకనెవరికైనను, ౧౮ అడువారికి, ౧౯ మగవారికి, ౨౦ బిడ్డలకు,

౨౧ పశువులకు, ౨౨ ఊరికి, ౨౩ అధికారులకు, ౨౪ నీయొక్కప్రభు

వుకు, ౨౫ నీయొక్కపొరుగింటివానికి, ౨౬ ఎవరికినిలేదు, ౨౭ వృత్తాంత

మాత్రమే, ౨౮ అయినది, ౨౯ అగుచున్నది, ౩౦ అగును, ౩౧ అయ్యేది

లేదు, ౩౨ కొంచముతక్కువగా, ౩౩ అయిననునీకులేదు.

శ్లో॥ ఇకారస్వరవాక్యేషు నాస్తీకార్యానుకూలతా॥ ౮౨౦

చతురాదిత్రయస్త్రింశ పర్యంతంఫలమువ్యతే।

జలస్యనికటేయుష్మత్ప్రభోస్త్యేవకస్యచ॥ ౮౨౧

తవణాదాతుర్విజ్ఞేయం త్వదీయానాంపశోరపి।

త్వత్సాహచర్యశీలానాం యుష్మన్నికటగేహినః॥ ౮౨౨

త్వత్కాంతాయాస్తవైవేదంసర్వేషాంగ్రామకాసినాం।

నిశ్చితంకల్పితంశత్రోర్నస్యాద్భూజనస్యచ॥ ౮౨౩

చిరాయరాజకీయానాం నతేఘాయాత్తదాస్వకం।

తా॥ ఇకారస్వరవాక్యములయందు ౩ పలుకులు అనుకూలంపవు,

౪ నీటివద్ద, ౫ నీకు, ౬ నీయజమానునికి, ౭ నీపనివారికి, ౮ నీకప్పిచ్చిన

వారికి, ౯ నీచేతనప్పుగొన్నవారికి, ౧౦ నీవారికి, ౧౧ నిష్ఫలము, ౧౨ పశు

వులకు, ౧౩ నిష్ఫలము, ౧౪ జొతవారికి, ౧౫ పొరిగింటివారికి,

౧౬ నీస్త్రీకి, ౧౭ నిష్ఫలము, ౧౮ నీకుమాత్రము, ౧౯ అందరికిని, ౨౦ ఊరం

దరికి, ౨౧ నిశితము, ౨౨ కల్పితము, ౨౩ నీశత్రువులకు, ౨౪ అయ్యేది

లేదు, ౨౫ బహుజనులకు ౨౬ బహుకాలమునకు, ౨౭-౨౮-౨౯ నిష్ఫ

లము, ౩౦ నగిరివారికి, ౩౧ నీకుకాదు, ౩౨ అప్పుడే, ౩౩ దక్కును.

శ్లో॥ ఉకారస్వరవాక్యానామకారస్యైవచాహని॥ ౮౨౪

రాత్రావిస్వరవద్యోజ్య మేకారశ్చదివాయది।

ఇకారవత్తతోరాత్రావకారసదృశోభవేత్॥ ౮౨౫

చించాతరుగతాగోళీ వక్తిరాత్రావివాహని।

నక్తంచాహనివాహస్యై తోరణేయదిపల్లికా॥ ౮౨౬

ఏకద్విప్రహరేవక్తిదివాత్రిచతురీతం।

త్రిచతుఃప్రహరేరాత్రాక్రమాద్య్యోకోదితంఫలం॥ ౮౨౭

తా॥ పగటిలో ఉకారపుపలుకులకు అకారమువలెను రాత్రి ఇకా

రమువలెను ఫలమగును. పగలు ఎకారము ఇకారమువలెను రాత్రి అకా

రమువలెను తెలియపడవలసినది. చింతజెట్టులోని గొళికి పగలు రాత్రి

వలెను రాత్రి పగటివలెను ఫలముమారును. తోరణగొళికి పగటిలో ౧-౨

యామములు ౩-౪ గాను, రాత్రిలో ౩-౪ యామములు ౨-౧ గానుభావింప

బడి భానువారమునాడు ఈలాగున గొళిపలుకుఫలములకు నిణాయింప

వలసినది.

భానువారమున వనగొళి మొదలైనది.

శ్లో॥ ఆరోగ్యమర్కవృక్షస్య నికటేవనగొళికా।

ప్రణంకంటకీవృక్షస్థా ఫలవృక్షేనుకూలతాం॥ ౮౨౮

చార్యంలతాస్థితాబ్రూతే గుత్తజంతుకృతంభయం।

గిరిగొళిశ్శిలాసంస్థా వక్తికార్యంభవేదితి॥ ౮౨౯

నభవేత్తదధోభూమి గొళిర్వర్తికకోపరి।

క్షీప్రంకుర్వవటస్థాత్తుజహహీతివదేద్రవా॥ ౮౩౦

తా॥ వనగొళి జిల్లేడుచెట్టువద్ద ఆరోగ్యమును పలుకును, ముండ్ల

చెట్లలో గాయమగుననును, ఫలవృక్షమున కార్యసిద్ధిని, తీగలలో దొంగల

కాటమును, పొదలలో క్రూరజంతు భయమును చెప్పుచున్నది. కొండ గొలి రాతిమీద కార్యసిద్ధిని రాతిదిగువ కార్యభంగము అనుచును. నేల గొలిపుట్టమీద వేగిరమనుచును, గుంటలోవిడువుమనుచును పలుకును. గ్రాను వారపుగొలిఫలములు ముగిసినవి.

సోమవారపు పగటిగొలిఫలములు.

౧ యామము.

శ్లో॥ సోమేదివాదిప్రహరే సూర్యాదిఫలముచ్యతే |
 భోజనంగతిరాలస్యం కలహశ్చవణిక్రియా || ౮౩౧
 లాభస్సువార్తాక్షేమస్య భంగోదిక్ష్యథకథ్యతే |
 వృష్టిభవేద్ధనంచాస్తి శవనిహారణంభవేత్ || ౮౩౨
 గుణవార్తాచానుకూలం నవృద్ధిఃకార్యకృన్నహి |

తా॥ సోమవారపుపగలు శ్రవణమయామమున సూర్యాదిక్రమముగా-
 ౧ భోజనము, ౨ గమనము, ౩ ఆలస్యము, ౪ కలహము, ౫ వ్యాపారము, ౬ లాభము, ౭ సువార్త, ౮ క్షేమభంగము॥ ఇంద్రాదిక్రమముగా- ౧ వానవచ్చును, ౨ ధనముగలదు, ౩ పీనుగసాగును, ౪ గుణమైనవార్త, ౫ అనుకూలించును, ౬ వృద్ధిలేదు, ౭ కార్యసిద్ధి, ౮ ఆయ్యేదిలేదు.

౨ వ - యామము.

శ్లో॥ సోమాహనిద్వితీయేతుప్రహరేర్కాదితఃఫలం || ౮౩౩
 భాగ్యంసంపచ్చకలహాలాభోనాస్తిప్రయాణకం |
 క్షేమవార్తాచాల్పనస్యం నష్టంచాభాష్టదిక్షుచ || ౮౩౪
 వణిగ్లాభోవివాదశ్చ లబ్ధవిత్తస్యనాశనం |
 పశువృద్ధిర్లభ్యతేచ చోరశ్చానామయంభయం || ౮౩౫
 సంతానమితివిజ్ఞేయం శ్రోతుర్గౌళివచఃఫలం |

తా॥ సూర్యాదిగా- ౧ భాగ్యము, ౨ సంపద, ౩ కలహము, ౪ లాభము, ౫ ప్రయాణములేదు, ౬ క్షేమవార్త, ౭ పంటతక్కువ, ౮ నష్టవచ్చును॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ వాణిజ్యలాభము, ౨ వివాదము, ౩ ధనహాని, ౪ పశువృద్ధి, ౫ దొంగచిక్కును, ౬ ఆరోగ్యము, ౭ భయము, ౮ సంతానము.

౩ వ - యామమున.

శ్లో॥ దివాతృతీయప్రహరే చంద్రేనూర్యాదిజంఫలం || ౮౩౬
 నవీనవసనంక్రేయం వృష్టిస్సాన్యచ్ఛాన్యతేగదః |
 ఆయాతిహోరోరాత్రిస్తేమృతేఃపుత్రీవితంతుతా || ౮౩౭
 తూలంనవిక్రేతవ్యంసోధనలాభోభదిక్షుచ |
 విద్యుత్త్రైవాగతోసిత్వం జాగృహ్యత్రనతిష్ఠచ || ౮౩౮
 ననీరముత్తమంనూత్నప్రభురాయాత్యలంత్వియత్ |
 గేహంఽచ్చభవేల్లభ్యోగవేషయఫలంక్రమాత్ || ౮౩౯

తా॥ సోమవారపుపగలు ౩ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ బట్టలనుకొనుము, ౨ వానవచ్చును, ౩ రోగముశాంతమగును, ౪ దొంగవచ్చుచున్నాడు, ౫ నీశత్రువు చచ్చిపోయినాడు, ౬ కూతురికి వైధవ్యము, ౭ దూదనిలత్పక్షులదు, ౮ ధనముచిక్కును॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ మరచివచ్చినావు, ౨ జాగ్రతపడు, ౩ ఇచ్చటనిలువవలదు, ౪ ఈనీళ్లుమంచినికావు, ౫ కొత్తప్రభువువచ్చును, ౬ ఇంతేబాటును, ౭ ఇంటికిపో, ౮ చిక్కుచున్నాడువెదుకుము.

౪ వ - యామమునందు.

శ్లో॥ సోమాహనిచతుర్థేతుయామేనూర్యాదిజంఫలం |
 జ్యోతిస్సంపాదయక్షిప్రంవిచ్యుతంజోషమాస్వత || ౮౪౦
 నవిస్తరసముద్రేనాస్త్రాయాత్వత్రకులాలకః |
 నిమిత్తంమరణస్యేదందిక్షుగ్రాహ్యంనవేశయ || ౮౪౧
 నిష్కాసయద్రాగ్భుక్త్వాద్యక్రేయాస్తేశాంతరాగతః |
 తురుష్కావీవభూయాసుస్త్యజేతిక్రమశఃఫలం || ౮౪౨

తా॥ సోమవారపుపగటినాలవయామమునసూర్యాదిగా- ౧ తెలుగుచేసికో, ౨ తప్పిపోయినది, ౩ ఊరకేయండుము, ౪ మరచిపోవలదు, ౫ నముద్రమునందు, ౬ ఇపుడులేదు, ౭ కుంబరవాడేరాని, ౮ ఇదిమరణమునకు కారణము॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ తీసికొనవచ్చును, ౨ రప్పించవలదు, ౩ వెళ్లించుము, ౪ వేగిరముతిను, ౫ దేశాంతరపువాండేమంచివాడు, ౬ తురకలె, ౭ అగుదురు, ౮ ఇచ్చివేయి.

సోమవారమునాటిరాత్రిగొళిఫలములు.

౧ యామము.

శ్లో॥ రాత్రాప్రథమయామేతు చంద్రేనూర్వాదితఃఫలం|

ఆఁత్యతేప్రబద్ధ్యంతేవాచముక్త్యావిమోక్ష్యసే॥ ౮౪౩

హితంతునభవేదేవస్త్రీణాంవాఙ్మయమోనహి|

ప్రత్యయం ప్రాప్నుహిషీప్రం కురుకార్యం తదేవహి॥

సవీవస్వయమాయాతు సత్యజేంద్రాదిదిక్షుతు|

ప్రత్యయంమాభజభవేద్భవతామాత్రవంచయ॥ ౮౪౪

కపటేనజయంయాసి నేదానీంతావకోలభేత్|

గృహంకారయనోచింతా దౌర్లభ్యేజీవనస్యచ॥ ౮౪౫

తా॥ సోమవారమునాడు రాత్రి మొదటియామమున వరుసగా సూర్యాదిగ్రహములమీది గొళిపలుకులకుఫలములు- ౧ వచ్చిచిక్కుబడుదురు, ౨ చెప్పితప్పించుకొ, ౩ హితముకాచాలదు, ౪ స్త్రీలమాటగొత్తులేదు, ౫ నమ్మకమునుతీసికో, ౬ అదేపనిచేయి, ౭ వాడుగారాని, ౮ విడువవలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ నమ్మవలదు, ౨ నీచేతనేఅగును, ౩ నిజమును దాచవలకు, ౪ మోసముచేసిగెలుచుకొ, ౫ ఇవుడుసమయముగాదు, ౬ నీవారికిదొరుకును, ౭ ఇల్లుకట్టించు, ౮ నీటికికట్టమైననుచింతలేదు.

౨ వ - యామమునందు,

శ్లో॥ చంద్రనక్తంద్వితీయేతుయామేనూర్వాదితఃక్రమాత్|

ఫలానిగొళివచసాం దిక్ష్యేంద్రాదిమహాచ్యతే॥ ౮౪౬

నేత్రస్యభయమావష్టేచాంతఃస్థాపయభూరుహే|

అంతరాయాహియతసేనస్యాదాయాతుపుత్రకః॥ ౮౪౭

లాభోల్పథసుజేంద్రాదిదిక్ష్యేలస్యమనాదరః|

జ్ఞప్తిశ్చిహ్నాంమూల్యవృద్ధిరగ్నింశామయతిష్ఠతు॥ ౮౪౮

శ్వానభంజయవాక్యానాం సరణింఽల్లికావదేత్|

తా॥ సూర్యాదిగా- ౧ కంటికిభయము, ౨ లోపలదాచు, ౩ చెట్లలో, ౪ లోపలికిరా, ౫ యత్నముచేయి, ౬ నీకుకాచాలదు, ౭ కొడుకురాని,

౮ లాభముచాలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ ఆలస్యము, ౨ అనాదరము, ౩ తెలివి, ౪ గురుతు, ౫ వెలయెక్కువ, ౬ నిష్పనుఆర్జు, ౭ కుక్కడండని, ౮ విరువవలదు.

౩ వ - యామము.

శ్లో॥ చంద్రనక్తంత్వతీయేతుయామేర్వాద్యైజంఫలం॥ ౮౪౯

వృక్షస్యారోహణేకష్టం మాఖనాన్వవహానవాత్|

తపాప్యాయాతిదేహ్యన్నంస్నానంకురునిశామయ॥ ౮౫౦

గాంఽస్త్రీసంగమోమాస్తుదిక్షుమాభుజ్ఞ్యైఖన్యతే|

కీటాత్యాదిదహ్యేతభిత్తిముత్పాదయద్రుతం॥ ౮౫౧

ఆచ్ఛాదయాభవసనం జాగృహిస్వనమాచర|

తా॥ సూర్యాదిగాసోమవారమురాత్రి ౩ వ యామమున- ౧ చెట్టుయెక్కి-తే చేటువచ్చును, ౨ త్రొవ్వవలదు, ౩ నిశ్శబ్దముగానుండుము, ౪ నీకునువచ్చును, ౫ అన్నమునుచెట్టుము, ౬ స్నానముజేయి, ౭ గోవునుచూడు, ౮ స్త్రీసంగమువలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ తినవలదు, ౨ త్రొవ్వబడుచున్నది, ౩ తేలువచ్చుచున్నది, ౪ కాలిపోవును, ౫ వెరపించు, ౬ కప్పకో, ౭ ఎచ్చరికగనుండుము, ౮ సద్దుచేయి.

౪ వ - యామమున,

శ్లో॥ చంద్రనక్తంచతుర్థేతుయామేనూర్వాదితఃఫలం॥ ౮౫౨

ఝడిత్యుత్తిష్ఠతత్రర్కాలోచయాద్యైవయాహిచ|

జ్ఞాపయోద్యుతయచిరం సీతంమూగచ్ఛదిక్షుతు॥ ౮౫౩

కార్యంభవేత్సత్రయాతితత్రైవహివిగేచయ|

కుతలతురతాంయాసిపశూన్యశ్యతతస్కరాః॥ ౮౫౪

గచ్ఛంతిచౌవధం గ్రాహ్యం భవతేత్యాదికంఫలం|

తా॥ సోమవారమురాత్రి ౪ వ యామమునసూర్యాదిగా- ౧ వేగిరములెమ్ము, ౨ ఆలోచించుము, ౩ ఇవుడేవెళ్లుము, ౪ ఎచ్చరుకొనుము, ౫ వెలుతురుజేయి, ౬ ప్రొద్దైనది, ౭ సీతముగలదు, ౮ పోవలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ పనియగును, ౨ వచ్చుచున్నాడు, ౩ అచ్చటికే, ౪ భేది

చేసికో, ౫ ఆతురమందుకు, ౬ పశువులనుచూడు, ౭ దొంగలుపోవు చున్నారు, ౮ మందుతీసికో.

శ్లో॥ అస్వరస్యోదయేసత్యంసత్యమేవాన్యధాన్యధా॥ ౮౫౬

ఇన్వరేసత్యమన్యతమన్యతంసత్యతాంప్రజేత్ |

ఉస్వరస్యోదయేతత్ర చాచూరాత్రవిపర్యయః॥ ౮౫౭

తా॥ అకారమునకు కాలగనదేలగును, కానిదేకాదు. ఇకారము నకు కాలగనదికాదు, కానిదిఅగును. ఉకారమునకు పగలురాత్రిగాను రాత్రిపగలుగాను ఫలవ్యత్యాసమగును.

శ్లో॥ వదనంచేకమద్యైవ ద్విత్రిసప్తచిరాయతే |

అష్టపంచారాగ్రఫలత్వందిక్ష్వత్కలికానిధౌ॥ ౮౫౮

అనుకూలంపురాణేషు నభేషూర్తాతథాగమే |

అప్రయత్నఫలంవాచ్య మేకత్రిగిరియజ్జుభే॥ ౮౫౯

ఖగుణేదేవసంఖ్యాయాం సిద్ధావప్యఫలంభవేత్ |

ఏకోత్రింశతతథా సద్వ్యకాయాంశుభంభవేత్॥ ౮౬౦

తా॥ పలుకులు ౧ ఇప్పుడేలగును, ౨-౩-౭ సావకాశము, ౮-౫-౧౨ ఫలింశదు, ౯-౧౦-౧౫-౧౬ అనుకూలించును, ౧౮-౨౦-౨౪-౨౬ యత్నములేకనేలగును, ౨౧-౨౩-౨౭-౩౦-౩౩ అయినను ఫలములేదు, ౨౯-౩౧-౩౨ అయితేమంచిదే.

శ్లో॥ వనపల్లి గ్రామగానాం గిరిజారణ్యవాసినాం |

తిర్యంచామపిభూగౌళిస్సోమవారేఫలంభవేత్॥ ౮౬౧

ఉదుంబరేరత్నమస్తి కపిత్థేవిషమారుతః |

నౌకాయాంజలజాద్భితిః శకలేనష్టకీలకం॥ ౮౬౨

కూపేతుకటభంగస్సాన్యద్వర్తికేగ్రామమాచర |

సీరంచసులభంకూపే తోరణేనిచ్చితంభవేత్॥ ౮౬౩

తా॥ అడివిబల్లి ఊరివారికిని, కొండగౌళి యడివివారికిని, భూగౌళి తిర్యగ్తువులకును, సోమవారమునాడు ఫలమును సూచించుట గలదు. అత్రిజేట్టునగౌళిపలికితే రత్నముపడియున్నది. వెలగజేట్టున విషగాలి

వచ్చును. పడవలోపలికితే జలజంతుభయము. బండిలోపలికితే చీలవడి నది. నూతిలోపలికితే పెల్లబడును. పుట్టమీదబలికితే ఊరుకట్టింను, చావి లోనీళ్లుబడును. తోరణమునబలికితే నిశ్చయముగనగును. సోమవారము నాటిగౌళిఫలముముగసినది.

మంగళవారపు గౌళిఫలములు.

శ్లో॥ దివామధ్యాహ్నపర్యంతం భానువద్భృమవాసరే |

ఫలంప్రాగ్రక్తమేవస్యాద్యామవ్యత్యాసతప్తథా॥ ౮౬౪

పరంమధ్యాహ్నతత్పంద్రవారరాత్రోచతుర్థకే |

ప్రహరేప్రథమేచోక్తంభామాహస్త్రిచతుఃఫలం॥ ౮౬౫

యదహఃఫలమత్రోక్తంరాత్రోవ్యత్యస్తమాదిశేత్ |

అన్యత్సమానమేవస్యాత్కుజేగౌళివచఃఫలం॥ ౮౬౬

తా॥ మంగళవారమున పగలు మధ్యాహ్నమువరకు భానువారమునకు చెప్పినఫలమునే చూచుకొనవలసినది. ఎట్లనిన- విశేష విధిచేత ౨వ యామమునకు చెప్పినదానిని మొదటి యామమునకును, మొదటి యామమునకు చెప్పినదానిని రెండవ యామమునకును చూచుకొనవలసినది. సోమవారపురాత్రిఫలమే మంగళవారపుపగలు మధ్యాహ్నత్పరమగును. ఎట్లనగా- ౪ వ యామమునకు చెప్పినది మూడవ యామమునకును, మొదటి యామమునకు చెప్పినది ౪ వ యామమునకును తెలియవలసినది. మంగళ వారమురాత్రిలో పగటికిచెప్పిన ఫలమునే విపరీతముగా, అనగా ౧-౨-౩-౪ యామములకు చెప్పినఫలములను ౪-౩-౨-౧ యామములకు పెట్టు కొనవలసినది.

బుధవార గౌళివచనఫలములు.

శ్లో॥ బుధవారాహరేకత్రి యామయోశ్చంద్రరాత్రిజం |

తృతీయాదిమయోఃప్రోక్తం బుధాహర్ద్విచతుష్కయోః॥

భాన్వహర్షేదనేత్రోక్తం నక్తమేకద్వయోరథ |

సోమవద్గుణవైదేషు భానురాత్రివదీరయేత్॥ ౮౬౮

తా || బుధవారపుపగలు ౧-౩ యామములను, సోమవారపురాత్రి ౩-౧ యామములుగాను, బుధునిపగలు ౨-౪ యామములను, భానుపగలు ౪-౨ యామములుగాను, తెలియవలసినది. బుధునిరాత్రియందు ౧-౨ జాములను సోమవారపురాత్రినిగాను, ౩-౪ జాములను భానువారపురాత్రినిగాను భావించి ఫలములనుజెప్పవలసినవి.

గురువారగౌళివచనఫలములు.

శ్లో || గురావహనియామేతు ప్రథమేర్కాదితఃఫలం |

ధర్మవృద్ధిర్మంత్రసిద్ధిః ప్రస్తావోభయశామనం || ౮౬౯

కథంచిదసమాప్తిశ్చ భంగస్యాన్యాయ్యమేవహి |

కర్తృసిద్ధిరథోదిక్షు భవిష్యత్ఫిభంజనం || ౮౭౦

ముద్రయాద్విక్రమరుతథార్థుడిత్యాహ్వపయాధునా |

ఋణంకురుద్రావయచ నలభ్యంభువిగూహయ || ౮౭౧

తా || గురువారమున పగటిలో మొదటియామమునందు వరుసగా సూర్యాదిగ్రహగౌళి వచనములు- ౧ ధర్మవృద్ధిగలదు, ౨ మంత్రసిద్ధి, ౩ ప్రస్తావమునకుతగును, ౪ ఉత్పాతములు శాంతములగును, ౫ ఎట్లూ ఈడేరదు, ౬ భంగమువచ్చును, ౭ న్యాయమగును, ౮ కర్మసిద్ధిగలదు, ఇంద్రాదిగా- ౧ యముకరుగును, ౨ బీకముజేయి, తడుపుము, ౪ పిలుచుకొనిరా, ౫ అప్పుజేయి, ౬ కరగించు, ౭ చిక్కదు, ౮ పాతిపెట్టు.

౨ వ - యామమునందు.

శ్లో || గురావహనియామేతు యామేసూర్యాదితఃఫలం |

ధాన్యసంగ్రహణం కార్యం వృత్తాంతః శ్రూయతేనవః ||

ఇతశ్చ కాలహరణమంగీకారోద్యతస్యతే |

శాంతింకారయదేవస్యపూజాంకుర్వన్వతంవదేత్ || ౮౭౩

చైతన్యంనాస్యథోదిక్షుకార్యంకర్తాస్తియత్పతః |

తటాకసేతుభవశ్శ్మేతపిధేహినళికాముఖం || ౮౭౪

ఉష్ణీకురుపతేద్భగ్నం తత్రమాగచ్ఛపార్శ్వతః |

క్రీత్వావిక్రయణంకుర్యాదిత్యర్థంవక్తిగౌళికా || ౮౭౫

తా || గురువారపుపగలు ౨ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ ధాన్యమును సంగ్రహించు, ౨ క్రొత్తవాతవినవచ్చును, ౩ ఇంకను కొంతకాలముగడువని, ౪ ఇప్పుడే ఒప్పికొనవలదు, ౫ శాంతిజేయించు, ౬ దేవుని పూజచేయి, ౭ చొబ్బరలాడుచున్నాడు, ౮ జీవాశములేదు || ఇంద్రాదిగా- ౧ బ్రతుకుగలదు, ౨ చెరువుతేగిపోవును, ౩ జలదారినిమూసిపెట్టి, ౪ వేడిచేయి, ౫ విరిగిపైనబడును, ౬ అచటపోవలదు, ౭ ప్రక్కలోమంచిది, ౮ కొన్నతోడుతనేలన్నివేయి.

౩ వ - యామమునందు.

శ్లో || గురావహనియామేతు తృతీయేర్కాదిగౌళివాక్ |

దుస్సంగతిస్సుబుద్ధిశ్చదుర్నితిర్మహియాతథా || ౮౭౬

హితోప్యభ్యాసయోగ్యంహిదురహంకారలక్షణం |

మాయికంస్యాద్విశాచోనదిక్షుదేవేషుభక్తిమాన్ || ౮౭౭

అయాతిభాగవ్యోస్త్రైవ నేతోలభ్యమిదంభవేత్ |

మాతైషీస్త్రైసహయోస్త్రీధర్మంకుర్వీశకమృద్యక్ || ౮౭౮

దాక్షిణ్యవశగోమాభూదిత్యంవదతిగౌళికా |

తా || గురువారముపగలు ౩ వ జామున సూర్యాదిగా- ౧ దుస్సహవాసము, ౨ సుబుద్ధి, ౩ దుర్నితి, ౪ దురాచారము, ౫ ఇంకనునేర్చుకొనవలెను, ౬ దురహంకారి, ౭ మాయమగును, ౮ విశాచమువలన || ఇంద్రాదిగా- ౧ దేవభక్తుండవచ్చును, ౨ బాధ్యుడువేరేగలదు, ౩ ఇది ఇంకవారకదు, ౪ భయపడవలదు, ౫ సహాయమున్నది, ౬ ధర్మమునుజేయి, ౭ స్వామికార్యమునుచూడు, ౮ దాక్షిణ్యమునకుచిక్కవలదు.

౪ వ - యామమునందు.

శ్లో || గురావహనియామేతు చతుర్థేర్కాదిగౌళివాక్ || ౮౭౯

జలగండఃప్రాణిరక్షా విత్తాస్తీమాన్సభంజనం |

జాగరోహస్తదోషశ్చవాగ్దోషోనాదరంకురు || ౮౮౦

దిక్షుభోవధత్తేమాల్యం వృష్టిరస్తిజనాయతిః |

ప్రత్యయోనాస్తిసప్తస్యా త్పత్రిణహనిదుర్కరాశయా ||

యోగ్యంహిస్వజనస్సేవ్యో గౌళివాగ్ధమిరయేత్ |

తా॥ గురువారపుషగలు ౪ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ జల గండము, ౨ ప్రాణరక్షణము, ౩ భనలాభము, ౪ మానభంగము, ౫ జాగ రణము, ౬ చైతన్య, ౭ నోటిదుడుకు, ౮ లక్ష్యముచేయవలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ భరవచ్చును, ౨ వానగలము, ౩ జనులువచ్చెదరు, ౪ నమ్మకము లేదు, ౫ నష్టమువచ్చును, ౬ దురాశతో ప్రాణముపోను, ౭ యోగ్యము గానున్నది, ౮ స్వజనులనేసేవించవలసినది.

గురుదారము రాత్రి గౌళివచనఫలములు.

శ్లో॥ రాత్రాప్రథమయామేతుగురోసూర్యాదితఃఫలం॥ ౮౮౨
అన్నంతువిషసంపృక్తంద్రవ్యంకృత్రిమశేవహి॥
రాజకార్యంమంచమార్గంవమనంకురుయత్పతః॥ ౮౮౩
ద్వారంపిథేహినవిషం దుష్టోవాయురథేంద్రతః॥
వచోన్యతంమాస్పృశత్వంయతర్లంనాపసియతే॥ ౮౮౪
సూతేసుఖంవ్యయసమో లాభస్యాజ్ఞాతివిభ్రమః॥
మాలగ్నోభవరాత్రాతు గురోర్గౌళివచఃఫలం॥ ౮౮౫

తా॥ గురువారమునాడురాత్రి ప్రథమయామమున సూర్యాదిగా- ౧ అన్నమున విషమున్నది, ౨ ద్రవ్యముకృత్రిమమైనది, ౩ రాజకార్య ములుగలవు, ౪ దారివిడిపించుము, ౫ వాంతిచేసికో, ౬ వాకిలిమూయి, ౭ విషభయములేదు, ౮ గాలిచెడినది॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ మాటఅబద్ధము, ౨ ముట్టవలదు, ౩ ధైర్యముగానుండు, ఆభవాయత్నముచేయి, ౪ అప్పు తీరదు, ౫ సుఖప్రసవముగును, ౬ సెలవుకుతగినలాభముగలుగును, ౭ జాతి చెడును, ౮ చిక్కవలదు.

౨ వ - యామమున.

శ్లో॥ గురురాత్రాద్వితీయేతుప్రహరేర్కాదితఃఫలం॥
కష్టంభవేన్నింసిర్భమోచనే నాస్తిసంశయః॥ ౮౮౬
శుభంస్యాఛ్యేతసిద్ధైన క్షేతుమాయాతిలాభదః॥
విధేహినిద్రాంవిజహివైద్యమన్వేషయస్థలం॥ ౮౮౭
పశ్యదిక్షుకకార్యస్య కరణానంతరంఫలం॥

ఆన్యేనాక్రమ్యతేఘాస్తేనస్వత్వంతవసాహతి॥ ౮౮౮
దుస్స్వప్నాఃఫలదానస్యః జీవంక్రీత్యాధనంలభేత్॥
నక్రేయానధికారోద్యనూతనస్సాన్యద్విపర్యయః॥ ౮౮౯
స్త్రీయతేతద్యథాపూర్వమేవంగౌళివచఃఫలం॥

తా॥ గురువారమురాత్రి ౨ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ మంగు పట్టిపిడుచునపుడు కష్టము నివర్తించును, ౨ సందేహములేదు, ౩ తెల్ల సిబ్బముమంచిదగును, ౪ గతాకివచ్చును, ౫ దాచిపెట్టుకొ, ౬ నిద్రింప వలదు, ౭ వైద్యునిచెడుకుము, ౮ స్థలమునుచూడు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ పని చేయించినపిమ్మటఫలమగును, ౨ నీఘామియన్యాక్రాంతమగును, ౩ అది నీకుదక్కజాలదు, ౪ దుస్స్వప్నములు ఫలంపవు, ౫ జంతువులనుకొనిన వృద్ధిగలదు, ౬ అధికారమిచ్చుడు సరిగాదు, ౭ క్రొత్తమార్పుగలుగును, ౮ ఉన్నట్లేఉండును.

౩ వ - యామము.

శ్లో॥ రాత్రాగురోస్తృతీయేతుయామేసూర్యాదితఃఫలం॥౮౯౦
విషపుచ్చస్సమాయాతోనభయంతస్కరోభవేత్॥
క్షీప్రంప్రసౌతిసాప్రాతభావిష్యత్యధికారిణః॥ ౮౯౧
నికటంగచ్చరాజాధికారస్యవశగోభవ॥
భవిష్యత్యఘోరవృద్ధిశ్చదిక్షువృష్టస్వకౌశలం॥ ౮౯౨
స్వయంప్రవృత్తిరాయాతిలాభోనశ్రమపుష్కలః॥
ఇత్థంతిష్ఠతుకార్యస్యవ్యవహారంకురుస్వతః॥ ౮౯౩
స్పృష్టంమాత్యజతస్యాద్యప్రత్యయంపదగౌళివాక్॥
చతుర్థయామేదేవేజ్యవారరాత్రావిశిష్యతే॥ ౮౯౪
సోమాహనిద్వితీయేతుయామేప్రాగుత్తమేవహి॥

తా॥ గురువారము రాత్రి ౩ వ యామమునందు సూర్యాదిగా- ౧ తేలువచ్చెను, ౨ భయములేదు, ౩ ముచ్చలించును, ౪ వేగిరముకనును, ౫ ప్రొద్దునయగును, ౬ అధికారివద్దకుపోమ్ము, ౭ రాజాధికారమునకు చిక్కుము, ౮ అగ్గువగును॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ క్షేమముగలదు, ౨ వృత్తాం

తమువచ్చుచున్నది, ౩ లాభములేదు, ౪ ప్రయాసయెక్కువ, ౫ ఇట్లుం
జని, ౬ వ్యవహారముచేయి, ౭ చేయివిడువవలదు, ౮ నమ్మకచెప్పము.
గురువారమురాత్రి నాలగవయామమున సోమవారపుపగలు ౨ వయామ
మునకుచెప్పబడినఫలముకే తెలియవలసినది.

శ్లో॥ వనగౌళిర్యథాచంద్రేగిరిగౌళిఃకుజేయథా॥ ౮౯౫

గౌళిరన్యథానువత్స్యాద్గురువారేషుసర్వదా॥

కించదేవగృహేగౌళిర్వక్తవైవాహికంధ్రువం॥ ౮౯౬

శయ్యాగృహేచసంతానం గురువారఫలంత్విదం॥

అనుక్తమన్యతోగ్రాహ్యంప్రాగుక్తంయద్యదత్రచ॥ ౮౯౭

తా॥ గురువారమున వనగౌళి సోమవారమువలెను, గిరిగౌళి కుజ
వారమువలెను, తక్కినది భానువారమువలెను, పలుకుచుండును. దేవు
నింటపలికిన పెండ్లియగును. పడకింటపలికినసంతానమగును.

శుక్రవారపు పగటిగౌళిపలుకులఫలములు.

మొదటి యామము.

శ్లో॥ శుక్రాహానిత్యతీయేతుప్రహరేమిహిరాదితః॥

అష్టితంక్షణితంపక్వంనవంస్యాన్మహిషీశుభా॥ ౮౯౮

లాభోభవిష్యత్కారోగ్యంభయమంద్రాదిదిక్షుతు॥

బౌషధాద్యయమస్యైవ ఛత్తవైవహిగోపయ॥ ౮౯౯

అకారయచిరంటించ సంతానంనాస్త్యవిఘ్నతా॥

యావదాసీత్రావదలంక్షతంక్షతునేష్యతే॥ ౯౦౦

తా॥ శుక్రవారపుపగలు మొదటియామమున సూర్యాదిగా- ౧ పులి
సినది, ౨ చేకటి, ౩ పండినది, ౪ క్రొత్తది, ౫ యెనుముమంచిది, ౬ లాభ
మగును, ౭ రోగములేదు, ౮ భయముగలదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ మందు
భయము, ౨ మరుగుచేసికొ, ౩ ముత్తయిదువనుపిలువు, ౪ బిడ్డలులేరు,
౫ విఘ్నములేదు, ౬ అయినంతాయెను, ౭ నైనదిపోసి, ౮ దక్కదు.

౨ వ - యామమున.

శ్లో॥ శుక్రవారేదివాయామే ద్వితీయేభాస్కరాదితః॥

అష్టాపదంభ్యతేచ హస్తదోషస్తవైవహి॥ ౯౦౧

జలయానంచభవితా ప్రబలేనవిరుధ్యసే॥

మృష్టాన్నభోజనంభూయాత్కృమేనాస్తిఫలంక్షయిత్॥

వాణిజ్యలాభోభవితా వర్ధంతేబాలకాస్త్వితః॥

దిక్షుధాన్యసమృద్ధిశ్చ శ్రేయశ్శోపయమస్తతః॥ ౯౦౩

పుష్పతాంబూలోత్సవశ్చ చోరభీఃప్రభువల్లభః॥

జనైర్విరోధోయత్సస్య భంగోభవతీతత్ఫలం॥ ౯౦౪

తా॥ శుక్రవారపుపగలు ౨ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ పసిడి

చిక్కును, ౨ నీచైదుడుకు, ౩ నీటిపయలుము, ౪ ప్రబలవిరోధము, ౫ మృష్టా

న్నభోజనము, ౬ కృషిఫలములేదు, ౭ వాణిజ్యలాభము, ౮ బిడ్డలవృద్ధి॥

ఇంద్రాదిగా- ౧ ధాన్యవృద్ధి, ౨ సౌమంక్షయము, ౩ వివాహము, ౪ పూవి

డము, ౫ చోరభయము, ౬ రాజప్రియత్వము, ౭ జనవిరోధము, ౮ యత్న

భంగము.

౩ వ - యామమునందు.

శ్లో॥ శుక్రాహానిత్యతీయేతుప్రహరేమిహిరాదితః॥

కలహేకంటకనమా రోదనంస్యాదలంకృతిః॥ ౯౦౫

మానసంరక్షణంప్రాణభీఃపైశాచికలక్షణం॥

పరోపకారోరోగశ్చ దిక్షుధోగణనక్లమః॥ ౯౦౬

స్వత్వమస్తివివాహస్సాన్య దీతసౌఖ్యంచదర్శనం॥

సుఖభంగస్తథోన్మాదః కృత్రమంఘలమీదృశం॥ ౯౦౭

తా॥ శుక్రవారపుపగలు ౩ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ కలహ

కంటకుడు, ౨ ఏడుపు, ౩ అలంకారము, ౪ మానరక్షణము, ౫ ప్రాణ

భయములేదు, ౬ పిశాచలక్షణము, ౭ పరోపకారము, ౮ రోగవికా

రము॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ లెక్కతొందర, ౨ స్వత్తుగలదు, ౩ పెండ్లి

యగును, ౪ సంగీతసుఖము, ౫ దర్శనోత్సవము, ౬ సుఖభంగము, ౭ పిచ్చి

రాకృతిము.

౪ వ - యామమునందు.

శ్లో॥ శుక్రాహానిచతుర్థేతుప్రహరేర్కాదితఃఫలం॥

శకునందుష్టమేవస్యాన్మాభైపీర్బుద్ధిమాన్భవ॥ ౯౦౮

సహాయంతురు తేదైవం బలమస్తివిశేషతః।

పరాజితస్సాన్యఃసప్తంసకప్తంసేంద్రాదిషుక్రమాత్॥౯౦౯

హనిజఃయశ్చలక్షీశ్చ యుద్ధంక్షేమశ్శుభంమృతిః।

లాభశ్చగౌళివచసాం శుక్రవారేదివాఫలం॥ ౯౧౦

తా॥ శుక్రవారపుషగలు ౪ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ అప శకునమగును, ౨ పెరవవలదు, ౩ బుద్ధికలిగియుండు, ౪ సహాయమును జేయి, ౫ దైవబలముగలదు, ౬ గెలుపులేదు, ౭ సప్తములేదు, ౮ కప్తము లేదు॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ హని, ౨ జయము, ౩ లక్షీ, ౪ యుద్ధము, ౫ క్షేమము, ౬ శుభము, ౭ మృత్యువు, ౮ లాభము.

శుక్రవారపురాత్రి గౌళిఫలములు.

౧ యామమున.

శ్లో॥ శుక్రవారనిశాంతాయాంతు యామేపాథమిక్రమాత్।

అర్కాద్వికారమమృతం త్యాగంమృత్యుంధనంతతః॥౯౧౧

అన్నంభంగంచవస్త్రంచ బ్రూయాదింద్రాదిదిక్షుతు।

కామంచగౌరవంక్రోధం సంమానంబుధతామపి॥ ౯౧౨

విద్యాంచవ్యసనంజాతం సూచయేద్గౌళికావచః।

తా॥ శుక్రవారపురాత్రి మొదటియామమున సూర్యాదిగా- ౧ వికారము, ౨ అమృతము, ౩ త్యాగము, ౪ మృత్యు, ౫ ధనము, ౬ అన్నము, ౭ భంగము, ౮ వస్త్రము॥ ఇంద్రాదిగా- కామము, ౨ గౌరవము, ౩ క్రోధము, ౪ సమ్మానము, ౫ లోభము, ౬ విద్య, ౭ వ్యసనము, ౮ అయినది,

౨ వ - యామమున.

శ్లో॥ నక్తంభుగౌ ద్వితియేతు యామేసూర్యాది గౌళివాక్॥

ధాతోద్వికారంలోహస్య నాశంమృత్యుభాజనం।

ఆగతో స్త్రిమహాసర్వో మహాభిరౌషధాద్యవేత్॥ ౯౧౩

అనుకూలోభవేద్యత్నః శ్రేయస్తత్యేతిబాధనం।

దిక్ష్యతథ్యంతదహ్మయి జ్ఞాపయాస్తీసఖాతవ॥ ౯౧౪

అశ్రయంపాప్యానుస్మత్య నిరీక్షయఫలంనహి।

భ్రమణంచేతివచసాంపల్లి కాయాఃఫలోక్తయః॥ ౯౧౬

తా॥ శుక్రవారపురాత్రి ౨ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ ధాతు వికారము, ౨ లోహసప్తము, ౩ మట్టికుండ, ౪ పామువచ్చినది, ౫ మందు వెయ్యు, ౬ కూడివచ్చును, ౭ మంచుది, ౮ ఈతిబాధ॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ నిజములేదు, ౨ వేగిరముతెలిపించు, ౩ విత్రుడుగలడు, ౪ అశ్రయ మునుపొంది, ౫ అనుసరింపుము, ౬ కాచియుండు, ౭ ఫలములేదు, ౮ త్రిప్పట.

౩ వ - యామమునందు.

శ్లో॥ శుక్రేన క్తంతృతీయేతు యామేసూర్యాదితఃఫలం।

అలసశ్శులభక్రోధో వంధ్యాయాతకమాప్యతే॥ ౯౧౭

వాతశ్చమృత్యుయంనాశ వాతాః బంధుశుభోడయః।

దిక్ష్యైశ్వర్యంసుసంబంధఃసహవాసశుభంభవేత్॥ ౯౧౮

సవీవాగచ్ఛతుచిరం చింతైషాదోషదశిన్।

వాహనేసుఖమప్త్యేవ వస్త్రలాభఃపరీక్షణం॥ ౯౧౯

తా॥ శుక్రవారపురాత్రి ౩ వ యామమున సూర్యాదిగా- ౧ అలస్య గాఁడు, ౨ ముంగోపి, ౩ గొడ్డు, ౪ పోణిమినిపొందును, ౫ గాలి, ౬ మట్టిదీ, ౭ మరణవార్త, ౮ చుట్టములనుఖము॥ ఇంద్రాదిగా- ౧ విశ్వ ర్యము, ౨ సంబంధముమంచిది, ౩ సహవాసముమంచిది, ౪ అతడేరాని, ౫ ఈయొచనజేడ్డది, ౬ వాహనసౌఖ్యము, ౭ వస్త్రలాభము, ౮ పరీక్ష

౪ వ - యామమున.

శ్లో॥ నక్తంభుగౌశ్చతుర్థేతు సూర్యాదిగ్రహగౌళివాక్।

ప్రహరేకభ్యతేరాజా సమాయాత్యస్తుతేశుభం॥ ౯౨౦

ఉత్కృచోమాస్తునీతిస్సాన్య దృణస్త్రీప్తక్రమేణజేత్।

మత్తమంతేనుఖండిక్షుచిత్రద్రవ్యంసురత్నతా॥ ౯౨౧

చోరవేధోదేవకార్యం మౌల్యంపాప్నోహి నస్థలం।

అలస్యమంతరంగంచ క్రమేణఫలమీరయేత్॥ ౯౨౨

తా॥ శుక్రవారమురాత్రి ర వ జామున సూర్యాదిగా- ౧ రాజు
వచ్చును, ౨ మేలుగలుగని, ౩ లంచమువలదు, ౪ నీతియుండని, ౫ సరిగా
నుండుము, ౬ క్రమముతోకాని, ౭ క్రొవ్వినది, ౮ చివరలోఁజేలు॥ ఇంద్రా
దిగా- ౧ చిత్రద్రవ్యము, ౨ రత్నలాభము, ౩ దొంగలవేధ, ౪ దేవునిపని,
౫ బండవాళముదొరుకును, ౬ తావులేదు, ౭ ఆలస్యము, ౮ అంతరంగము.

శ్లో॥ కంకణేకార్యసిద్ధిశ్చ తోరణేజ్ఞానసంభవః।

మనలేబంధుభుక్తిశ్చ సానేవసనలాభదా॥ ౯౨౩

మంత్రేషానంభోజనేతు పల్లిరోగప్రదాయినీ।

శయనేవక్తిదుఃస్వప్నముత్థానేయానమాదిశేత్॥ ౯౨౪

ప్రయాణేవిజయంబ్రూతే గ్రహప్రత్యాహశంసిని।

గర్జేతువిషవాతార్తింధాన్యేదుభిక్షుసూచనం॥ ౯౨౫

అగ్నోచరాజకభయంతటాశేపశుసాధ్వనం।

తూపగానోరభీతిం చ పశౌజంతుభయం వదేత్॥ ౯౨౬

భాండేధనవ్యయం వక్తి శుక్రవారేతు గౌళికా।

విశేషతః ఫలమిదం నాన్యవారేషు శస్యతే॥ ౯౨౭

తా॥ శుక్రవారమునాడు కంకణగౌళికార్యసిద్ధిని, తోరణగౌళితేలి
విని, రోకలిమిద్దిగౌళి చుట్టములభోజనమును, స్నానకాలమునగౌళివస్త్ర
లాభమును, జపకాలమునగౌళిహాసమును, భోజనసమయమునగౌళిరోగ
మును, పరుండునపుడుదుస్వప్నమును, లేచునపుడుప్రయాణమును, వెడలు
నపుడు జయమును, కొండగౌళి ష్ఠుమును, గుంటగౌళి విషపుగాలిని,
గోపురగౌళివృష్టిని, ధాన్యగౌళిదుభిక్షుమును, షిశుమకాలమున రాజ
భయమును, చెరువుకట్టమీదపశుభయమును, నూతిలోచోరభయమును,
మందలో జంతుభయమును, భాండమునవెచ్చమును, సూచించును. ఇది
విశేషఫలము. శుక్రవారపుగౌళిపలుకుఫలములుగిసినవి.

శనివారపుగౌళిపలుకుఫలములు.

శ్లో॥ మందవారదివానక్త మేకద్విత్రిచతుఃక్రమాత్।

యామేషుభానుబంద్రేజ్య శుక్రరాత్ర్యహరీతిం॥ ౯౨౮

ఇంద్రాదిదిక్పలయోజ్యం భేదేదిక్షుచభేటజం।

వీతావాన్యత్యయోన్యత్ర యామసంఖ్యా యథోద్దితా॥

తా॥ శనివారమునాడు వరుసగా పగలురాత్రులయందు ౧- ౨-
౩- ౪ యామములలో క్రమముగా భాను-సోమ-గురు-శుక్రవారములరాత్రి
పగళ్లు ౧- ౨- ౩- ౪ యామములకుచెప్పిన దిగ్గౌళిఫలమును గ్రహగౌళి
ఫలముగాను, గ్రహగౌళిఫలమును దిగ్గౌళిఫలముగాను భావించవలసినది-
ఇదియే విశేషము. యామసంఖ్య తప్పటలేదు. అనగా శనివారపుపగలు
మొదటియామముగ్రహగౌళి భానువారమురాత్రిమొదటియామపుదిగ్గౌళి
వలెఫలమిచ్చును. శనివారపుపగలు ౨వ యామమున సోమదారపురాత్రి
లెండవయామమువలె- ఈరీతిని చూచికొనునది.

గ్రహగౌళి దిగ్గౌళ్యాదిఫలవివేకము.

శ్లో॥ స్వతారాసమతారాయాంగ్రహగౌళిఫలంభవేత్।

విషమాయాంచతారాయాందిగ్గౌళ్యక్తం నిదర్శనం॥ ౯౩౦

నక్రసంక్రమణేభానుం కర్కిసంక్రమణేశనిం।

మేషసంక్రమణేశుక్రం తులాసంక్రమణేశుజం॥ ౯౩౧

స్వజన్మదివసేజన్మవారమన్యద్యథాస్థితం।

వారంవిజ్ఞాయవక్తవ్యం ఫలంపల్లీవచోభవం॥ ౯౩౨

తా॥ తననక్షత్రమనకు సమతారలో గ్రహగౌళియును విషమ
తారలోదిగ్గౌళియును ఫలించును. మకరసంక్రమణముననేవారమైయుండి
నను భానువారముగాను, అట్లాగే కర్కాటకమున శనివారముగాను,
మేషమునశుక్రవారముగాను, తులాసంక్రమణమునమంగళవారముగాను,
జన్మదినమున జన్మవారముగాను భావించి వాటికేతగినఫలములను జెప్పు
వలసినవి. ఇదిశకునమును అడిగేవానికేగాని చెప్పేవానికిగాదు. తక్కిన
దినములయందు పంచాంగవారమేముఖ్యము.

గౌళి గణితము.

శ్లో॥ అమావాస్యదికోమాసో దినంసూర్యోదయాదికం।

లగ్నంచైకైకాక్షుటికా క్రమేణపరివతతే॥ ౯౩౩

గ్రహాణాంస్థితరాశ్యాది సాధకద్విఘటికాంతరే |
 ఏకైకరాశిసంచార క్రమేణపరివతనం || ౯౩౪
 ఘటిద్వయేస్వరత్నైకో విఘటితకేతురం |
 సూర్యాదికానాంబాణార్థ కలాష్టాదశవిఘ్నపాః || ౯౩౫
 త్రయోదంతాశ్చతమిదం గుణకంకథ్యతేబుధైః |
 జ్యోతిశ్శాస్త్రోక్త మేవాన్య ధ్వాత్వాసర్వం ఫలంవదేత్ ||
 విశేషోగార్భిగణితేలబ్ధాంకోముఖ్యతాంవదేత్ |
 శిష్టాంకస్యస్వముఖ్యత్వ మేతద్ధిషణభాషితం || ౯౩౬

తా || అమావాస్యమొదలుగా నెలదినములతెక్కి, సూర్యోదయాది
 దినఘటికాసంఖ్య, సూర్యోదయాదిగానే లగ్నసంఖ్య, అయితే ఘడియ
 కొక్కలగ్నము, ఈప్రకారముగా వరుసతోమారుచుండును. గ్రహస్థిత
 రాశినుండి ౨౪ ఘడియకొక్క రాశిప్రకారముగా గ్రహస్థిత మారుచుం
 డును. అవియేతడికగ్రహములు- ౨ ఘడియలకొక్క స్వరము. ౧౦౦ విఘ
 డియలకు స్వరపరిపృత్యక్షరపరిణామము. సూర్యాదిగ్రహములకు వరు
 సగా గుణకములు, ర ౫- చ ౧౨- కు ౧౬- బు ౧౮- గు ౨౧- శు ౩-
 శ ౩౨-రా ౧౦౦- ఇదియేవిశేషము- తక్కినదంతయుజ్యోతిశ్శాస్త్రోక్త
 ప్రకారమే. దీనితోనష్టజాతకప్రశ్నారులనుగణించిచెప్పవలసినది. ఈగార్భి
 గణితమునందు లబ్ధముముఖ్యమేగాని శేషము ముఖ్యముకాదు. ఇదియే
 సామాన్యసూత్రసారాంశము.

గార్భిశకునము ముగిసినది.

నష్టజాతకశకునవివేకము.

శ్లో || ఆధానజన్మనోఃకశ్చిదంశోనజ్ఞాయతేయది |
 విజ్ఞాప్యజ్ఞాతమంశంచయదిపృచ్ఛతిపృచ్ఛకః || ౯౩౮
 ప్రశ్నకాలవశేనైవ విజ్ఞాయగణితాగతం |
 సవిశేషంవదేద్ధిమాన్ జన్మకాలమతంద్రితః || ౯౩౯

తా || పృచ్ఛకుండు జన్మకాలములోని అంశములనగా ఆధానజన్మ
 వత్సరములు, ఋతుమాస పక్ష దిన వార నక్షత్ర దినారాత్ర లగ్నగడి

యలలో దేనిని కొంచమైనను బొత్తిగా తెలియనివాడు నష్టజాతకమునే
 ప్రశ్నచేయవలసినది- వాటిలోకొంతమాత్రము ఎట్లాగైనా తెలియబడి
 యుండినపక్షమునందు తెలిసినంతను విన్నవించి తెలియనిభాగమునుమా
 త్రమే అడుగవలసినది, జ్యోతిశ్శకునమును చెప్పేవాడు గణితాగతమున
 కనువానికితెలిసిన అంశములకును సరిబుచ్చుకొని తెలియని అంశములను
 గూడ దానితోసరిచేరునట్లు ఊహించిచెప్పవలసినది- తేనియడలవ్యత్యా
 సములుసంభవించును. నష్టజాతకమును గణించునట్టి జ్యోతిశ్శకున సంప్ర
 దాయములు శాస్త్రుకతకల వికల్పములచేత పెక్కుగలవు- వాటిలో
 ముఖ్యమైన యొకరిదియందు సారాంశము ఇచ్చట సంగ్రహింపబడును-
 ఎట్లనిన.

శ్లో || పృచ్ఛకాంగారూఢరాశిందిగారూఢభమేవచ |
 ప్రశ్నాక్షరాణి పంచాంగం లగ్నంతాత్కాలికంతథా ||
 ననైతానిమిళిత్యాథ సిద్ధసంఖ్యావిభజ్యతాం |
 ప్రప్తర్నామాక్షరైర్నిఘ్నాజనకేనవిభజితా || ౯౪౧
 లబ్ధగుణకమాఖ్యాతం శేషంహారకమువ్యతే |
 దూతస్యవచనాంకాని సంగుణ్యగుణకేనచ || ౯౪౨
 హారకేణభజేచ్ఛిష్టం ఫలసంఖ్యాభవిష్యతి |
 సంవత్సరాయనాదీనా మయమత్రవినిణయః || ౯౪౩
 ఫలసంఖ్యాభరాహ్వకే గురుచారసమాయది |
 వాచ్యోవయోనుమానేన సంవత్సరవినిణయః || ౯౪౪
 తాత్కాలికవిలగ్నైశ్చ నవాంశంచంద్రతారకాం |
 రవిరాశింపుథగ్యోజ్యక్తమేణఫలసంఖ్యయా || ౯౪౫
 పంచభిర్నవభిర్విఘ్నైశ్చైస్సంగుణ్యభాస్కరైః |
 తారకాభిరథాదిత్యైర్విభక్తంక్రమశోభవేత్ || ౯౪౬
 విలగ్నంచంద్రనక్షత్రం రవిరాశిరసౌక్రమః |
 అథవానవకంయోజ్యం వియోజ్యంవావికల్పతః || ౯౪౭
 ఏతాభ్యామనుమాయాథ సమీకృత్యవదేత్కుఢిః |

అన్యక్షణితశాస్త్రేణ పంచాంగవిధినాచరేత్ || ౯౪౮

ఏకైకసిద్ధిసమయేప్రాగుత్తశకునైస్సహ |

సిద్ధాంతమపినిశ్చిత్య వదేత్తంనముధాభవేత్ || ౯౪౯

తా || నష్టజాతకమునడిగెడు దూతలయొక్క అంగారూఢరాశి ౧-
 దిగారూఢరాశి ౧-ప్రశ్నాత్మరసంఖ్య ౧-తాత్కాలికపంచాంగములు ౫-
 తాత్కాలికలగ్నము ౧- ఈ ౯ టిని మొత్తముజేసి పృచ్ఛకునిపేరత్మర-
 ములతోగుణించి ౧౦౮ తోభాగించగా వచ్చినలబ్ధమేగుణకధ్నువమగును-
 శేషమేహారధ్నువమగును- సంవత్సరము మాసాది ప్రశ్నములయందు
 ఆయాదూతవనాక్షరాంకములను ఈధ్నువములతోగుణించిభాగించగా
 శేషములేవాటివాటి ఫలసంఖ్యలగును వాటిని గురు శని రాహు చార-
 ములతో సరిబుచ్చుకొని పృచ్ఛకతయోనుమానముచేత మొదట సంవత్సర
 మునునిర్ణయింపవలసినది. తత్కాలలగ్ననవాంశ ౧-చంద్రనక్షత్రము ౧-
 రవిరాశి ౧- ఈసంఖ్యలనువరుసగాబెట్టివరుసగా ౫౯-౨౧ తోగుణించి
 వరుసగా ౧౨-౨౨-౧౨ తో భాగించగా వచ్చినలబ్ధములు వరుసగాజన్మ
 లగ్నము, చంద్రనక్షత్రము, శనిరాశి, తెలియవచ్చును, అవిజ్ఞాతాంశ
 ములకు పరిరానిపక్షమువ వాటికి ౯ చేర్చిగాని ౯ తగ్గించిగానిసరిజేయ
 వలసినది- తక్కినవన్నియును పంచాంగగణితముతోను ఆగణిత గ్రహ
 చారముతోను సులభముగా సాధ్యములగును. మైనచెప్పినవాటినిగణించి
 నిర్ణయించునపుడు వికల్పములను జింతించునెడల పూర్వోక్త శుభశకున
 ములుయేవియైనను సంభవించినయడల వాటినే నిశ్చయకములనుగా
 గ్రహించి అప్రకారముగాచెప్పబడినది తప్పకనేసరివచ్చుచున్నది.

స్వాముద్రికశకునసంగ్రహము.

శ్లో || యచ్చప్రాత్యక్షికంలక్ష్యదృష్టమాత్రంహిసూచయేత్ |

ఫలంసరోక్షంతచ్చాస్త్ర విభక్తకునమిష్యతే || ౯౫౦

తస్మాచ్ఛరీరంసర్వస్య ప్రశ్నన్నచర్తజ్ఞైవహ |

త్వత్తదృష్టానిలక్ష్యాణిసూచయేయన్ముఖాదికం || ౯౫౧

శరీరసుఖదుఃఖాదేశ్శరీరగతలక్షణా |

నిదిష్టమనుమేయత్వం ఘాయోదర్శననిశ్చితాత్ || ౯౫౨

హేతోర్వాప్యప్రిమతస్సాధ్యంఫలంశాకునికంస్తృతం |

యల్లింగదర్శనంప్రాహుశ్శకునంశాస్త్రవేదినః || ౯౫౩

తదత్రకథ్యతేకించిద్దిక్ష్యాత్రంబాలబద్ధయే |

భోగ్యానుభావకాదృష్ట పరిపాకదశాయదా || ౯౫౪

తదాశరీరేఖాజేరనురూపస్యసంభవః |

అథవాస్వాదభివృత్తిః ప్రాక్తనస్యలయోథవా || ౯౫౫

జ్ఞాయతేతోస్తిముత్యాణాంకాదాచిత్యత్వమప్యథ |

నైమిత్తికానాముత్పత్తావనుత్పత్తౌలయేపివా || ౯౫౬

స్థితిస్వాదవిరోధేన నిత్యరేఖాదికస్యతః |

ఫముద్రస్యశరీతస్య హస్తాదేరంగకస్యవా || ౯౫౭

లక్ష్యసాముద్రికంప్రాహుశ్శకునంతద్విదోజనాః |

తస్మాత్తదుభయంజ్ఞేయంఫలబోధాయధీమతా || ౯౫౮

తా || ప్రత్యక్షమైన యేగురుభు పరోక్షమైన ఫలమునకు సూచక
 మగునో అదే అవిషయమునందుశకునమనబడును. లోకమునందు కార్య
 కారణభావము ఘాయోదర్శనముచేత నిశ్చయింపఁబడినదగును. గావున
 దానింబట్టి ఫలమును అనుమానించుట శాకునికమనంబునుగాన నోము
 జ్ఞానమేశకునమనినిర్ణయమైనది. దేహధారియగు ఆత్మకుకలిగెడు ఘ
 దుఃఖములకు అనుభావకములైనపుణ్యపాపముల పరిష్కర్తృశవచ్చినపుడు
 దేహమునందుక్రోత్తగా రేఖాదులు అనుబంధముగావిష్టాపితౌవుటగాని
 కలిగియుండుటంజేసి అప్పుడప్పుడు నైమిత్తికరేఖలుపుట్టుటయునుమారు
 టయును అగుబడనట్లుణిగిపోవుటయును గలదు. వాటిని తెలిసి ఫలములను
 ఊహింపవలసినది, తత్ప్రకారంబెట్టిదనిన.

శ్లో || శరీరంషణ్ణవతిభి ర్విజాంగుభిరుచ్చితం |

ఫాలస్థ బహురేఖాశ్శ్యం తస్మాయ్యః పూణామూదిశేత్ ||

అంగుళాధఃకనిష్ఠాది తజన్యంతంప్రసారితా |

అవిచ్ఛిన్నాభవేదేఖాతస్యపూణాయురచ్యతే || ౯౬౦

కించిద్విచ్ఛేదసత్వేవా కృతత్వేవానుపాతతః|

గండకాలంచాయుషశ్చ మానంజానాతిపండితః|| ౯౬౧

తా|| ఏదేహమైనను దానికరాంగులములతో పొదుగు ౯౬ అంగులములైనను, వాసట అడ్డమురేఖలు బహువైయుండినను, అరచేతిలో వేళ్లకు అంగులమంతక్రింద చిటికినివ్రేలియంచునుండితఃజానికొనవరకును అడ్డముగానుండెడు ఆయుష్యరేఖపూర్ణముగాను తేపలులేకను ఉండే నేని పూర్ణాయుష్యము. తేపలుండినను నడుమ సన్నమైయుండినను కొలతపరిమితితో త్రైరాశికప్రకారము ౧౧౦ ఏండ్లలో తగినంతకాలమునకు గండములనియును ఆయుఃపరిమితియనియును తెలియవచ్చును.

శ్లో|| తిర్యగ్రేఖాచతదధో భార్యాతస్యాంప్రవతతే|

అంగుష్ఠమూలా దూర్ధ్వంతు ప్రసృతా పురుషాత్త్రికా||

తయోర్యోగేరతిసుఖం దంపత్యోమిత్రతాతథా|

యోగపుచ్ఛేపిసంతానంతస్సత్ప్రబలమీరయేత్|| ౯౬౩

తా|| ఆయుష్యరేఖకుక్రిందఅడ్డముగానుండుస్త్రీరేఖయందుఅంగుష్ఠమూలమునుండి ఎగబారిన పురుషరేఖచేరును. అదేదంపతిసౌఖ్యమునకు సూచకము. దానిపుచ్చములేసంతానములనంబడును. స్త్రీపురుషరేఖలపరిమాణాలు స్త్రీపురుషుల ఆయుఃపరిమాణాలులకు సూచకములగును.

శ్లో|| ఆయుష్యరేఖామారభ్య ప్రసృతోధ్వమనామికాం|

విద్యా రేఖేతికథితా విద్యాతదనురూపిణీ|| ౯౬౪

మణిబంధేకంకణాఖ్య రేఖాద్వితయమస్తిహి|

వలయాకృతితత్సత్వే వివాహాభవతిధృవం|| ౯౬౫

ఉర్ధ్వంకంకణరేఖాయఃప్రసృతాస్త్రీయమాయుషం|

కరమధ్యేత్వవిచ్ఛిన్నాధనరేఖాంగుళాంతగా|| ౯౬౬

ప్రయచ్ఛతిమహావిత్రం లుబ్ధంవాకురుతేధృవం|

కరమధ్యేతుపద్మాది రేఖాన్యశ్శుభలక్షణాః|| ౯౬౭

అంగుష్ఠేభ్రాతృరేఖాన్యః కనిష్ఠాధస్తుసంతతిః|

రేఖాబలానురోధేన సంఖ్యాదిఫలమీరయేత్|| ౯౬౮

తా|| ఆయుష్యరేఖమీద అనామికవరకు నిడుపైనరేఖలు విద్యలను సూచించును. అరచేతిబుడమన మణికట్టులో కంకణరేఖలు రెండుగల వారికి వివాహమగును. అదిమొదలుగా పైకెగబారి స్త్రీరేఖయందును ఆయుష్యరేఖయందును వ్యాపించి పైకివెడలినరేఖ దానిమితికొలది ధనమునుసూచించును. అచ్చటనే దానిస్థితి తక్కువపరిమాణము గలదిగా నుండేనేని తగినంతే ధనమబ్బును. అరచేతిలో అంకుశము కమలము కలశము ధ్వజము ఛత్రముమొదలైన శుభచిహ్నాలు రేఖాకారములుగా అగుబడినవాడుమహత్సఖమునుఅనుభవించునట్టిగొప్పవాడై యుండును

శ్లో|| భిన్నాకంకణరేఖాచేద్ద్వికళత్రంవినిదిశశేత్|

సంమితాంగుళిమధ్యేతుసరంధ్రేవ్యయోధీకః|| ౯౬౯

అనామికాశిరఃపర్వతోధీకాగ్రాకనిష్ఠికా|

సపుమాంతస్సగజేపూజ్యోం గుప్తమూలే సహాదరాః||

సూచ్యంతేబహురేఖాభిరంగుళాగ్రాదిషుక్రమాత్|

ద్వికాదిదశచక్రాంతం క్రమేణఫలముచ్యతే|| ౯౭౦

దారిద్య్రమపిఠోగశ్చ పాండిత్యంఞనశాలితా|

ప్రాభవంగౌరవంరాజ్యం సార్వభౌమత్వమేవచ|| ౯౭౧

మహాపురుషతావేతి చక్రైకత్వేవిరక్తతా|

కపాలడమరుభ్యాంతు భిత్తాజీవనమాదిశేత్|| ౯౭౩

తా|| కంకణముభిన్నించేనేనిద్వికళత్రయోగము. చేర్చిపట్టినవేళ్లలో సందులగుబడితే వెచ్చములెచ్చును, చేతడల్పునిలువదు. కిరుచేలికొనలనా మికాపర్వరేఖకన్నను పొడిగినమనిషి సరివారిలో ప్రబలించును. కాళ్ల చేతులవేళ్లయందుఒకచక్రమున్నవిరక్తి. ౧ దారిద్య్రము. ౩ భోగము. ౪ విద్య. ౫ ధనము. ౬ ప్రభుత్వము. ౭ గురుత్వము. ౮ దొరతనము. ౯ చక్రవర్త. ౧౦ మహాపురుషుడు. కపాలడమరుగరేఖలుండేనేనిలిచ్చ మెత్తిబ్రతుకును.

శ్లో|| వక్త్రించపూర్వకాయశ్చ హ్వస్వత్వేశుభమాదిశేత్|

ముష్కశ్చాపరకాణుశ్చబలంవీర్యంచసూచయేత్|| ౯౭౪

జ్ఞానాధిక్యంపుధునిరో దీక్షాకాదాహూపరాక్రమం |
 దీక్షానేత్రేవిశాలారస్సుఖంభాగ్యంచసూచయేత్ || ౯౧౫
 కణోనాసాచముఖ్యత్వం పీనఃకంతశ్శుభంతథా |
 సూక్ష్మమధ్యం సుఖాధిక్యం సుశయ్యాం కార్యమార్దవం ||
 నీరంధ్రసమదంతాశ్చ సుదృఢాభోజనేశుఖం |
 శ్లఙ్ఘోదరమథారోగ్యం కరపాదోష్టనేత్రకం || ౯౧౬
 రక్తంభోగాధికంజిహ్వశ్లఙ్ఘోవాక్పిష్టిముత్రమాం |
 ఊరూచజఘనేష్ఠాలేదేహపుష్టింబలంతథా || ౯౧౭
 ముఖంమనోవచోనేత్రం గంభీరంచసమంయది |
 ఘనతాంఽరళాః కేశామృదునీలాస్సుఖాధికం || ౯౧౮
 నిమ్ననాభిశ్చసంతానమల్పలింగంధనాధికం |
 పాదోచకూర్మప్రపదౌ మృదుశౌవాహనప్రదౌ || ౯౧౯
 వీచమాదీనిలత్నాణి నిరుక్తఫలసూచనాత్ |

ప్రాణినాం శకునాన్యాహు ర్విద్వాంస శ్శాస్త్రప్రేదినః ||

తా || అధరాంగంబును నోరును చిన్నదిగాను, ఊర్ధ్వాంగంబును
 రట్టలును పొడుపుగాను, అండములు బలిసినవిగాను, రొమ్ము కన్నులును
 పెడల్పుగాను, చవులు ముక్కును నిడుపుగాను, కుత్తుక చొప్పుముగాను,
 నడుము సన్నగాను, చమకము మృదువుగాను, పలువరుస సందులులేక
 సమముగాను, నాలుకయును కడుపును పలచననాను, కన్నులు పెదివెలు
 అరచేతులు అరకాళ్లు ఎరువుగాను, ముఖము మాట మనసు దృష్టి గంభీ
 రముగాను, మీగాళ్లు ఊబ్బుగాను, వెంట్రుకలు నల్లగను విరళముగను
 దీక్షాముగను, శిశ్నము కొంచముగను, గల శరీరము మహాపురుషలక్షణ
 ములగలది. అట్టివానికి జ్ఞానబలక్రియాదులు సుఖసాధకములై కీర్తికరము
 లగును, ఈగుర్తులు శుభఫలములకు సూచకము లగుటంజేసి శకునము
 అనబడును.

స్వప్నఫలములు-

శ్లో || జాగ్రత్సుషప్రిసంధౌతుయచ్చిత్తస్పృహనంభవేత్ |
 బహిరింద్రియకార్యాణామభావేతద్భవస్త్పతిః || ౯౨౦

యాచమానసికీనైవ స్వప్నకృత్యభీధీయతే |
 భావనామాత్రవీవాయం నార్థఃకశ్చనవిద్యతే || ౯౨౩
 ప్రాతిభాసికవీవాయం మూలాజ్ఞానావలంబనః |
 భ్రమోవాస్తరణంవాథ సంకల్పావాథమానసః || ౯౨౪
 నసన్నాసన్నసదస న్నిర్వచనమహాతా |
 సత్యంమిశ్రేయబహుధా కథ్యతేవైదికాస్త్రీమం || ౯౨౫
 త్రుతిప్రామాణ్యతఃప్రాహు స్సృష్టమీశేనతత్ఫలం |
 సూచ్యతేవ్యవహారేపి తస్మాచ్ఛకునముచ్యతే || ౯౨౬
 తత్ప్రత్యయవతామేవ యన్నిదర్శనమహాతి |
 వ్యావహారికభేదస్య యద్వత్సత్యత్వమస్యచ || ౯౨౭
 తద్విద్ధినమృషాస్వప్న ఇత్యాహగరుడంహరిః |
 క్వచిదంశేయధాస్వప్నః క్వచిచ్చనముధాభవేత్ || ౯౨౮
 తా || శరీరమునందు సూక్ష్మదేహాభిమానియైన తైజసాత్మకు జాగ్ర

త్సుషుప్తులసంధియందు స్వప్నావస్థగలుగుచున్నది- దానిస్వరూపమును
 విచారించిన నది బుద్ధివికారమనికొందరు- కట్టులేనిమనసులో ధాతువికా
 రమువలనకలిగెడు సంకల్పములనికొందరు- బుద్ధియొక్క భావనామాత్రమే
 గాని అర్థసత్తలేదనికొందరు- పూర్వపూర్వానుభవముల విలక్షణసంస్థా
 రమువలన కలిగెడు స్మరణమనికొందరు- అజ్ఞానమువలనకలిగెడు భ్రాంతి
 యనికొందరు గావున దైవతులు సత్యమనియును అదైవతు లసత్యమని
 యను చెప్పుచుండెదరు- ఎట్లైనను అది కొంతవడి వ్యవహారకాలమందు
 గూడ వ్యావహారికఫలమునుసూచించుట గలదు గావున దానినివ్యావహారిక
 ప్రపంచమువలె సత్తగలదానినిగా చెప్పవలసియున్నది- ఆసత్త ప్రాతి
 భాసికమనదగును- ఎందువల్లనన గాకొంతదశకాలమువచ్చుటవలనఅసత్తు
 గాదు- స్వాప్నికవిషయములు జాగ్రత్తులో లేనందున సత్తుగాదు- సద
 సత్త్వములు విరుద్ధమగుటంజేసి యొకవస్తు సదసత్తుగానుండదు- గావున
 అనిర్వాచ్యమనియే చెప్పబడవలసినది- దీనినే కనుగొనిన విద్వాంసులం
 దును పలుతెరంగులు వక్కాణించినను ప్రత్యయముగలవారికి ప్రత్యా

యకమగుచున్నది. నమ్మకములేనివారికినిదర్శనముగాచాలదు. ఇదిస్వప్నమునకు సాధారణలక్షణంబై యుండును. శారీరకపితృదిధాతువులవైషమ్యమువలనగలిగినస్వప్నము శారీరకములైనరోగాదులకుసూచకమగుట వలన శకునములగుచుండును. మానసికంబైన భావనాదులవలనకలిగినది అశిక్షితమనోవ్యాపారమగుటంజేసి “కల,, యనగా కల్ల అన్నట్లు మిథ్యయగుచుండును. ఇంక అదృష్టనియంత్రితమై అంతర్యామిప్రేరితమగుదైనందినస్వప్నావస్థ ఎప్పుడైనను ప్రాగ్జన్మానుభవజన్యంబైన ఉత్పటాదృష్ట సంస్కారముతో ఉద్భావింపబడి అనుభవమునకువచ్చేనేని అట్టిస్వప్నావస్థమోత్రమే వ్యావహారిక ఫల సిదశకమగుటంజేసి వ్యావహారికమనంబడును. దానికి దైవికశకునమని పేరుగలదు. ఎట్లైనను స్వప్నమునిజమని పాటించేవారికి స్వప్నశకునముసరివచ్చుచున్నది- దానివివరణంబెట్టిదనిన.

శ్లో॥ స్వప్నేశ్వేతాశ్వవృషభ వస్త్రాభరణమాల్యకం।

దేవద్విజాగ్నిజావలాశ్చ దృష్ట్యాహవఃమవాపున్నయాత్।

శవందృష్ట్యాత్యేతిమృత్యుం మృతజీవంచమృత్యుదం।

గురూన్వృద్ధాంఘభకరాకవింద్యాత్స్వప్నేనీక్షితాః॥

శ్వకాకఖరచండాల సర్పఘాకవిడాలకాః।

మహిషంజంబుకంచోష్ఠ్రిం గజంసీలంకిటింతథా॥ ౧౧౧

వానరంచాప్యపస్కారం రంజాందృష్ట్యాపమృత్యుభాక్।

అసంయమితకేశంచదృష్ట్యాకలహమాపున్నయాత్॥ ౧౧౨

దండపాణేదశశనేతు ప్రహరంపీతనేభయం।

పూర్వోదగ్గమనేజేమ మన్యథా జేమమాపున్నయాత్॥

ఘంజానోరుగ్గతామేతి కార్యసిద్ధిఃఫలేక్షణే।

ఫలప్రాప్తాచసంతానం భయంరక్తస్యదర్శనే॥ ౧౧౩

సీలస్యవిపదంస్వప్నే సువణస్యదరిద్రతాం।

దర్శనేనత్వమేథ్యస్య విత్తనూహోతిమానవః॥ ౧౧౪

ఉద్యంతంభాస్కరందృష్ట్యా దేహలోగ్యంజయంలభేత్।

సూరచంద్రాదిపతనంభంగకారణమాదిశేత్॥ ౧౧౫

మాత్రైరాహూయతేవాథ యద్వాక్పృష్టస్సమృత్యుభాక్।

వ్యాఘ్రభీతౌధమఃసిద్ధిఃకార్యజ్యంఛోరసంకటే॥ ౧౧౬

పంకస్యదర్శనేపాపం దుభిక్షంవృష్టిదర్శనే।

ప్రవాహదర్శనేయానం ఖచారిత్వేస్థలభ్రమః॥ ౧౧౭

తైలాభ్యంగేత్యామయస్సాస్యజ్వలదోషస్సబంధుకః।

గీతశ్రుతౌచాధమణోనాటకాదౌచిరాయతే॥ ౧౧౮

కలహేవిపదస్సంతి కష్టంస్యాత్కపిదర్శనే।

రుధిరస్రావదృష్టౌతు కార్యసిద్ధిమవాపున్నయాత్॥ ౧౧౯

సస్యాభివృద్ధౌకల్యాణం మాల్యాధిక్యంచధాన్యకే।

దర్శజేరుక్తలాభశ్చ దీఘాయుష్యంస్వదాహనే॥ ౧౨౦

అధికారంస్వఖననే తస్కరోగీగిరోహణే।

కుజారోహేమృతేర్వాస్తా పీడాస్యాజ్వలమజ్జనే॥ ౧౨౧

ఉన్నజనేవై పరీత్యమంగభంగశ్చకార్యహః।

విద్యాభ్యాసేవిత్ప్రతిస్సాస్యిద్ధుటనేఘటితస్యచ॥ ౧౨౨

ఆశ్చర్యశ్రవణంఘాయా దసదృక్షేవృథాకృతిః।

అతదహేవ్యథతాచ సన్యాసేధననాశనం॥ ౧౨౩

నిద్రావేతనలాభాయ రతిర్మృష్టాన్నదాయసీ।

తీర్థస్నానంచోపవాసే పూజాయామన్యంభవేత్॥ ౧౨౪

జపేవిజయనూహోతి దుఃఖీస్యాన్ముండిదశశనే।

లేషామేస్వపూజ్యత్వే నక్వచిద్దుఃఖసంభవః॥ ౧౨౫

నీలానామపిగోదేవ ద్విజానాందర్శనేశుభం।

వినాతక్రంచలాజాంశ్చ శుభ్రందృష్ట్యాసుభీభవేత్॥ ౧౨౬

తా॥ కలలో ప్రదక్షిణాకారమైన మంటనుచూచితే భోగలాభ

మగును. తెల్లటి ఎద్దు ఆవు గుఱ్ఱము ముత్యముల వస్త్రము పుష్పము

ముత్యములు ఫలములు వీటినిచూచితే సంతోషములభించును. దేవతలను

బ్రాహ్మణులను యజ్ఞాగ్నులనుచూచితే శ్రేయోప్రార్థిగలుగును. పీనుగను

చూచితే మృత్యుపరిహారమగును. చచ్చినవారు బ్రతికివచ్చినట్లుగుబడితే

మృత్యుభయము. వారు తనగురువులుగాని పూజ్యులుగాని అయ్యుండిరేని శుభోదయము. కుక్క నక్క కాకి పంది గాడిదె ఒంటె మాలవాడు దూత గూబ పిల్లి పాము కోతి పోతు ముండ వెట్టివాడు అంగవీనుడు వీటినిచూచితే అపమృత్యుభయము. తలవెంట్రుకలనువిరియబోసుకొన్నవారగుబడితే కలహభయము. ఆయుధపాణియగుబడితే దెబ్బతగులును. పడితే అపజయము. పూర్వోత్తరదిక్కులకేగిన జేమము. దక్షిణపశ్చిమ గమనము జేమకరముగాదు. గతికేతే రోగము. ఫలమునుచూచితే కార్య సిద్ధి. ఫలమునుకైకొనిన సంతాన సుఖాదిలాభము. ఎటువు నలుపులను చూచితేచేటు. పసిడిని చూచిన దాడిద్యము. అమేధ్యమునుచూచినధన లాభము. బాలాదిత్యునించూచిననారోగ్యంబు. సూర్యచంద్ర పతనాదు లనుచూచినను, దూతులచే నడ్డబడినను మృత్యువు. దొంగలు తరుముచు వచ్చిన కార్పణ్యము. పులినిచూచి భయపడిన ధర్మఘటన. బురజను చూచితే పాపఘటన. వాననుచూచితే దుభిక్షము. ప్రవాహమును చూచిన ప్రయాణము. గగనచారియైతే స్థానభ్రంశము. నూనెయంటు కొని యభ్యంజనమునర్చిన రోగము. జలుబుపట్టినట్లున్నచుట్టములువచ్చె దరు. సంగీతమువినబడిన సప్తజేయును. అటలాడినట్లున్న కార్యమాల స్యము. కలహించెనేనిచేటు. రకుతమగుబడితే పనులుచేకూరును. పంట వల్లకల్యాణము. ధాన్యముచే ధారణవాసి. అద్దమునుగన్ననువర్ణలాభము. తన్నుతాకాల్పించినట్లుగన్న దీర్ఘాయుష్యము. తన్నుతానుపూడ్పించినట్లు గన్న నధికారలాభము. కొండెక్కిన దొంగలవేధ. చెట్టెక్కితే మరణ వాతక. నీటమునుంగిన పీడ. మునుగిలేచితే పీడాపరిహారము. అంగభంగ మైతేపనిచేటు. విద్యాభ్యాసమైనమరుపు. అఘటితఘటనమైననాశ్చర్యము వినబడును. అనురూపమును తెలిసిన సభ్యాసవృద్ధి. అసదృశములనుగన్న ప్రయత్నవైఫల్యము. అతదహకమునాలోకంప నిరర్థము. సన్యాసముతో ధనహాని. తానునిద్రించినకూలిదొరుకును. రమించిన మృష్టాన్నలాభము. ఉపవాసముండెనేనితీర్థస్నానము. పూజించెనేని అప్పతీరును. జపించె నేని జయముగలుగును. బోడివారిని ముండ జంగము సాతాని సన్నాసి

దిగంబరుడు బిచ్చగాడు బైరాగి ఇట్టివారినిచూచితే కన్నీరులాలుకును. అంగవీనునింగన్న నాపదవచ్చును. గోదేవద్విజగజములనుచూచునప్పుడు నలుపైయుండినను దోషములేదు. మజ్జిగ పేలాలు తెలుపైనను స్వప్నము నందు కష్టమునుచూపును. తక్కిన సురాది శుభ్రవస్తువులు శుభమును సూచించును.

దు స్వప్నగణము.

శ్లో॥ నీలంవాహనమారుహ్యము క్తకేశోరుణాంబరః।

తైలేనాలిప్తగాత్రశ్చ రక్తచూర్మానులేపనః॥ ౮

యాతియామ్యాందిశంవృష్టో మరణంయాతిమానవః।

పాకగేహమరణ్యంవా కదళీవనమేవవా॥ ౯

విశేద్వాసూతికాగేహం గుహంవారక్తవస్త్రభృత్।

ప్రాపుయాదంగభంగంవా యదిస్వప్నీరిషీతః॥ ౧౦

పతేద్వృక్షాద్గిరేర్వాపి గతేవాగోమయహ్రదే।

అచిరాత్ మృత్యుమాప్నోతి శాంతికమేవవిజీతః॥ ౧౧

తా॥ నల్లంటివాహనమునెక్కి తలవిరియబోసికొని మసిపెట్టుకొని నూనెపూసికొని యెట్టుగుడ్డకట్టి ఎట్టుపూలుముడిచి దక్షిణదిక్కునప్రయాణముజేసినట్లు కలలోనెవ్వంజుచూడఁబడునో వానికి త్వరలో మరణము సంభవించును. వంటయింటిలోనికిగాని అడివిలోనికిగానితోటలోనికిగాని ముట్టింటిలోనికిగాని గవిలోనికిగాని ఎట్టుటిపూలుముడుచుకొనిపోయినట్లుగు బడిన మృత్యుసూచనమగును. కొండనుండిగాని చెట్టునుండిగానిపడి అంగ భంగమైనట్లు అగుబడినవానికి అపమృత్యుభయముగలదు.

శ్లో॥ హింగుళంకుంకుమంలాతాం సిందూరంగోహచర్చితం।

రాశీనపిచతేషాంచ గేహేదృష్ట్యాగ్నిజంభయం॥ ౧౨

ఆపుయాచర్చిరభీతింవా గేహినోరోగమేవవా।

పానంస్నేహేదివర్గస్య మలకూపనిపాతనం॥ ౧౩

దంతాదిపతనంవాపి జిహ్వత్రితయదర్శనం।

శోకస్యకారణంజ్ఞేయం ఘాతపాతాదిసంభవః॥ ౧౪

ఆక్రందనంబోదనంచ ప్రవాహాకషణంతథా।

నిష్కాసనంచహసనం సూర్యేందుధ్వజపాతనం॥ ౧౫

వృక్షగోపురభంగశ్చ చితాగ్నిపతనంతథా।

శిరశ్చేదోమాతృగభావేశోరక్తసుమావృణిః॥ ౧౬

లతాభిర్భంసనంవాపి కతకరీమధ్యసంస్థితః।

గళపాశోసీలరక్తవసనావృతిరేవవా॥ ౧౭

ఏతానిమృత్యుశంసీని భవిష్యంతినసంశయః।

ధూమేవాకజ్జలేవాపి గోమయేకజ్జలాదికే॥ ౧౮

భస్మస్యపిస్వకందేహందృష్ట్యాదౌభాగ్యవాన్భవేత్।

కుక్కుటంగోధికాంపల్లిం వృశ్చికంమధుమక్షికాం॥ ౧౯

దృష్ట్యాభయమవాప్నోతి ధనంశయ్యాంచపాదుకాం।

స్వప్నైరత్నాదికంసీలం దృష్ట్యావితైర్వియుజ్యతే॥ ౨౦

వివాహాదిషుశోకంచ పతనంనఖకేశయోః।

అంగభంగంచబంధూనాం సంకటంమరణాదిజం॥ ౨౧

దృష్ట్యాస్వమిత్రవర్గస్య కష్టమాప్నోతిమానవః।

క్షౌరంచపైతృకంకమః గుడాపూపాదిభక్షణం॥ ౨౨

సగోమయంచోష్ణసీరం పీత్యామృత్యుభయంప్రశేత్।

అహారాత్రారేంద్రభావమకాలేషుచవర్షణం॥ ౨౩

రథస్యదర్శనంస్వప్నైర్మృతివాతాశ్రుతిప్రదం।

దర్శనంకపికాకాదే రసిష్టస్యచసూచనం॥ ౨౪

తా॥ కుంకుమ, చంద్రము, ఎఱ్ఱలక్క, ఇంగళికము, కావి, ఇట్టిఎఱ్ఱటి వస్తువులను ఇంటిలో పోసెయిండినను పూసెయిండినను అగ్నిభయముగాని దొంగలవేధగాని గలుగును. దేహమునందుతీగెమొలచుట నూనెద్రావుట చమురురాచుట గుంటలోబడుట తలకెదరుట పండ్లురాలుట మూడు నాలుకలగుబడుట అంగభంగమగుట శోకకారణములు. మఱియు ఏడుపు కూత నవ్వు ప్రవాహములోపడిపోవుట సూర్యుడులేనపగలు చంద్రనక్షత్రములులేనిరాత్రి నక్షత్రములుదురుట ధ్వజగోపురవృక్షాదులు పడుట

తానుచితి నెక్కుట నిప్పులోపడుట శిరశ్చేదనము మాతృగభావములోనికి ప్రవేశించుట. కరవీరాశోకాదిరక్తపుష్పధారణము. తీగెలుచుట్టుకొనుట కట్టుబడుట చెరచిక్కుట ఉళిబడుట కత్తరిలో చిక్కుట నల్లబట్టకప్పుట ఎఱ్ఱబట్టకట్టుట ఇత్యాదులు మృత్యుసూచకంబులగును. పొగ బూడిదెమసి పేడ ఇట్టివాటిలో చిక్కికొనుటవన్నెలనుబూసికొనుట అమంగళకరము. నల్లకుక్కనక్కకోడి నల్లపిల్లి బల్లి తొండ ముంగసి పాము తేలు పంది తేనేయాగ వీట్లనుచూచుట చేటుజేయును. నీలరత్నము ధనము ఆయుధము పాదుకలు చెప్పులు పరువు వీటినీజూచిన ధనహాని. స్త్రీలవస్తువులను ముచ్చలించిన దౌభాగ్యము. పెండ్లిలో దుఃఖపడుట వెంట్రుకలు రాతాట గోళ్లు ఊడిబడుట అంగభంగము బంధుమరణము ఇవి ఆవులకు చేటునుసూచించును. క్షౌరము కర్మాంతరము బెల్లముతనుట భక్ష్యమును భక్షించుట పేడనీళ్లుద్రావుట వేడిబడుట సూర్యచంద్రపతనము గ్రహణము అకాలవృష్టి రథదశానము ఇత్యాదులవల్ల మరణవార్తవినవచ్చును. ఇట్టివన్నియును దుస్స్వప్నగణమనంబడును.

సుస్వప్నగణము.

శ్లో॥ ధేవద్విజసురార్చిత వేదాశీర్వాదఘోషణం।

గంధమాల్యాదికంశుభ్రం శుభ్రంమంగళికంతథా॥ ౨౫

క్షీరంసింహంచంద్రశాలాం ధవళాశ్వంవృషంతథా।

భంగేపిరుధిరస్రావో నౌకాద్యారోహణంతథా॥ ౨౬

వృక్షారోహేసుమఫల గ్రహణంకమలాదికం।

శ్వేతచ్ఛత్రంచామరంచ దూర్వాంవీణాదికంతథా॥ ౨౭

రుధిరస్యాప్లవః పానం మృతిస్సర్వస్యదంశనే।

గంగాదితీర్థక్షేత్రాణాం సముద్రస్యచదర్శనం॥ ౨౮

శ్వేతాంబరావృతాంశయ్యాం జ్వాలాంహూమాగ్నిసం

భవాంక్షీరపానంపాయసస్యభక్షణంస్తన్యపానకం॥ ౨౯

అలంకారంద్యూతజయం శివలింగస్యపూజనం।

రుద్రాక్షంస్ఫటికందీపం తులసీంబిల్వమేవచ॥ ౩౦

తదహాఘటనంచైవగోళకంభసితస్యచ।

స్వప్నేనువాసినీందృష్ట్వా కార్యసిద్ధింశుభంలభేత్॥ ౩౧

తా॥ కలలో దేవుడు, బ్రాహ్మణుడు, వేదము, సుగంధము, సుపుష్పము, మంత్రాక్షతలు, తెల్లటి అలంకారము, మంజుశ్రవ్యములు, పాలు, సింహము, తెల్లటిచంద్రశాల, తెల్లయెద్దు, తెల్లావు, తెల్లగుట్టము, తెల్లయేనుగ, నెత్తురు, వాడయెక్కుట, చెట్టెక్కిచూపులనుపండ్లనుకోసి కొనుట, తామరపువ్వు, బంగారము, తెల్లగొడుగు, తెల్లచామరము, తెల్లచెరుకు, తెల్లగరికె, వీణాగానము, రక్తస్నానము, రక్తపానము, రక్తప్రవాహము, కరిచినపాము చచ్చుట, గంగాదిపుణ్యనదులు, పుణ్యతీర్థములు, సముద్రము, దివ్యదేశములు, తెల్లటిపరువు, హోమాగ్నిజ్వాల, పాయసభక్షణము, పాలుద్రావుట, మద్యము, చనుగుడుచుట, జూదమాడిగెలుచుట, శివలింగార్చనము, స్ఫటికములు, దీపావళి, రుద్రాక్షములు, విభూతిఊంట, తులసి, బిల్వము, తగినసంఘటనము, స్వభావస్థితి, ఇత్యాదులు అగుబడినను; కన్నెపడుచు ముత్తయిదువ వారాంజ, అగుబడినను; స్వప్నము మంచిఫలములను సూచించుచున్నది.

స్వప్నకాలాదినిణయము.

శ్లో॥ రోగేధాతువికారేవా దివాస్వప్నీనిరథకః।

రాత్రౌప్రథమయా మేతు ఫలంసంవత్సరావధి॥ ౩౨

ద్వితీయయా మేత్వయనంత్యతీయేతుతదధకం॥

చతుర్థయా మేమాసాంతఃప్రాతఃకాలేదినత్రయం॥ ౩౩

ఫలంనిదశకంసంభూయార్దుస్వప్నేతుతదధకం॥

సుస్వప్నదర్శనాదూర్ధ్వం నిద్రాశుర్నపునభవేత్॥ ౩౪

దుస్వప్నదర్శనాదూర్ధ్వం శుద్ధశ్శాంతింసమాచరేత్॥

అనుక్త్వాచపునర్నిద్రాం లభేత్తద్దోషశాంతయే॥ ౩౫

సుస్వప్నంబ్రాహ్మణేభ్యశనివేద్యాశిషమాపుయోత్॥

నపునశ్శయనంకుర్యాన్నరాత్రౌతన్నివేదయేత్॥ ౩౬

తా॥ రోగముచేతగాని ధాతువికారదశలోగాని పగలుగాని కలిగిన కలకు ఫలములేదు. రాత్రి ౧ యామములోకలిగిన కలకు సంవత్సరమున

కును, ౨ యామమున ౬ నెలలకును, ౩ యామమున ౩ నెలలకును, ౪ జామున ౧ నెలకును, ప్రాతఃకాలమున ౩ దినములకును, సుస్వప్నఫల నిదశకంమగును. దుస్వప్నమైతే తదధకాలమునకు నిదశకంమగును. దుస్వప్నమైతే మెలుకువైనతోడుతనే కుడిప్రక్కతోలేచిదేవునిస్మరించి పాదప్రక్షాళనాదులతో శుద్ధుడై దీపదర్శనముచేసి ఎవరితోనూ చెప్పుకనే దేవబ్రాహ్మణప్రసాదమునుగ్రహించి అథవా ఆరాత్రిలోనే నికృష్టులతో చెప్పివేసి తాను దానినిమరచి నిద్రపోవలసినది. మూడవనాడు మృత్యుంజయ జపాది శాంతిచేయ వలసినది. సుస్వప్నమైతే ప్రౌద్ధన లేచి మానముతో యోగ్యులకు విన్నవించి తథాస్తుఅనుపించుకొనవలసినది. రాత్రి చెప్పరాదు. సదాచారము, నమ్మకము, పాపభయము, గలవానిశిమాత్రమే స్వప్నఫలము క్వచిత్ కాదాచిత్కముగా నిదర్శనమగుచున్నది.

ఉత్పాతములు.

శ్లో॥ ఉత్పాతోన్యశకునం వికారఃప్రకృతేస్తుయః।

భామోజ్యోతిభవశ్చాంత రిక్షజప్రైవిధోన్యతః॥ ౩౭

తీర్కేంద్రోర్వరుపరాశ్చ నక్షత్రపతనంతథా।

దంభోవిపాతశ్చాంకే ధూమాదిగ్రహదశకనం॥ ౩౮

వివణతాచఖేటానాం చాలిన్యాదిగ్రహాదయః।

ఉల్కాపాతోమహావిద్యు దుత్పాతాన్నిజాగ్రమే॥ ౩౯

గ్రహణాంగతిభేదశ్చ దిగ్దాహావిషకూరుతః।

రక్తవృష్టిశ్శిలావృష్టి మృదవృష్టిర్జ్వలంతపక్షణం॥ ౪౦

విషవృష్టిరోహవృష్టి భూకాయాసుగ్రహనోద్భవాః।

ప్రతిహాచలనంచైవ పర్వతానాంవిదారణం॥ ౪౧

భూకంపోవృక్షపతనం పతనంగోపుగస్యచ।

ప్రాసాదశిఖరాదీనాం పాతోరాజధ్వజస్యచ॥ ౪౨

భూమిజ్వాలాగిరిజ్వాలా సింధుజ్వాలా సముద్యవః।

స్థలాద్భూతో గిరేధూమో జలాద్భూమో ద్భవస్తథా॥

రక్తబుద్ధుడసంపత్తిర్నిస్తరంగసముద్రగా |

మహావర్తద్భవశ్చైవ తైలయంత్రాచిభేదనం || ౪౩

భంగశ్చిల్లాఖిలాదీనాం భూమాసోష్ణజలోద్గమః |

క్రిమ్యుత్పత్తిశ్చభౌమేషు శస్త్రాణామపిభంజనం || ౪౪

వైసగిఃకగుణానాంచ గంధాదీనాంవిపర్యయః |

ప్రసవేవైకృతంచైవ భౌమోత్పాతాభిమేమతాః || ౪౫

తా || ఉత్పాతమనగా ననిష్టశకునము. అది ప్రకృతిభూతములకు కలిగెడువికృతి యనబడును. 'వీవియనగా— ౧ వెలుగువలన కలుగునది, ౨ ఆకాశమునుండికలుగునది, ౩ భూమినుండికలుగునది, జలమునకు భూమి యందు వాయువునకు ఆకాశమందును అంతర్భావమనదగును. అట్టిఉత్పాతంబులెన్నియనిన— సూర్యచంద్రులకు భూచ్ఛాయవలనకలిగెడు గ్రహణములు, చుక్కలు రాలుట, పగలు చుక్కలగుబడుట, అకాలములో పిడుగులుబడుట. భూమి కేతువనగా పొగచుక్క, సూర్యచంద్రపరివేషములు, ఇంద్రచాపము, ఇవి పగలగుబడుట, సూర్యాది గ్రహములకు వణవిపర్యాసమగుట, పొరకచుక్కబుట్టుట, కత్తిచుక్కబుట్టుట, కొరువులుదురుట గొప్ప మెరుపులు, ఇవన్నియును ఆగ్నేయోత్పాతంబులననబడును. గ్రహగతులుతప్పుట, దిక్కులలో మంటలగుబడుట, 'విష గాలివీచుట, రక్తపువాన, రాళ్లవాన, మట్టివాన, విషవృష్టి, తుద్రజంతువృష్టి, లోహవపకము ఇత్యాదులు అంతరిక్షోత్పాతంబులననబడును. దివ్యదేశములయందు దేవప్రతిమలుచలించియాడుట, వాటికి అంగభంగమగుట, కొండలువిరియుట, కొండలుమండుట, భూమిగుడుగుట, గోళముకదలుట, చెట్లువిరిగిపడుట, గోవుగముకూలుట, కొంపలుకూలుట, శిఖరములు కురుగుట, గాఢజము విరిగిబడుట, నేలలోమంటలేచుట, సముద్ర లోమంటలేచుట, నేలలో పొగలేచుట, అగ్నిపర్వతములలో పొగలేచుట, సముద్రములో పొగలేచుట, సముద్రమున రక్తబుద్ధుడము కట్టుట, మున్నీటిలో గొప్పసుశిగుంట లేర్పడుట, గానుగలు మొదలైన యంత్రములు పగులుట, రోళ్లు పగులుట, నేలనుండి వేసేళ్లు బుకుట, అన్ని ద్రవ్యములలోను పులుగులగుబడుట, అయుధ

ములు విరిగిబోవుట, సహజములైన రూపరసగంధాదిగుణములకు వ్యత్యాసముగలుగుట, జంతువులు విజాతిని గాని విరూపమును గాని ప్రసవించుట, ఇత్యాదులు భౌమోత్పాతములననబడును. వీనిఫలములన్నియుననిష్టమే.

ఉత్పాతఫలములు, మఱియుతత్పాతములు.

శ్లో || మృద్వృష్టామటచీభూమికంఠే జనభయంతథా |

భవేన్నక్షత్రపాతేన మహాజనలయోమః || ౪౬

గంధర్వనగరస్యాధదశానం పశుహానికృత్ |

దిగ్దాహే స్యాదనావృష్టిః ప్రహసూర్యస్త్రవోజకః || ౪౭

లోహావృష్టే రాజ్యహాని స్యాత్సముద్రపిక్వతౌలయః |

మహావృక్షాదిపతనా దకస్తాజ్ఞననాశనం || ౪౮

జనక్షయోదేశకష్టం శిలావిగ్రహరోదనే |

హసనే జాతిసాంకర్యం స్పందే సాంఘాతికీమృతిః || ౪౯

అదర్శనే రాజమృతి రా రావేయుద్ధసంభవః |

ఇత్యాదికంసమున్నయం దేశక్షేమవినాశకం || ౫౦

గృహే ఘాతాదిసంపాతో రథే వా కేతనాదిషు |

రాజ్ఞాం ధ్వజనిపాతశ్చ సంగ్రామే భంగసూచకః | ౫౧

గృహగ్రామపురాదీనాం దేశస్యాపిచయః ప్రభుః |

స ఏవ దేశక్షేమాయ శాంతికర్తాణికారయేత్ || ౫౨

తేన ప్రీతో జగన్నాథో యచ్చత్యభయమంతః |

తద్విశేషవిధానాది సర్వస్తృతిషు కీర్తితం || ౫౩

తా || మట్టి భూతివానగురి సేనేని ద్వాదశవపకామమువచ్చును. భూకంపమువల్ల జనభయము. చుక్కలు రాలితే జననాశము. గంధర్వనగరమగుబడే సేనపశుహాని. దిగ్దాహముచేత ననావృష్టి. ప్రహసూర్యం డగుబడిన రాజ్యభారములు మారును. లోహములవానగురి సేనేని రాజ్యమున హానిగలుగును. సముద్రమునందు వికారములుగలుగుట ప్రళయసూచకము. కొండలు చెట్లు గోవురములు వృక్షములు మొదలైనవి విరిగినను కూలినను జనహాని. రాతిబొమ్మలు దేవతా ప్రతిమలు ఏదైన సేని జనక్షయము.

నన్వి తేజాతిసాంకర్యము. చలించినజనులకుసాంఘాతికమరణము. అదృశ్య
మైనను నేలలో దిగిపోయినను రాజమరణము. మొరజెట్టిన యుద్ధము.
గూబవాలితేకోంపపాడు. రాజధ్వజమువిరిగి తేయుద్ధమునందపజయము.
మొదలైన ఉత్పాతఫలములన్నియును రాజులకుగాని ప్రజలకుగాని నష్ట
కష్టములనుసూచించును. ఇంటిలోగలిగిన ఉత్పాతములకు ఇంటియజమా
నుండును, గ్రామోత్పాతములకు గ్రామాధికారియును, నగరోత్పాత
మునకు నగరాధికారియును, దేశోత్పాతమునకు దేశప్రభువైన రాజును,
ప్రజలతోగూడదేశక్షేమార్థముగా స్పృతులయందుచెప్పబడియుండెను
శాంతికమములచేత జగత్పతియైన పరమేశ్వరుని నారాధించవలసినది.
అంతతోనుత్పాతదోషంబులుశాంతంబులగును.

వాస్తుసంగ్రహము.

శ్లో॥ నగరగ్రామగ్రహణాం కూపారామాదికస్యచ।

తటాకమతసత్రాణాం దేవతానిలయస్యచ॥ ౫౪

రాజాస్థానాదికాదీనాం విద్యాశాలాదికస్యచ।

కాలందేశంపరిజ్ఞాయ భూమింసంశోధ్యయత్నతః॥ ౫౫

దిక్సాధనంప్రకృర్వీత తత్తద్యంత్రాణిసాదరం।

సంస్తాప్యతత్త్వధీనా భూమ్యరిష్టవిశోధనం॥ ౫౬

విదితుజలమార్గంచ చతుస్సీమానివేశనం।

తలేనిశ్చబ్ధపాపాణసన్నివేశంవిధాయచ॥ ౫౭

నిమేసాలతటాకాదీ నున్నతేవేత్తపూర్వకాః।

భూగ్రాదీన్నిశోధ్యాథ శల్యలోష్టాదివజ్జితే॥ ౫౮

ఈశానభాగమారభ్య బద్ధియాత్తావదంతకం।

దేవభాగేదేవపూజాం విద్యాస్థానంచయాజ్ఞికం॥ ౫౯

ప్రపాచ్యాంభోగస్యకీరేశ్చ ప్రకావై శ్వర్యయోరపి।

ఆగ్నేయ్యాంపాకకర్కహామగ్నిస్థానంతథైవచ॥ ౬౦

గోష్ఠంచప్రసవస్థాన మవాచ్యాంకల్పమేత్పృథుః।

మలమోచనముఖ్యంతు రక్షఃకోణేప్రకల్పయేత్॥ ౬౧

స్నానపానాదికర్కార్థం భోగద్రవ్యాదికంతథా।

వారుణ్యాంవినివేశ్యాథ వాయాశయనమందిరం॥ ౬౨

నివాసంచధనాగారం సుఖస్థానంతథైవచ।

ఉదీచ్యాంతుసభాస్థానం విహారామపూర్వకం॥ ౬౩

భాండాగారంమంత్రగేహం సుఖస్థానంనివేశయేత్।

అంతరావరణంమధ్యే బహిరావరణంతథా॥ ౬౪

అంతఃకక్ష్యాంబహిఃకక్ష్యాం చతుశ్శాలాంకణాఢికం।

పురతఃప్రాంకణంకుర్యాత్ పృష్ఠే త్వారామసంయుతం॥

రక్షాకరాంత్రతోవృక్షాః తులసీమల్లి కాదికాః।

రసాలాశోకముఖ్యాంశ్చ జంబీరామలకాదికాః॥ ౬౬

వాతాయనంచోపరిస్థంతతోధూమాయనాఢికం।

ప్రకాశాయనయుక్తంచ భూమాసిర్హప్రణాళికాః॥ ౬౭

జలమార్గాంఘద్ధదేశే తత్తద్వార్తనివేశనం।

శవాటీబంధనంచైవ కీలికాగళసంకులం॥ ౬౮

చతుర్రతార్థసుషిరం భిత్రాశంకునివేశనం।

ఛద్యామంకుశకీలాని తిర్వగ్దండావలంబనం॥ ౬౯

భూమాచధాన్యగేహాని చాంతరాంతరమందిరం।

స్థూణాశూలంస్తంభశూలంద్వారశూలంవిహాయచ॥ ౭౦

పంచకోణాదికంత్యక్వావాస్తుబంకనమాదిశేః।

అశ్వత్థజంబూచించాశ్చ పలాశానజానానపి॥ ౭౧

బిల్వంచటఃకంటకినోవృక్షాన్గేహవిసజయేత్।

దగ్ధేష్టకాంశిలాందగ్ధాం వాసగేహేవిసజయేత్॥ ౭౨

సికతాచసుధాస్థాప్య భాగసంఖ్యానవిద్యతే।

కక్ష్యామధ్యస్యకూపస్య ముఖద్వారంపురశ్శుభం॥ ౭౩

మధ్యభాగేథవాశస్త్రం శుభభేదరభాగకే।

వాతాయనస్యపురతో భిత్రేవాతాయనంపునః॥ ౭౪

ద్వారస్యచనమద్వారం గృహక్షేమానుకల్పతే।

గృహీతేహేసముత్థాయ బాహుమూర్ధ్వం ప్రసార్యచ॥
 విహరన్నపరిస్థాణాం నస్పృశేత్తచ్చభంమతం॥
 తతోన్యూనంనకుర్వీత తుంగంతస్తాత్తుశోభనం॥ ౭౬
 వీధీభువోగేహధూమిరుత్తుంగాహస్తమాత్రతః॥
 అధికావానచన్యూనా మూషకానవకాశదా॥ ౭౭
 ఇత్థంప్రకల్పయేచ్ఛస్తం యద్యసందభఃసంభవః॥
 వీధీసమంముఖిద్వారరీమత్వాతత్ప్రాజ్ఞుఖంతతః॥ ౭౮
 తతఃపూర్వోక్తరీత్యైవ దిగ్గేహాదిప్రకల్పనం॥
 తస్యాప్యననుకూలత్వే ద్వారమాత్రంతథోచితం॥ ౭౯
 తస్యాప్యననుకూలత్వే యథేచ్ఛంపరికల్పయేత్॥
 పరంతుదృశ్యనస్సౌఖ్య కారీగేహంశుభంభవేత్॥ ౮౦
 కీదృశంవాభవేద్దేహంకోఽపేదోషవజ్జితం॥
 వాస్తుశాంత్యన్నశాంత్యాదిసహితంగోయుతంతథా॥౮౧
 బ్రహ్మపాదరజోయుక్తం సర్వదోషనివారణం॥
 విషమద్వారకలనా త్నమద్వారంవిశిష్యతే॥ ౮౨
 అంతరావరణేభూమిం పరిమాయనవాంశకే॥
 దక్షిణాంతముదీచ్యాది సూర్యాదిగ్రహభాగకే॥ ౮౩
 రవిజ్ఞేజ్యసితానాంతు భాగేద్వారంనివేశయేత్॥
 ఊర్ధ్వశ్చస్థాణాంతరాణాంచ సంఖ్యయా ద్వారకల్పనం॥
 ధనారోగ్యాదికంసర్వం వదేదాయవివేకతః॥
 నిర్వంశంనగృహంశస్తం సవంశంశుభమవ్యతే॥ ౮౪
 ఏవంలక్షణసంయుక్తం గేహినశ్శుభసూచకం॥
 అన్యధాత్వశుభంబ్రూతే శకునంగృహలక్షణం॥ ౮౫

తా ॥ ఇంటిలక్షణములు ఇంటిలోనుండువారి శుభాశుభములను సూచింపుచున్నవిగావున వాటికిశకునములనిపేరుగలదు. శాస్త్రజ్ఞుడైన శాకునికుండువాటిలక్షణములనెరింగి గృహస్థులశుభాశుభములను తెలియ జెప్పువచ్చును. సలక్షణమైన కట్టడములో వాసము శుభకరమనియునుఅవలక్షణమైన కట్టడములోవాసము శుభకరముకాదనియును సామాన్యఫల

ములు తెలియవచ్చుచున్నవి- వాటిలో నాయాభాగములోని శుభాశుభం బులు ఆయాభాగములకు సంబంధించుచున్నవి. వాటిలక్షణములేవనగా— పట్టణము, పల్లె, ఇల్లు, తోట, నూతి, కాలువ, కుంట, చెరువు, మఠము, సత్రము, దేవాలయము, ధమశాల, విద్యాశాల, రాజాస్థానము, సభాస్థానము, ఆయుధశాల, ఖరళీస్థానము, నాటకశాల, వాహనశాల, గోపురము, తోరణము, అంగడివీధి, గృహశ్రేణి, సాధశ్రేణి, శృంగాటకము, మంటపములు, మొదలైనకట్టడములను కట్టవలసినవారుయోగ్యములైన కాలదేశములయందు భూశోధనచేసి హస్తీభారము కుదుర్చుకొని యెముకలు, పాత్రలు, ఉసుబులు, పొట్టు, బొగ్గు, మొదలైనవిలేనినేలలో జలప్రమాణమునకు సరియగునట్లు సమమట్టముగాచతురశ్రభూమిని ధృవపరచుకొని ఆయాకట్టడములకు తగినట్లు యంత్రస్థాపనచేయించిశాస్త్రవిధిప్రకారముగా కట్టించినకట్టడములుఉజ్జితములుగానుండును. ఈశాన్యమునుండి గృహారంభముతగును. నైరుత్య భూమిలో కూరానిష్ఠ పరిహారకమగు శోధనచేసి వాయవ్యాగ్నేయములయందు పుష్టిశాంతికరములగు శోధనలుచేయవలసినది. నీరువాటము తూర్పుకు తగ్గియుండవలసినది. నేలలో నెలనేనిరాళ్లను పెదకిపెట్టవలసినది. ఇండ్లలో నెలవినవచ్చుటమంచిదిగాదు. ప్రతిధ్వనిలేనికట్టడములుశ్రేష్ఠములనబడును. కోటలు, ఆవరణభిత్తులు, చెరువుకట్టలు, జలాధారములు, తోటలు, ఇట్టివాటిని తగ్గునేలలోనూ, తక్కినవాటిని మిట్టభూములయందును కట్టవలసినది. ఇల్లుకట్టునపుడు నీటివంతుగానిపురుషప్రమాణమువరకుగాని భూశోధనచేయవలసినది. అష్టదిక్కులయందు ఈశాన్యభాగములో దేవపూజాగృహము, విద్యాశాల, యజ్ఞస్థానము, యోగ్యమగును. తూర్పున విశ్వర్యగృహము, భోగస్థానము, కీర్తిప్రకాశస్థానము, తగినది. ఆగ్నేయమున పాకస్థానము, అగ్నిస్థానము, తగినది. దక్షిణమున గోస్థానము, ప్రసవస్థలము, ఋతుమందిరము, తగినది. నైరుత్యమున తృణకాష్ఠాదిస్థానము, మలమూత్రోన్నజనాదిస్థానములు, ఉండవలసినది. పడమరలో స్నానపానోభోగాదిస్థానములు తగినవి. వాయవ్యమున పడకటిండ్లు, కచ్చేరి,

ధనగేహము, ఉగ్రాణము, తగినవి. ఉత్తరమున సభాస్థానము, విహార గృహము, ఆలోచనగృహము, భాండాగారము, తగినవి. మధ్యభాగము నందు అంతరావరణము, తొట్టికట్టు మొదలైనవియును. ముందునడువ, బయటతాల్వారము, దానిముందులోగిలి, ఇంటివేనుకపెరడుమొదలైనవి యుండవలసినవి. చుట్టుప్రక్కలలోఫలవృక్షములూ, పుష్పవృక్షములూ, రత్నాకరములైన వృక్షములూ ఉండవలసినవి. అరిటి, పోక, తెంకాయ, మామిడి, ఉసిరిక, నిమ్మ, వేప, మొదలైనవియును; మల్లెమొదలైనతీగెలును, తులసియును, తగినవి. మారేడు, నేరేడు, జిల్లేడు, చింత మొదలైనవి ఇంటి వద్దనుండరాదు. ఇంటిమీద గవాక్షములు, పొగగూళ్లు, వెల్తురుగూళ్లు, ఉండవలసినవి. నేలలో జలదారులు ఉండవలసినవి. జలాధారము ధ్రువ జలముగాను శుద్ధముగాను ఉండవలసినది. వాకిండ్లు, తలుపులు, గడియలు, చిలుకులు, మొదలైనవి భద్రముగానుండవలసినవి. గట్టిగోడలలోగూళ్లు, మంచెలు ఉండవలసినవి. మైదూలములకప్పులాకొక్కిగొలుసులు, దండములు ఉండవలసినవి. ఇంటికే తగినంత కణజములు, నేలయిండ్లు, ఉండవలెను. కంభసుల్లి, ఎదురుదూలములు, ద్వారశూల, ఐమూల, మొదలైన దోషములుండరాదు. గావి, నేరేడు, చింత, మద్ది, బగిని, కల్లి, మోదుగ, మర్రి, మురిడ్లకట్టలు, కాశ, ఇంటిక, కాశినరాయి, ఇంటికితగదు. పెదురు తగును. ఇసుక, సున్నము, ఉండము. అడ్డకొలత, ఉత్తరాదిగా అధవా వామాదిగా ౯ పాళ్లలో ౧౪౫౬ భాగములయందుగాని మధ్యమందుగాని బావికెదురుగా గాన తలవాకిత యుండవలసినది. కంబములు, గూళ్లు, ద్వారములు, ఎదురెదురుగానూ, సమముగాను వరుసగాను ఉండవలసినవి. యజమానుడు నిలచి చైయెత్తితె చిక్కనంతటి యెత్తుమీద కప్పు దూలములు ఉండవలసినవి. వీధి నేలకన్నను యింటి నేల మూరెడుకు తక్కువలేనటుల యెత్తుగానుండవలయును. ఇంటివాకిలి యేడిక్కున అనుకూలమో దానిని వీధికి ఎదురుగాబెట్టి దానినే తూర్పుగా భావించి పూర్వోక్తములైన చిక్కులనూ ఇండ్లనూ చతుశ్శాలములనూ కట్టుకొనవచ్చును. అట్లు అనుకూలించకపోతే ముఖద్వారమును మాత్రము అట్లీచేసి

అంతరావరణములోనియిండ్లను సందర్శనసారముగా సుఖవసతికి తగినట్లు కట్టుకొనవచ్చును. బైటిగోడలు, వాకిండ్లు, తలుపులు, గడియలు, చిలుకులు, కప్పుమిదైలు, ఇవిచోరులకును తుద్రజంతువులకును కొక్కులు మొదలైనవాటికిని ఆస్పదములేనట్లు ఉండవలసినది. ముఖ్యముగా కట్టిన యింటినివచ్చిచూచేవారికి కంటికిని మనస్సుకును అందముగాను, వెల్తురు, గాలి, ఎత్తు, చక్కగానూ, హాషకరముగాను ఉంటే చాలును. ఐతే కట్టడముయొక్క హస్తీభారభూమిలో నివేశనమునకు నైరుత్యభాగమందు వాస్తుసూక్తములలో చెప్పబడినప్రకారం గుంటపెట్టి మట్టినియెత్తివేసి వేతసశాఖతో గూడఉత్తరభూమిమంచిమట్టిని తెచ్చివేసి క్రూరదోషశాంతి జేసి వాస్తుశాంతి అన్నశాంతిచేసి గోవులతోగూడా బ్రాహ్మణపాదరజస్సును ఇంటిలో ప్రవేశబెట్టితె ఇల్లు ఎట్లుండినను తేమముగాను సుఖముగాను వృద్ధికరముగాను ఉండును. అంతరావరణపుగోడల బైటిఅంచు వరకును యజమాన హస్తముతో కొలిచి ౯ పాళ్లలో శుభగ్రహస్థానమందుగాని, అంకణముల విభాగప్రకారముగాని వాకిండ్లు బెట్టవచ్చును. ధనాయురారోగ్యాదులను ఇల్లుకట్టియుండె ఆయుమునుబట్టి తెలిసికొనవచ్చును.

ఆ యా ది ని ణ క య ము.

శ్లో॥ ధ్వజోధూమ్రశ్చసింహశ్చ శ్వానోవృషభఏవచ |

ఖరోగజశ్చధ్వాంతుశ్చ ఆయాఅష్టాప్రకీర్తితాః॥ ౮౬

హస్తేనవాగృహపతేర్దండతోవోతసూత్రతః |

తేత్రాంకంపరిమాతవ్యం ప్రాప్తశ్చద్వితీణోత్తరం॥ ౮౭

పరస్పరాహతంఘాయా తద్భాజ్యంవసుభాజితం |

యచ్చివ్యతేతదాయాఖ్యం వివమంతత్రశస్యతే॥ ౮౮

సమంతునశుభంప్రోక్తమింద్రాద్యష్టసుదిక్ష్యపి |

ధ్వజాదయోష్టావాయాశ్చక్రమాద్బలకరాస్తృతాః॥ ౮౯

ధ్వజాయేత్రకుత్రాపి ముఖద్వారంప్రశస్యతే |

సింహాయేపశ్చిమద్వారం సర్వత్రైవసిధ్యతే॥ ౯౦

ప్రాద్ధ్వారంవృషభాయేతుగజేప్రాద్ధ్వీణంతథా।
 సింహయేచోత్తరద్వారంశస్త్రంనైవవిదిత్సుతు॥ ౯౧
 ద్వాత్త్రింశన్దుష్టిభిర్భానంనిదేష్టందండసూత్రయోః।
 కృణగేహాదికానాంతునైవాయాదిగవేషణం॥ ౯౨
 త్కేత్రముష్టిసమష్ట్యంకంనవధాన్తాప్యతత్క్రమాత్।
 నవభిర్నవభిష్టద్భిరష్టాభిప్రీతిభిరేవచ॥ ౯౩
 వసుభిర్వసుభిర్వైర్వసుభిర్గుణయేత్పృథక్।
 వసుభిశ్చర్తుభిఃఖేతైర్గ్రహారక్షేత్పభైస్తథా॥ ౯౪
 తిథిభిఃపంచభిఃఖాతీచంద్రైశ్చవిభజేత్క్రమాత్।
 శిష్టంక్రమేణక్షేత్రస్యచాయంవారంఖగాంశకం॥ ౯౫
 విత్తాయతింవ్యయంచైవనక్షత్రంతిథిమేవచ।
 వింద్యాద్యోగంచాయురర్థరేతద్ధిక్షేత్రజాతకం॥ ౯౬
 అశ్విన్యాదిత్రయంమేషేమఖాదిత్రయంహరౌ।
 మూలాదిత్రయంచాపేశిష్టాభేతుద్వయంద్వయం॥ ౯౭
 ఏతద్ధిక్షేత్రభంగేహపతిజన్మభమేవచ।
 అథవానామభంగాహ్యంకూటాదిఘటనాదిచ॥ ౯౮
 ఏకరాశౌభవేన్మృత్యురేకనాడిశుభప్రదా।
 గ్రహమైత్రీశుభకరీసర్వమన్యద్వివాహవత్॥ ౯౯
 అయతిశ్చార్ధికాశస్త్రాగ్రామభాంతంస్వభాత్తథా।
 ద్విపంచనవదిగ్రహదాయదత్తద్వాసఉత్తమః॥ ౧౦౦
 వసువేదార్కభేరోగోవైరంవేదభువోభవేత్।
 హానిస్తృతియేషష్ఠేచస్వభాదేవంఘలంస్తృతం॥ ౧౦౧
 గ్రామభాన్నామభాంతంతుగణయేదేవమేవహి।
 పంచమూర్ధన్యథలాభమర్థహానిత్రయోముఖే॥ ౧౦౨
 హృదయేపంచధాన్యాప్తింపాదయోష్ణద్ధిద్రతాం।
 పృష్ఠేత్వేకంప్రాణభయంనాభాచత్వారిసంపదం॥ ౧౦౩
 గుహ్యోద్వయంభయంపీడాంలాభకృద్దక్షిణేకరే।

వాలేత్వేకంనక్షకరందిశంత్యభిజితాసహ॥ ౧౦౪
 మానసూత్రప్రసరణేజంతుసంచారలక్షణైః।
 స్వరాదినాచమానేనవాస్తులక్షణమీరయేత్॥ ౧౦౫
 శల్యంశుంజలంచేతిత్రివిధంవాస్తుసంగ్రహే।
 తచ్చద్వాదశసాహస్రంవాస్తుశాస్త్రముదాహృతం॥
 తచ్చేషంపట్నహస్రంతుశిల్పశాస్త్రంవిదుర్బుధాః।
 ఏతావదత్రకథితంకించిదేవహిశాకునం॥ ౧౦౬

తా ॥ ౧ ధ్వజాయము. ౨ ధూమ్రాయము. ౩ సింహాయము. ౪ శ్వినాయము. ౫ వృషభాయము. ౬ ఖరాయము. ౭ గజాయము. ౮ ధ్వాంతాయము. ఏలాగనగాః— గృహపతియొక్క మూరతోగాని ఆకొలతలుగల దండముతోగాని సూత్రముతోగాని క్షేత్రనివేశనము యొక్క పూర్వపశ్చిమములనుకొలిచిన లెక్కతో ఉత్తర దక్షిణములను కొలిచిన లెక్కనుగుణించగానైనదిక్షేత్రసమష్టిసంఖ్యయనబడును. దానిని ౮ తో భాగించగానిలచిన శేషసంఖ్య పైనచెప్పిన ధ్వజాద్యాయములలో నొకటినిసూచించును-౧-౩-౫-౭ ఈవిషయసంఖ్యగల ఆయములుమంచివి-౨-౪-౬-౮ ఈసమసంఖ్యగల ఆయములుమంచివిగావు- అనగా ధూమ్ర, శ్విన, ఖర, ధ్వాంతాయములు చెడ్డవి- మరియు ఇంద్రాద్యష్టదిక్కుల యందు వరుసగా నొక్కొకదిక్కున నొక్కొక ఆయప్రకారముగా ధ్వజాది ౮ ఆయములు బలకరములగును- ఏదిక్కులోనైనను ధ్వజాయము నందు తలవాకిలియున్నమంచిది- అనగా అదే తూర్పుదిక్కుని భావించ వలసినది- సింహాయమునకు పడమటివాకిలి కూడదు- ఉత్తరముతగును- వృషభమునకు పూర్వద్వారము, గజమునకు దక్షిణపూర్వద్వారములు మంచిది- విదిక్కులో అనగా మూలలో వాకిలిబెట్టరాదు- ౩౨ పిడికిళ్లు గలకోలతో కొలుచుట మంచిది. పూరిల్లు, ఆకులగుడిసె, ఇత్యాదులకు ఆయమునుచూడవలసినఅక్కరలేదు- ముందుచెప్పిన క్షేత్రసమష్టిసంఖ్యను వరుసగా ౯ తావులలో వేరువేరుగావ్రాసి క్రమముగా ౯-౯-౬-౮-౩-౮-౮-౪-౮ తో ప్రత్యేకముగుణించి అచ్చటచ్చటనే వ్రాసిపెట్టి క్రమముగ

౮-౬-౯-౯-౧౨-౨౭. ౧౫-౫-౧౨౦ తో భాగించి నిలచిన శేషములను వరుసగా ఆక్షేత్రమునకు ఆయము- వారము- గ్రహంశము- ధనాదాయము- ధనవ్యయము- నక్షత్రము- తిథి- యోగము- ఆయుర్వత్సరములు అని తెలియవలసినది- ఇదే త్క్షేత్రజాతకము- దీనివల్ల ఇంటిలోనుండువారి కష్టసుఖములను తెలిసికొనవచ్చును. మరియు అశ్విని, భరణి, కృత్తిక, మేషము. రోహిణి, మృగశిర, వృషభము. ఆర్ద్రా, పునర్వసు, మిథునము. పుష్యమి, ఆశ్లేష, కర్కాటకము. మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర, సింహము. హస్త-చిత్ర, కన్య. స్వాతి, విశాఖ, తుల. అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, వృశ్చికము. మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ, ధనుస్సు. శ్రవణ, ధనిష్ఠ, మకరము. శతభిష, పూర్వాభాద్ర, కుంభము. ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, మీనము. ఇట్లు త్క్షేత్రనక్షత్రముచేత త్క్షేత్రరాశిని తెలుసుకొని గ్రహపతినక్షత్రరాసులకు కూటఘటిత సాలావళిని చూడవలసినది. ఎట్లగా:- ఉభయమునకును ఏకరాశి మంచిదికాదు. ఏకనాడియుండవలసినది- గ్రహమైత్రి ఆవశ్యకము- తక్కిన కూటములు దంపతులకెట్లాగో అట్లాగే- అని వాటివాటిఫలములను గృహలక్షణములచేత గృహపతికి చెప్పవచ్చుగావున ఇదియొక శకునమనంబడియే. వ్యయసంఖ్యకన్నను ఆదాయసంఖ్య యెక్కువగా నుండవలసినది. ఈలాగున జాతకకూటఫలములను చెప్పవలసినది- ఇదిగాక గృహగ్రామార్వణము- అనగా ఇంటికిని గ్రామమునకును తనకును పొంతనమును చూడవలసినది- ఎట్లనగా గృహనక్షత్రమునుండి గాని గ్రామనామనక్షత్రమునుండి గాని గృహపతినక్షత్రమువరకును అది తెలియనిపక్షమందు గృహపతినామనక్షత్రమువరకును ఎంచగానైన సంఖ్య ౨౮ లో నొకటిగా నుండును. ౨౮కి ఫలవిభాగమెట్లనగా. ఆసంఖ్య ఎన్నియవదో అది గృహగ్రామదేహమునందు యే అంగమునకు సంబంధించినదో దానికితగినఫలమును చెప్పవలసినది- ఒకటినుండి వరుసగా ౫ వరకు తలలో అర్థలాభము- ఆవెనుక ౩ వరకును ముఖమున అర్థహాని- పిమ్మట ౫ వరకును కడుపునఘనధాన్యసమృద్ధి- ఆమీదట ౬ వరకును కాళ్లలో పేదరికము- ఆవెనుక ౧ వెన్నున ప్రాణభయము- పిమ్మట పొక్కిలిలో ౮ వరకు సంపదము- ఆవెనుక ౨వరకును

గుహ్యంగమునందు భయపీడ- వెన్నెక కుడిచేతిలో నొకటిలాభము- ఎడమచేతిలో నొకటి నష్టము- వెరసి ౨౮ ఇదేలాగున ఏకట్టడమునకైననుకట్టించిన యజమానునికి ఫలమును కలుగజేయునట్టిశకునలక్షణమును తెలియవచ్చును. మరియు సూత్రమునుబట్టికొలిచేకాలమునందు జంతుశకునము స్వరశకునము మొదలైనవాటిచేత ఫలములను మిగుల తెలియవచ్చును- వాటిలక్షణములన్నియును శల్యవాస్తు, జలవాస్తు, ధనవాస్తు, మొదలైనవాస్తుశాస్త్రము విశ్వకర్మప్రోక్షమై ౧౨ వేల గ్రంథముగలదు- దాని శేషముశిల్పశాస్త్రమనిమయప్రోక్షమై ఆరువేల గ్రంథముగలదు- వాటిలో నేకదేశములోని సారసంగ్రహముశకునజ్ఞానాథముగా కొంచమిచ్చట తెలుపింపబడెను- మరియు దానిలో.

జలవాస్తుసంగ్రహము.

శ్లో॥ కూపాదిఖననేనీరం లభ్యంనోవేతిసంశయే॥

హస్తమాత్రకృతంగర్తంసాయంనీరేణపూరయేత్॥౧౦౮॥

ప్రాతర్యద్యార్ద్రతాతత్ర ఖననేలభ్యతేజలం॥

తృడాంకురాణిచలతా దృశ్యంతేసరసాయతః॥ ౧౦౯॥

వల్మీకంసికతాస్తేషాంసికపేథోజలంధ్రువం॥

యత్రమృత్సన్నగ్ధ్రసౌగంధ్యశాలినీజలపక్షిభిః॥ ౧౧౦॥

ఉపర్యాఘ్రాయతేతత్ర జలమస్తీతినిణయః॥

వృష్టినీరప్రసారేణనిగూఢజలసూచకం॥ ౧౧౧॥

లక్షణందృశ్యతేయత్ర తత్రనీరంప్రదృశ్యతే॥

భూమాశర్కరిలాయాంతు మండుాకో యదిదృశ్యతే॥

తత్రఖాతేజలంలభ్యం వృక్షవల్మీకసంపదా॥

నీరంతత్రానుషేయంహి గతేశీతోమరుద్యతః॥ ౧౧౩॥

తా ॥ ఈస్థలమున త్రవ్వితే నీరుదొరుకునోలేదోయని సందేహముగలిగినపుడు తెలియవలసిన విషయము లేవనగా- మూరెడుగుంటతీసి సాయంకాలమున నీరునించిపోయి ప్రొద్దునవచ్చి చూచునపుడు దానిలో తేమకనుపడెనేని ఆచుట్టుప్రక్కలలో నీరుదొరకగలదు. పచ్చికనపుగాని

వేరుచారినతిగలుగాని పుట్టులుగాని చెట్లుగాని చిరకాలమునుండి అగుబడు
నట్టి భూములసమీపమునందు త్రవ్విన నీరుదొరుకును. ఏభూమియందు
త్రవ్విననుట్టిలో చల్లటిగంధము తెలియవచ్చునో దేనిమీదమిన్నునజలపక్షు
లాడునో అస్థలమున భూఖననమొనర్చిననచట జలముబుకును. ఇసుకగల
నేలలో కప్పలగుబడెనేని అచట దిగువనీరుగలదు. మఱియు వానకురిసిన
నీరు నేలలో నిమగ్నగుర్తులగుబడుతావులో దిగువజలముచిక్కును. పుట్టు
లలోగాని బొక్కలలోగాని చల్లటిగాలివెడలుచుండెనేని అచట నేలలో
దిగువనీటివరతగలదు. ఇట్లుఊహించి కూపాడులనురచియింపవలసినది.

శ్లో॥ మనుష్యదేహేభూమనీయథాస్తి నానాముఖారక్తసరిత్పై
వాహినీ । తథాధరణ్యామపినీరపూర ప్రణాళికాస్సంతి
పరశ్చతంస్వతః॥ ౧౧౮॥ ప్రాగ్వాహినీయత్రజలస్యపద్ధతి
స్తత్రామృతంక్షేమకరంచీరాయ । అత్యుద్గమోయత్రజల
స్యదృశ్యతేకాలాంతరేహ్రాసగతిహితస్య॥ ౧౧౯॥

తా ॥ మనుష్యశరీరమునందు రక్తనాడులు బహుముఖములుగా
పారియుండునట్లు భూమిలోజలమార్గములుబహుముఖములుగా అర్లుకొని
యుండును. వాటిలో పడమరనుండితూర్పుకు ప్రవహించునట్టి నీటిబుగ్గ
గల తావునజలము స్థిరముగాను క్షేమకరముగాను ఉండును. మఱియచట
గుంటలో మన్నెత్తుచుండగా పక్కనుండి అత్యధికముగా నీరుబుగ్గవెడలి
జలభరితమగునో ఆ తావున కొంతకాలముమీద నీరుతరిగిబోగలదు.

శ్లో॥ మరుభువ్యేకతత్పణాం, కురమనుదితమపిచసర్వత్ర। ఆర్ద్ర
తృణాంకురముదితం, కోణపదిశ్యర్క బాహుకేచతతః॥
వల్మికంతత్పాగ్రిశి, త్రింశద్ధనురంతరేశమివృక్షః । సందృ
శ్యతేయదిస్యా, దతృణభువోవరుణచిశిధనుర్పాణైః॥ ౧౨౦॥
బాహ్వంతరేస్త్రివిత్తం, నిక్షిప్తంనిశ్చయేనసౌవర్ణః । ధన
వాస్తురీదృశస్సాస్య, ద్భారంగీవ్యాఘ్రపాత్రివృద్ధంతీ॥ ౧౨౧॥
ఉన్నతోపిచనీలో, యదితద్ధిధనుర్నితావాచ్యాంధనురంత
రాధరేవహి, నీరంసందృశ్యతేనూనం॥ ౧౨౨॥ అథవాధస్త

త్రిగుణం, కపిత్థతోదక్షిణస్యాంతు। వల్మికాదుత్తరతో, ధను
రష్టకసమ్మితదేశే॥ ౧౨౦॥ సాధకధనురంతరేస్త్రిహి, నీరం
తత్రేష్టకాలభ్యానుశ్చేతాపిచమృత్సాన్తి, సరిదపిసాశక్ర
వాహినీనీరం॥ ౧౨౧॥ ఇంద్వక్షివత్సరాంతం, స్థిరోదకంమ
ధురతామేతిపురుషార్థపరిమితంస్యా, దనామయంతేన
దుర్లభంభవితా॥ ౧౨౨॥ ఈదృగ్విదైశ్చలత్కుభి, రుపాకృతా
జ్ఞాయతేజలాగ్రశిక్వా । వల్మికదృష్టదృశ్యైర్భూత్సాన్తి
రసగంధవణతోపూహ్యః॥ ౧౨౩॥ జలజంతుశకునతోవా
జలమపరోతుంసమున్నయం । ఖననేధూమహిమోద్గతి,
రధరశ్చస్త్రీతిసూచయత్యనిశం॥ ౧౨౪

తా॥ నీరులేనిమరుభూమియందైననుమిట్టలోనొక తావునమాత్రమే
కొంతమట్టుకు కసవుపెరుగక చుట్టుప్రక్కలలో నంతట కసవు మొలచి
యుండెనేని దానికి నైరుత్యభాగమున ౧౨ బారులదూరమునందు పుట్టు
యగుబడెనేని దానికి తూర్పున ౩౦ బారులలోగా శమివృక్షముండిన
యెడల, అట్టి కసవులేని స్థలమునకు పశ్చిమమున ౫ బారుల దూరము
నందు నేలలో దిగువ ౧౪ బారుక్రింద బంగారి నాణ్యముగల నిక్షేప
ముండును. ధనవాస్తురీతి ఇటువంటిది. నిధి ప్రకాశకాదిగంధములవలన
తద్విస్తరము నెరుంగదగును. మఱియు గంటుభారంగిచెట్టు లాత్రిగడ
చెట్టు నల్లఉమ్మత్తిచెట్టు సేపాశవుచెట్టు పులియడుగుచెట్టు వీటిలో నేది
యగుబడినను దానికి దక్షిణమున ౨ బారులపిమ్మట మూడుమట్లలోన
ధ్రువజలమున్నది. మఱియువెలగమానికదక్షిణమున పుట్ట మొలచియుండె
నేని దానికి ఉత్తరమున ఎనిమిదిబారులకుపిమ్మట ౫ మట్లలో నీరుజిక్కును.
మనిషిమట్టు త్రవ్వితే ఇటికెలు తెల్లమన్నదొరుకును. నీటివరతపశ్చిమమున
నగుబడిపూర్వోత్తరముగా పారును. తియ్యటినీరు అరమట్టుకుతగ్గక ౨౦
సంవత్సరములవరకును ఉబుకుచుండును. ఆజలము ఆరోగ్య కరముగా
నుండదు. ఇట్టిగురుతులతో పుట్టలుచెట్లు రాళ్లుమట్టివణము గంధమురుచి
మొదలైన హేతువులవలనను తత్కాలమున కలిగెడు జంతుచేష్టలశకున

ములతోను ఈ నెలలో ఇన్ని మట్లలో ఇట్టి నీరు చిక్కుననుటను ఊహించుటకు తగిన అనుభవసూత్రములను జలాగ్రశికయనైదు శాస్త్రము విస్తరించుచున్నది.

బుద్ధి కల్పిత శకునములు.

పరిశిష్టనానావిధశకునసంగ్రహము.

శ్లో॥ రామచింతామణిశ్చైవ గ్రహచింతామణిస్తథా॥

తీర్థదీపగతిశ్చార్ధ ఘంటాశ్రవణజంతథా॥ ౧౨౫

దేవపుష్పప్రసాదశ్చ మంత్రాక్షరవిలేఖనం॥

బాలార్దిష్టాంగుశస్సశోవై ణిక్షై ధాన్యశోధనం॥ ౧౨౬

తాంబూలశకునంచైవ నీలోన్మత్తప్రసంజనం॥

గణేశశకునంచార్ధ శ్లేయంగోమయపిండతః॥ ౧౨౭

శులాదిశకునంచైవం బుద్ధిమద్భిప్రకల్పితం॥

ప్రత్యయేనాంకచక్రాద్యైర్భావనానుగుణంఫలం॥ ౧౨౮

తా॥ ఒకపుస్తకమున రామకథాభాగములను వెవ్వేరుగా వ్రాసి పెట్టియుండెదరు. ఆలాగే మరియొకపుస్తకమున నొక్కొక్క విషయమునకు నవగ్రహఫలములు వెవ్వేరుగా తెలియవచ్చునట్లు పరుసతోచేర్చి వ్రాసిబెట్టి యుండెదరు. శకునమునడిగేవారు పుస్తకమును పూజించి ప్రార్థించి కడ్డివేసి రామచింతామణిలోను గవ్వలుదొర్లించిన లెక్కతో నవగ్రహచింతామణిలోను ఒకస్థలము నేర్పరచుకొని అచట వ్రాయబడి యుండిన శుభాశుభఫలములనువిని తమపనికి దానిని సరిబుచ్చుకొని ఆలాగున నేనడుచునని నమ్మియుండెదరు. వారికిభావనానుగుణముగా అట్లేఫల నిదర్శనమగుచుండును. కార్యమునుఉద్దేశించిశకునార్థముగానీటిలోకర్పూరమువెలిగించివేయగానది తత్కాలవాతమువలనప్రదక్షిణాకారముగా చలించెనేని కార్యమగును. అప్రదక్షిణమైతే కార్యముచెడును. ఇది తీర్థ దీపశకునమనబడును. శకునార్థముగా నిరీక్షించినపుడు దేవపూజాది ప్రయత్నంబులైనఘంటాఘ్వానులువినవచ్చేనేనికార్యమగుననుట. దేవతా విగ్రహమునకు పూజచేసి పుష్పాలంకారమునొనర్చి ప్రార్థించుచుండగా

దైవికములైన వాతస్పందాది నిమిత్తములతో దేవుని కుడిప్రక్కనుండి పుష్పముక్రిందరాలితేకార్యమగుచున్నది. ఎడమప్రక్కరాలితేపనిచెడును, పుష్పమేరాలకుండిన నదిసావకాశము. ఇట్లు భక్తులు ఆయాదేవాలయములలోచేయుచుండుటగలదు. మఱియు నెవ్వఁడు ఏమంత్రమును జపించుచుండునో అథవా ఏదేవతకుభక్తుఁడో ఆదేవతయొక్కమంత్రమును తడుచితోకాలదేశములయందు ఫలకాదులమీద గంధాదులతో శుచిగావ్రాసి పూజించి మూసిబెట్టి నాడు వ్రతనియమముతోనుండి మరునాడు శుచిచూతుఁడుగాపూజించి దానినితీసిచూడగామంత్రాక్షరములన్నియును లోపములేకవ్రాసియున్నట్లు సరిగానగుబడితే తలంచినకార్యము సరిగా సిద్ధించును. ఎన్నియవ అక్షరము అవయవాదిలోపమునుజెందునో అన్నియవదినమాసాదికాలమున నాకార్యము అంతమట్టుకొదవజెందుననుట. కార్యమును ఉద్దేశించి రెండువేళ్లుజూపి, ఈవేలినిబట్టితే కార్యమగును ఈవేలినిబట్టితే కార్యముకాదు అని తనమనసులో స్వేచ్ఛగా గొత్తుచేసికొని బుద్ధితేలియనిబిడ్డలకుచూపితేఆబిడ్డలు యేవేలినిపట్టుచున్నారో అట్లు కార్యనిర్ణయమగుననుట. కొరచివాండ్రవద్ద ధాన్యమునిచ్చి గడ్డె అడిగి వారుచెప్పినట్లు తెలిసికొనుట. శకునార్థముగా తాంబూలమును తెచ్చిపెట్టుకొని, వక్కలాకులనులెక్కించి సరియైతే కార్యమగును. బేసియైతే కాదనుకొనుట. స్త్రీలకు ప్రస్తుతమైన కొన్ని సంవత్సరములవరకు చిరకాలము సంతానముగలుగనియెడల అట్టివారికి స్త్రీలు ఉమ్మత్తికాయ పెట్టుటగలదు. శనిబుధవారములలోసాయంకాలముననల్లపుమ్మత్తిచెట్టుకు నీరుబోసిప్రార్థించి ఉమ్మక్కారమ్మని పిలిచివచ్చి భానుగురువారములలో ఉషఃకాలమున వాజ్మీయమముతో నచటబోయి శుచిగా నొక పండిన కాయని తీసికొనివచ్చి పూజించి దానిలో మూడు అథవా ౫ విత్తులను మాత్రమే దేహప్రకృతితాళునంత కొంచముగా వివబీజములనుతీసి ఆపు పాలుతోనూరికలిపి అభ్యంజనము జేసికొనియున్న ఆపడుచుకు తాగించి స్వాదుమధురాహారములు భుజింపజేసి అలంకరించి ముత్తయిదువలందరును వేడుకచూచుచుండగా ఆపడుచు కొంచముమైకముతోవెట్టి దానివలె

ఆటలాడసాగి తాను పిల్లలనుకనునట్లును పెంచునట్లును చేష్టలానచ్చేనేని
ఆమెకు సంతానమగుననిశ్చయించుచున్నారు, లేనియెడల గొఱచాలనినిర్ణయించెదరు. ఆమైకము కొంతకాలములోజీర్ణించిదిగిబోవును. ప్రమాదము సంభవించనట్లు మితముగాచేసెడుఉపాయజ్ఞులైనవృద్ధస్త్రీలుగలరు. ఇది యొకరహస్యాచారశకునముగలదు. శకునాధికయైనవాడు శుచిధూతుడై గోమయముతోపిల్లారినిచేసి రక్తాక్షతపుష్పదూర్వలతోపూజించి, గుడచణక నారికేళవై వేద్యమునొనర్చిప్రార్థించి యాపిల్లారినియొక పాత్రమున బెట్టితటుక్కున నేలమీదబోర్లించి పాత్రమునెత్తిచూడగాపిల్లారిలేచి కూర్చుండియుండెనేని కార్యమగును. పండియుండిన కార్యసిద్ధిలేదనట. సాలగ్రామాదులను అంగీకరించెడువారు వాటివలన తమకుకలిగెడు ఫలమును తెలియనిచ్చించినపుడు త్రాసులో సాలగ్రామమును ధాన్యముతో సరిగాతూచి యొకపాత్రమున యాసాలగ్రామమును అదేధాన్యముతో పెట్టియుండి మరుసటినాడు మరలనదేధాన్యమును తూచిచూడగా సాలగ్రామమునకన్నను ధాన్యపుతూనికయెక్కువైనయెడల ఆసాలగ్రామము తనకు శుభవృద్ధికరమనియును లేనియెడల ఫలములేదనియును, ధాన్యము తరిగినయెడల త్తయకరమనియునునిశ్చయించుట. శకునాధికక్షతపుట్యాద్యంకచక్రములలో నొకకోష్ఠమును స్పృశించి దానిలో వ్రాయబడిన సంఖ్యకు ఏర్పరచిపెట్టియున్న ఫలమునువిని తనకార్యమట్లాగే అగునని నమ్ముట. చీట్లు చేసేయెత్తుకొనుట. ఇత్యాదులుపరస్పహస్రములుగామహాజనబుద్ధికల్పితములై యుగాంతరములనుండి యాకర్మభూమిలో శిష్టవృద్ధాచార సమ్మతములై నడిచివచ్చుచున్నవి. వీటికన్నిటికిని ప్రత్యయమొక్కటేబలకరమగుటవలననివిభక్తిశ్రద్ధలుగలవారికిమాత్రమేఫలించును.

సద్యోవృష్టిశకునము.

శ్లో॥ కదావహాతిపజాన్య ఇతికేనచిదధితః।

బ్రూయాచ్చాకునికఃప్రప్టుర్లత్తైనుగుణమత్తరం॥ ౧౨౯

ద్రవ్యమార్ద్రస్పృశతిచేత్ప్రప్తాజలజమేవవా।

తోయా సన్నోభవాతోయ కాగ్యేవ్యవృత్త్యన్ముఖోభవా॥

అచిరాత్తోయసిద్ధిస్సాస్యదుపశ్రుతిబలేనవా।

మాసారంభేభాస్కరస్య సువహాసదృశోదయః॥ ౧౩౧

వృష్టిసంసూచకోభూయాన్తండూకారావసంత్రుతిః।

మాజారోనఖరైర్ఘ్నమింఖనవృష్టిప్రశంసతి॥ ౧౩౨

నభఃకాకాండతులితంగిరయోంజనసన్నిభాః।

శశినఃపరివేషాశ్చద్రుమారోహీఘజంగమః॥ ౧౩౩

పిపీలికాండసంఘాతః కృకలాసస్తరూపరి।

పశవస్సారమేయాశ్చకుర్వంత్యార్థర్థ్వంరవీక్షణం॥ ౧౩౪

చంద్రోమధునిభశ్చాపి దివాకాంతియుతశ్శశీ।

పురతశ్శీతలోవాయుదివావిద్యుత్సముద్గమః॥ ౧౩౫

చంద్రఃప్రావృషిశుక్రాచ్చశుభదృష్టశ్చసప్తమే।

మందకేంద్రత్రికోణేవాసద్యోవృష్టిప్రదోభవేత్॥ ౧౩౬

సమాగమేజ్ఞసితయోర్విధ్వరోర్వద్గురుశుక్రయోః।

యమారయోశ్చసంయోగే సద్యోవృష్టిభావివ్యతి॥ ౧౩౭

తా॥ ఎప్పుడువానకురియునని ప్రశ్నజేయునపుడు వాడు తడివస్తువునుగాని నీటిలోపుట్టినవస్తువునుగానిస్పృశించినను, నీటివద్దనుండియడిగినను, నీటికార్యములకు ఆసక్తుడై యడిగినను, నీటిఉపశ్రుతి వినవచ్చినను, అప్పుడే వహామవచ్చునని చెప్పవలసినది. మాసారంభమునాడు సూర్యుడు ఉదయించునపుడు బంగారిఛాయకలిగి యుండిన నామాసములో మంచివానలువచ్చును. కప్పలుకూసినను, పిల్లి నేలబరికినను, ఆకాశము కాకిగ్రుడ్డువలెతోచినను, కొండలు మిగుల నలుపుగానగుబడినను, చంద్రపరివేషము లధికమైనను, పాము చెట్టునెక్కుచుండినను, చీమలు గుడ్లు కరుచుక వెడలినను, నెమలిచెట్టుకొనకెక్కినను, ఆవులును కుక్కలును తలయెత్తి సూర్యునిచూచినను, చంద్రుడు మధువహామైనను, పగటిలో కాంతిగలిగి కానవచ్చినను, చల్లగాలి ముందువీచినను, తూర్పుగాలి వచ్చినను, పగటిలో మెరసినను, వహాకాలమునశుక్రునికేడింట చంద్రుడు శుభగ్రహములతో చూడబడినను. శనికి కేంద్రత్రికోణముల

యందు జలరాశిగతుడైనను, బుధశుక్రలుగాని బుధగురువులుగాని గురు శుక్రలుగాని శనికుజులుగాని చంద్రునితో చేరినను, ప్రశ్నకాలమునం దీశకునములచేత నప్పుడేవానవచ్చునని చెప్పందగు.

ఖంజరీటశకునము. (కాటుకపిట్ట)

శ్లో॥ శకునావసరేయస్య ఖంజనోదృష్టిగోచరః।

స్థూలౌఘ్యన్నతకంఠశ్చ భద్రఃకృష్ణగళఃస్మృతః॥ ౧౩౮

ఆకంఠకృష్ణస్సుఫలః సితకంఠస్తురిక్షకృత్।

గోపీతకఃక్లేశకరో ఖంజరీటఃప్రదృశ్యతే॥ ౧౩౯

ఫలపుష్పసమృద్ధేషు తరుగుల్మలతాదిషు।

హస్త్యశ్వోపరిగోగోష్ఠే ప్రాసాదశిఖరేపిచ॥ ౧౪౦

ధ్వజేచయజ్ఞశాలాయాం ఫలేవకమలాదిషు।

దధిపాత్రేచధాన్యేవాఖంజనఃకురుతేశ్రియం॥ ౧౪౧

పంకేస్వాదవన్నశంసీచ గోమయేగోరసాదికం।

శకటేదేశవిభ్రంశ మశుచారోగపీడనం॥ ౧౪౨

పృష్ఠేత్వజావికానాం చ ప్రియసంగమసూచకః।

ప్రాకారభర్తృకోశేషు చాశుభోమృత్యుసూచకః॥ ౧౪౩

పక్షౌధున్వంభుభంబ్రూతే పిబన్వారితథాఖగః।

శస్త్రస్ఫూర్యోదయేసాయం విపరీతఫలప్రదః॥ ౧౪౪

జయార్థినోవిజయదో మైథునేధనసూచకః।

పురీషభూమావంగారో దృశ్యతేనాత్రసంశయః॥ ౧౪౫

బంధ్యాగతింవియచ్ఛారి సూచయేత్థంజనస్సదా।

దిక్కాలలగ్నభేదేన ఫలభేదోవిశిష్యతే॥ ౧౪౬

తా॥ శకునార్థికి-ఖంజరీటమనగా కాటుకపిట్ట, అభవామందపిచ్చుక కనుపించెనేనిశకునఫలముతప్పక నేనరివచ్చును- ఆపక్కి సంవత్సరములో నారు నెలలగుబడదు- అగుబడిన ఖంజనపక్షిఫలమును సూచింపకమానదు. నల్లటి గొంతుపొడుగై బలిసిన పిట్టఅగుబడితే మేలుగలుగును. గొంతు తలమాత్రమునలుపైనను మంచిఫలముగలదు. గొంతు తెలుపైతెలాభము

లేదు. గోవర్ణముగాని పీతవర్ణముగాని శ్వేతకరము. సుగంధపుష్పములు మధురఫలములుగల చెట్టమీదఅగుబడితే కార్యముసఫలమగును. గుట్టము, ఏనుగు, వీటిమెడమీదగాని- గోవుల వెన్నమీదగాని- కొట్టము మీదగాని మేడమీదగాని-ధ్వజముమీదగాని-యజ్ఞశాల, గొడుగు, కమలము, పెరుగు కుండ, ధాన్యరాశి, వీటిమీదగాని, కాటుకపిట్టలగుబడెనేని ధనలాభము గలుగును. అడుగుననుండి మృష్టాన్నమును, గోమయమునుండి గోరసము లను సూచింపుచున్నది. బండిమీద ప్రవాసంబును, అశుచిమీదనుండిరోగ మును, సూచించును. మేకలు, గొట్టెలు, వీటివీపుమీదనుండినఖంజరీటము ప్రియసంబంధమునుసూచింపుచున్నది. గవినిగోడబూడిదెక్కుమొదలైన వాటిమీదనుండి మృత్యువునుసూచించును. రెక్కలను విదలించుచును నీరు ద్రావుచును, సూర్యోదయమందును శుభమునుసూచించును- సాయంకాల ముననగుబడితే చేటుగలుగును- జయార్థముగావెడలినవానికి జయమును సూచించును- ఖంజరీటపక్షులు మైథునముచేసినతావులో తప్పకనేధనము చిక్కును-నిధినిక్షేపములందును- మలమువిడిచిన నేలలో బొగ్గులుందును- త్రోవ్వి పరీక్షింపవచ్చును- మిన్నున పారుచుండెనేని చుట్టములువచ్చెదరు- ఖంజరీటపక్షినిచూచిన దిక్కాల లగ్నముల భేదముచేత వాటిఫలములు శకునశాస్త్రమునందు మిగుల చెప్పబడినవి.

కోళ్ల శకునము.

శ్లో॥ కుక్కుటఃకలశాకారో ఋజ్వంగుళితనూరుహః।

తామ్రవక్త్రస్తామ్రచూఢో భద్రదోరౌతిసుస్వరం॥౧౪౭

యవగ్రీవోబృహన్నుధాః బహువర్ణావిచిత్రతః।

సంగ్రామేవిజయీశస్త్రోమధువర్ణశ్చ కేహినః॥ ౧౪౮

కుక్కుటీస్త్రిగ్ధమూర్తిశ్చ చారుమూర్తిస్సులోచనా।

దదాతిసుచిరంభోగంయద్ధృషేన్త్రినధాన్యవా॥౧౪౯

తా॥ అవక్రమైన రోమములును వేళ్లునుగలిగి, ఎఱ్ఱటిముక్కును జుట్టునుగల మంచినస్వరమునుపలుకు మగకోడి ఇంటివారికిశుభమునొసంగి నది. మెడలో వరిమచ్చలుగలిగి చిత్రవర్ణమగు గొప్పతలగల చరణౌ

యుధము ఇంటివారికి జయమునిచ్చుచున్నది. మృదుదేహంబును సౌగంధ్యమును కన్నులునుగల ఆడకోడి యున్నయింటివారికి భోగముగలదు. మఱియు ధాన్యముగలదు.

మేకలశకునము.

శ్లో॥ మేషలక్షణమీక్షేత గేహినఃఫలసూచకం।
నవాప్తదశదంతస్తు గేహిశోభనదోభవేత్॥ ౧౫౦
దుఃఖదస్సప్తదంతశ్చ దక్షిణాసితమండలః।
అశుభశుక్లచిహ్నస్తు శుభదోభవతిధ్రువం॥ ౧౫౧
గళలంబ్యేకమణికో శుభమేవాతనోతిసః।
సితాసితార్ధవర్ణాశ్చ గేహినశుభశంసినః॥ ౧౫౨
కృష్ణశ్చ శ్వేతచరణః శ్వేతఃకృష్ణాండవీచవా।
గృహిణశుభకృచ్ఛాగః ఖరనాదోవినాశకః॥ ౧౫౩
ప్రదీప్తపుచ్ఛఃకునఖః కృత్తకర్ణశ్చదుఃఖకృత్।
తామ్రనేత్రశ్చముండశ్చవేత్తనసౌఖ్యకృద్భవేత్॥ ౧౫౪

తా॥ ౮-౯-౧౦ పండ్లుగల మేక ఇంటిలోనగుబడిన నాయింటివానికి శుభకాలము. ౭ పండ్లుమేక దుఃఖకరమైనది. కుడిపక్కలో నల్లమచ్చలు గలదిచేటుజేయును. తెల్లమచ్చలుగలదిమేలుజేయును. అర్ధము తెలుపు అర్ధమునలుపు ఇట్టిమేనుగలదియును, నల్లమేను తెల్లకాళ్ళును, తెల్లమేను నల్లపట్టులునుగలమేక శుభమునుజేయును. గొంతుక్రింద నొకచన్ను గలదిమంచిది. ఎక్కువచండ్లుగలదిచెడ్డది. కఠినస్వరమునరుచునదియును చెవికత్తరించబడినదియును కీడుజేయును. బోడిమేకయును ఎఱ్ఱకన్నులు గలదియును మేలుజేయును. తోక గొప్పదియును పుచ్చినగోళ్లదియును దుఃఖసూచకమైనది. శకునసమయమందు ఇట్టిమేకలగుబడిన నింటివాని స్థితి ఇట్టిదిగానుండుననుట శకునఫలము.

గుఱ్ఱములశకునము.

శ్లో॥ అశ్వస్యలక్షణోయస్య గోచరశ్శకునాధిపః।
ధవళశుభమాచక్షే జయశంసితధారుణః॥ ౧౫౫

నీలశ్చదుఃఖమాచక్షే కల్యాణంపంచమంగళః।
అష్టమంగళికోభోగంకంతాభరణవాంఛుభం॥ ౧౫౬
యోదేవమణిసంయుక్తస్స కార్యంక్షీప్రమాదిశేత్।
ఏకతశ్యామకణశ్చ తురగశ్చంద్రసన్నిభః॥ ౧౫౭
రాజ్యభోగంసమాచక్షే కలహంనీలవాలకః।
క్షేమంశ్వేతలలామశ్చ సూచయేత్తురగస్సరా॥ ౧౫౮
అతిరోమాచవిస్తానేదురావర్తస్తుదుఃఖకృత్।
పట్టాశ్చదర్శనంపుణ్యం శకునేషుజయప్రదం॥ ౧౫౯

తా॥ శకునసమయమునందు తెల్లగుఱ్ఱ మగుబడితేమేలు. ఎఱ్ఱటిది జయము. నలుపుదుఃఖము. పంచకల్యాణి సుఖము. అష్టమంగళి భోగము. తెల్లబొల్లిగలదిమంచిది. ఒకచెవిమాత్రము నల్లదిగాగల తెల్లగుఱ్ఱము రాజ్యభోగమునొసంగును. కంతాభరణము దేవమణి ఇట్టిమంచిసుఖములు గలది శుభసూచకము. రోమములెక్కువై చెడ్డసుఖముగలదియును నల్లటి తోకగలదియును కీడుజేయును.

శకునమునకు ఉపపత్తి.

శ్లో॥ యద్వత్కంతమణెల్లోహకషణైశ్చక్తియుక్తతా।
శకునంసూచకంతద్వదర్శస్యభవతిధ్రువం॥ ౧౬౦
ప్రామాణ్యమయమానేన భూయోదర్శనయోగతః।
అత్రవక్తవ్యసంకోచో బాలబోధాయకేవలం॥ ౧౬౧

తా॥ అయిస్కొంతమణిలోహము నాకర్షించునట్లు శకునార్థములకు సూచ్యసూచకభావమగుటంజేసి అనుమాన ప్రామాణ్యముచేత శకునముఉపపన్నమగుచున్నది. శకునశాస్త్రప్రపంచమును ఇంతతోనిచట సంకోచపరచినది బాలురకు సుబోధమగుటకే.

గ్రంథసమాప్తి.

శ్లో॥ అంతరాత్మాసజగతః కర్మసాక్షీప్రభాకరః।
ప్రీణాతుభాస్కరోక్షేన శకునార్థేనభాస్కరః॥ ౧౬౨
నమయాకల్పితంకించి త్పూర్వశాస్త్రేషువిశ్రుతం।
కథితంసంగ్రహేణైదంతేనతుష్యంతుపండితాః॥ ౧౬౩

ఇతి శ్రీభాస్కరాచార్యవిరచిత ఫలసంహితాయాం దశలక్షణ్యాం
సర్వశకునప్రకాశోనామ నవమంలక్షణం సమాప్తం.

తా || లోకమునకు కన్నుగాను ప్రాణికర్మములకు సాక్షియగుటం
జేసి అంతరాత్మగాను ప్రకాశకుడైన సూర్యుండిభాస్వర సంహితజేత
తృప్తుడగు గాత. దీనిలో నేనుకల్పించిన దేమియునులేదు. పూర్వశాస్త్ర
ములయందు విస్తారముగా నుండినదానిని బాలబోధార్థముగా సేవట
సంగ్రహించిచెప్పినాను గావున విద్వాంసులు సంతోషించును.

ఇట్లు ౧౧౬౩ శ్లోకములతో భాస్కరాచార్యుండుచెప్పినదశలక్షణి
యను ఫలసంహితాశాస్త్రమునందు సర్వశకునప్రకాశము సంపూర్ణము
మైనది.

శ్రీబెంగళూరుసిద్ధాంతి శివశంకరశాస్త్రిణా |

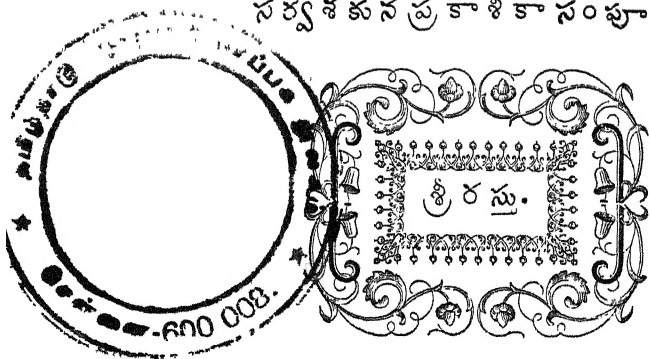
అంధోక్త్యావివృతాసర్వశకునార్థప్రకాశికా ||

భువనగరిచెన్నకేశవ, వణిజేదత్తాచముద్రణాదివిధౌ |

అధికృతిరేషాకృతిరథజీయా దాచంద్రతారకంలొకే ||

తా || ఇట్లు బ్రహ్మశ్రీ - బెంగళూరు, సిద్ధాంతి - శివశంకరశాస్త్రిల
చేత మూలగ్రంథము శోధింపబడి దానికి తెనుగున తాత్పర్యమును రచి
యించి, వైశ్యశ్రీ - భువనగరి - చెన్నకేశవులు శెట్టివారికి ముద్రణాది
స్వాతంత్ర్యముతో నిష్పాదించినది.

సర్వశకునప్రకాశికా సంపూర్ణా.

END OF
TITLE